

ДЖЕЙМС ФЕНИМОР КУПЪР ШПИОНИНЪТ

Превод от английски: Владимир Германов, 1991

chitanka.info

УВОД НА АВТОРА

Често се налагало авторът да отговаря на въпроса, дали описанието на главния герой в тази книга се основава на реалността. Той не може да даде по-ясен отговор на своите читатели освен излагането на фактите, свързани с първоначалното и публикуване.

Преди много години авторът се озова в местообиталището на един прославен човек, който в най-тъмните дни на Американската революция^[1] участвувал в различни събития, налагащи да му се окаже върховно доверие. Разговорът се насочи към влиянието, което големите политически събития имат върху хората и пречистващите последици от любовта към отечеството, когато това чувство, с цялата си сила се събуди у един народ. Той, който поради възрастта си, службата си и познаването на човешката природа имаше по-голямо право да води в един такъв разговор, беше и основният събеседник. След като се спря на начина, по който великата борба на нацията през пойната от 1775 година беше насочила в нови и благородни посоки мислите и делата на мнозинството, дотогава потънало в най-елементарните грижи на ежедневието, той подкрепи възгледите си с една случка, чиято достоверност можеше да потвърди като очевиден.

Диспутът между Англия и Съединените Щати на Америка, макар и не точно семейна свада, носеше много от характеристиките на гражданска война. Народът на Америка никога не е бил истински и конституционно подчинен на народа на Англия, но те и двата дължаха подчинение на един и същ крал. Американците като нация отхвърлиха това подчинение, а англичаните подкрепиха суверена си в опитите му да възвърне властта си и така повечето от емоциите, характерни за вътрешните конфликти бяха налице. Голяма част от емигрантите от Европа, установили се тогава в колониите, застанаха на страната на короната — имаше много области, в които влиянието им, съюзено с това на местните американци осигуряваше значителен превес на роялистката кауза. Тогава страната беше твърде млада и твърде много се нуждаеше от всяко сърце и всеки чифт ръце, за да гледа на тези

пристрастия, макар и не масово разпространени, с безразличие. Злината се увеличаваше многократно от действията на англичаните, които всячески се стремяха да се възползват от тях и положението стана наистина сериозно, когато се разбра, че се правят опити да се създадат местни въоръжени отряди, които трябваше да се присъединят към войските от Европа в подчиняването на младата република. Ето защо, Конгресът създаде специален и таен комитет, чиято главна задача беше да осуети тези планове. Мистър ..., разказващият тази история, станал председател на този комитет.

В изпълнение на новите си задължения, мистър ... имал случай да прибегне до услугите на човек, чиито задачи малко се отличаваха от тези на най-обикновен шпионин. Този човек, както няма да е трудно да се разбере, живеел при условия, които го карали да приеме тази двусмислена роля не особено неохотно. Той бил беден и необразован, но едновременно с това хладнокръвен, хитър и безстрашен по природа. Той трябвало да научава в коя част на страната емисарите на короната се опитват да вербуват хора, да отива при тях, да се записва в списъците им, да се представя за страстен привърженик на каузата им и по всички възможни начини да научава колкото се може повече от секретите на враговете. След това, разбира се, той ги съобщавал на работодателите си, които правели всичко възможно и нерядко с успех, да осуетят плановете на англичаните.

Лесно разбираемо е, че тази дейност била съпроводена с големи опасности за този човек. Освен възможността да бъде разкрит, съществувал и ежедневният риск да попадне в ръцете на самите американци, които неизменно отвърждали за грехове от този род по-жестоко на местните жители, отколкото на европейците. И наистина, агентът на мистър бил арестуван няколко пъти от местните власти, а в един от случаите и осъден от разгневените си сънародници да бъде обесен. От позорна смърт го избавила единствено бързата и тайна заповед до съдията. Позволили му да избяга — тази привидна, но и реална опасност всъщност помогнала много за утвърждаването на доверието към него. Малкото американци, които го познавали, го обявили за дързък и закоравял Тори^[2]. Така през началните години на борбата той продължил да служи тайно на страната си, ежечасно заобиколен от опасности и подложен на незаслужено опозоряване.

През ... година, мистър ... получил висока и почетна длъжност в един от европейските кралски дворове. Преди да освободи мястото си в конгреса, той докладвал за тези събития, разбира се без да споменава името на агента си и поискал този човек да бъде възнаграден за големия му принос и за рисковете на които се е излагал. Била гласувана подходяща сума, а предаването и било доверено на председателя на тайния комитет.

Мистър — направил необходимото, за да се срещне с агента си. Това станало в една гора в полунощ. Благодарил му за верността и ловкостта, обяснил му защо връзките им ще трябва да прекъснат и накрая му предал парите. Другият се отдръпнал и отказал да ги вземе. „Страната — казал — има нужда от всички свои средства. Колкото до мен, аз мога да работя и да си изкарвам хляба по много начини.“ Убеждаването се оказало излишно — патриотизмът имал превес у този забележителен човек. Мистър ... си отишъл, като отнесъл със себе си златото и дълбокото уважение към човека, който толкова дълго време излагал живота си на опасност за тяхната обща кауза без да иска никаква награда.

Авторът остана с впечатлението, че по-късно агентът се е съгласил да приеме възнаграждение, но едва след като страната била напълно в състояние да му го осигури.

Едва ли е необходимо да се добавя, че тази случка, така просто и обаятелно разказана от един от главните участници в нея, силно впечатли всички, които я чуха. Много години по-късно съвсем случайни обстоятелства, които е ненужно да разказвам на караха автора да публикува роман — първият, без тогава той да предвижда това, от една доста дълга поредица. Същите случайни обстоятелства, които доведоха до написването на романа, определиха и главния му герой, и мястото на действието. Последното се развиваше в чужда страна, а първият представляваше нескъпопосан опит да се описват чужди маниери. След публикуването на романа, авторът получи много упреци от своите приятели за това, че той, американец по душа и по рождение е дал на света работа, която спомага в някаква степен да се подхранва въображението на младите и неопитни негови сънародници с картини почерпени от едно общество твърде различно от това, към което той принадлежи. Авторът, макар и да знаеше каква част от това, което е направил е плод на случайност, чувстваше до известна степен

правотата на този упрек. Като единствено изкупление, което е по силите му, той реши да напише друга книга, чиято тема да не допуска упреци не само от страна на околния свят, но и от страна на него самия. За своя тема той избра патриотизма и за тези, които четат този предговор или самата книга, едва ли е нужно да обяснявам, че като най-добра илюстрация избра героя от току-що разказаната случка.

След първоначалното публикуване на Шпионинът се появиха няколко версии за личността, която авторът е имал предвид докато е пишел книгата. Тъй като мистър ... не спомена истинското име на своя агент, не зная нищо Повече за неговата идентичност с един или друг човек, отколкото тук описвам. И Вашингтон^[3], и сър Хенри Клинтън^[4] са имали значителен брой тайни емисари — в една война, която придоби до такава голяма степен характер на гражданска, водена между хора от една кръв и с еднакъв език едва ли би могло да е иначе.

Стилът на книгата в това издание беше преработен от автора. Той се помъчи да я направи по-достойна за благосклонността, с която бе приета в началото, макар че, трябва да се признае има недостатъци така вплетени в структурата ѝ, че подобно на полусъборена постройка би било по-евтино да се построи наново, отколкото да се поправя. Двадесет и пет години се оказаха цяла епоха за повечето от нещата свързани с Америка. Сред общия напредък този в литературата далеч не е най-малкия! Толкова малки бяха очакванията от публикуването на една оригинална работа от този тип, че трябваше да минат няколко месеца от отпечатването^[5] на първия том на Шпионинът преди авторът да се почувствува склонен да се захване с втория. Усилията хвърлени в изпълнение на безнадеждна задача, рядко си струват в очите на този, който ги полага, независимо колко ниски са неговите достойнства.

Още една случка свързана с историята на тази книга може да даде на читателя някаква представа за надеждите на един американски автор в първата четвърт на настоящия век. Докато втория том бавно се печаташе от едва що засъхналия ръкопис, издателят сподели, че романът може толкова да нарасне на дължина, че да погълне печалбите. За да се успокои духът му, наложи се последната глава да бъде написана, отпечатана и страниците и да бъдат номерирани далеч преди тези, които я предшестват, дори да бъдат замислени. Макар че не може да бъде извинение, това обстоятелство поне може да обясни скоропостижното прогонване на актьорите от сцената.

След написването на книгата в страната настъпиха големи промени. От хрущял нацията се превръща в кост и обществената мисъл вече върви в крак с увеличаването на населението. Походът от Вера Круз до Мексико^[6] беше осъществен по заповед на галантния войник, който с уважение се споменава в последната глава на книгата. Величието на този поход и брилянтните му резултати от военна гледна точка накараха нацията да направи огромна крачка в морален смисъл, която ускори с цяла епоха развитието и към истинска независимост и силно политическо влияние. Оръдията, тътнещи в долината на Ацтеките бяха чути и от другата страна на Атлантика, където породиха и надежда и тревога.

Сега няма друг враг, от когото да се боим, освен този, който живее в самата страна. След като свикнахме да разглеждаме дори човека като същество, което греша и като се възползвахме от ограниченията, които мъдростта е извлякла от житейския опит, имаме причини да се надяваме, че същото Провидение, което така добре ни помогна в нашето детство, ще продължи да ни се усмихва в периода на нашето мъжество.

Купърстаун, 29 март 1849 година

[1] Войната за независимост. — Б. пр. ↑

[2] Привърженик на Консервативната партия в Англия през 17–19 век. В описваните в романа времена американците са наричали Тори всеки привърженик на английската кауза. — Б. пр. ↑

[3] Джордж Вашингтон (1732–1799). Член на законодателното събрание на колонията Вирджиния, по-късно избран за командващ на въстаническата армия. Участвал в изработването и приемането на Конституцията. Първи президент на САЩ (1789–1797). — Б. пр. ↑

[4] Сър Хенри Клинтън (1738?–1795) Командващ английската армия по време на описваните събития. — Б. пр. ↑

[5] Има се предвид американо-мексиканската война от 1846–1848 г. — Б. пр. ↑

[6] Има се предвид американо-мексиканската война от 1846–1848 г. — Б. пр. ↑

I ГЛАВА

*И въпреки че в спокойствието на мисълта,
в чертите горди на лицето
личеше нявга буйната душа —
отиваха си земните зари на интелекта,
тъй както огънят на Етна денем
избледнява.*

Гертруд от Уайоминг
Томас Камбъл

Към края на 1780 година, самотен конник следваше своя път през една от малките долини на Уестчестър^[1]. Със смразяващата си влага и увеличаваща се сила източният вятър безпогрешно вещаеше буря, която, както обикновено, можеше да се очаква да продължи няколко дни. Опитните очи на пътника напразно търсеха във вечерната тъмнина удобен подслон, където би могъл да намери условията, отговарящи на целите му, докато го задържа дъждът, който вече започваше да превръща въздуха в плътна мъгла. Обаче не се виждаше нищо подходящо, освен малките и неудобни къщур-ки на хората от ниските слоеве, на които, особено в този район, той не смяташе че е безопасно и разумно да се довери.

След като британците завладяха острова на Ню Йорк^[2] областта Уестчестър, остана територия, в която и двете страни действаха до края на войната. Поради симпатиите или страховете си голяма част от населението й претендираше за неутралитет, който всъщност не чувстваше. Южните градове бяха, разбира се, по-силно повлияни от роялистите, докато северните — поради близостта на континенталната армия^[3], посмело говореха за революционните си схващания и за правото си да се управляват сами. Много хора обаче носеха маски, които и до днес не са захвърлени. И много хора отидоха в гроба,

дамгосани като врагове на сънародниците си, докато всъщност тайно са били ценни помощници на водачите на Революцията^[4], а от друга страна, ако тайните скривалища на много пламенни патриоти можеха да се изложат на дневна светлина, под купчините британско злато щяха да се намерят и британските кралски грамоти^[5].

Би могло да се забележи, че при тропота на силния кон на пътника, много от стопанките на фермите покрай които той минаваше, отварят вратите за да видят странника и понякога извърщат глава за да съобщят какво са видели на съпрузите си, готови при нужда да потърсят убежище в обичайните си скривалища в близките гори. Долината беше разположена в средата на областта и бе достатъчно близо до двете армии, поради което възвръщането на крадена собственост не беше рядко явление. Наистина, невинаги се получаваха обратно същите вещи, но при липсата на правосъдие, общо взето се прибягваше до заместители, които напълно компенсираха загубите на ищеца често и със значителни добавки за временното ползване на собствеността му. С една дума, в района нямаше съдебна власт и справедливостта се определяше от личните интереси и желания на най-силните.

Преминаването на един странник с донякъде съмнителна външност, възседнал животно, което макар и неукрасено със символите на войната, допринасяше в немалка степен за гордата и смела стойка, с която се отличаваше ездачът му, предизвика много предположения сред втренчилите се в него обитатели на околните жилища, а там където съвестта беше по-будна от нормалното — и немалки тревоги.

Уморен от необикновено тежкия ден и обезпокоен от нарастващата сила на бурята, вече превърнала дъжда в едри шибаци капки, пътникът реши, по необходимост, да помоли за подслон още при първата възможност. Такава му се предостави скоро и след като премина през запуснатата ограда, той почука силно на вратата на една къща с много бедняшки вид. Отвори жена на средна възраст, с нахакана стойка, но иначе едва ли по-предразполагаща от къщата си. Тя почти затвори вратата от уплаха, когато в отблясъците на големия огън вътре, видя конника застанал неочаквано близо до прага. Ужасът на лицето ѝ се смеси с естественото ѝ любопитство, когато го попита какво обича.

Въпреки че вратата беше почти затворена, за да може да огледа обстановката вътре, конникът се опита още веднъж с копнеещ поглед да разкъса мрака и да открие по-обещаващ покрив, преди, с едва прикрито нежелание да изложи нуждите си. Молбата му бе изслушана с явна неохота и преди още да довърши, думите му бяха прекъснати нетърпеливо от отговора:

— Не мога да кажа, че с удоволствие ще приютя непознат в тези несигурни времена — гласът ѝ беше остър и дързък.

— Аз съм само една нещастна сама жена, старият господин си е в къщи, но то е все едно. Половин миля по-нагоре по пътя има една къща, в която ще ви окажат гостоприемство, при това без пари. За тях ще е по-удобно, а за мен по-добре. Както ви казах, Харви го няма — де да вземаше от дума та да спре да скита. Сега вече е заможен, може да зареже несигурните пътища и да се устрои добре в живота, както другите мъже на неговите години и с неговото богатство. Но Харви Бърч си е инат и ще свърши зле.

Конникът не изчака да чуе друго освен съвета ѝ да продължи по пътя, обърна бавно коня си и вече се увиваше с широката си пелерина, за да продължи под дъжда, когато нещо в думите на жената внезапно го спря.

— Значи тук живее Харви Бърч? — попита той неволно и очевидно спря преди да изрече всичко.

— А, човек трудно ще нарече това тук негов дом — каза тя на един дъх, като човек бързащ да отговори — Той никога не идва тук, или толкова рядко, че почти не мога да позная лицето му, когато реши че си струва да го покаже на мен и на бедния си стар баща. Но все ми е едно дали ще се върне или не. Влезте в първата порта от ляво... Не, не ме интересува дали Харви ще си дойде или не. Никак.

Тя рязко затвори вратата и конникът с радост продължи още половин миля нататък, към подслона обещаващ повече удобства и по-голяма сигурност.

Все още имаше достатъчна светлина, за да може пътникът да разгледа подобренията^[6] и общия вид на земите около къщата към която се приближаваше. Тя беше ниска, продълговата, каменна и с по едно малко крило от двете страни. Голямата веранда отпред, добре загладените дървени колони заедно с поддържаните и запазени огради, и стопански постройки и придаваха вид, далеч превъзхождащ

обикновените фермерски къщи наоколо. След като заведе коня си зад един ъгъл в стената, където донякъде щеше да е защитен от вятъра и дъжда, той метна торбичката си през рамо и почука силно на вратата. Появи се възрастен негър, който изглежда не сметна за необходимо при тези обстоятелства да попита собствениците, а след като го огледа на светлината на свещта, която държеше в ръка, прие молбата му за подслон. Въведе го в една много добре подредена гостна, в която гореше огън, за да разсее монотонността на бурята и да оживи октомврийската вечер. След като даде торбичката си на любезния слуга и учтиво повтори молбата си пред стария джентълмен, който стана за да го посрещне, след като направи комплимент на трите дами, заети с ръкоделията си, непознатият започна да съблича връхните си дрехи.

Когато свали от врата си една кърпа, след това пелерината и сюртука от син плат, пред внимателните погледи на семейството застана висок и елегантен мъж на около петдесет години. Лицето му излъчваше уравновесеност и достойнство, носът беше прав, почти гръцки, очите — сиви на цвят, бяха спокойни, замислени и доста меланхолични. В устните и долната част на лицето му се долавяше решителност и силен характер. Предназначените му за пътуване дрехи бяха обикновени и прости, но все пак такива, каквито се носят от висшите класи. Не носеше перука и прическата му му придаваше военен вид — впечатление подсилвано и от изправената му и стегната стойка. Външният му вид беше толкова внушителен и толкова явно беше, че е на джентълмен; че когато остави настрана дрехите си, дамите станаха от местата си и заедно със стопанина на къщата отговориха на направените им комплименти за втори път.

Домакинът беше с няколко години по-възрастен от пътника и държането му, облеклото му и всичко у него говореше, че е видял много от живота и доброто общество. Едната от дамите беше на около четиридесет години, а другите две, далеч по-млади, изглежда не бяха достигнали и половината на тази възраст. Хубостта на възрастната дама вече беше прецъфтяла, но очите ѝ и меката ѝ коса ѝ придаваха много благ вид, който заедно с приветливото ѝ държание я правеше очарователна — чар, който много млади лица не притежават. Сестрите, защото приликата помежду им говореше, че са такива, бяха в цъфтяща младост и розите, с които се гордееше панаирът в Уестчестър, грееха

на страните им и озаряваха дълбоките им сини очи с блясъка, който доставя толкова голямо удоволствие на наблюдателя, и който говори за вътрешно спокойствие и невинност. И у трите се виждаше женската деликатност, така характерна за пола им в тази страна. Държанието им, както и това на мъжа, говореше за принадлежност към висшите класи.

След като подаде на госта си чаша отлична Мадейра, мистър Уортън, защото така се наричаше собственикът на това отдалечено имение, зае отново мястото си край огъня също с чаша в ръка. За момент се поколеба, сякаш за да се пребори с учтивостта си, но накрая отправи въпросителен поглед към госта:

— За чие здраве имам честта да пия?

Пътникът също бе седнал и се взираше замислено в огъня. Когато домакинът му заговори, той бавно извърна наблюдателните си очи към него. По лицето му играеха отблясъци от огъня.

— Мистър Харпър.

— Мистър Харпър — каза домакинът с официалния тон приет в онези дни — имам честта да пия за вашето здраве и да се надявам, че дъждът, на който сте бил изложен не ви е навредил.

Мистър Харпър мълчаливо кимна в отговор и скоро отново потъна в мислите си, прекъснати преди малко, за което би могъл да бъде извинен поради дългото яздене на дъжда и вятъра.

Младите дами се завърнаха при гергефите си, докато леля им, мис Жанет Пейтън се оттегли за да проследи подготовката на вечерята за неочаквания им гост. Последва тишина и мистър Харпър очевидно се наслаждаваше на промяната в положението си, когато мистър Уортън отново заговори, за да попита госта си дали има нещо против тютюневия дим. След като получи отрицателен отговор, той незабавно взе лулата си, оставена настрана при влизането на пътника.

Домакинът очевидно изпитваше желание да започне разговор, но или поради опасенията си да не навлезе в опасни води, или поради нежеланието си да се натрапва на явно мълчаливия си гост, на няколко пъти се въздържа, преди да се осмели да заговори. Най-накрая, когато мистър Харпър вдигна очи към присъстващите, той започна:

— Намирам, че е много трудно — в началото мистър Уортън внимателно избягваше темата, която искаше да подхване — да си доставям за моето вечерно забавление такъв качествен тютюн, на какъвто съм свикнал.

— Мисля че магазините в Ню Йорк могат да доставят най-добрия в страната — спокойно отговори другият.

— Да, наистина — домакинът се поколеба, вдигна очи към Харпър и бързо ги сведе под влияние на нетрепващия му поглед — Сигурно в града има много, но едно отиване в града, колкото и невинно да е то, е твърде опасно поради войната. Не си струва да се рискува заради дреболия като тютюна.

Кутията, от която мистър Уортън току-що бе напълнил лулата си, лежеше отворена на няколко инча от лакътя на Харпър, който взе оттам малко тютюн и го постави на върха на езика си по начин, който макар и съвсем естествен, изпълни домакина му с тревога. Без да казва, че тютюнът е от най-одобрявания сорт, пътникът отново се върна към мислите си, което бе голямо облекчение за събеседника му. Сега мистър Уортън не желаше да губи придобитата преднина и, като направи по-голямо усилие от обикновено, продължи:

— От дъното на душата си желая тази неестествена война да свърши, да можем отново в мир да посрещаме приятелите и роднините си.

— Това е много желателно — каза Харпър натъртено и отново вдигна поглед към лицето на домакина си.

— Не съм чул за никакви съществени военни действия откакто пристигнаха новите ни съюзници — мистър Уортън изтърси пепелта от лулата си и под предлог, че взема въгленче от по-малката си дъщеря се обърна с гръб към госта.

— Все още не се е чуло, според мен.

— Смята ли се, че ще се предприемат никакви важни стъпки? — продължи мистър Уортън, все още зает с дъщеря си, но се обърна в очакване на отговор.

— Мислите ли че се подготвя нещо?

— А, нищо специално. Но естествено е да се очаква една сила като тази под командването на Рошамбо^[7] да предприеме нещо.

Харпър кимна в знак на съгласие, но не каза нищо, а мистър Уортън, вече със запалена лула, продължи:

— На юг са по-активни. Гейтс и Корнуолис явно искат да разрешат войната там^[8].

Харпър присви вежди и сянката на меланхолията се отбеляза по-дълбоко върху лицето му. В погледа му проблясна огън, който

издаваше у него скрит източник на дълбоки чувства. Преди възхитените очи на по-малката сестра да имат време да прочетат това изражение, то изчезна и отстъпи мястото си на самообладанието на непознатия и на впечатляващото достойнство, което така явно характеризира царството на разума.

По-голямата сестра помръдна няколко пъти в стола си преди да се осмели да каже с тон, в който имаше не малка доза триумф:

— Генерал Гейтс имаше по-малко щастие с графа, отколкото с генерал Бъргойн^[9].

— Но генерал Гейтс е англичанин, Сара — извика по-младата дама бързо, след което, изчервявайки се до очите поради собствената си дързост, започна да рови в кошницата с ръкоделието, надявайки се искрено, забележката ѝ да остане незабелязана.

Пътникът погледна едната, после другата сестра, тъй като те заговориха една след друга и едно едва доловимо движение на устните му издаде друга емоция, когато попита по-малката:

— Може ли да запитам, какво заключение правите от този факт?

На това пряко питане, касаещо мнението ѝ по въпрос, който беше засегнала съвсем непредпазливо в присъствието на непознат, Франсис се изчерви още по-силно, но нямаше как да не отговори. Със запъване, тя каза:

— Ние със... със... сестра ми, понякога имаме различно мнение за смелостта на англичаните — когато завърши, на детски невинното ѝ лице заигра многозначителна усмивка.

— И в какво точно се различават мненията ви? — посрещна Харпър оживлението ѝ с почти бащински мека усмивка.

— Сара мисли, че англичаните никога не търпят поражения, а аз не съм толкова убедена в непобедимостта им.

Пътникът я изслуша с това снизходително любопитство, с което зрялата възраст обича да наблюдава жарта на младежката невинност. Но той не отговори, а мълчаливо се обърна към огъня.

Мистър Уортън напразно се опитваше да отгатне политическите възгледи на госта си — в лицето му нямаше нищо отблъскващо, по и нищо предразполагащо, напротив — то беше поразяващо резервирано. Домакинът стана, за да заведе госта си в другата стая и до масата за вечеря, тънещ в неведение по най-важната за онези дни характеристика на един човек. Мистър Харпър предложи ръката си на

Сара Уортън и те влязоха в стаята заедно. Франсис ги следваше и се чудеше дали не е наранила чувствата на посетителя на баща си.

Навън бурята вилнееше с нова сила и дъждът шибашк къщата предизвикваше това тихо чувство на наслада, което подобни звуци предизвикват ако сте в топла и уютна стая. Тогава, един вик откъм входната врата отново призова верния негър, който след минута се върна и съобщи на господаря си, че още един пътник, настигнат от бурята, желае да получи подслон за нощта.

Още при първото повикване на новия посетител мистър Уортън стана от мястото си и, очевидно объркан, започна да хвърля погледи ту към госта, ту към вратата, сякаш очакваше нещо да се случи, нещо свързано с непознатия, появил се първи. Едва бе казал с тих глас на негъра да въведе новодошлия, вратата се отвори широко и непознатият влезе. Когато видя Харпър, той се поколеба и след това с по-официален тон, повтори молбата, която вече бе отправил към прислужника. На Мистър Уортън и семейството му никак не се хареса вида на новодошлия, но лошото време и неясните последствия, ако откажат желанието подслон, ги накараха неохотно да дадат съгласието си.

По нареждане на мис Пейтън бяха донесени нови блюда и обруленият от вятъра посетител получи покана да сподели вечерята, с която другите току-що бяха свършили. Като хвърли настрана грубата си връхна дреха, той спокойно взе предложението му стол и без да се церемони започна да утолява апетита си, който по никакъв начин не можеше да се нарече деликатен. След всяко напълване на устата си той обръщаше неспокоен поглед към Харпър, който го изучаваше с внимание, което го притесняваше. Накрая, като си наля чаша вино, новодошлият кимна многозначително към гледащия го и преди да изпие виното, каза с нещо напомнящо горчивина:

— Пия за нашето по-добро опознаване, сър. Според мен се виждаме за първи път, въпреки че вашето внимание към мен говори обратното.

Виното вероятно му хареса много, защото, след като постави чашата си на масата, той премлясна с устни — звук, който изпълни цялата стая, взе бутилката и я повдигна срещу светлината, за да се наслади на цвета на кристално прозрачната течност.

— Не мисля че сме се виждали, сър — отговори Харпър с лека усмивка, докато наблюдаваше действията на другия. След това,

удовлетворен от наблюденията си се обърна към Сара Уортън, която седеше до него и небрежно отбеляза:

— Вие без съмнение намирате сегашното си жилище за самотно, след като сте свикнала на веселия живот в града.

— О, безкрайно сте прав — каза тя веднага — И аз и баща ми желаем тази война да свърши, за да се върнем отново при приятелите си.

— А вие, мис Франсис, и вие ли така силно желаете мира както и сестра ви?

— Поради много причини, да — отговори тя, като се осмели да погледне боязливо задалия въпроса. Когато в очите му прочете същото доброжелателно чувство, както и преди, тя продължи, като на лицето ѝ се появи сияйна, жива и интелигентна усмивка — Но не за сметка на правата на моите сънародници.

— Права? — повтори сестра ѝ нетърпеливо — Кой може да има по-големи права от един суверен? И кое задължение е по-ясно, от това да се подчиняваш на тези, които имат естественото право да управляват?

— Никое, разбира се — каза Франсис като се разсмя с голямо удоволствие. После пое с обич ръката на сестра си и каза с усмивка, насочена към Харпър:

— Казах ви, че със сестра ми имаме различни политически възгледи, но в лицето на баща ни, имаме безпристрастен арбитър — той обича сънародниците пи, но обича и британците, така че не взема страна.

— Да — каза мистър Уортън доста разтревожен, като гледаше ту единия, ту другия си гост. — Имам близки приятели и в двете армии, и победата на която и да е от тях, за мен ще бъде нещо като лично нещастие.

— Доколкото разбирам — каза мъжът край масата, като отново невъзмутимо напълни чашата си — нямате големи основания да се опасявате от янките.

— Негово величество има по-опитни войски от континенталните, по американците имат по-големи успехи. — отговори домакинът боязливо.

Харпър остави без внимание забележките на двамата. Той стана и помоли да му покажат мястото за почивка. Едно малко момче получи

нареждане да го заведе до стаята и след като учтиво пожела на всички лека нощ, той излезе. Вилицата и ножа паднаха от ръцете на натрапника, след като вратата се затвори след Харпър. Той стана бавно от мястото си, приближи се до вратата, отвори я, заслушан в отдалечаващите се стъпки, и пред уплашените и изумени погледи на останалите я затвори отново. За миг червената перука, покриваща черните му къдрици, парчето което скриваше половината му лице и прегърбването, което го правеше да изглежда поне на петдесет години, изчезнаха.

— Татко! Мили татко! — извика хубавият млад мъж. — И вие, скъпи мои сестри и лельо! Най-сетне ви виждам отново!

— Хенри! Синко! Господ да те благослови! — възкликна изуменият и щастлив баща, а сестрите увиснаха на врата му облени в сълзи.

Единственият друг свидетел на тази сцена беше верният стар негър, отраснал в къщата на господаря си и наречен Цезар, сякаш за подигравка е истинското му положение. След като пое протегнатата ръка на младия господар, той я целуна горещо и излезе. Момчето не се върна в стаята, а след известно време се върна възрастният негър, точно когато младия капитан от британската армия попита:

— Но кой е този Харпър? Може ли да ме издаде?

— Не, не, не, миста Хари — извика негърът, като клатеше посивялата си глава уверено — аз видях... миста Харпър на колене... моли на Бог... джентмен, който моли на Бог не каже добър син, дошъл види стар баща — скинър^[10] прави — християнин, не.

Лошото мнение за скинърите не принадлежеше само на Цезар Томсън, както той сам се наричаше, или Цезар Уортън, както беше известен на малкото хора, които го познаваха. Удобството или нуждата беше накарала водачите на американската армия да прибегват до услугите на хора с крайно непостоянни навици при изпълнението на по-дребните си планове за раздразвано на врага. Времето не беше подходящо за щателни проверки в случаи на злоупотреби от какъвто и да било характер, така че подтисничеството и несправедливостите бяха естествен резултат от наличието на въоръжена сила, неограничавана от цивилна власт. С времето се оформи ясно очертана обществена прослойка, чиято главна задача беше да освобождава сънародниците си от всякакви, макар и малки признаци на временен просперитет, на

който се смяташе че се радват, претендирайки, че вършат това от свободолюбие.

От време на време военните власти също не взимаха участие в това произволно преразпределяне на земни блага и някой дребен пълномощник на щатската войска често можеше да придаде нещо като законен вид на най-тежкия грабеж, и дори на кръвопролитие.

От страна на британците стимулирането на лоялността също не беше оставено да заспи, особено когато полето за прилагането му е толкова плодовито. Но техните разбойници бяха записани в списъци и усилията им бяха систематизирани. Дългият опит бе научил водачите им да ценят ефективността на концентрираната сила и, освен ако историята не се окаже несправедлива към подвизите им, резултатите не говореха никак лошо за тази предвидливост. Тези отряди — поради всеизвестната им почит към полезното животно — бяха получили чудатото прозвище „каубои“^[11].

Цезар, обаче, беше твърде лоялен за да свързва хората, упълномощени от Джордж III, с нередовната войска, чиито безобразия неведнъж бе виждал, и от чиито хищнически нрави дори неговото робско положение и бедност не го бяха спасили. Ето защо каубоите не бяха удостоени с внимание, когато чернокожият каза, че не християнин, че никой друг освен скинър, не може да предаде вярващия в Бога син, дошъл да се види с баща си въпреки многото опасности.

[1] Тъй като всеки щат от американския съюз има по няколко области, често се случва имената им да се повтарят. Мястото на този разказ е Ню Йорк, а областта Уестчестър е непосредствено до града. — Б. а. ↑

[2] Град Ню Йорк се намира на един остров наречен Манхатън, но на едно място той е отделен от областта Уестчестър от един поток широк само няколко метра. На това място има мост, наречен Кингс Бридж. По време на войната там са ставали много сражения и в тази книга този мост се споменава. Всеки местен жител знае разликата между „Манхатън-остров“ и „остров Манхатън“. Първото се отнася до парче земя близо до Корлаерс Хук, а второто — до целия остров, т.е. градът и областта Ню Йорк. — Б. а.; Има се предвид обстоятелството, че след като през 1776 година англичаните завладели Ню Йорк (остров Манхатън), областта Уестчестър, отделена от града само с един тесен

проток над който минавал често споменавания в романа Кингс Бридж, останала неутрална земя и арена на големи сражения. — Б. пр. ↑

[3] Американската армия. — Б. пр. ↑

[4] Имат се предвид Самюъл Адамс, Джон Адамс, Томас Джеферсън, Бенджамин Франклин, Джордж Вашингтон и др. Това са политическите деятели свикали през 1774 година във Филаделфия така наречения Първи континентален конгрес. На Втория континентален конгрес, състоял се на 4 юли 1776 година, била приета Декларацията на независимостта, поставяща началото на САЩ. — Б. пр. ↑

[5] Документи издавани от крал Джордж III (1760–1820) гарантиращи правото да се купуват земи в колониите, да се търгува и т.н. — Б. пр. ↑

[6] Американците наричат „подобрения“ всяка степен на промяната при превръщането на земята от дива в култивирана. В този смисъл, „подобрение“ е и да сечеш дървета — то се оценява толкова, колкото са предполагаемите разходи за това. — Б. а. ↑

[7] Граф Жан Рошамбо (1725–1807), маршал. В 1778 г. Франция влязла във войната на страната на колониите, за което до голяма степен съдействал Б. Франклин, който по това време бил в Париж. През 1780 г. Рошамбо пристигнал в Америка начело на шестхилядна армия, която спомогнала за победата на Дж. Вашингтон в битката при Йорктаун. — Б. пр. ↑

[8] Хорацио Гейтс (1728–1806) — англичанин по рождение, генерал в американската армия. Лорд Чарлз Корнуолис (1738–1805) — английски генерал и държавен деец. Командващ английската армия в юга. Уортън очевидно намеква за победата му над Гейтс край Камдън, Южна Каролина, на 18 август 1780 г. — Б. пр. ↑

[9] Джон Бъргойн (1722–1792) — английски генерал, командващ английската армия, която през 1777 г. трябвало да навлезе в колониите през Канада и да се присъедини към генерал Хау. Обаче на 17 октомври 1777 г. той попаднал в обкръжение и в битката при Саратога (малко селце в източната частна щата Ню Йорк) бил принуден да се предаде на генерал Гейтс заедно с шестхилядната си професионална армия. Във военно отношение тази битка се оказала решаваща за изхода на войната. — Б. пр. ↑

[10] По време на Войната за независимост в неутралните територии са върлували банди мародери, наречени „скинъри“ (от англ.

skinner — кождер, мародер), които са се представяли за привърженици на американската кауза. — Б. пр. ↑

[11] Мародерски банди действащи на страната на англичаните. Наименованието, както иронично е обяснено в текста, произлиза от това, че са откарвали добитъка на жертвите си (cow — крава, boy — момче. Англ.). — Б. пр. ↑

II ГЛАВА

*И дни спокойни много преживя, несломен,
Освен от едничка мъка, страшна —
когато Съдбата го лиши от половин сърце*

—
*тя веч си бе отишла —
и на бащиното си коляно на вдовец
Гертруд се покатери.*

Гертруд от Уайоминг

Бащата на мистър Уортън беше роден в Англия, в семейство, чиито парламентарни интереси бяха позволили по-младият син да бъде изпратен в колонията Ню Йорк. Както стотици други, така и той се установил в страната завинаги. Оженил се и единственият потомък от връзката му бил изпратен съвсем млад да се облагодетелствува от преимуществата на английските училища. След като завършил образованието си в един от английските университети, той получил познания за живота и за преимуществата на европейското общество. Прекарал там две години, но смъртта на баща му му припомнила, че е наследник на почтено име и на много голямо състояние.

В онези дни на мода било децата на определени семейства да се изпращат в армията или флота, като стъпала към издигането. Много от високите постове в колониите били заети от хора, чиято професия била военната и никак не било рядко, някой войн-ветеран, да остави оръжията и да наметне на раменете си съдийска тога, достигайки до върховете на съдебната власт.

В съответствие с това, старият мистър Уортън имал намерение да насочи сина си във военното поприще, но природната некадърност на сина му, попречила на този замисъл.

Младежът бил прекарал дванадесет месеца преценявайки добрите и лошите страни на различните видове войски, когато починал баща му. Безпроблемността на положението му, както и вниманието, с което хората обсипвали притежателя на едно от най-големите богатства в колонията, силно повлияли на амбициозните му планове. Любовета решила проблема — когато мистър Уортън станал съпруг, престанал да мисли за армията. Дълги години живял щастлив със семейството си и бил достатъчно уважаван от сънародниците си като честен и влиятелен човек, когато всички радости изчезнали, сякаш с един удар. Единственият му син, младежът за когото стана дума в предишната глава, постъпил в армията и пристигнал на родна земя, но малко преди да започнат военните действия, правителството решило, че е по-разумно да изпрати подкрепленията в най-нелоялните части на Северна Америка. Дъщерите му вече навлизали в живота и тяхното образование изисквало преимуществата предлагани от града. Здравето на жена му се влошавало от няколко години и тя дори не успяла да прегърне както трябва сина си и да се нарадва на идването му, когато избухнала революцията и като несекващ огън обхванала земите от Джорджия до Масачусетс. Ударът бил твърде тежък за майката, която доживяла да види сина си изпратен да се бие в Юга, срещу собствените й роднини и тя не издържала.

В никоя друга част на континента не преобладавали толкова силно британските маниери и аристократични схващания за кръв и роднинство, колкото в околностите на град Ню Йорк. Наистина, обичаите на ранните холандски заселници също се били смесили с английските, но все пак, влиянието на последните преобладавало. То се усилвало от факта, че често офицери от метрополията се женели за момичета от най-богатите и най-влиятелни местни семейства, и когато започнали военните действия това влияние едва не наклонило везните в полза на короната в района. Но и доста семейства прегърнали каузата на народа, като дали солиден отпор на усилията на привържениците на Англия, за да организират и с помощта на конфедеративната армия да поддържат независимо и републиканско по форма управление.

Само Ню Йорк и прилежащите територии не били обхванати от новото управление, а властта на краля, не отиваща по-далеч от опазването на авторитета му, можела да се поддържа чрез присъствието на войски. При това положение на нещата влиятелните

лоялисти постъпвали според положението си и схващанията си. Много взели оръжието и с храбростта и усилията си се помъчили да осигурят правата на своя крал, така както ги разбирали, а и собствените си имоти, срещу последиците на закона за държавна измяна. Други напуснали страната в търсене на убежище срещу хаоса и опасностите на войната, надявайки се временно да намерят подслон в страната, която с любов наричали „у дома“. Трета група, по-предпазливите, останала по родните си места, за да наглежда благоразумно големите си богатства и може би, от привързаност към местата, където са прекарвали младостта си. Мистър Уортън беше от последните. След като се подsigури срещу бъдещи непредвидени обстоятелства като вложи всичките си пари в британски ценни книжа, този джентълмен реши да остане там където се води борбата и да запази пълен неутралитет, така че да осигури безопасността на имението си независимо от това, кой ще победи. Той беше погълнат от образованието на дъщерите си, когато един негов роднина, заемащ висок пост в новата държава му каза, че да живее в лагера на британците не се отличава много в очите на сънародниците му от това да живее в самия Лондон. Мистър Уортън разбра, че при такова положение на нещата това би се сметнало за непростим грях и за да разреши проблема се премести да живее в провинцията. Имаше къща в Уестчестър и тъй като много години наред се оттегляше там от летните горещини, тя беше мебелирана и готова за живеене. По-голямата му дъщеря беше вече въведена в дамското общество, но Франсис, по-малката се нуждаеше от още година — две обучение, за да може да се появи с истински *éclat*^[1], или поне така смяташе мис Жанет Пейтън, по-млада сестра на починалата им майка, която беше напуснала бащиния си дом във Вирджиния и със себеотдаването и обичта, присъщи на пола ѝ, се грижеше за осиротелите си племенници, а мистър Уортън смяташе, че мнението ѝ трябва да се уважава. В съответствие със съвета ѝ, той трябваше да подчини чувствата си на добруването на децата си.

Мистър Уортън се оттегли в Локъст със сърце, разбито от болката по останалите назад неща свързани с жена му, която той обожаваше, но се подчини на благоразумието, което силно призоваваше в полза на земните блага. В хубавата му градска къща междувременно живееха двете му дъщери и леля им. Полкът, в който

служеше капитан Уортъп, беше част от постоянния градски гарнизон и присъствието на сина беше немалка утеха за бащата, непрестанно измъчван от мислите за липсващите му дъщери. Но капитанът беше млад и беше войник — преценките му за хората не винаги бяха от най-мъдрите, а и беше склонен да смята, че в червен мундир никога не може да се скрие безчестно сърце.

Къщата на мистър Уортън се превърна в моден салон за офицерите от кралската армия, така както и къщите на всички, които заслужаваха вниманието им. Последиците от тези връзки за малка част от посещаваните бяха щастливи, за други бяха разочарование, тъй като подклаждаха надежди, които никога нямаше да се сбъднат и за нещастие, за не малко те бяха унищожителни. Известното богатство на бащата и присъствието на брата премахваха всякакви опасения от този род у двете млади дами. Но не беше възможно да се приема несериозно цялото внимание и възхищение, с което обсипваха хубавата фигура и прекрасното лице на Сара Уортън. Поради климата в страната тя беше узряла рано и след обучението се беше превърнала в безспорната красавица на града. Никой не се наемаше да и оспори тази женска територия, освен разбира се, след известно време сестра ѝ. На Франсис не ѝ достигаша няколко месеца до вълшебната шестнадесетгодишна възраст и мисълта за конкуренция беше далеч от ума и на двете сестри. Наистина, освен разговорите с полковник Уелмър, за Сара най-голямо удоволствие беше да наблюдава напълващата красота на малката Хеба^[2], която играеше наоколо с цялата невинност на младостта, с пламенността и дяволитостта характерни за местния темперамент. Дали защото Франсис въобще не получаваше комплиментите, които получаваше сестра ѝ, но дискусиите на политически теми, между военните контета, които често посещаваха дома им, се отразяваха на двете по съвсем различен начин. Тогава сред британските офицери беше на мода да се омаловажава противника и Сара приемаше всички празни излияния на ухажорите си за чиста монета. Първите политически мнения, които Франсис бе чула бяха придружени от подигравки към поведението на съотечествениците ѝ. В началото тя им вярваше, но понякога идваха генерали, които за да оправдаят себе си, трябваше да казват истината за враговете си. Постепенно Франсис се изпълни със съмнения по отношение на твърденията за неспособността на съотечествениците

си. Полковник Уелмър беше един от тези, които най-много се радваха, когато имат възможност да упражняват остроумието си върху нещастните американци и след време Франсис започна да слуша красноречието му с голямо подозрение, а понякога и с неприязън.

През един горещ, зноен ден, тримата бяха в гостната на баща им — Сара и полковникът седяха на канапето, заети в битка с погледи, подпомогнати от разговорите за дреболии, а Франсис бродираше в срещуположния ъгъл на стаята. Джентълменът внезапно възкликна:

— Колко весел ще стане градът, когато приетите армията на генерал Бъргойн, мис Уортън!

— О, колко чудесно ще бъде — отговори Сара без да мисли — зная, че с тази армия пътуват много очарователни жени, ще бъде много весело.

Франсис тръсна назад гъстата си руса коса и вдигна очи, изпълнени с пламъка на националното ѝ чувство. След това се разсмя и попита със скрита ирония:

— Толкова ли е сигурно, че ще позволят на генерал Бъргойн да стигне до града?

— Позволят?! — повтори полковникът. — А кой може да забрани, хубава мис Фани?

Франсис беше в тази възраст, в която младите хора най-много следят за положението си в обществото — не още жена, но вече не и дете. Това „хубава мис Фани“ беше твърде фамилиарно, за да се преглътне и тя сведе поглед към работата си с поаленели страни.

— Генерал Старк^[3] взе германците^[4] в плен — отговори тя с присвити устни — няма ли да реши, че англичаните ще са опасни, ако се разхождат свободно?

— О, но както казваш, те са германци — каза полковникът, ядосан, че трябва да обяснява всичко това — обикновени наемници. Но когато става дума за истински британски полкове, разликата е много голяма.

— В това няма никакво съмнение — каза Сара, без да приема неприязънта на полковника към сестра ѝ върху себе си, но вече приветстваща в сърцето си британската победа.

— Кажете, полковник Уелмър — каза Франсис, възвърнала доброто си настроение, и пак повдигна поглед към лицето на

джентълмена — този лорд Пърси от Лексингтън, сънародник ли е на този, който се е бил при Чеви Чейс^[5]?

— О, мис Фани, ставате истински бунтовник — каза полковникът като се опита да прикрие със смях гнева, който го бе обзел. — Това, което ви доставя удоволствие да намекувате, че е било бягство, всъщност беше най-обикновено преднамерено отстъпление... един вид...

— Битка в бягство — прекъсна го момичето, като особено наблегна на втората дума.

— Да, млада госпожице... — Този път полковник Уелмър бе прекъснат от смеха на човек, когото досега никой не бе забелязал.

До стаята, в която се намираха тримата имаше друга и течението беше отворило вратата помежду им. Близко до нея те видяха да седи един хубав млад човек, който, ако се съди по усмивката му, явно бе слушал разговора им с удоволствие. Той веднага стана и с шапка в ръка влезе в стаята — висок и строен, мургав, с искрящи черни очи от които веселостта все още не беше изчезнала, когато се поклони на дамите.

— Мистър Дънуди! — извика Сара изненадана — Не знаех, че сте у дома, в тази стая щяхте да намерите повече прохлада!

— Благодаря ви — отговори той — но трябва да намеря брат ви, който ме остави тук да чакам в засада, както той се изрази и обеща да се върне преди един час. — Без никакво по-нататъшно обяснение младежът се поклони любезно на дамите и хладно на джентълмена и тръгна. Франсис го последва във вестибюла и като се изчерви попита забързано:

— Но защо? Защо ни оставяте, мистър Дънуди? Хенри трябва скоро да си дойде.

Джентълменът взе ръката ѝ в своята и строгото изражение на лицето му бе заменено от възхита. Той отговори:

— Ти го подреди чудесно, малка сънародничке. Никога, ама никога не забравяй земята, която те е родила. Помни — ако си внучка на англичанин, ти също така си внучка и на Пейтън.

— О, трудно ще забравя това — отвърна засмяното момиче — с постоянните лекции за нашето родословно дърво на които ни подлага леля Жанет. Но защо си отивате?

— Бързам за Вирджиния и имам да свърша много неща. — Той стисна ръката ѝ и като погледна назад затваряйки вратата, възкликна:

— Бъди вярна на страната си. Бъди американка. Момичето му изпрати въздушна целувка и като покри пламтящи страни с красивите си ръце, се прибра в стаята си, за да скрие объркаността си.

Поставен между нескрития сарказъм на Франсис и зле прикритото презрение на младия човек, полковник Уелмър се почувства в неловко положение, но тъй като се срамуваше да изрази възмущение за такава дреболия в присъствието на своята възлюбена, той се задоволи да каже надменно:

— Доста своеволно поведение за момче в неговото положение. Чирак в магазин, с вързопче предполагам.

Представата за мистър Пейтън Дънуди като магазинерски чирак никак не се вместваше в главата на Сара и тя се огледа изненадано наоколо, когато полковникът продължи:

— Този мистър Дън... Дън...

— Дънуди! О не, той е роднина на леля ми — извика младата дама — и близък приятел на брат ми, заедно бяха на училище и се разделиха едва в Англия, когато единият отиде в армията, а другият във Френската военна академия.

— Очевидно е хвърлил парите си на вятъра — отбеляза полковникът, издавайки озлоблението си, което неуспешно се мъчеше да скрие.

— Да се надяваме, че е така — додаде Сара с усмивка — защото се говори, че ще се присъедини към бунтовническата армия. Той току що пристигна с френски кораб и може скоро да го видим с оръжие в ръка.

— Е, нека. Желая на Вашингтон много такива герои. След това той смени темата с по-приятна, като насочи разговора към тях самите.

Няколко седмици след тази сцена армията на Бъргойн се предаде. Мистър Уортън, който вече започваше да се съмнява в резултатите от войната, за да спечели благоразположението на сънародниците си и за да достави удоволствие и на себе си, повика дъщерите си. Мис Пейтън се съгласи да ги придружи. Оттогава, до момента от който започнахме нашия разказ, те живееха като едно семейство.

Капитан Уортън, разбира се, се движеше с армията, но веднъж или два пъти, когато големи техни отряди бяха действали в

околностите на Локъст той бе успял да открадне кратки срещи със семейството си. Сега обаче беше минала цяла година без да ги е виждал и нетърпеливият Хенри се беше маскирал както споменахме, но за нещастие, пристигна в имението, в което рядко идваха външни хора, когато там бе дошъл непознат и доста подозрителен гостенин.

— Мислиш ли, че ме подозира? — попита загрижено капитанът, след като чу мнението на Цезар за скинърите.

— Как би могъл, след като сестрите ти и баща ти не можаха да те познаят? — извика Сара.

— Има нещо съмнително в държанието му. В очите му има твърде много любопитство за обикновен човек — продължи младият Уортън замислено. — И лицето му ми е познато от някъде. Съдбата на Андре^[6] предизвика голямо недоволство и у двете страни. Сър Хенри заплашва, че ще отмъсти за смъртта му, а Вашингтон е непреклонен, сякаш командва половината свят. Ако имам нещастieto да попадна в ръцете им бунтовниците ще решат че съм подходящ за плановите им.

— Но, синко — каза бащата с тревога — ти не си шпионин! И не си на бунтовническа, тоест, американска територия. Тук няма какво да се шпионира!

— Това може да се оспори — продължи младежът замислено. — Редиците им бяха достигнали Уайт Плейнс^[7], когато минах маскиран. Вярно, намеренията ми са съвсем невинни, но как би им изглеждало на тях? Идването ми тук може да се тълкува като прикритие за други намерения. Спомнете си, сър, как се отнесоха с вас, когато преди година ми изпратихте плодове за зимата.

— Това стана, защото любезните ми съседи ме zlepоставиха. Надявах се, че като конфискуват имението ми, ще могат да купят хубава ферма на ниска цена. Но Пейтън Дънуди скоро издейства да пи освободят. Държаха ни само месец.

— Ние? Искаш да кажеш, че са арестували и сестрите ми? Фани, ти не ми писа нищо за това.

— Мисля, че ти писах за доброто отношение на приятеля ти Дънуди и, че е издействал освобождаването на баща ни. — каза Франсис като се изчерви силно.

— Вярно. Но бяхте ли с него в лагера на бунтовниците?

— Да — каза бащата меко. — Фани не искаше да ме остави сам. Жанет и Сара се грижеха за имението, а тя ми беше компания в

пленничеството.

— И Фани се върна от пленничество още по-голям бунтар от всякога — каза Сара с възмущение. — А би трябвало страданията на баща ни да я излекуват от тези прищевки.

— Какво ще кажеш на това обвинение, сестричке? — извика капитанът весело. — Пейтън опита ли се да те накара да намразиш своя крал повече от него самия?

— Пейтън Дънуди не мрази никого — отговори веднага Франсис. След това, като поруменя от собствената си смелост добави. — Той те обича Хенри, знаеш това. Аз знам, защото ми го е казвал много пъти.

Младият Уортън тупна сестра си по бузата усмихнат и я понита с престолен шепот:

— А не ти ли каза, че обича и малката ми сестричка Фани?

— Глупости! — каза Франсис и остатъците от вечерята бързо изчезнаха от масата, под нейното ръководство.

[1] éclat — блясък, шумен успех (фр.). — Б. пр. ↑

[2] Униформата на офицерите от кралската армия. Хеба — древногръцка богиня на вечната младост. — Б. пр. ↑

[3] Джон Старк (1728–1822) — американски генерал. През 1777 г. в битката при Бенингтън (в южната част на днешния щат Върмонт) той разбива англичаните и взема в плен 500 души. Тази битка е имала решаващо значение за победата на Гейтс над Бъргойн. — Б. пр. ↑

[4] Около една трета от колониалната армия (всичко около 90000 души) били германци наети от немските ландграфове и най-вече от ландграф Хесен-Касел, поради което били наричани „хесенци“. — Б. пр. ↑

[5] Тук се сравнява английският генерал Томас Гейдж, загубил битката при Лексингтън, с героя на старинната английска балада (Балада за Чеви Чейс), издадена от колекционера и издателя на балади Томас Пърси. В нея се разказва за победата на шотландците над лорд Пърси, решил да ловува в земите им. — Б. пр. ↑

[6] Майор Джон Андре (1751–1780) — английски офицер, военен шпионин, заловен и обесен от американците. — Б. пр. ↑

[7] Уайт Плейнс — град в щата Ню Йорк, където в 1776 г. англичаните удържали победа. — Б. пр. ↑

III ГЛАВА

*Когато нивите помете есента
и ветровете силни късаха листата
зад Лоумън Хил, се спусна светлината на
деня
и бавно, бавно вред настъпи тъмнината.
Когато от шумотевицата на града, тъй
тъжен,
самотният си път пое търговец
амбулантен беден.*

Джон Уилсън

Буря в долното течение на река Хъдзън рядко продължава по-малко от дна дни, ако е докарана от източния вятър. Когато на следващата сутрин обитателите на имението Локъст се събраха на ранна закуска, проливният дъжд удряше прозорците почти хоризонтално и беше немислимо живо същество да се изложи на бурята. Харпър се появи последен и след като погледна навън се извини на мистър Уортън, за необходимостта да злоупотребява с добротата му още известно време. На пръв поглед отговорът беше не по-малко учтив от извинението, но в поведението на госта имаше някаква примиреност, която силно се различаваше от притеснеността на бащата. По настояване на баща си Хенри Уортън отново се маскира с нежелание, граничещо с отвращение. С непознатия не размениха нито дума след сутрешния поздрав, който той отправи до всички. Наистина, на Франсис се стори, че по лицето му пробягна нещо като усмивка, след като влезе в стаята и за първи път се оказа лице в лице с брат й, но тя беше повече в очите му и сякаш не беше достатъчно силна за да раздвижи мускулите на устните му и почти веднага се загуби в спокойния, доброжелателен израз, който неизменно присъществаше на лицето му и леко се променяше, но никога не

изчезваше напълно. Любящата сестра обърна за миг изпълнени с тревога очи към брат си, после срещна погледа на непознатия, който с подчертано внимание ѝ поднесе едно от малките лакомства на масата. Сърцето на момичето, започнало да бие трескаво, отново си възвърна равномерния пулс, характерен за младостта, здравето и веселия дух. Докато още бяха на масата влезе Цезар и постави до господаря си един пакет, след което се отдръпна почтително назад, сложи едната си ръка отзад и зачака.

— Какво е това, Цезар? — попита мистър Уортън и обърна пакета за да разгледа опаковката с подозрителен поглед.

— Тюн, сър. Харви Бърч върна в къщи и носи малки хубав тюн от Йорк.

— Харви Бърч? — заговори мистър Уортън много предпазливо и крадешком погледна госта си. — Не съм искал от него да ми купува тютюн. Но след като го е купил ще трябва да му платим за усилията.

Само за миг, докато негърът говореше, Харпър прекъсна храненето си и премести поглед от слугата към господаря, след което отново потъна в непробиваемата си сдържаност.

Тази новина достави на Сара Уортън неочаквано удоволствие — тя стана нетърпеливо от стола си и каза на чернокожия да покани Бърч да влезе, след което внезапно се опомни, погледна пътника с извинение и каза:

— Ако мистър Харпър няма нищо против присъствието на един амбулантен търговец.

Доброжелателността на лицето му, когато кимна в знак на съгласие, беше по-красноречива и от най-прекрасната реторика, така че младата дама повтори нареждането си с увереност, която премахна всяко смущение.

Покрай прозорците, разположени в дълбоки ниши имаше дървени столове, а богатите жакардови завеси, украсявали гостната на Куин стрийт и донесени в Локъст, придаваха на стаята този неподлежащ на описание уют, който предвещава настъпването на зимата. Капитан Уортън влезе в една от тези ниши и дръпна завесата след себе си, така че почти се скри от погледите, а по-малката му сестра, загубила естествената си прямота, непривично затворена в себе си зае другата.

Харви Бърч беше амбулантен търговец от младежките си години, както той самият твърдеше, а опитността му в професията потвърждаваше правотата на думите му. Той беше роден в една от източните колонии и по високата интелигентност на баща му можеше да се съди, че в родните си места те са имали по-добра участ. Харви се държеше както всички хора от неговата класа и се отличавахе от тях, само по това, че действията му бяха ловки и обгърнати в тайнственост. Бяха пристигнали в долината преди десет години и след като купиха бедната къща, на чиято врата без успех почука Харпър предната вечер, останаха да живеят тук незабележими и малко познати. Докато възрастта и здравето му позволяваха, бащата обработваше малкото парче земя, влизащо в покупката, а синът продължи да се занимава усилено с дребната си търговия. Репутацията им на подредени и тихи хора нарасна дотолкова, че да накара една тридесет и петгодишна жена да забрави характерната за пола си стеснителност и да поеме грижата за домашния им уют. Алените рози отдавна бяха изчезнали от страните на Кейти Хейнс и тя бе видяла роднините си, мъже и жени един след друг да влизат в съюза, така желан от представителките на пола ѝ, когато подтикваха от свои мисли тя влезе в семейството на Бърч. Нуждата е лош господар, така че баща и син се принудиха да приемат услугите ѝ. Все пак на нея не ѝ липсваха качествата, необходими на една добра домакиня. От една страна бе трудолюбива, честна, подредена и много организирана. От друга — беше бърлива, себична, суеверна и любопитна. Поради усърдното и прилагане на последното качество, на петата година тя можеше да обяви, че е чула, или по-скоро дочула достатъчно, за да може да каже каква е била предишната съдба на хората, с които живееше. Ако Кейти притежаваше достатъчна доза ясновидство, за да предскаже бъдещата им участ, задачата ѝ щеше да е изпълнена. От разговорите между бащата и сина тя научи, че един пожар ги е довел до немотия и е намалил членовете на семейството им до двама. Гласът на бащата трепереше дори и при споменаването на това събитие, което не оставяше безразлично даже и сърцето на Кейти, но няма преграда, която да може да отблъсне любопитството на простолудиято. Тя упорстваше, докато Харви не я заплаши съвсем ясно, че ще повери мястото ѝ на жена с няколко години по-млада от нея, едно ужасно предупреждение, че има граници, отвъд които тя не може да премине. Оттогава любопитството ѝ похвално се ограничи и

макар че не пропускаше да подслушва, когато имаше възможност, към знанията ѝ се прибавиха много малко нови неща. Обаче тя успя да научи едно нещо, представляващо немалък интерес за нея и оттогава насочи енергията си към постигането на една цел, подпомогната от двойния стимул на любовта и алчността.

Харви имаше навика често, посред нощ, да ходи до камината в стаята, служеща за кухня и всекидневна. Кейти забеляза това и възползвайки от отсъствието на бащата, отмести един от камъните на тази камина и извади отвътре желязно гърне, в което блестеше този метал, който рядко не успява да размекне и най-коравите сърца. Кейти успя да върне камъка на мястото му без да бъде открита и след това никога не се осмели да го махне пак. Оттогава сърцето на девицата загуби упоритостта си и между Харви и щастието му стоеше само неговата ненаблюдателност.

Войната не попречи на дейността на амбулантния търговец, който се възползва от златната възможност, предоставена му от прекъсването на редовната търговия, и се посвети на голямата цел да натрупа пари. За година-две дейността му продължи необезпокоявана и успехът му бе подобаващ, но най-накрая, тъмни и заплашителни намеци хвърлиха подозрение около действията му и гражданските власти решиха, че е наложително да проучат отблизо начина му на живот. Пребиваванията му в затвора бяха чести, но не дълги, и отървяването от стражите беше лесно в сравнение с това, което трябваше да изтърпи поради преследването на военните. И все пак Бърч оцеляваше и продължаваше търговията си, макар и принуден да бъде много предпазлив, особено когато приближаваше северните граници на областта — с други думи — американските бойни линии. Посещенията му в Локъст вече не бяха толкова чести, а в собствената си къща се появяваше толкова рядко, че това изтръгна от разочарованата Кейти, от дълбините на сърцето ѝ, оплакването, за което разказахме при срещата ѝ с Харпър. Но изглежда нищо не можеше да спре неуморния търговец, който сега, за да се освободи от някои вещи, за които купувач можеше да се намери само сред най-богатите семейства, бе изминал в дъжда половин миля от дома си до къщата на мистър Уортън.

Няколко минути, след като получи нареждането от младата си господарка, Цезар въведе в стаята обекта на предходното отклонение.

Той беше на ръст над средния, слаб, но пълен с мускули и кокали. На пръв поглед силата му беше недостатъчна, за да носи тежката си торба, но той я слагаше на земята и я качваше на рамото си с такава сръчност и лекота сякаш бе пълна с пера. Очите му бяха сиви, хлътнали, неспокойни и през кратките моменти, когато се спираха на тези, с които разговаря, сякаш проникваха в самите им души. Лицето му имаше две характерни изражения, които даваха представа за цялата му личност. Когато търгуваше, то ставаше необикновено проникателно, оживено и подвижно, а ако разговорът се насочеше към ежедневието, то ставаше незаинтересовано и неспокойно. Ако, обаче, се заговореше за революцията и за страната, той се преобразяваше — способностите му се концентрираха — слушаше дълго време без да говори, след това нарушаваше тишината с някоя шеговита забележка, която твърде контрастираше с нормалното му поведение, но без да звучи неестествено. За войната и за баща си той говореше рядко и винаги само ако е неизбежно.

Повърхностният наблюдател би приел, че алчността е чувството, което го управлява — и като се вземе предвид казаното, той беше толкова неподходящ за планове на Кейти Хейнс, колкото можем да си представим.

Когато влезе в стаята, търговецът свали на пода товара си, който достигна почти до раменете му и поздрави семейството със сдържана учтивост. Той леко се поклони на Харпър, без да вдига поглед от килима. Не видя капитан Уортън зад завесата. Сара не отдели много време за обичайните поздрави, а веднага се залови да изследва съдържанието на чувала. Още известно време двамата продължиха да изваждат на показ различните вещи отвътре. Скоро масите, столовете и пода се покриха с коприни, крепове, муселини и целия асортимент на пътуващия търговец. Докато те изпразваха чувала от съдържанието му, Цезар държеше гърлото му отворено и насочваше вниманието на младата дама към някоя хубава вещ. Накрая Сара избра няколко неща и уговори приемлива цена, след което каза с весел глас:

— Но, Харви, не си ни казал никакви новини! Лорд Корнуолис успя ли да разгроми бунтовниците отново?

Харви може би не чу въпроса, защото бе заровил глава в чувала, откъдето след малко извади някакви много фини дантели, които предложи на вниманието на младата дама. Мис Пейтън изпусна

чашата, която миеше, а Франсис показва хубавото си лице изцяло иззад завесата, от която досега се бе показвало само едно весело око, искрящо от цвят засенчващ жакарда, който така ревностно закриваше фигурата ѝ.

Лелята остави заниманието си и Бърч се освободи от голяма част от хубавата си стока. Похвалите на дамите накараха Франсис да стане от мястото си, а Сара повтори въпроса с възторжен глас, но по-скоро поради покупката, отколкото от някакви политически чувства. Малката сестра седна отново и си даде вид, че гледа облаците. Търговецът разбрал, че от него очакват отговор, каза:

— Говори се, че Тарлтън е победил генерал Самтър при река Тайгър^[1].

Сега капитан Уортън неволно показва главата си иззад завесата, а Франсис, която слушаше без да диша, забеляза спокойният поглед на Харпър наблюдаващ търговеца над книгата, която се преструваше, че чете. Изразът на лицето му говореше, че интересът му не е обикновен.

— Наистина! — извика Сара тържествуващо — Самтър... Самтър... кой е той? Няма да купя и една карфица докато не ми кажеш всички новини. — Тя се разсмя и захвърли муселина, който разглеждаше.

За момент търговецът се поколеба, после погледна към Харпър, който все още го гледаше съсредоточено и изведнъж се преобрази. Той се приближи до огъня, извади от устата си голямо количество тютюн за дъвчене и без никаква милост го остави заедно с изобилните му сокове върху добре излъскания саджак на мис Пейтън. След това се върна при стоката си.

— Живее някъде сред чернилките на юг — каза той внезапно.

— Не по чернилки от тебе, миста Бърч — каза Цезар троснато и пусна чувала със стоката на земята.

— Ш-ш-т, Цезар, ш-ш-т. Не обръщай внимание — каза Сара Уортън успокоително, нетърпелива да чуе нататък.

— Черен човек добър като бял, мис Сали, щом държи се добре — продължи обиденият негър.

— Много често е и по-добър — каза господарката му. — Но, Харви, кой е този Самтърс?

На лицето на търговеца се появи лека насмешка, но после изчезна и той продължи, сякаш не беше прекъснат от чувствителността

на слугата.

— Както казвах, той живее сред цветнокожите на юг — Цезар отново взе чувала — и наскоро влезе в бой с полковник Тарлтън...

— Който, разбира се, го е победил — каза уверено Сара.

— Така казват войниците.

— А ти какво казваш? — попита мистър Уортън тихо.

— Аз само повтарям това, което съм чул — той показва на Сара парче плат, но тя го отблъсна, очевидно решена да научи още преди да купи каквото и да било.

— В Уайт Плейнс обаче казват — продължи търговецът, като огледа стаята и спря за миг поглед на Харпър — че само Самтър и един-двама други са били ранени и, че редовните^[2] са били направени на пух и прах, тъй като опълчението се скрило в една плевня от греди.

— Не е много вероятно — каза Сара презрително — макар, че няма съмнение, че бунтовниците са се скрили в плевнята.

— Аз мисля, — каза търговецът спокойно, като отново предложи парче коприна — че е по-разумно между теб и пушките да има дърво, отколкото ти да си между дървото и пушките.

Погледът на Харпър се върна към страниците на книгата в ръцете му, а Франсис стана и с усмивка се приближи към Харви. С приветливост, каквата никога не беше проявявала към него, тя попита:

— Имате ли още от тези дантели, мистър Бърч? Желаната стока беше извадена веднага и Франсис също си взе от нея. По нейно нареждане на търговеца бе дадена чаша алкохол, която той прие с благодарност и след обичайните комплименти към господаря на къщата и към дамите я изпи.

— Значи, смята се че полковник Тарлтън е победил генерал Самтър? — попита мистър Уортън, който се правеше че оправя чашата счупена поради припряността на мис Пейтън.

— Така говорят войниците — каза Бърч сухо.

— Имаш ли други новини приятелю? — попита го капитан Уортън подавайки цялото си лице зад завесата.

— Чухте ли, че майор Андре е бил обесен?

Капитанът се сепна и размени многозначителен поглед с търговеца, а после отбеляза с престорено безразличие:

— Трябва да е било преди няколко седмици.

— Вдигна ли се шум около екзекуцията? — попита бащата, все още мъчейки се да съедини счупения порцелан.

— Хората говорят, сър.

— Очакват ли се някакви маневри надолу, които да направят пътуването опасно? — попита Харпър като гледаше другия с нетрепващ поглед в очакване на отговор.

Бърч изпусна някакви панделки и изражението му се смени моментално. Проницателността му изчезна и бе заменена от напрегнато внимание. Той каза бавно:

— От известно време редовната кавалерия е навън. Видях някои от хората на Де Ланси да чистят оръжието си като минах покрай казармите им. Няма да е чудно, ако тръгнат скоро по следата, защото кавалерията от Вирджиния е слязла на юг.

— Много ли са? — попита мистър Уортън, като с тревога изостави заниманието си.

— Не съм ги броил.

Само Франсис забеляза промяната у Бърч, който, когато се обърна към Харпър възвърна старото си изражение. Тя взе в ръка няколко панделки, остави ги отново, наведе се над предметите, така че косата ѝ падаща на обилни къдрици да прикрие лицето ѝ и отбеляза, изчервявайки се чак до врата:

— Мислех, че южната кавалерия е отишла в Делауеър^[3].

— Може и така да е — каза Бърч — аз минах на доста голямо разстояние от войските.

Цезар взе парче басма с пищни шарки в червено и жълто на бял фон, погледа го известно време, после го остави обратно и въздъхна:

— Много губава басма.

— Тази? — каза Сара — Да. От нея ще стане хубав пенъор за жена ти, Цезар.

— Да, мис Сали — извика зарадваният негър — сърце на стара Дайна скочи от радост. Толкова мило...

— А-ха — добави търговецът лукаво — само това ѝ трябва на старата Дайна, за да заприлича на дъгата.

Цезар гледаше настойчиво господарката си, докато накрая тя попита за цената.

— Зависи какъв е купувача — отговори търговецът.

— Но колко? — настоя Сара изненадано.

— Зависи дали имам късмет с намирането на купувачи. За приятелката ми Дайна го давам за четири шилинга.

— Това е твърде много — каза Сара и се обърна към други стоки за нея.

— Ужасно цена за груб басма, миста Бърч — възнегодува негърът и отново пусна чувала.

— Тогава да кажем три, ако по ви харесва...

— Сигурен, че по харесва. Мис Сали харесва три, като дава и четири, като взема — Цезар се усмихна добродушно и пак отвори чувала.

Сделката беше сключена на момента, но при меренето се оказа, че платът е малко под от десетте ярда, нужни за Дайна. Обаче, след като приложиха сила дължината се увеличи под опитния поглед на търговеца, който съвестно додаде и една също толкова пищна панделка. Цезар бързо излезе, за да съобщи радостната новина на старата си жена.

По време на раздвижването, създадено от пазарлъка, капитан Уортън се осмели да дръпне завесата и да се изложи на погледите на останалите. Той попита търговеца, който вече събираше разпръснатата си стока, кога е тръгнал от града.

— На смрачаване — беше отговорът.

— Толкова късно! — каза другият изненадан. После, овладявайки се, продължи. — Успя да преминеш постовете толкова късно?

— Успях.

— Сигурно офицерите от британската армия добре те познават, Харви. — усмихна му се Сара с разбиране.

— Познавам някои от тях по лице — каза Бърч и огледа стаята, като за миг се спря на капитан Уортън и на Харпър.

Мистър Уортън слушаше внимателно разговора и вече беше спрял да се прави на безразличен. Започна да чупи парчетата порцелан, на които бе отделил толкова време. Когато видя, че търговецът завързва последния възел на чувала си, го попита:

— Има ли опасност врагът да ни безпокои отново?

— Кого наричате враг? — попита търговецът като стана и хвърли на мистър Уортън такъв поглед, че той се обърка.

— Всички, които нарушават спокойствието ни, са врагове — каза мис Пейтън, след като видя, че Уортън не може да отговори. — Но кралските войски идват ли от юг?

— Много вероятно е това скоро да стане — каза Бърч, като вдигна чувала от пода и се приготви да си върви.

— А континенталната армия? — продължи мис Пейтън любезно. — Тя в областта ли е?

Харви тъкмо се капеше да промърмори нещо, когато вратата се отвори и влезе Цезар, придружен от възторжената му жена.

Типът чернокожи, към които принадлежеше Цезар, вече е много рядък. Старият семеен слуга, който роден и отрасъл в къщата на господаря, си се отъждествява с добруването на тези, на които по съдба трябва да служи, вече навсякъде се измества от скитническото племе, което се навъди през последните тридесет години, и чиито членове се шляят из цялата страна, необезпокоявани нито от принципи, нито от ангажименти. Защото едно от проклятията на робството е, че жертвите му се оказват негодни за атрибутите на свободата. Късата къдрава коса на Цезар беше посивяла с възрастта, което още повече увеличаваше почитеността на вида му. Дългата и неуморна употреба на гребена беше изправила гъстите къдрици над челото, което му даваше поне още два инча ръст. Блестящият черен цвят от младостта му бе заменен от мътнокафяво. Очите му, стоящи на значително разстояние едно от друго бяха малки и добродушни, от време на време засенчвани от раздразнението на разглезения слуга, но сега искряха от неподправена радост. Носът му имаше по, биец на очи начин, всичко необходимо, за да може да усеща миризмите, но твърде скромна бе ненатрапчивостта му. Ноздрите бяха широки, но без изпяло да заемат мястото на съседите си. Устата му беше ужасно голяма и се търпеше само заради двата реда бисери, които съдържаше. Беше нисък и може да се каже ъгловат, но не всичките му ъгли и кривини излизаха от рамките на математическата симетрия. Ръцете му бяха дълги и мускулести и завършваха с две кокалести длани — черносиви от едната страна и бледорозови от другата. Но природата се беше отдала на капризното си чувство за хумор най-много в краката му. Там имаше излишество от неблагоприятно използван материал. Прасците му не бяха нито отпред, нито отзад, а отстрани на крайника и толкова близо до колената, че предизвикваха съмнения в свободната им употреба. От

стъпалата си, като се има предвид, че на тях човешкото тяло стои, Цезар нямаше повод да се оплаква, освен, че кракът му беше разположен толкова близо до центъра им, че понякога можеше да се поспори дали не ходи назад. Но каквито и дефекти да може да установи един ваятел по тялото му, сърцето на Цезар Томсън си беше на мястото и размерите му бяха много точни.

Придружен от старата си спътница, Цезар се приближи и започна да изразява благодарността си с думи. Сара я прие благодушно и направи няколко комплимента за вкуса на съпруга и за това как ще изглежда съпругата. С лице грейнало в усмивка подобна на тази на чернокожите, Франсис предложи услугите си на шивачка за приспособяването на харесаната от тях басма към бъдещата и роля. Предложението беше прието с благодарност и покорство.

Когато Цезар, жена му и амбулантният търговец излизаха от стаята, точно когато затваряше вратата, старият негър се размекна и произнесе благодарствен монолог:

— Добър малка лейди — мис Фани — грижи за баща — иска направи пиняр за стара Дайна също.

Какво друго са го накарали да каже чувствата му е неизвестно, но гласът му се чуваше доста време след като думите вече не можеха да се различат.

Харпър беше свалил книгата и гледаше с възхищение сцената, а Франсис изживя двойно удовлетворение, когато получи одобрителна усмивка от лицето, което криеше под маската на дълбока мисъл и загриженост, добронамерените черти, характеризиращи най-добрите чувства на човешкото сърце.

[1] Става дума за английския полковник Банистър Тарлтън, победил американския генерал Томас Самтър при река Тайгър в Южна Каролина през 1780 г. — Б. пр. ↑

[2] Редовна е била английската войска. Американската се е състояла от въоръжени отряди и опълчение. — Б. пр. ↑

[3] Делауеър — един от тринадесетте щата, вдигнали се на борба срещу англичаните. Намира се на югозапад от Ню Джърси. — Б. пр. ↑

IV ГЛАВА

*Видът, очите, думите
на този незнаен лорд,
с осанката му мъжка, смела,
изправен като крепостна стена,
във много битки закалена.
И все пак гъвкава и жива
е тази гигантска сила, и сякаш
лека като перце.
Времето и битките следите си
оставили са по това лице,
но, ах, достойнството в очите!
Там в час на мъка бих отишъл,
сред ужаси, опасности и страх
за подкрепа, помощ и утеха.
И този поглед изпълнил би ме с ужас,
по-страшен от самата смърт,
ако съгреша.
— Но стига! Стига! — принцесата извика*

—
*Той надежда е, и радост, и гордост за
Шотландия.*

Владетелят на
островите
Уолтър Скот

След като амбулантният търговец си отиде, всички останали
мълчаливи дълго време. Мистър Уортън бе чул достатъчно, за да се
увеличат опасенията му, без

никак да се намали тревогата за сина му. На капитана му се щеше Харпър да е където и да е другаде, само не и на мястото, което заемаше с такова самообладание, а мис Пейтън довърши работата си по приборите от закуската с присъщото си добродушие, подпомогнато до известна степен и от вътрешното удовлетворение, че вече притежава толкова много от дантелите на търговеца. Сара подреждаше покупките си, а Франсис и помагаше, изоставила своите собствени, когато неочаквано непознатият наруши тишината:

— Ако капитан Уортън изпитва към мен някакви съмнения, които го карат все още да стои маскиран, ще ми се да ги разсея. Дори и да имаше защо да го предам, при сегашните обстоятелства това не би могло да стане.

По-малката сестра потъна в стола си пребледняла и изумена. Мис Пейтън изпусна подноса за чай, който тъкмо вдигаше от масата, а Сара застина с покупките в скута си в нямо учудване. Мистър Уортън беше онемял, а капитанът, който се окопоти бързо, отиде в средата на стаята и след като махна от себе си — атрибутите на маската, възкликна:

— Вярвам ви с цялата си душа и този отегчителен маскарад ще свърши. Но все пак, представа нямам откъде ме познавате.

— Наистина така изглеждате по-добре, капитан Уортън — каза Харпър и леко се усмихна. — Съветвам ви никога да не криете външния си вид. Колкото и да се маскирате, остава достатъчно, за да ви издаде.

Докато говореше, той посочи с ръка една картина над камината, на която бе изобразен британски офицер в униформа.

— Ласкаех се, че на картината изглеждам по-добре отколкото маскиран — каза младия Уортън със смях. — Вие изглежда сте много наблюдателен, сър.

— Нуждата ме е направила такъв — каза Харпър и стана от мястото си.

Франсис го пресрещна когато той тръгна да излиза и хвана ръката му умоляващо.

— Вие не можете... вие няма да предадете брат ми!

За момент Харпър спря възхитен от хубостта ѝ и като сложи ръцете и на гърдите си, каза тържествено:

— Не мога и няма да го направя.

После сложи своята ръка върху главата ѝ и продължи:

— Ако благословията на един непознат може да е от полза, приеми я.

Той се обърна, поклони се ниско на присъстващите и деликатно се оттегли в стаята си.

Всички бяха много впечатлени от прямотата и тържествеността на непознатия и всички освен бащата почувстваха облекчение след уверенията му. Намериха някои от старите дрехи на младия Уортън и той, освободен от неудобствата на костюма си най-накрая започна да се радва на визитата си, предприета с толкова много риск. Мистър Уортън се оттегли в стаята си и се зае с ежедневните си занимания, а дамите и младежът се отдадоха на разговори. Дори мис Пейтън бе развълнувана от настроението на роднините си, които прекараха повече от час в неограничаван от нищо разговор, без да мислят за никакви застрашаващи ги опасности. Градът и познатите им не бяха пренебрегнати за дълго, защото мис Пейтън, която не можеше да забрави хубавите дни прекарани там, се поинтересува и за стария познайник, полковник Уелмър.

— О — каза капитанът весело — той е все така изискан и галантен, както обикновено.

Една жена дори и да не е влюбена рядко не поруменява когато се спомене името на този, който в клюките се свързва с нея. Така стана и сега със Сара, която сведе поглед към килима и се усмихна, което заедно с руменината никак не намаляваше природния ѝ чар.

Без да забележи проявеният от сестра му интерес, капитан Уортън продължи:

— Понякога е тъжен, ние му казваме, че е от любов. Сара погледна брат си, след това срещна погледа на засмяната си сестра и каза:

— Бедният. Дали е отчаян?

— Не, защо да е отчаян? Първороден син на богат човек, хубавец, а и полковник...

— Добри причини да не е — каза Сара като се опита да се засмее — и особено последната.

— Виж какво — каза капитанът навъсено — полковническият чин е нещо много хубаво.

— И полковник Уелмър е хубаво нещо — добави Франсис.

— О, Франсис, полковникът никога не е бил твой любимец. Твърде верен в на своя крал, за да е по вкуса ти.

— А Хенри не е ли верен на краля? — отговори веднага Франсис.

— Хайде, хайде — намеси се мис Пейтън. Никакви спорове за полковник Уелмър. Той е мой любимец.

— Фани харесва повече майорите — каза брат ѝ и я придърпа на коляното си.

— Глупости! — извика тя и се помъчи да се отскубне от засмения си брат.

— Изненадан съм, — продължи той — че Пейтън след като е издействал освобождението на баща пи, не се е опитал да задържи сестра ни.

— Това би накърнило собствената му свобода — усмихна се момичето и седна отново на мястото си — а нали за свобода се бори?

— Свобода! — възкликна Сара — много хубава свобода, щом ще заменим един господар с петдесет!

— Привилегията да сменяш господаря си, също е свобода.

— И при това такава, каквато вие, уважаеми дами, с удоволствие бихте упражнявали — извика капитанът.

— Ние искаме преди всичко да имаме свободата да си избираме кой да е той, нали леля Жанет? — каза усмихнатото Франсис.

— Аз?! Че какво знам аз, дете? Ако искате да научите нещо за тези неща, трябва да попитате някой друг.

— Искаш да мислим че никога не си била млада. Но да вярвам ли на всичките истории, които се разказват за хубавата Жанет Пейтън?

— Глупости мила, глупости — каза лелята и се опита да скрие усмивката си. — Глупаво е да вярваш на всичко, което чуваш.

— Глупости? — каза капитанът весело. — До ден днешен генерал Монтроуз^[1] вдига тостове за хубавата мис Жанет Пейтън. Чух го миналата седмица на масата на генерал Хенри Клинтън.

— О, Хенри и ти си като сестрите си. За да спра закачките ти, трябва да те заведа да ти покажа какво съм изработила. Това са неща, които бих се осмелила да сравня със стоката на Бърч.

Младите хора станаха за да последват леля си в най-добро благоразположение помежду си и към света. Когато се качваха по стълбите, тя се възползва от случая за да попита племенника си дали

генерал Монтроуз все още страда толкова много от подагратата, колкото преди.

С напредването на живота ние болезнено откриваме, че дори тези които обичаме не са лишени от неговите слабости. Когато сърцето е младо и представата за бъдещето неопетнена от уроците на житейския опит, нашите чувства са най-чисти — ние често свързваме с приятелите си качествата към които сами се стремим и всички добродетели, които сме научени да тачим. Увереността с която съдим, изглежда е част от нашата природа и чувствата, свързващи ни с нашите близки, изглеждат обгърнати от чистота, която рядко остава ненакърнена с времето. През остатъка от деня семейството на мистър Уортън се радваше на щастие, което отдавна не беше ги спохождало, което поне за младите, произтичаше от увереността в чувствата им, от размяната и на най-обикновените любезности.

Харпър се появи едва за вечеря и изчезна веднага щом изчезна и покривката, под предлог че има някаква работа в стаята си. Въпреки доверието, което бе създал у тях с държането си, те почувстваха облекчение в отсъствието му, защото поради краткостта на отпуската си и поради опасността да не бъде открит, капитан Уортън не можеше да остане повече от няколко дни.

Страхът от последствията обаче бе победен от радостта от срещата. На няколко пъти през деня мистър Уортън изрази опасения по отношение на непознатия гост и възможността синът му да бъде заловен заради него, но децата му енергично се противопоставиха на такава мисъл. Дори Сара се присъедини към брат си и сестра си и подчерта честността, която личеше във външния вид на пътника.

— Външният вид много често лъже, деца мои — отговори разтревоженият баща. — Когато хора като майор Андре могат да служат на измамата, безсмислено е да съдим за човек по външния му вид.

— Измама!? — извика синът му веднага — Сър, вие сигурно забравяте, че майор Андре служеше на своя крал и че войната оправдава действията му.

— А войната не оправдава ли смъртта му, Хенри? — попита Франсис съвсем тихо. Тя не можеше да изостави каузата на страната си, по не можеше и да не изпитва съчувствие към човека.

— Никога! — възкликна капитанът, след което скочи на краката и започна да ходи бързо из стаята. — Франсис, ти ме ужасяваш! Представи си, че това е моята съдба! Дори сега мога да попадна в ръцете на бунтовниците. Ти би ли се застъпила за екзекуцията ми? Може би и ще се радваш на жестокостта на Вашингтон!

— Хенри! — каза Франсис сериозно с мъртвешки бяло лице и разтреперана от емоции — ти не познаваш сърцето ми.

— Извини ме, моя малка Фани — каза той и я притисна до гърдите си, целувайки сълзите, които въпреки решението ѝ да не плаче, се бяха появили в очите ѝ.

— Знам че е глупаво да се засягам от необмислените ти думи, но укорите на тези, които обичаме са най-тежки, особено когато... когато, когато знаем че са незаслужени.

г Тя го погледна с мокрите си очи и се усмихна, след което бледността ѝ постепенно изчезна. Мис Пейтън стана от мястото си, седна до нея, и като взе ръката ѝ, каза:

— Не бива да позволяваш невъздържаността на брат ти да те засяга толкова много. Знаеш че момчетата са пословично неуправляеми.

— А съдейки по поведението ми, можем да добавим и жестоки — каза капитанът и седна от другата страна на Франсис. — Но по въпроса за Андре ние всички сме много чувствителни. Ти не го познаваш — той беше самата смелост, самото съвършенство, беше достоен за възхищение.

Франсис се усмихна леко и поклати глава, но не отговори. Брат ѝ, видял недоверието ѝ, продължи:

— Ти се съмняваш? Оправдаваш неговата смърт?

— Не се съмнявам в качествата му и не казвам че не е заслужавал по-добра съдба. Но не мога да се усъмня и в действията на Вашингтон. Знам малко за войната и бих желала да знам още по-малко. Но с каква надежда за успех биха се борили американците, ако изоставят принципите, утвърдени с времето, само за да могат англичаните да достигнат целите си?

— Защо въобще да се борят? — каза Сара нетърпеливо. — Освен това, те всички са бунтовници, което значи, че действията им са незаконни.

— Жените са огледало, в което се отразява ликът срещу тях — каза капитанът шеговито. У Франсис виждам отражението на майор Дънуди, а у Сара...

— Полковник Уелмър — прекъсна го малката сестра, смеейки се. — Трябва да призная, че съм задължена на майора за разсъжденията си, нали леля Жанет.

— Струва ми се че това е нещо като неговата логика, дете.

— Признавам се за виновна. А ти Сара, ти също не си забравила учените беседи на полковник Уелмър.

— Вярвам, че никога не забравям, това, което е право — Сара стана и под претекст че и е горещо от огъня се премести.

Нищо съществено не се случи до края на деня, но вечерта Цезар каза, че в стаята на Харпър е дочул тихо разговарящи гласове. Стаята на госта беше в края на едното крило на къщата, противоположно на тази в която се събираха всички и изглежда Цезар бе започнал да следи действията му, за да е сигурен в безопасността на младия господар. Новината смути всички, но когато влезе самият Харпър с достопочтения си вид, опасенията се разсеяха, освен у мистър Уортън. Децата му и леля им решиха, че Цезар греши и вечерта премина без никакви други тревоги.

Следобед на другия ден, когато всички бяха насядали около масата за чай на мис Пейтън, времето се промени. Облаците над върховете на хълмовете започнаха да се движат с изумителна скорост от запад към изток. Дъждът още удряше силно прозорците от източната страна на къщата — в тази посока небето беше тъмно и мрачно. Франсис гледаше навън с желанието на младостта да се отскубне на воля, когато, сякаш по някаква магия, всичко замря. Вятърът утихна, тракането на дъжда спря, и тя с радост забеляза един слънчев лъч да осветява гората насреща. Листата блестяха с пъстроцветната си октомврийска окраска и мокрите клони отразяваха великолепието на американската есен. След миг всички се струпаха на верандата, която гледаше на юг. Въздухът беше мек, упоителен и освежаващ, на изток облаците, напомнящи разгромена армия, висяха над хоризонта и все повече тъмнееха. Ниско над къщата водните пари все още се придвижваха с голяма скорост на изток, а на запад слънцето бе успяло да пробие и осветяваше земята долу, подпомогнато от чистотата на въздуха и освежената растителност. Такива моменти са

характерни само за климата на Америка и са толкова по-хубави, колкото побърза е смяната и колкото по-голямо е удоволствието ни, когато бушуващите стихии ни оставят в спокойствието на вечерта, а въздухът е като в най-меките сутрини на юни.

— Каква великолепна картина — каза Харпър тихо. — Колко величествена, колко възвишена! Да можеше това спокойствие скоро да се възцари и над страната ни. Такава величествена вечер да последва дните на вражда...

Чу го само Франсис, която беше близо до него. Тя обърна поглед от гледката към него и го видя изправен, гологлав, с очи отправени към небето. Спокойствието, което изглеждаше толкова характерно за тях вече беше изчезнало, в тях гореше ентусиазъм, по лицето му леко премина руменина.

От този човек не може да се очаква нищо лошо, помисли Франсис, такива чувства могат да имат само благородните хора.

Съзерцанието им беше прекъснато внезапно от появата на търговеца. Той се беше възползвал от първите слънчеви лъчи, за да дотича до къщата. Без да обръща внимание дали стъпва на сухо или мокро по пътя си, размахващ ръце напред-назад, с приведена глава, Харви Бърч се приближаваше към тях с характерната си походка. Това беше бързата, леко разтеглена походка на пътуващ търговец.

— Хубава вечер — поздрави той без да вдига очи — топла и приемлива за сезона.

Мистър Уортън се съгласи и се осведоми учтиво за здравето на баща му. Харви го чу, но остана замислен известно време. Когато му зададоха въпроса отново, той отговори с леко разтреперан глас:

— Бързо губи сили. Възрастта и грижите ще си кажат думата — търговецът извърна лице, но Франсис успя да забележи навлажнените очи и треперещата горна устна. Той още веднъж се издигна в очите ѝ.

Долината, в която беше имението на мистър Уортън, се простираше от северозапад на североизток и къщата се намираше в подножието на един хълм в северозападния край. Една малка пролука се образуваше между хълмовете отсреща и между гористите им склонове се виждаше Протока^[2]. Повърхността на водата, която досега се блъскаше в брега с бясна сила, започваше да губи разбунената си чернота и прииждаше големи спокойни вълни, каквито обикновено има след буря, а западният вятър леко докосваше върховете им и

даваше своя скромн принос в успокояването на стихията. Сега можеха да се видят някакви тъмни точки, които ту се показваха, ту се скриваха зад надигащите се вълни. Забеляза ги само търговецът. Той седеше на верандата на известно разстояние от Харпър и сякаш бе забравил целта на посещението си. Зареният му поглед обаче скоро улови новопоявилите се обекти и той скочи енергично на краката си с отпаване към водата взор. Промени мястото си, погледна с явно притеснение към Харпър и после каза натъртено:

— Редовните сигурно идват от юг.

— Защо мислиш така? — попита капитан Уортън възбудено. — Дай Боже да са те, ще имам нужда от ескорта им.

— Тези десет китоловни кораба не биха се движили толкова бързо, ако нямаха солиден екипаж.

— Може би — каза мистър Уортън — — това са... това са, от континенталистите и се връщат на острова.

— Приличат на англичани — каза многозначително търговецът.

— Но гледай — обади се пак капитанът — виждат се само точки.

Харви не обърна внимание на забележката, а сякаш на себе си, каза с писък глас:

— Излезли са в морето преди бурята... тези два дни са стояли до острова... по пътищата има конница... сигурно скоро ще има боеве наблизо...

Докато говореше, Бърч няколко пъти погледна смутено към Харпър, но нищо у този джентълмен не издаваше какъвто и да било интерес към гледката. Той гледаше безмълвно пред себе си и сякаш се наслаждаваше на промяната наоколо. Но когато Бърч завърши, Харпър се обърна към домакина си и каза, че работата му не може да търпи излишно отлагане и че ще се възползва от приятната вечер, за да измине последните няколко мили от пътя си. Мистър Уортън изрази многократно съжаленията си, че се разделя с такъв приятен гост, но не можеше да не изпълни задължението си да го изпрати, така че веднага даде съответните нареждания.

Притеснението на търговеца се увеличи без видима причина — погледът му непрекъснато шареше към долния край на долината, сякаш очакваше там нещо да се случи. Появи се Цезар, който водеше благородното животно, което трябваше да отнесе пътника. Търговецът

услужливо помогна да се притегне седлото и да се привържат пелерината и торбата към седлото.

След всички приготовления Харпър започна да се сбогува. Към Сара и леля и той се обърна учтиво и непринудено. Когато обаче се приближи до Франсис, той поспря за момент и на лицето му се изписа повече от нормалната доброта. Очите му повтаряха благословията, промълвена от устните и тя усети как страните и започват да греят и как пулсът и се ускорява, докато той казваше прощалните думи. Между домакина и тръгващия си гост бяха разменени учтивости, а когато подаде искрено ръка на Капитан Уортън, Харпър му каза замислено:

— Стъпката, която предприехте е много опасна и за вас може да настъпят сериозни последствия. В такъв случай, аз бих имал възможност да докажа благодарността, която дължа на семейството ви за неговата любезност.

— Вярвам, сър — каза бащата изоставил тактичността заради опасенията за сина си — вие ще запазите в тайна откритието, което направихте поради пребиваването си в моята къща.

Харпър се обърна бързо към говорещия и след като строгото изражение на лицето му се смени, каза тихо:

— Нищо не съм открил във вашият дом, сър, което не съм знаел преди. А що се отнася до сина ви, той е в по-голяма безопасност сега, отколкото ако не знаех, че е дошъл.

Той се поклони на всички и без да отделя особено внимание на търговеца, освен обикновената благодарност за вниманието му, възседна коня си и излизайки през малката порта, продължи да язди изправен и изящен, докато се скри зад склона на хълма, ограждащ долината от север.

Търговецът проследи конника с очи докато се изгуби от погледа и след това въздъхна дълго и тежко, сякаш освободен от огромен товар. Всички мълчаха, замислени за непознатия гост, когато мистър Уортън се приближи до Бърч и каза:

— Аз все още съм ти длъжник за тютюна, който беше така любезен да ми донесеш от града, Харви.

— Ако не е така добър, както предишния — отговори търговецът като погледна за последен път към мястото, където бе изчезнал Харпър — то е защото тютюн вече трудно се намира.

— Харесва ми много, но ти пропусна да ми кажеш колко струва.

Изражението на търговеца загуби загрижеността си, която бе заменена от естествената му проникателност и той каза:

— Трудно е да се каже каква е цената. Смятам, че трябва да оставя това на вашата щедрост.

Мистър Уортън бе извадил от джоба си пълна шепа монети с образа на Карлос III^[3] и подаде на търговеца три от тях. Очите на Харви светнаха, когато съгледа наградата. Той преобърна в устата си голямо количество от растението за което ставаше въпрос, подаде ръката си напред и доларите паднаха в нея с най-приятен звук. Но изглежда неудовлетворен от преходността на тази музика, той звънна монетите една по една на стъпалото на верандата, преди да ги повери на съхранение на една торбичка от еленова кожа, която изчезна от погледите на присъстващите с такава скорост, че никой не можа да види точно къде я скри.

След като тази много съществена страна от работата му беше удовлетворително свършена, той етапа от стъпалото на верандата и се доближи до капитан Уортън, който бе хванал подръка сестрите си и те слушаха с жив интерес, това, което той говореше.

Предишните събития дотолкова бяха изхабили соковете необходими за устата на търговеца, че се наложи да лапне ново количество от растението, преди да е в състояние да се заеме с неща от по-малко значение. След това той попита:

— Капитан Уортън, ще се прибирате ли тази вечер?

— Не — отговори той лаконично и погледна хубавия товар на двете си ръце. — Мистър Бърч, бихте ли ме накарал да напусна тази компания толкова скоро, след като не се знае, дали някога ще попадна в нея пак?

— Братко — каза Франсис — да се шегуваш с такива неща е жестоко!

— Струва ми се, че сега като времето се оправи, скинърите ще се разшетат. По добре е да съкратите посещението, капитан Уортън.

— О, няколко сребърника ще купят тези разбойници, когато и да се срещна с тях — каза британският офицер.

— Парите не освободиха майор Андре — каза търговецът сухо.

Сега и двете сестри се обърнаха към капитана с тревога и по-голямата отбеляза:

— По-добре послушай Харви. Бъди сигурен, мнението му по тези въпроси трябва да се зачита.

— Да — добави по-малката. — Ако, както предполагам, мистър Бърч ти е помогнал да дойдеш до тук, то твоята безопасност и нашето щастие изискват да го послушаш.

— Аз сам тръгнах, мога и да се върна сам. Не съм искал от него нищо освен да ми осигури маскировката и да ми каже когато теренът е чист. В последното сгрешихте мистър Бърч.

— Да, и това е още една причина да си тръгнете тази вечер. Пропускът, който ви дадох, важи само веднъж.

— Не можете ли да фалшифицирате друг?

Лицето на търговеца придоби необикновен цвят, но той остана загледан в земята без да продума, докато капитанът добави:

— Ще остана тук тази нощ, пък да става каквото ще.

— Капитан Уортън — каза търговецът натъртено и с голяма решителност — пазете се от един висок човек от Вирджиния с големи бакенбарди. И дяволът не може да го измами. Аз успях само веднъж. Пазете се от него.

— Нека той се пази от мен — каза Уортън самонадеяно — Но, мистър Бъч, аз ви освобождавам от всякаква отговорност за мен.

— Ще ми напишете ли това на хартия?

— О, с радост — каза капитанът и се засмя — Цезар, перодръжка, хартия и мастило за да потвърдя, че освобождавам доверения си помощник Харви Бърч, амбулантен търговец и така нататък и така нататък.

Инструментите за писане бяха донесени и капитанът весело написа исканата декларация. Търговецът я взе и като я прибра внимателно до лика на негово католическо величество^[4], поклони се дълбоко на присъстващите и си тръгна, както беше дошъл. Скоро го видяха в далечината да влиза в собствената си къща.

Бащата и сестрите бяха твърде радостни от оставането на капитана, за да изразят и дори да си помислят за опасенията, които положението му съвсем естествено предизвикваше. Когато обаче всички се прибраха за вечеря, капитанът бе обзет от по хладни мисли, които го накараха да промени решението си. Понеже не желаше да напуска безопасността на бащината си къща, той изпрати Цезар да повика Харви на още един разговор. Чернокожият скоро се върна с

лошата новина, че вече е твърде късно. Кейти му беше казала, че той е вече на мили от тук, по пътя си на север и че е „напуснал дома си с чувала още като запалили първите свещи“. Сега на капитана не му оставаше нищо друго освен да търпи до сутринта, когато може би щеше да му се предостави по-добра възможност да реши как ще е най-добре да постъпи.

— Този Харви Бърч с физиономията си на познавач и с пророческите си предсказания ме притеснява повече отколкото ми се иска — каза капитан Уортън, като прекъсна размислите си, които в немалка малка степен бяха посветени на опасността на положението му.

— Как така той може да се движи насам натам в тези трудни времена? — попита мис Пейтън.

— Как бунтовниците го оставят да им се изплъзне толкова лесно за мен е тайна, но сър Хенри не дава косъм да падне от главата му.

— Така ли! — каза Франсис — Значи той познава сър Хенри Клинтън?

— Поне би трябвало.

— Мислиш ли — каза мистър Уортън — че има опасност да те издаде?

— Не, защо. Мислих за това преди да му се доверя — отговори замислено капитанът. — Когато става дума за работата му, изглежда е честен. Опасността на която би се изложил, ако се върне в града след такова злодеяние би го спряла.

— Мисля, че Харви Бърч не е лишен от добри чувства, или поне така изглежда от време на време — каза Франсис.

— О, — извика другата му сестра — той е лоялен, а за мен това е най-доброто качество.

— Боя се — отвърна братът смеейки се — че любовта му към парите е по-силна, отколкото любовта му към краля.

— Тогава — каза бащата — не можеш да си в безопасност докато си с него. Защото никоя любов не би устояла изкушението на парите у алчен човек.

— Разбира се, сър, има една любов, която може да устои на всичко, нали, Фани? — извика младежът, възвръщайки доброто си настроение.

— Ето ти свещта. Държиш баща си буден по-късно от обикновеното време.

[1] Английски генерал. — Б. пр. ↑

[2] Срещу бреговете на Ню Йорк и Кънектикът е разположен остров, дълъг повече от двеста километра. Водата разделяща острова от сушата се нарича Протока. Ширината му варира между пет и тридесет мили. — Б. а. Става дума за остров Лонг Айленд. — Б. пр. ↑

[3] Полковник Де Ланси, братовчед на началника на британското разузнаване Оливър Де Ланси е командвал отряди от „каубои“, на служба при англичаните. — Б. пр. ↑

[4] Испанският крал. — Б. пр. ↑

V ГЛАВА

*През лесовете, през блатата
той пътищата знаеше с завързани очи.
Със ходове хитри, с отчаяни хватки,
на Пърси хрътките бе заблудил.
На Ески или Лидъл бродове няма,
но той преминаваше въпреки това
и кат' него са само времето, прилива,
зимния сняг и цветята на май.
Кат' него са само времето, прилива,
черната нощ и денят що сияй.
Уолтър Скот*

Тази вечер всички членове на семейство Уортън положиха глави на възглавниците си с предчувствието, че нещо ще смути обикновеното им спокойствие. Тревогата попречи на сестрите да се насладят на обикновената си почивка и на следната сутрин те станаха подтиснати и почти без да са спали през нощта.

Когато отправиха нетърпеливи погледи към долината през прозорците на стаята, не забелязаха нищо обезпокоително. Тя блестеше със светлината на един от тези меки и прекрасни дни, които не са рядкост, когато падат листата, и които правят американската есен един от най-хубавите сезони. Ние нямаме пролет — зеленината сякаш отведнъж облива всичко, вместо това да става постепенно, както е по същите географски ширини в Стария свят. А колко красиво се оттегля! Септември, октомври, дори ноември и декември тук са месеци за живот сред природата. Наистина, понякога има бури, но те са кратки и през повечето време небето е безоблачно и атмосферата прозрачна.

Тъй като нямаше нищо, което да обезпокои хармонията и радостта от един такъв ден, сестрите слязоха във всекидневната с

възвърната увереност в безопасността на брат си и в собственото си щастие.

Семейството се събра рано около масата за закуска и мис Пейтън мило настоя, с не малко от тази прецизност, която се промъква в навиците на хората живеещи сами, че липсата на племенника ѝ по никакъв начин не трябва да обърка режима, установен от нея. Когато капитанът се появи, те седяха на масата, макар че недокоснатите чаши с кафе ясно показваха, че отсъствието му не е отминато с безразличие.

— Мисля, че постъпих много по-добре — каза той след като поздрави и седна между сестрите си — че си осигурих хубаво легло и такава обилна закуска, вместо да се доверя на гостоприемството на небезизвестните каубои.

— Ако си успял да спиш, значи си имал повече късмет от Франсис и мен — каза Сара — Всяко шумолене в нощта ми звучеше като настъпление на бунтовническата армия.

— О! — засмя се капитанът. — Наистина, изпитвах известно безпокойство, а ти? — обърна се той към по-малката си и очевидно любима сестра и я потупа по бузата. — Привиждаха ли ти се знамена в облаците? А еоловата арфа^[1] на мис Пейтън приличаше ли ти на вражеска музика?

— Не, Хенри — отговори момичето и го погледна с обич. — Колкото и да обичам страната си, ако сега дойдат войските ѝ ще ми причинят голяма болка.

Хенри не отговори, а като я погледна с братска обич, нежно стисна ръката ѝ. Тогава Цезар, който бе станал още в зори и бе споделил всички тревоги на семейството, а сега гледаше през прозореца към долината, извика и лицето му придоби цвета на бял човек:

— Бягай, миста Хенри, бягай, ако обича стар Цезар, бягай — идва разбойници на кон.

— Да бягам! — изправи се британският офицер изпълнен с военна гордост — Не, Цезар, аз не съм от тези, които бягат — той се приближи до прозореца, където вече с ужас се бе скупчило цялото семейство.

На около повече от миля се виждаха петдесетина драгуни, навлизащи в долината през един от страничните проходи.

Предвождаше ги офицер облечен като местен жител, който сочеше към къщата. Една малка група се отдели от другите и препусна към тях.

Когато достигнаха дъното на долината, те обърнаха главите на конете си на север.

Цялото семейство гледаше в ням ужас нататък, когато драгуните достигнаха къщичката на Бърч и тя за миг бе обкръжена от дванадесет души.

Трима от тях слязоха от конете и изчезнаха вътре. След малко отново се появиха в двора, а след тях и Кейти, чиито жестове ясно говореха, че не става дума за дребни неща. Когато дойдоха и останалите последва кратък разговор с приказливата Кейти и след като всички отново се качиха на конете, групата потегли бързо към Локъст.

Все още никой не бе добил достатъчно присъствие на духа, за да измисли някакъв изход за капитана и едва когато опасността бе твърде близка, за да се отлага повече, набързо се предложиха няколко възможности за укриването му, които той счете за недостойни. Вече бе късно да излезе през задната врата и да тръгне към гората, защото неизбежно щяха да го видят и понеже бяха на конете, също толкова неизбежно и да го заловят.

Накрая сестрите му с треперещи ръце се заеха отново с дегизировката, грижливо запазена от Цезар в очакване на неприятности.

Те свършиха набързо и недобре, когато драгуните влязоха в двора и със скоростта на вятъра обкръжиха къщата на Уортън.

Не оставаше нищо друго, освен да се приеме надвисналата опасност с колкото се може по-голямо безразличие. Водачът на групата слезе от коня си и придружен от двама от своите хора се приближи до входната врата, която Цезар бавно и неохотно отвори. Тежките стъпки на войника, приближаващ към вратата на гостната отекваха в ушите на жените и накараха кръвта да се оттегли от лицата им, обзе ги притъпяващ сетивата мраз.

Влезе мъж чийто ръст издаваше огромна физическа сила. Той свали шапката си и поздрави семейството с тон, чиято мекота външният му вид не предполагаше. Гъстата тъмна коса обграждаща челото му бе намазана с пудра, която се носеше в онези времена, а лицето му бе деформирано от огромни бакенбарди. Независимо от това, погледът му, макар и пронизващ не бе лош и гласът му, дълбок и

силен, далеч не бе неприятен. Франсис се осмели да то погледне боязливо и веднага позна човека, от когото Харви Бърч ги бе предупредил да се пазят.

— Няма причина да се безпокоите, любезни дами — каза офицерът и огледа преbledнелите лица около себе си. — Работата ми налага да ви задам няколко въпроса. След като получите отговорите ви, веднага ще ви освободя от присъствието си.

— И, к-какви са те, сър? — запъна се мистър Уортън и стана от мястото си в очакване на отговора.

— Беше ли при вас един непознат господин по време на бурята? — в гласа на драгуна имаше интерес и известно безпокойство.

— Този господин тук, ни почете с присъствието си по време на бурята и още не си е тръгнал.

— Този господин? — повтори другият и се обърна към капитан Уортън.

Той се вгледа в него и по лицето му заигра усмивка. Приблужи се до младежа, поклони се с комична тържественост, след което му каза:

— Съжалявам за болката в главата ви, сър.

— Болка!? Аз не съм болен! — възкликна изненадано капитанът.

— Тогава, така съм си въобразил, виждайки че сте покрил тези хубави, черни къдрици с такава стара, грозна перука. Грешката е моя, моля за извинение.

Мистър Уортън простена, а момичетата, които още не бяха наясно докъде се простира осведомеността му, останаха мълчаливи и напрегнати. Капитанът попипа неволно главата си и разбра, че в притеснението си сестрите му са оставили част от естествената му коса неприкрита. Драгунът забеляза жеста без да спре да се усмихва, след което се обърна към бащата и продължи:

— Тогава, сър, да разбирам ли, че при вас не е идвал човек на име Харпър?

— Харпър? — каза бащата и сякаш от раменете му свалиха товар — Да, бях забравил. Но той си отиде и ако е извършил нещо лошо, то ние не знаем нищо за това. За мен той е напълно непознат.

— Няма защо да се безпокоите — каза драгунът сухо, но след като си е тръгнал, кажете ми кога, как и накъде?

— Тръгна си както и дойде — каза мистър Уортън, възвърнал самоувереността си от държането на офицера. — На кон, миналата вечер и се отправи на север.

Драгунът го изслуша с интерес и изражението на лицето му постепенно просветна в усмивка на удоволствие. В момента, в който мистър Уортън свърши, той се завъртя на пета и излезе от стаята. Съдейки по действията му, всички останаха с впечатлението, че той се кани да продължи търсенето на човека, за когото попита. Видяха го навън да разговаря оживено и с явно удоволствие с двамата си лейтенанти. След малко бяха дадени заповеди и по различните пътища, излизащи от долината, препуснаха конници.

Очакването на хората в къщата скоро приключи, защото тежките стъпки на драгуна отново прокънтяха в предверието. Той отново се поклони учтиво и като отиде до капитан Уортън, каза с комична сериозност:

— Сега сър, след като основната ми задача е изпълнена, мога ли да помоля за позволение ви да видя качеството на перуката ви?

Британският офицер, имитирайки маниера на другия, решително оголи главата си и му подаде перуката.

— Надявам се сър, че ви харесва.

— Не мога да кажа, че е така, без да изменя на истината. Предпочитам черната ви коса, от която с голямо усърдие сте махнал пудрата. Но, изглежда сте получил тежко нараняване. Имам предвид това голямо черно парче на лицето ви.

— Вие сте толкова наблюдателен сър, че бих чул мнението ви за него — каза Хенри и махна коприната скриваща бузата му.

— О, здравето ви се подобрява удивително бързо! — лицето на драгуна беше неподвижно и мрачно. — Ако можех да ви убедя да смените стария сюртук с тази хубава синя дреха до вас, бих станал свидетел на най-чудесната метаморфоза, която съм виждал откакто съм капитан.

Младият Уортън направи каквото се искаше от него и застана пред драгуна такъв какъвто е в действителност — хубав, елегантен млад мъж. Той го изгледа с насмешка и продължи:

— На сцената се явява нов човек. В такива случаи е прието непознатите да се представят. Аз съм капитан Лоутън от кавалерията на Вирджиния.

— А аз съм капитан Уортън от шестдесети пехотен полк на Негово величество — Хенри се поклони леко и възвърна естественото си поведение.

Лицето на Лоутън се промени веднага и пародийната тържественост изчезна. Той се вгледа в капитан Уортън, който бе изпълнен с гордост, която не допускаше да се крие повече, и му каза със сериозен тон:

— Капитан Уортън, с цялата си душа съжалявам за вас.

— Но след като го съжалявате, защо трябва да го измъчвате — извика бащата ужасен. — Той не е шпионин. Осмелил се е да дойде чак тук маскиран само заради желанието да види близките си. Оставете го с нас. Няма награда и няма сума, която да не съм готов да платя!

— Сър, само загрижеността за вашия син извинява думите ви — каза Лоутън високомерно. — Но забравяте, че съм от Вирджиния, и че съм джентълмен.

Той се обърна към младежа и продължи:

— Капитан Уортън, не знаете ли, че сте преминал през нашите постове?

— Разбрах, че ще трябва да ги премина едва когато стигнах до тях и за връщане назад бе вече късно — каза Уортън намръщено. — Дойдох тук, както каза баща ми, за да се видя със семейството си. Смятах че войските ви са при Пийкскил^[2] или на североизток. Иначе нямаше да дръзна да дойда тук.

— Това може и да е вярно, но случката с Андре ни кара да бъдем внимателни. Когато предателството достигне до офицерите, приятелите на свободата трябва да са много предпазливи, капитан Уортън.

При тази забележка Хенри кимна в знак на съгласие, а Сара се опита да каже нещо в защита на брат си. Драгунът я изслуша любезно и със съчувствие, но понеже желаше да избегне безполезните и дълги молби, отговори меко:

— Аз не командвам тази част, мадам. Какво ще стане с брат ви ще реши майор Дънуди. При всички случаи, с него ще се отнасяме добре.

— Дънуди! — възкликна Франсис, чието лице се бореше за надмощие над бледността. — Слава богу, тогава Хенри е в

безопасност.

Лоутън я изглежда с нещо средно между възхищение и жалост. Той поклати глава със съмнение и каза:

— Надявам се. И с ваше позволение, нека оставим да реши нещата той.

По лицето на Франсис бледността на страха се замени от светлината на надеждата. Ужасът за съдбата на брат й силно намаля, но все пак дишането й беше неравномерно и учестено и цялото й тяло издаваше голяма възбуда. Тя погледна за миг драгуна и отново сведе поглед към килима — явно искаше да каже нещо, но усилието беше непосилно за нея. Мис Пейтън наблюдаваше племенницата си и като се доближи с чувство за женско достойнство, попита:

— Тогава, сър, можем да очакваме компанията на майор Дънуди скоро?

— Незабавно, мадам — драгунът свали възхитения си поглед от Франсис. — Съобщението за положението ни вече пътува към него. Без съмнение той бързо ще дойде тук, освен ако няма никакви лични причини, които да направят това посещение особено неприятно.

— Ние ще сме щастливи да видим майор Дънуди.

— О, без съмнение. Той е любимец на всички. Мога ли тогава да помоля за разрешение хората ми да разседлят и починат? Те са част от неговия ескадрон.

У войника имаше нещо, което би накарало мистър Уортън да е доволен, ако тази молба не бе отправена, но той бе обзет от желанието да не предизвиква конфликти, а и бе безполезно да се отказва нещо, което биха направили и принудително. Ето защо той даде съответните нареждания, за да се удовлетвори желанието на капитан Лоутън. Офицерите бяха поканени на закуска в къщата и след като свършиха работата си навън, приеха поканата с удоволствие. При това, никои от мерките за сигурност необходими в положение като тяхното не бяха пренебрегнати от уморените войници. По склоновете на хълмовете бяха изпратени патрули, които охраняваха почиващите си другари от опасности — сигурност която се постига само чрез дисциплина, бдителност и безразличие към собствените навици.

Допълнението към масата на мистър Уортън се състоеше от трима души, чийто груб външен вид, резултат от тежката служба, прикриваше вътрешно благородство и изтънченост. В резултат на това

нарушаването на уединението на семейството на мистър Уортън се характеризираше със спазването на строг етикет. Дамите оставиха масата на своите гости, които без излишна неувереност, започнаха да отдават заслуженото на гостоприемството на мистър Уортън.

След известно време капитан Лоутън изостави атаката си над ръжените питки и попита домакиня си дали в долината от време на време не живее амбулантен търговец на име Бърч.

— От време на време, сър — отговори мистър Уортън предпазливо. — Той рядко е тук. Мога да кажа, че почти никога не го виждам.

— Това е странно като имаме предвид, че той живее съвсем близо — каза капитанът като гледаше домакиня си внимателно. — Би могъл да ви посещава често, а и за дамите това би било много удобно — не се съмнявам, че онзи муселин до прозореца е два пъти по-скъп, отколкото той ви поиска за него.

Мистър Уортън се обърна изненадано и видя, че някои от скорошните покупки все още стояха разпръснати из стаята.

Двамата лейтенанти се мъчеха да прикрият усмивките си, но капитанът се върна към закуската си по начин, който предизвикваше подозрение, че той едва ли очаква отново да му се представи възможност да закусва. Поради необходимостта да се донесат още продукти от царството на Дайна се получи нова пауза, от която Лоутън се възползва.

— Имах намерение да освободя този Бърч от необщителността му и да го посетя тази сутрин. Ако го бях заварил в къщи щях да го поставя сред общество, поне за известно време.

— Къде имате предвид, сър? — попита мистър Уортън, който реши, че трябва да каже нещо.

— В затвора — отговори драгунът сухо.

— И какво е престъплението на бедния Бърч? — попита мис Пейтън като му подаде четвърта чаша кафе.

— Беден!? — извика капитанът — Ако той е беден, крал Джордж не умее да плаща.

— Да наистина, — обади се един от лейтенантите — кралят му дължи цяло херцогство.

— А конгресът му дължи бесило — продължи драгунът, като започна да яде нова партида питки.

— Съжалявам, че моят съсед е предизвикал недоволството на управляващите ни — каза мистър Уортън.

— Ако го хвана — извика драгунът — ще го окача на клона на някоя от съименниците му^[3].

— Не би украсил лошо и някоя от акациите пред собствената му врата — добави единият от лейтенантите.

— Без значение — каза капитанът докато мажеше с масло нова питка. — Ще го хвана преди да стана майор.

Тъй като офицерите говореха искрено, като хора, чиято груба професия ги прави склонни към това, Уортън смяташе, че е по-разумно да се смени темата. За никого не беше тайна, че американската армия няма доверие на Харви Бърч и че го преследва. Твърде често бе ставало дума за арестуванията му и за бягствата му, твърде мистериозни, за да се забравят лесно. И наистина, немалка част от гнева на капитан Лоутън към Харви се дължеше на необяснимото му изчезване от охраната на двама от най-верните му драгуни.

Не беше минала и година откакто го бяха видели да се върти край главната квартира на войските и то по време, когато всеки момент се очакваха важни събития. Веднага щом за това докладваха на офицера, отговарящ за сигурността на американския лагер, той изпрати капитан Лоутън по следите на амбулантния търговец.

Лоутън познаваше пътищата наоколо и понеже беше неуморен в изпълнението на задачите си, бе успял, след много усилия да постигне целта си. Тогава групата бе спряла в една ферма за почивка, а затворникът бе оставен в отделна стая, но под охраната на споменатите вече двама души. Единственото което се знаеше после бе това, че се бе появила една жена, която се занимаваше с домакинска работа в близост до тази стая и която с голямо внимание следеше да се изпълняват желанията на капитана, докато той седна на масата за вечеря.

След това не можаха да намерят нито жената, нито търговеца. Намериха торбата му отворена и почти празна, а малката врата водеща в съседна стая открехната.

Капитан Лоутън не можеше да прости тази измама. Той истински ненавиждаше враговете си, но сега към това се бе прибавила и обидата, която го бе засегнала дълбоко. Той продължи мълчаливо да мисли за постъпката на пленника си и механично да върши това, за което бе седнал, докато след известно време, достатъчно за да се

нахранят спокойно, в ушите им отекна тръба, която извиси неспокойния си, войнствен сигнал над долината. Офицерът веднага стана от масата:

— Господа, бързо на конете. Пристига Дънуди — възкликна той и следван от лейтенантите си, бързо излезе от стаята.

Драгуните, освен тези оставени да пазят капитан Уортън, се качиха на конете си и препуснаха на север, за да посрещнат другарите си.

Бдителността, така необходима във война, в която езикът, обичаите и дори облеклото на враждуващите страни са еднакви, не бе забравена от предпазливия командир. Когато се приближиха достатъчно до групата конници, около два пъти по-голяма от тяхната, за да могат да различават лицата им, Лоутън заби шпори в коня си и след миг бе до своя командващ.

Дворът пред къщата отново се изпълни с коне и след като се взеха предохранителни мерки, новопристигналите се присъединиха към другарите си.

[1] Дървен резонатор, върху който са опънати струни, които издават звук при вятър. — Б. пр. ↑

[2] Малък град на река Хъдсън, на север от Ню Йорк. — Б. пр. ↑

[3] Бърч — от английски — бреза. — Б. пр. ↑

VI ГЛАВА

*И нека завоевателите славят своите
победи,
но само който с добродетел духът си млад,
горещ
въоръжил е срещу прелестите на
красавиците,
който чувства умът им, но побеждава
магията,
само той завоевател е истински, смел.*
Мур

Дамите от семейство Уортън се събраха около един прозорец и с интерес гледаха сцената навън. Сара гледаше приближаването на сънародниците си с презрително безразлична усмивка, защото тя не харесваше дори и външния вид на хората, заели се с неблагоприятното дело на бунта. Мис Пейтън гледаше с ликуваща гордост храбрите войници навън, защото те бяха избраните от нейната колония хора, а Франсис бе изпълнена с интерес, който поглъщаше всичко друго.

Двете групи конници още не бяха се съединили, когато тя забеляза един от тях сред другите. Стори и се, че дори жребецът на младия войн разбира, че ездачът му не е обикновен човек — копитата му едва докосваха земята, а леката му походка издаваше силно и породисто животно.

Драгунът седеше на седлото уверено и свободно, като истински господар на себе си и на коня — фигурата му бе изтъкана от точната пропорция между сила и пъргавина — беше висок и мускулист. Лоутън му докладва и двамата един до друг влязоха в двора.

Сърцето на Франсис затуптя почти до задушаване, когато той спря за малко и огледа къщата с очи, чийто блясък се виждаше независимо от разстоянието. Цветът на лицето и се промени и за миг,

докато гледаше как младежът слиза от коня си, тя трябваше да потърси опора в един стол.

Офицерът даде няколко бързи заповеди на своя заместник и като прекоси двора се запъти към къщата. Франсис стана от стола и излезе от стаята. Драгунът изкачи стъпалата към верандата и едва докоснал вратата, тя се отвори.

Младостта на Франсис и бе попречила да пожертва, според обичаите на онези дни, естествената си красота пред олтара на модата. Косата и с цвят на злато не бе подлагана на обичайните мъчения и бе оставена да пада свободно на естествените си къдрици, останали от детинство. Тя обграждаше лице, сияещо с прелестите на младостта, здравето и искреността. Очите ѝ говореха много, но езикът ѝ мълчеше. Ръцете ѝ бяха сплетени пред нея и заедно с фигурата ѝ, леко наклонена напред в очакване, ѝ придаваха чар, който накара ухажора и да спре като закован и да занемее още щом я видя.

Без да каже дума, Франсис го поведе към една стая срещу тази, в която се бяха събрали всички. Обърна се към него и като постави ръцете си в неговите, възкликна:

— Ах, Дънуди! Колко съм щастлива всеки път като те видя! Доведох те тук, за да те подготвя за среща с един неочакван приятел, в другата стая.

— Каквато и да е причината, аз съм щастлив, че мога да те видя насаме. — Той докосна ръцете и с устните си и продължи:

— Изпитанието на което ме подлагаш е жестоко. Войната и разстоянието могат да ни разделят завинаги!

— Трябва да се подчиним на необходимостта, която ни управлява. Но не за любовни думи те извиках тук. Има нещо по-важно.

— Кое може да е по-важно от това да станеш моя, да се свържем с неделима връзка? Франсис, ти си студена с мен, а аз нито ден, нито нощ не съм престанал да виждам твоя образ в представите си!

— Мили Дънуди — каза Франсис, докарана почти до сълзи, като отново протегна ръка към него — ти знаеш чувствата ми — когато един ден тази война свърши, ти ще вземеш тази ръка завинаги. Но сега не мога да се свържа с теб в друга връзка, освен в тази, която вече ни свързва защото ти си застанал с оръжието си срещу единствения ми брат. Дори и сега този брат очаква решението ти да му се върне свободата, или да бъде изпратен на смърт.

— Брат ти?! — извика Дънуди, пребледнял и разтревожен. — Брат ти? Обясни ми? Какъв ужасен смисъл имат думите ти?

— Не ти ли каза капитан Лоутън, че е арестувал Хенри тази сутрин? — гласът и едва се чуваше и тя отправи към своя любим, пълен с тревога поглед.

— Каза ми, че е арестувал маскиран капитан от шестдесети полк, но не каза къде и не каза кой е — отговори майорът също тихо и като сведе глава между ръцете си се опита да скрие чувствата си.

— Дънуди! Дънуди! — извика Франсис и цялата ѝ предишна увереност се загуби в най-мрачни предчувствия. — Какво значи това безпокойство? — Майорът вдигна лице на което бе изписана огромна загриженост, а тя продължи: — Не можеш да предадеш приятеля си, моя брат, твой брат, на позорна смърт.

— Франсис — възкликна младежът агонизиращ — какво мога да направя?

— Да направиш? — тя го гледаше обезумяла. — Майор Дънуди, би ли предал на враговете му приятеля си, брата на бъдещата си жена?

— О, не говори така за мен, мила мис Уортън, моя Франсис. В този миг бих умрял за теб, за Хенри, но не мога да забравя и дълга си, не мога да изоставя честта си. Ти, първо ти ще ме презреш, ако го направя!

— Пейтън Дънуди — каза Франсис сериозно с побеляло като платно лице — ти ми каза, ти се закле, че ме обичаш...

— Така е — каза майорът трескаво, по тя му махна за да замълчи и продължи с разтреперан глас:

— Мислиш ли че бих могла да се хвърля в ръцете на човек, изцапан с кръвта на брат ми?

— Франсис, късаш сърцето ми — той спря за да овладее чувствата си, опита се да се усмихне и добави:

— В края на краищата, може би ни измъчват безпочвени страхове и когато разбере обстоятелствата, Хенри може да се окаже само военнопленник. В такъв случай ще мога да го пусна под гаранция.

Няма по измамно чувство от надеждата и изглежда младостта има щастливата привилегия да приема всички удоволствия, към които отдаването на това чувство води. Когато ние самите най-много заслужаваме доверие, тогава и най-малко сме склонни да не се

доверяваме на другите, когато мислим, че нещо трябва да стане, най-много сме склонни да мислим, че то ще стане.

Полуоформените надежди на младия войник бяха предадени на отчаяната сестра повече с очи, отколкото с глас, и кръвта отново се върна върху страните ѝ.

— О, не може да има причина да се съмнявам. Знам... знаех, че няма да ни изоставиш, в момент, когато най-много се нуждаем от теб — чувствата ѝ надделяха и развълнуваното момиче намери облекчение в сълзите.

Утешаването на тези, които обичаме е една от най-скъпите привилегии на чувствата, и майор Дънуди, макар и твърде малко окуражен от собствената си идея за изход, не можеше да убие надеждите на Франсис, която, докато той бършеше сълзите ѝ, бе облегната на рамото му трепереща, по изпълнена с нова увереност в безопасността на брат си и закрилата на своя любим.

Когато се овладя напълно, тя, вече с нетърпение, го поведе към другата стая, за да сподели със семейството си радостната новина, в чиято истинност сега бе уверена.

Дънуди я последва неохотно и с предчувствия за резултата, но само след няколко мига той се изправи пред роднините си и събра цялата си решителност, за да посрещне твърдо изпитанието.

Младите мъже размениха искрени и сърдечни поздрави, а Хенри Уортън се владееше така, сякаш нищо не се бе случило.

Но ужасът, че е спомогнал за ареста на приятеля си, че животът на капитан Уортън е в опасност, както и късациите сърцето му думи на Франсис създадоха у Дънуди безпокойство, което въпреки всичките си усилия той не можеше да скрие. Останалите го приеха сърдечно и искрено не само поради това, че го познават и че са му задължени, но и поради това, че нямаше как да не прочетат надеждата в изразителните очи на момичето до него. След като поздрави всеки поотделно, майор Дънуди кимна на войника, оставен благоразумно от капитан Лоутън да охранява пленника да излезе. Обърна се към капитан Уортън и го попита тихо:

— Кажи ми Хенри, за обстоятелствата около залавянето ти маскиран, както докладва капитан Лоутън и помни... помни, че трябва да отговориш само ако желаеш.

— Капитан Дънуди, използвах маскировката за да се видя с близките си без да рискувам да попадна в плен.

— Но ти не си бил маскиран преди да видиш, че нашите конници приближават?

— О, не — прекъсна го Франсис нетърпеливо, забравяйки положението в което се намират. — Сара и аз го маскирахме, когато се появиха драгуните. Откриха го само поради нашата несръчност.

Лицето на Дънуди просветна докато слушаше обясненията на своята любима:

— Вероятно сте използвали нещо, което сте намерили под ръка в тази ситуация?

— Не — каза Уортън изпълнен с достойнство. — Дойдох с тези дрехи от града и ги взех за да ги използвам така, както ги използвах. Смятах и да се върна с тях по обратния път.

Ужасената Франсис се дръпна от мястото между брат си и любимия си, където я бе отвело силното ѝ вълнение и когато цялата истина проблесна в главата ѝ, тя се отпусна в един стол и загледа двамата млади мъже обезумяла.

— А постовете? Тези при Уайт Плейнс? — Дънуди пребледня.

— Преминах ги също маскиран. Използвах този пропуск и платих за него. Тъй като на него фигурира името Вашингтон, предполагам че е фалшив.

Дънуди взе припряно късчето хартия от ръцете му и заразглежда подписа мълчаливо. Войникът у него взе надмощие.

— Капитан Уортън, откъде взехте този документ?

— Това е въпрос който нямате право да задавате.

— Моля за извинение сър, но чувствата ми ме подведоха.

Мистър Уортън, който до този момент слушаше с голям интерес, сега се овладя колкото да каже:

— Сигурен съм майор Дънуди, че този пропуск не може да е от значение, такива се използват ежедневно по време на война.

— Името не е фалшиво — каза драгунът тихо, докато гледаше буквите. — Нима не става дума за предателство? Злоупотребено е с доверието на Вашингтон, тъй като подписът му е фалшифициран. Капитан Уортън, дългът не ми позволява да ви освободя под гаранция. Вие трябва да ме придружите до нашия щаб.

— Не съм и очаквал друго, майор Дънуди.

Драгунът се обърна към сестрите и фигурата на Франсис отново прикова погледа му. Тя бе станала от стола и бе вдигнала умолително ръце. Той се видя неспособен да се бори с чувствата си и след като се извини, че временно ще ги напусне, излезе от стаята. Франсис го последва и той се подчини на погледа ѝ, който го накара да влезе отново в стаята, в която се бяха срещнали преди малко.

— Майор Дънуди — каза тя с едва доловим глас като му посочи стол, а лицето ѝ, досега смразяващо бяло, отново бе поаленяло.

Тя се пребори със себе си за момент и продължи:

— Вече ви засвидетелствувах колко много ви ценя. Дори сега, когато така болезнено ме уязвихте не желая да го крия. Повярвайте ми, единствената вина на Хенри е неблагоприятното. Страната ни не може да пострада от това.

Тя отново спря и почти загуби дъха си. Цветът и се смени бързо от червен до бял, после отново страните и се изпълниха с кръв, когато добави бързо с дълбок глас:

— Обещах да стана ваша жена, когато в страната отново се възстанови мирът. Освободете брат ми под гаранция и аз ще застана с вас пред олтара още днес, ще ви последвам в лагера ви и като съпруга на войник, ще се науча да търпя лишенията на войнишкия живот.

Дънуди грабна ръката, която тя бе протегнала към него и я допря до гърдите си. След това стана и закрачи развълнуван из стаята.

— Франсис, не казвай нищо повече, умолявам те, освен ако не искаш да разбиеш сърцето ми.

— Значи отблъскваш протегнатата ми ръка? — тя се изправи с достойнство, макар че треперещата ѝ устна ясно издаваше борецките се в нея чувства.

— Да я отблъсквам! Нима не молих за нея със сълзи? Нима тя не бе обект на всичките ми земни желания? Но да я взема при тези обстоятелства би било позор и за двамата ни. Ще се надяваме на нещо по-добро. Хенри трябва да бъде оправдан, може дори и да не бъде съден. Няма да пожалья никаква намеса от моя страна, знай това добре и, повярвай ми Франсис, Вашингтон не е съвсем неблагоприятен към мен.

— Същият този документ, тази злоупотреба с доверието, ще го направи непреклонен по отношение на брат ми. Ако заплахите и

молбите можеха да променят разбиранията му за правосъдие, щеше ли Андре да пострада? — промълви Франсис и избяга отчаяна от стаята.

Дънуди остана за миг като гръмнат, после излезе с намерение да се оправдае пред нея и да разсее страховете ѝ. В коридора, разделящ двете стаи, го пресрещна едно окъсано момче, което огледа униформата му и като му подаде лист хартия, незабавно излезе през външната врата. Объркаността на мислите му и това неочаквано появяване едва дадоха време на майора да забележи, че пратеникът беше зле облечено местно момче, и че в ръцете си държеше една от тези играчки, които се купуват в града. То я гледаше с чувството на човек, спечелил я честно с услугата, която е направил. Майорът насочи вниманието си към съдържанието на писмото. Беше написано на изпокъсана и изцапана хартия и едва се четеше. След известно време той успя да прочете следното:

„Редовните са се вдигнали на крак.“^[1]

Дънуди се сепна и забравяйки всичко освен дълга си на войник излезе от стаята. Когато излизаше вън при войниците си, на един далечен склон видя бързо препускащ конен патрул. Чуха се няколко изстрела бързо един след друг и след миг тръбата засвири сигнал „На оръжие“. Когато стигна до ескадрона си, всички вече бяха в трескаво движение. Лоутън бе вече на коня си и взирайки се в далечния край на долината изкрещя на тръбачите с глас не по-слаб от тръбите им:

— Свирете, момчета, нека знаят тези англичани, че вирджинската конница е срещу тях!

Отрядите и патрулите сега се изляха в долината и всички докладваха един по един на командващия офицер, който отдаваше заповедите си уверено и твърдо, което гарантираше изпълнението им. Само веднъж, когато обръщаше коня си, Дънуди се осмели да погледне към къщата и сърцето му се разтуптя необичайно бързо, когато на прозореца на стаята, в която бе говорил с Франсис видя силует на жена със сключени ръце. Разстоянието беше голямо за да различи чертите ѝ, но той не се съмняваше, че това е неговата любима. Бледността и

слабостта му не се задържаха дълго. Когато пришпори коня си към предполагаемото място на битката, на обгорялото му от слънцето лице се изписа нетърпение и драгуните, които търсеха у него знак за собствената си съдба, видяха отново обичайното бляскане на очите и оживлението, което така често бяха виждали у него преди битка. Когато всички конници се събраха, броят им достигна двеста. Имаше също така и малко на брой хора, които използваха за водачи, но при нужда и те се включваха в боя като пехотинци. По заповед на Дънуди те се заеха да събарят оградите, които биха могли да попречат на движението на конницата. Поради липсата на грижи задачата им, причинена от войната, никак не бе трудна. Дългите редици здрави огради, които сега опасват страната, преди четиридесет години бяха непознати. Тогавашните се използваха повече за целите на земеделието, отколкото като постоянни заграждения и изискваха непрекъснатите грижи на стопанина, за да ги опази от дъждовете и студа през зимата. Непосредствено до къщата на мистър Уортън имаше няколко построени с повече внимание, но другите в долината бяха порутени и конете лесно можеха да ги прескачат. Той като на мястото предвидено за битката нямаше много какво да се разчиства, хората бързо свършиха и заеха предвидените за тях позиции.

Разузнаването бе съобщило на Майор Дънуди всичко необходимо за врага и той можеше да направи съответните приготовления. Дъното на долината беше равно и леко наклонено от подножието на хълмовете към средата, където течеше един малък поток, чиито води често я наводняваха. През него можеше лесно да се премине навсякъде и единствената пречка, която той поставяше пред конниците беше едно място, където той завиваше от западната към източната страна и където бреговете му бяха стръмни и високи. Точно тук, по един груб, дървен мост, го пресичаше и пътят, както и половин миля нагоре, над Локъст.

Източните склонове бяха стръмни и на доста места скалисти ребра стесняваха долината до половината от ширината ѝ. Зад ескадрона на драгуните имаше едно такова стеснение и майор Дънуди нареди на капитан Лоутън заедно с два взвода да се прикрие зад него. Офицерът се подчини с нежелание, което беше до известна степен намалено от това, че знаеше какъв ефект над враговете ще има внезапното му появяване. Дънуди го познаваше и го избра за тази

задача, защото се страхуваше от привързаността му на бойното поле и защото знаеше, че ако се наложи, помощта му никога няма да се забави. Но капитан Лоутън беше привързан само в бой. В останалото време той се владееше докрай. От лявата страна на мястото, на което Дънуди смяташе да срещне враговете си, имаше гъста гора, която тук обграждаше долината по протежение на една миля. В нея се скриха пешите водачи, за да могат да стрелят незабелязани по приближавалата колона на враговете.

Тези приготовления, разбира се, не останаха незабелязани от обитателите на къщата. Напротив, у тях бушуваха всички чувства, които една такава гледка може да събуди. Единствено мистър Уортън не виждаше никакви надежди за себе си в края, на битката. Ако англичаните победят синът му щеше да е свободен, но какво би станало с него самия? Досега той бе поддържал неутралитета си в трудни обстоятелства. Фактът, че има син в кралската, или както бе наречена, редовната армия, едва не бе поставил имението му между чука и наковалнята. Само роднината му с висок политически пост и собственото му благоразумие бяха предотвратили това. В сърцето си той беше убеден лоялист и когато, след връщането им от американския лагер предишната пролет, Франсис му съобщи за желанието на своя любим, той даде съгласието си за бъдещия ѝ съюз с един бунтовник не само поради съображения за нейното щастие, но и поради необходимостта да си осигури подкрепата на републиканците. Ако синът му сега бъде освободен, в очите на обществото той би се превърнал в заговорник срещу свободата на щатите, ако остане в плен и бъде съден, обстоятелствата биха били още по-ужасни. Колкото и да обичаше богатството си, той обичаше повече децата си. Той гледаше действията навън с безжизнено празен поглед, който напълно издаваше безсилието му.

Чувствата на сина му се отличаваха коренно. Капитан Уортън бе оставен под охраната на двама драгуни — единият отпред на верандата, а другият вътре в стаята при него. Младият мъж проследи подготовката на конниците е възхищение смесено с тревога за приятелите. Особено не му хареса засадата, устроена от капитан Лоутън, която ясно се виждаше от прозорците. Капитанът охлаждаше нетърпението си като ходеше напред назад, пред хората си. Хенри Уортън хвърли поглед наоколо търсейки някакъв начин да се освободи,

но срещна погледа на стража си, който го гледаше втренчено като Аргус^[2]. Той копнееше с цялата жар на младостта да може да се включи в славната битка, но бе принуден да бъде само безучастен зрител. Мис Пейтън и Сара бяха силно разтревожени за съдбата на капитана и гледаха навън със смесени чувства докато кръвопролитие то явно наближи и с присъщата си женска боязливост те потърсиха убежище в друга стая, по-навътре в къщата. Франсис обаче се върна в стаята, в която бе срещнала Дънуди и загледа с интерес през прозореца. Но тя не виждаше движенията на войските и техните смъртоносни приготовления, а гледаше само своя любим с възхита и ужас, които я смразяваха. Когато видя как вдъхва кураж и живот на тези, към които се обръщаше докато минаваше с коня си през редиците, кръвта нахлу в сърцето ѝ. При мисълта, че същата тази смелост, която тя толкова цени би могла да постави помежду им един гроб, тя се смрази. Остана загледана, докато повече не можеше да издържи.

Вляво от къщата и недалеч от ариергарда на конницата имаше малка група, чието занимание се различаваше от това на тези наоколо. Бяха само трима — двама мъже и едно момче, мулат. Сред групата се открояваше човек, чийто ръст изглеждаше огромен. Не беше въоръжен, не беше на кон, носеше очила и вниманието му се разпределяше между една книга, пура и събитията пред очите му. Франсис реши чрез тези хора да препрати бележка на Дънуди. Написа набързо с молив: *„Пейтън, ела при мен, та макар и за минутка.“* Цезар се появи от кухнята и като мина през задната врата за да избегне войника отпред, който кавалерски бе наредил семейството да остане вътре. Чернокожият предаде бележката ла въпросния джентълмен с молба да я предаде на майора. Това бе хирургът на кавалерията и зъбите на негъра се разтракаха, когато видя на земята подготвените за евентуалните операции инструменти. Докторът огледа доволно приготовленията на войската, когато вдигна поглед от книгата си за да накара момчето да занесе бележката на командващия офицер и отново спокойно продължи заниманието си. Цезар бавно се отдалечаваше, когато зад гърба си чу гласа на третия човек, явно някакъв помощник на лекаря:

— Ей, искаш ли да останеш без крака?

Този въпрос изглежда напомни на чернокожия, за това че има такива и той така ги пусна в действие, така че достигна до верандата едновременно с майор Дънуди, който яздеше наполовина по-бавно. Мускулестият войник отдаде чест със сабята си, когато капитанът премина покрай него, но едва-що вратата се затвори, той се обърна към Цезар и му каза остро:

— Слушай черньо, ако пак излезеш от къщата без да знам, ще се направя на бръснар и ще отрежа едното от черните ти уши с ей тоя бръснач.

След като получи заплаха за още една част от тялото си, Цезар бързо се върна в кухнята, като мърмореше нещо, сред което ясно се различаваше „бандит-бунтовник“ и „скинър“.

— Майор Дънуди — каза Франсис на любимия си, когато той влезе — може би съм била несправедлива... ако съм изглеждала нетърпелива... — но емоциите й надделяха и тя избухна в плач.

— Франсис, ти никога не си била нетърпелива и никога не си била несправедлива — освен когато се съмняваш в любовта ми.

— Ах, Дънуди — каза тя — ти ще рискуваш живота си в боя. Помни, че има едно сърце, чието щастие е в това да си жив. Знам че си смел — бъди благоразумен...

— Ти искаш това? — попита щастливият младеж.

— Аз го искам — гласът и едва се чуваше. Тя се хвърли на гърдите му.

Дънуди я прегърна и щеше да каже нещо, но в южния край на долината зазвуча тръба. Той я целуна горещо по непротивящите се устни и се откъсна от нея, забързан към мястото на битката.

Франсис се хвърли на канапето, зарови глава под възглавницата, покривайки лицето си с шала, за да не чува шума и остана така докато не утихнаха виковете на биещите се, изстрелите и тътена на конските копита.

[1] Преди няколко години в Бедфорд, Уестчестър умря един селянин на име Илайша Х... Този човек бе един от най доверените шпиони на Вашингтон. Според условията на тяхната договореност, Х... не трябвало да контактува с други хора, за да не се излага на много голям риск. Той трябвало да отиде на служба при сър Хенри Клинтън. Вашингтон имал такова голямо доверие в дискретността му

и любовта му към родината, че често му поверявал информация за някои дребни военни ходове, така че да се повиши стойността му в очите на английския генерал, когато му ги съобщава. Така Х продължил да служи дълго време, докато един ден шансът го завел в града (тогава в ръцете на англичаните) точно когато от там тръгвала една част, насочена към родното му село Бедфорд, където американците имали склад с провизии. За него не било трудно да разбере целта и големината на изпратената част, но нямало как да предаде информацията на коменданта на Бедфорд, без да издаде самоличността. Нямало време и да съобщи на Вашингтон и за това решил да рискува да изпрати една къса бележка до коменданта, в която да му съобщи за опасността и за предполагаемото време на атаката. Дори се осмелил да постави и собствените си инициали, И. Х., макар и с променен почерк, защото знаел, че сънародниците му го подозират и това ще придаде повече тежест на предупреждението. Понеже семейството му било в Бедфорд, бележката му била получена където трябва навреме, без самият той да напуска Ню Йорк.

Комендантът направил това, което всеки разумен офицер би направил на негово място. Той изпратил един куриер, който показал бележката на Вашингтон и поискал нареждания, а в това време комендантът се подготвял за нападението с както може.

Тогава щабът на американската армия се намирал в югоизточната част на Ню Йорк. За щастие куриерът срещнал Вашингтон по време на обиколка в района и му предал записката. Той я прочел без да слиза от седлото и добавил с молив: „Вярвайте на всичко, което ви съобщава И.Х. Джордж Вашингтон.“ След това му казал да препуска с всички сили.

Куриерът се върнал в Бедфорд след като англичаните го нападнали. Комендантът прочел отговора и го сложил в джоба си. Американците били победени, а той самият убит. Записката била намерена у него.

На следния ден Х бил повикан при сър Хенри Клинтън. След като му задал няколко общи въпроса, неочаквано извадил бележката и му я подал. Попитал го дали познава почерка и кой е И.Х. „Това е Илая Хаден, шпионинът, когото вчера обесихте Паулс Хук.“ Бързината на отговора, факта, че действително бил заловен шпионин със същите

инициали и хладнокръвието на Х го спасили. Сър Хенри Клинтън му позволил да си отиде и никога повече не го видял. — Б. а. [↑](#)

[\[2\]](#) Аргус — в гръцката митология, гигант със сто очи, оставен да пази Йо и после убит от Хермес. — Б. пр. [↑](#)

VII ГЛАВА

Вдигнете дивеча и следвайте духа си.

Шекспир, Хенри V

Неравната повърхнина, необлагородената природа, многото естествени прикрития заедно с голямото разстояние от собствената им страна, както и фактът, че можеха да се придвижват на големи разстояния само по море, бяха попречили на англичаните да използват голяма кавалерийска сила в ранната фаза на войната срещу бунтовниците.

От родината им бе изпратен само един редовен кавалерийски полк, но на различни места, според нуждите на момента, или според схващанията на кралските офицери, бяха сформирани легиони и независими корпуси. Те нерядко се състояха от хора, израснали в колонии, но също така и от войници изтеглени от полковете на предната линия, които трябваше да изоставят мускета и байонета и да вземат карабината и кавалерийската сабя. Една такава помощна част бяха и Хесенските мушкетари, трансформирани в тежка и не особено активна кавалерия.

Срещу тях бяха изправени най-твърдите духове на Америка. Повечето кавалерийски полкове на континенталната армия бяха предвождани от офицери от Юга и тяхната храброст се предаваше на обикновените войници, внимателно подбрани за задачите, които трябваше да изпълняват.

Докато британците бяха принудени да се задоволят с владееенето на някои от по-големите градове или да се придвижват в територии, оголени от продоволствие, враговете им имаха на разположение цялата вътрешна територия на страната.

Трудностите, изпитвани от американската армия, не подлежат на описание, но като знаеха, че служат на справедлива кауза и имайки власт, офицерите не жалеха усилия, за да осигуряват необходимото. В

резултат конницата беше добре оборудвана и нахранена, следователно, много ефективна. Може би по времето, което описваме, в целия свят не би могла да се намери по-храбра, дръзка и неудържима конница от леката кавалерия на континенталната армия.

Хората на Дънуди често бяха изпробвали уменията си в схватки срещу врага и сега горяха от нетърпение да бъдат поведени още веднъж, защото рядко атакуваха безрезултатно. Желанието им скоро се изпълни — командирът им едва се бе качил отново на коня си, когато иззад склона, преграждащ отчасти долината от юг, се изсипа вражеска войска. Майорът успя да разгледа частите за няколко минути. Видя зелените униформи на „каубоите“, и кожените каски, и дървените седла на германските наемници. На брой бяха горе-долу колкото хората под негово командване.

Когато достигнаха оголеното място пред къщичката на Харви Бърч, врагът спря, за да се престрои в редици, явна подготовка за атака. В този момент се появи колона пехотинци, която напираше напред към брега на потока.

Майор Дънуди се отличаваше не само с безстрашие, но и с хладен ум и разсъдливост. Той веднага забеляза преимуществата си и реши да ги използва. Колоната, която водеше, започна да се оттегля бавно назад, а младият германец, предвождащ враговете му, от страх да не изпусне лесна победа, даде заповед за атака. Малко армии са толкова дръзки, колкото „каубоите“. Те се втурнаха нетърпеливо напред, окуражени от отстъплението на неприятеля и от колоната в тила им. Хесенците напредваха по-бавно, но в по-добър ред. Тръбите на американците засвириха дълго и подканящо. От групата в засада се чу отговор, който смрази сърцата на настъпващите. Колоната на Дънуди се изви в свършен ред, отвори се и след заповедта за атака от скривалището си излетяха хората на Лоутън. Най-напред яздеше самият той, размахал сабя над главата си, и виковете му се чуваха високо над шума на боя.

Атаката уплаши твърде много „каубоите“ и те се пръснаха на всички страни с такава бързина, с каквата можеха да ги носят конете им — най-отбраните животни на Уестчестър. Само малко от тях пострадаха, но тези, които попаднаха под ударите на нападащите ги сънародници, не живяха достатъчно, за да кажат кой ги е повалил. Атаката понесоха бедните васали на немския тиранин.

Дисциплинирани до краен предел, тези злощастни хора посрещнаха конниците храбро, но бяха пометени като плява от вятър. Много от тях бяха буквално стъпкани и Дънуди скоро се намери без врагове пред себе си. Близостта на пехотата предотврати преследването, и малкото оцелели германци потърсиха спасение зад редиците ѝ.

По-хитрите местни конници се разпръснаха на малки групи и по различни маршрути се добраха до старата си база при река Харлем. При това отстъпление имаше много пострадали — и хора, и добитък, и къщи, защото отстъплението на „каубоите“ е по-лошо от самото зло.

Не бе възможно такава сцена да се разиграе толкова близо до обитателите на къщата и те да останат безучастни към резултата. В действителност чувствата, предизвикани от събитията, изпълниха сърцата на всички — от кухнята до гостната. Ужасът не позволи на дамите да наблюдават, но от това преживяванията им не намаляха. Франсис продължи да лежи на канапето, както споменахме, като отправяше несвързани и трескави молитви за оцеляването на сънародниците си, въпреки че дълбоко в сърцето ѝ нейната нация се олицетворяваше от образа на Пейтън Дънуди. Мис Пейтън и Сара нямаха толкова индивидуални предпочитания, но за Сара удоволствието от предвкушаната победа на британците намаля, когато ужасите на войната дойдоха толкова близо до сетивата ѝ.

В кухнята имаше четирима души — Цезар и неговата жена, тяхната внучка, черно като въглен двадесетгодишно момиче и момчето, за което вече споменахме. Негрите бяха потомци на семействата, доведени някога тук от ранните холандски колонисти, и мистър Уортън ги бе наследил с имението от предшествениците си по майчина линия. Времето, безправиято и смъртта бяха свели броя им до тримата в кухнята. Момчето, което бе бяло, бе доведено от мис Пейтън за да изпълнява дребни домакински задачи. Цезар излезе и след като се скри зад една чупка в стената, за да се предпази от заблуден куршум, остана да гледа изумено битката. Стражът на верандата беше само на няколко стъпки от него и се вживяваше в преследването като старо, тренирало ловджийско куче. Забеляза негъра и уплашения му вид и се усмихна презрително. Той самият бе изправен срещу врага и гърдите му бяха открити за всички евентуални опасности.

След като огледа позицията на Цезар за момент, драгунът каза презрително:

— Изглежда много пазиш красивата си персона, черньо.

— Куршум убива черен, като бял — промърмори Цезар навъсено и погледна прикритието си с удовлетворение.

— Ами ако направя експеримент? — той извади пистолета си и го насочи към негъра. При вида на драгуна зъбите на Цезар загракаха, макар че не вярваше нещо сериозно да се случи. Точно в този момент започна да отстъпва колоната на Дънуди и след тях се впусна редовната конница.

— Ето ти миста лек кавалерия — каза Цезар възбудено, като вярваше, че американците бягат. — Защо вие бунтовници не биете? Виш... виш как войска на крал Джордж кара Дънуди бяга. Той добър, но не обича бие с редовна армия.

— Майната ѝ на твойта редовна армия — извика другият свиреп. — Чакай малко, черньо, да видиш как капитан Лоутън ще излезе ей иззад оня хълм и ще ги пръсне като ято диви гъски, дето са си загубили водача.

Цезар смяташе, че Лоутън се е скрил зад хълма по причини подобни на неговите, но събитията скоро потвърдиха пророчеството на войника и чернокожият стана свидетел на пълното поражение на кралската конница.

Стражът изрази радостта си от успеха със силни викове, които накараха другаря му да застане до отворения прозорец на гостната.

— Том, видя ли, видя ли?! Как му хвъркна шапката на този немец, и как майорът уби коня на офицера! По дяволите, да беше убил холандеца и да бе оставил коня!

По бягащите бяха изпразнени няколко пистолета и един куршум счупи прозореца на няколко крачки от Цезар. Като зае позата на най-големия изкусител на човешката раса Цезар си потърси убежище в къщата и веднага влезе в гостната.

Дворът на къщата бе скрит за погледите откъм пътя от гъст жив плет и конете на двамата драгуни бяха привързани за него.

В този момент, двама каубои, чиито път за отстъпление бе отрязан влетяха в двора с намерение да избягат в гората зад нея.

Американците притиснаха отстъпващите немци докато те се прикриха зад огъня на пехотата и двамата мародери, освободени от непосредствена опасност се поддадоха на изкушението, на което малко хора като тях устояват — добра възможност и наличност на коне. С

твърдост и присъствие на духа, каквито се постигат само след многократно участие в подобни приключения, двамата почти едновременно се насочиха към плячката си. Те бързо развързаха животните, когато войникът от верандата стреля по тях и се втурна с извадена сабя да им попречи.

Когато Цезар влезе в гостната, вниманието на стража се бе насочило към затворника, но шумът отвън отново го привлече към прозореца. Той се показва навън и с ужасни ругатни и заплахи се опита да сплаши мародерите. Моментът бе изкусителен. Триста негови другари бяха на миля от къщата, навсякъде тичаха коне без ездачи и Хенри Уортън хвана забравилния го страж за краката и го изхвърли навън с главата напред. Цезар изскочи от стаята и залости входната врата.

Падането не бе тежко и за миг войникът стана на крака, като насочи гнева си към затворника. Но да се качи през прозореца, когато там е врагът му бе невъзможно, а вратата беше заключена.

Другарят му вече го викаше на помощ и войникът, забравил всичко останало, се втурна да му помогне. Единият кон бе освободен веднага, но другият беше вече завързан за седлото на единия каубой. Дуелирайки се бясно, четиримата отидоха зад къщата, като с ругатните си накараха въздуха да затрепери. Цезар отвори вратата и като посочи към конете спокойно по-щипващи тревата на ливадата, извика:

— Бягай... сега... маса Хари, бягай!

— Да — каза младежът като се качваше на коня. — Наистина сега е моментът, честни приятелю.

Той махна с ръка на баща си, който стоеше на прозореца с безмълвна тревога и с ръце протегнати за благословия и като извика на Цезар: „Бог да те благослови, Цезар. Поздрави момичетата“, излетя през портата със скоростта на светкавица.

Негърът го видя как пое по пътя, как препусна покрай скалите, които от тази страна се издигаха перпендикулярно нагоре и как изчезна зад една от тях.

Щастливият Цезар затвори вратата с всички резета и накрая и с ключа, като през цялото време мърмореше нещо за щастливото бягство на младия си господар.

— Как хубав язди. Учил го малко и аз... поздрави млади дами... мис Фани не даде негър целуне червена буза...

Когато победата за деня бе решена и дойде време да се погребват мъртвите, зад къщата бяха намерени двама каубои и един вирджинец, които също трябваше да се включат в това число.

За щастие на капитан Уортън, тези, които го бяха пленили гледаха през далекоглед редовете на пехотата, която още заемаше позицията си на брега на потока и зад която все още бяха остатъците от наемната конница. Конят му бе от най-добрата порода на Вирджиния и го носеше със скоростта на вятъра и сърцето му вече биеше трескаво от радост, че се е освободил, когато един добре познат глас достигна до изненадания му слух:

— Смело бягство капитане, не жали камшика и завий наляво преди да пресечеш потока.

Уортън се обърна изненадан и видя бившия си водач Харви Бърч седнал на една скала, от която можеше да вижда долината от птичи поглед. Торбата му, значително намалела по размер беше до крака му, а той възторжено махаше шапката си към преминаващия край него конник. Капитанът послуша съвета на това тайнствено същество и като намери добър път, който да води към главния, той зави в тази посока и скоро се оказа при приятелите си. След още минута той спря коня си пред полковник Уелмър.

— Капитан Уортън! — възкликна изумен командващият на английската част. — Облечен в синя дреха и възседнал бунтовнически кон! От небето ли падаш с това облекло?

— Слава Богу! — извика младежът, след като си пое дъх — В безопасност съм. Избягах от ръцете на враговете ни. Само допреди пет минути бях пленник и ме заплашваше бесилка.

— Бесилка, капитан Уортън! Едва ли тези предатели на краля ще се осмелят да извършат още едно хладнокръвно убийство. Не им ли стига животът на Андре? Откъде накъде те заплашваха с такова нещо?

— По обвинение от същото естество — каза капитанът и накратко разказа на събралата се група слушатели как са го хванали, причините за собствените му опасения и как е избягал. Когато разказът му свърши, германците вече се бяха събрали зад пехотата и полковник Уелмър извика:

— От сърце те поздравявам, храбри приятелю. Милостта е нещо, което те не познават и ти имаш двойно по-голям късмет, че си се

измъкнал жив от ръцете им. Пригответи се да ми осигуриш помощта си и аз ще ти дам възможност да отмъстиш благородно.

— Не мисля, че р част, която се командва от майор Дънуди има опасност от лични обиди за когото и да е, полковник Уелмър — отговори младият Уортън с лек блясък в погледа. — Той не може да бъде обвинен в такова нещо. Не мисля и че е разумно да се пресича потока в откритата равнина пред очите на тази конница, която още е разгорещена от успеха си.

— Смяташ ли че разпръсването на тези доброволци и бавноподвижни наемници е нещо, с което човек се гордее? — полковникът се усмихна презрително. — Говориш за случилото се сякаш твоят прехвален мистър Дънуди, защото той не е никакъв майор е нападнал личната охрана на краля.

— Трябва да кажа, че ако тази охрана беше на това бойно поле щеше да срещне един противник, който е опасно да се отминава с презрение. Сър, моят прехвален майор Дънуди е гордостта на армията на Вашингтон като кавалерийски офицер.

— Дънуди... сигурно съм виждал този джентълмен преди?

— Казаха ми, че сте го видели за кратко в градското жилище на сестрите ми — отговори Уортън с усмивка.

— А! Спомням си за този младеж. И този най-способен конгрес на разбунтували се колонии, наистина ли поверява войниците си на такива войни?

— Попитайте командира на германците дали смята, че майор Дънуди не заслужава доверие.

Полковник Уелмър бе далеч от тази гордост, която кара хората да се държат смело в лицето на враговете си. Бе служил в Америка дълго време без да се сблъска с никой, освен с новите попълнения или с въоръжените отряди на страната. Те понякога нападаха и се биеха храбро, но не по-рядко предпочитаха да отстъпят без нито един изстрел. Той беше твърде склонен да съди по външната страна на нещата и за него бе невъзможно да си представи, че войници, чиито гети са толкова чисти, чиято маршировка е така правилна и които така добре завиват на плаца, могат да бъдат победени. И в добавка на всичко това, те бяха англичани, така че успехът им е сигурен. Полковник Уелмър никога не бе прекарвал дълго на бойното поле, иначе представите, с които бе дошъл от дома си и които се бяха

потвърдили по време на престоя му в гарнизонния град, щяха да са изчезнали отдавна. Той изслуша отговора на капитан Уортън с надменна усмивка и попита:

— Не ни съветваш да отстъпим пред тези прехвалени конници, преди да направим нещо, за да ги лишим от тази слава, нали?

— Бих ви посъветвал за опасността на която се каните да се изложите.

— Опасност, не е дума подходяща за войник — продължи с презрение полковникът.

— И от нея шестдесети се бои толкова малко, колкото и всички, които носят кралски мундир — извика Хенри Уортън заканително. — Дайте заповед и оставете действията ни да говорят.

— Сега отново виждам своя млад приятел — каза Уелмър помирително. Ако имаш какво да ни кажеш преди да влезем в бой, нещо което да ни помогне, ще те изслушаме. Ти знаеш числеността на бунтовниците. Има ли още от тях в засада?

— Да — отговори капитанът все още притеснен от смеха на останалите. — В края на тази гора, вдясно има малко пехотинци, но конницата е цялата пред нас.

— Тогава няма да издържат дълго — каза Уелмър и се обърна към офицерите около него. — Господа, ще пресечем потока в колона, а ще се разгърнем в равнината отвъд. Иначе няма да накараме тези храбри янки да дойдат в обсега на мускетите ни. Капитан Уортън, искам помощта ти като моя свръзка.

Младежът поклати глава в неодобрение на тази прибързана, както здравият разум му подсказваше, стъпка, но се заприготвя трескаво да изпълни дълга си в приближаващото изпитание.

По време на този разговор, който се проведе недалече от британската колона и напълно пред погледите на американците, Дънуди събираше разпръснатите си конници, вземаше мерки малкото пленници да не избягат и се оттегляше на мястото където беше, когато за първи път се появи неприятеля. Беше доволен от постигнатия успех и понеже смяташе, че лоялистите ще бъдат твърде предпазливи, за да му дадат възможност отново да ги нападне, смяташе да изтегли пехотинците си и като остави силен отряд, който да наблюдава движенията на врага, да се оттегли няколко мили назад, на място подходящо за пренощуване. Капитан Лоутън слушаше неохотно

разсъжденията на командира си и бе извадил далекогледа, за да види дали не се е създало положение благоприятно за атака, когато изведнъж извика:

— Но как може! Син мундир сред червенодрешковците! Кълна се във Вирджиния, това е маскираният ни приятел, който е избягал от двамата от най-добрите ми войници!

Още не бе изрекъл това, когато оживелият от двамата герои се приближи, като доведе освен своя кон и тези на двамата каубои. Той докладва за смъртта на другаря си и за бягството на пленника. Тъй като Уортън бе непосредствено охраняван от другия, а него не можеха да обвинят, че е защитавал конете, за които отговаряше той, капитанът го изслуша навъсено, но без гняв.

Тази новина веднага промени мислите на майор Дънуди. Той разбра, че собствената му репутация е в опасност поради бягството на пленника и отмени заповедта за изтеглянето на хората от гората. След това заедно със заместника си започна да оглежда врага, за да издебне удобен момент за атака.

Само преди два часа Дънуди смяташе случайността, поради която Хенри Уортън е попаднал в негов плен за най-тежкия удар в живота си. Сега копнееше за възможност, макар и с риск за себе си да залови отново приятеля си. Всички други съображения бяха удавени в нетърпението на наранения му дух и той скоро би надминал Лоутън по прибързаност, ако в този момент войската на Уелмър не беше започнала да пресича потока и да навлиза в равнината.

— Ето го! — извика радостно капитанът и посочи нататък. — Джон Бул влиза направо в капана и при това с отворени очи.

— Той не може да се разгърне там — каза Дънуди. — Уортън сигурно му е казал за засадата, но ако го направи...

— Няма да останат и дузина здрави кожи в батальона му — прекъсна го Лоутън и скочи на седлото.

Истината скоро се изясни — след като напредна малко в равнината, колоната на англичаните се разгърна в съвършен ред, който би им направил чест дори и на парад в техния Хайд Парк.

— Готви се! На конете! — изкомандва Дънуди — Лоутън повтори последната команда толкова силно, че тя прокълтя в ушите на Цезар, който стоеше на един отворен прозорец в къщата. Той се прибра вътре, загубил всяко съмнение в смелостта на капитана.

Когато британската линия напредваше бавно и в точен ред, от гората се разнесе унищожителен огън. Той засегна най-близките до гората войници. Уелмър се вслуша в съвета на заместника си ветеран до него и заповяда на две роти да прогонят скрилите се в гората. Тази маневра предизвика леко объркване и Дънуди използва възможността за да атакува. За нападение на конницата едва ли можеше да има подходящо място и тя наистина бе неудържима. Насочиха удара така, че да не се излагат на огъня на приятелите си и напълно успяха. Уелмър, който се намираше на левия фланг просто бе пометен. Дънуди пристигна навреме, за да го спаси от ръката на един от своите хора, изправи го на земята, постави го на кон и го повери на ординареца си. Този който бе предложил да се прочисти гората бе натоварен да го направи, но всъщност вече нямаше нужда, защото хората там бяха изпълнили задачата си и вече се оттегляха.

Американците заобиколиха левия фланг на англичаните и ги нападнаха в тил, като осигуриха пълна победа и в тази част на бойното поле. След като се ориентира в обстановката, заместникът на Уелмър, бързо обърна отряда си и откри огън по драгуните, атакуващи покрай него. В този отряд бе и Хенри Уортън, който бе изразил желание да участва в разчистването на гората. Един куршум удари ръката, с която държеше юздата и го принуди да хване коня си с другата. Когато драгуните се втурнаха покрай него с викове и тръби, цепеци въздуха, конят му стана неуправляем — втурваше се напред, изправяше се на задните си крака, ездачът му, неспособен да го удържи с една ръка, след миг се намери до капитан Лоутън. Той с един поглед схвана нелепото положение на новия си познайник и преди да се врежат в британската линия имаше време само да извика:

— Конят знае справедливата кауза по-добре от ездача! Капитан Уортън, добре дошъл в редиците на свободата.

Когато обаче атаката приключи, Лоутън не загуби никакво време и го постави под охрана, но когато видя, че е ранен, нареди да го изпратят в тила.

Драгуните се заеха да довършат работата си с кралската пехота, оставена на тяхната милост без излишни нежности, а Дънуди, който забеляза, че остатъците от германците се опитват да се съберат отново в равнината атакува и разпръсна с лекота недохранените им коне.

В това време голям брой англичани се възползваха от дима и объркването на бойното поле и се придвижиха в тила на групата, която все още стоеше в линия покрай гората, но не стреляше от страх да не нарани свои наред с враговете си. Новодошлите заеха позиции в самата гора, под прикритието на дърветата. Още преди тази маневра да бъде довършена докрай, капитан Лоутън извика един младеж, който командваше подразделенията, намиращи се в района и му предложи да нападнат линията на британците. Предложението бе прието веднага и войските бяха престоени за тази цел, но нетърпението на водача им попречи да се извърши необходимата подготовка, за да се осигури успех. Конницата, обсипана с унищожителен огън в атаката си се обърка допълнително. И Лоутън и младежът паднаха в атаката. За щастие, майор Дънуди се завърна, в този критичен момент и видя суматохата сред войниците си. В краката му, оплискан с кръв лежеше Джордж Сингълтън, младеж, когото той много ценеше, а по-нататък проснат на земята бе и самият Лоутън. В очите му пламна огън. Той премина между ескадрона и врага и призова войниците да изпълнят дълга си. Присъствието му и думите му им повлияха като магия. Виковете спряха, строят бе оформен бързо и точно, чу се сигналът и поведени от командира си, вирджинците се впуснаха напред в атака, която нищо не можеше да спре. Скоро полето бе прочистено от враговете, а оцелелите от тях потърсиха убежище в гората. Дънуди бавно се оттегли от огъня им и се залови с болезнените грижи за мъртвите и ранените си войници.

Сержантът, натоварен да заведе Хенри Уортън, за да му окажат медицинска помощ, бързаше, за да може да се върне колкото се може по-скоро на бойното поле. Преди да достигнат до средата на равнината капитанът забеляза един човек, чийто външен вид и занимания привлякоха вниманието му. Главата му бе плешива и гола, но от джоба му се показваше добре напудрена перука. Мундира му бе свален и ръкавите на ризата му бяха навити до лактите. Дрехите му бяха силно изцапани с кръв и както ръцете, така и лицето му подсказваха каква е неговата професия. В устата му имаше пура, в дясната ръка някакъв инструмент със странна форма, а в лявата — остатък от ябълка, който от време на време сменяше мястото си с пурата. Беше изправен и гледаше замислено един германец, който лежеше бездиханен пред него. На известно разстояние стояха двама-трима от пехотинците и

подпрени на мускетите си гледаха към мястото на битката, а до него стоеше един човек, който съдейки по инструментите в ръцете му, явно му беше помощник:

— Докторът е там, сър — каза сержантът хладно. — Ще ви зашие ръката докато мигнете.

След това той кимна на мускетарите, посочи им пленника, прошепна им нещо и препусна бясно към другарите си.

Уортън се приближи до странната фигура и се канеше да заговори, защото видя, че не са го забелязали, когато другия наруши мълчанието:

— Сега съм сигурен, че този е бил убит от капитан Лоутън, сякаш съм видял да нанася удара. Колко пъти съм му казвал как да обезврежда противника без да му отнема живота! Жестоко и ненужно е така да се унищожава човешкия род, още повече, такива удари правят професионалната помощ излишна. Донякъде това е неуважение към науката!

— Ако имате време, сър — каза Хенри Уортън — бих ви помолил да обърнете внимание на тази лека рана.

— А — каза докторът и го огледа от глава до пети. — Идвате от бойното поле, има ли много работа там?

— Да, наистина — каза Хенри и остави хирургът да му помогне да свали дрехата си — времената са объркани.

— Объркани — повтори лекарят зает с превръзките си. — За мен това е удоволствие сър, защото докато има объркване има и живот, а докато има живот има и надежда, но тук изкуството ми е безполезно. Поставих на един пациент мозъка обратно в главата, но ми се струва, че беше умрял преди това. Интересен случай сър, ще ви заведе да го видите. Хей там до оградата, където има много трупове. А-ха, куршумът не е засегнал костта, имате късмет, че попадате в ръцете на опитен практик. Иначе можеше и да загубите този крайник.

— Така ли? — попита Уортън притеснен. — Аз смятах, че това е само драскотина.

— Раната не е тежка, но ръката ви е толкова хубава за опериране... това би изкусило един новак.

— По дяволите! Може ли да бъде удоволствие осакатяването на човек?!

— Сър — каза хирургът сериозно — научната ампутация е много хубава операция и без съмнение би изкусила един младок да побърза с работата и да не обърне внимание на всички подробности.

Разговорът бе прекъснат от появата на драгуните, които се завръщаха на първоначалното си място и от войниците, които започнаха да идват и да искат спешна помощ от страна на лекаря.

Новата охрана пое Уортън и той се запъти към къщата на баща си с натежало сърце.

Англичаните бяха загубили около една трета от хората си, но останалите се бяха укрили в гората. Майор Дънуди прецени, че не може да ги атакува и остави голяма група под командването на съвзелия се капитан Лоутън, която да наблюдава действията им и да им попречи да излязат.

До него бяха достигнали сведения за още един отряд, придвижващ се към тях и трябваше да бъде готов да го посрещне. Капитан Лоутън получи заповед да не напада в никакъв случай, освен ако не се представи много благоприятна възможност.

Офицерът му бе зашеметен в главата от одраскал го куршум и майорът, като му каза със смях, че ще го считат за по-лошо наранен, ако още веднъж се самозабрави, тръгна по своя път.

Английският отряд бе тръгнал без продоволствие, за да нападне складове за снабдяване на американската армия. Сега остатъците от него преминаваха нагоре към височините и по недостъпни за конницата пътеки се оттегляха към корабите си.

VIII ГЛАВА

*С огън и меч земята наоколо
опустошена бе.
И много майки с невръстни деца
смъртта си намериха.
Но, както знайно е, тези неща
са част от победата.*

Саути

Последните звуци на битката стихнаха в ушите на стаените обитатели на къщата и бяха заменени от тишината на очакването. Франсис бе останала сама и мъчейки се да не чува тътена напразно се бе опитвала да събере сили за да посрещне ужасяващия резултат. Битката с пехотата се водеше на по-малко от миля разстояние и в промеждутъците на стрелбата се чуваха дори виковете на войниците. След като видя бягството на сина си, мистър Уортън се присъедини към сестра си и по-голямата си дъщеря и тримата зачакаха с притаен дъх новините от бойното поле. Франсис, без да е в състояние да издържа повече несигурността на положението си също отиде при групата и скоро Цезар бе изпратен за да провери на място и да докладва на чии знамена е кацнала победата. Бащата разказа на изумените си дъщери за бягството на брат им. Но изненадата им още не бе преминала, когато капитан Уортън придружен от двама стражи се появи на вратата.

— Хенри, синко, синко — извика развълнуваният баща с протегнати напред ръце и безсилен да стане от стола. — Какво виждам? Отново ли си пленник, отново ли животът ти е в опасност?

— Тези бунтовници имаха повече късмет — отговори младежът, като се опита да се усмихне весело и хвана ръцете на сестрите си. — Бих се благородно за свободата си, но бунтовният дух е обзел дори

конете им. Този, на който се качих ме занесе, против волята ми разбира се, направо в средата на хората на Дънуди.

— И отново те заловиха — продължи бащата като хвърли уплашен поглед към стражите.

— Това, сър, можете да кажете без да сгрешите. Този мистър Лоутън, който вижда твърде надалеч ме задържа незабавно под стража.

— Защо ти не задържа тях, маса Хенри? — попита Цезар детински.

— Това е по-лесно да се каже, отколкото да се направи — каза Уортън усмихнат. — Особено, мистър Цезар, като се вземе предвид, че тези господа — той погледна двамата стражи—ме лишиха от добрата ми ръка.

— Ранен! — възкликнаха сестрите едновременно.

— Драскотина, но ми попречи в най-критичния момент — каза братът и протегна напред ранената си ръка, за да покаже, че казва истината. Цезар хвърли поглед изпълнен с омраза към двамата войници, за които реши, че са участвали в деянието и излезе от стаята. Още само няколко думи бяха достатъчни на капитан Уортън, за да разкаже за победата на деня. Той още я смяташе за не съвсем сигурна, защото бе видял вирджинците да отстъпват от бойното поле.

— Подплашиха катерицата на дървото — каза неочаквано един от стражите — и оставиха добро куче да я пази, ако реши да слезе пак.

— А-ха — добави другарят му сухо. — Капитан Лоутън ще им преброи носовете преди да стигнат До корабите си.

Франсис, подпряна на облегалката на един стол, бе чула всяка сричка от този диалог бездиханна от тревога — цветът и се промени бързо, краката и трепереха под нея. С отчаяно усилие, тя попита:

— Има ли ранени офицери и... и от двете страни?

— Да — отговори мъжът — тези южняшки хлапета са толкова пълни с кураж, че всеки път по един, двама загиват. Един от ранените ми каза, че капитан Сингълтън е бил убит, а майор Дънуди...

Франсис не успя да чуе повече, защото се свлече безжизнена на стола зад нея. Грижите на близките и я свестиха скоро и капитанът се обърна към войника и попита изпълнен с предчувствия:

— Майор Дънуди не е ранен, нали?

— За него не може да се боите — отговори войникът без да обръща внимание на тревогите на семейството. — Казват, че на който е

писано да го бесят, няма да се удави. Ако куршум можеше да го убие, отдавна да е мъртъв. Та исках да кажа, че на майора му е тъжно заради убития капитан. Ако знаех колко дамата държи на него, нямаше да говоря толкова неясно.

Франсис стана бързо със страни горящи от смущение и като се облегна на леля си се канеше да се оттегли, когато влезе самият Дънуди. Първо, развълнуваното момиче почувствува безгранично щастие, после се ужаси от необикновеното изражение на лицето му. Челото му още бе свъсено от битката, очите бяха неподвижни и гледаха сурово. Усмивката, която озаряваше лицето му, когато срещне любимата си бе заменена от мрачна загриженост. Цялата му душа сякаш бе погълната от едно единствено безпокойство и той започна веднага:

— Мистър Уортън, във времена като тези, няма нужда от излишни церемонии. Боя се, че един от офицерите ми е смъртно ранен и като разчитах на гостоприемството ви, наредих да го донесат тук.

— Радвам се сър, че сте направили така — отговори мистър Уортън, който веднага схвана възможността да умилистави американската армия. — Нуждаещите са винаги добре дошли и още повече ако са приятели на майор Дънуди.

— Сър, благодаря ви от мое име и от името на този, който не е в състояние да ви изкаже благодарността си. Нека го оставим някъде, където хирургът ще може веднага да се заеме с него.

Тук никой не можеше да възрази и Франсис почувства студ в сърцето си, тъй като любимият и излезе без дори да я погледне.

В любовта на жените има себеотдаване, което не търпи съперничество. Цялата нежност на сърцето, цялата сила на въображението са в услуга на тираничното чувство и там където се дава всичко, много се иска и в замяна. Франсис бе прекарала часове в мъчителни тревоги за Дънуди, а сега той дори не ѝ се усмихна, дори не я поздрави. Силата на чувствата ѝ не бе намаляла, но способността ѝ да се надява бе отслабнала. Когато носачите на почти безжизненото тяло на приятеля на Дънуди минаха покрай нея, тя успя да зърне този свой съперник. Бледия, ужасяващ цвят на лицето, хлътналите очи и трудното дишане ѝ напомниха за самата смърт в най-ужасния и вид. Дънуди вървеше до него и държеше ръката му, често напомняше на носачите да внимават и с една дума, проявяваше загриженост, каквато

само най-силни приятелски чувства могат да събудят в подобно положение. Франсис премина пред тях и с извърнато лице задържа вратата на стаята отворена докато влязат. Едва когато влизайки в стаята майорът се докосна до дрехите и, тя се осмели да вдигне меките си, сини очи към лицето му. Но той не отвърна на погледа ѝ, а Франсис въздъхна несъзнателно и потърси усамотение в стаята си.

Капитан Уортън даде дума да не се опитва да избяга отново и се зае да изпълни вместо баща си задълженията на домакин. Когато минаваше по коридора, той срещна човека, който така умело бе превързал ръката му да отива към стаята на ранения.

— А — извика последователят на Ескулап. — Виждам, че сте добре. Но чакайте малко, превръзката ви се е разхлабила. Имате ли карфица? Не? Ето, аз имам. Пазете раната си на топло, иначе ще попаднете в ръцете на някой от младоците.

— Боже опази! — промърмори Уортън и намести внимателно превръзката си.

В това време се появи Дънуди, който извика нетърпеливо:

— Бързай Ситгрейвз, бързай или Джордж Сингълтън ще умре от загуба на кръв!

— Какво? Сингълтън? Да пази Бог! Та Джордж ли е това? Бедният, малък Джордж? — хирургът ускори крачка и явно загрижени застана до леглото. — Жив е въпреки всичко, а докато има живот, има и надежда. Това е първият сериозен случай за днес, другите всички бяха мъртви. Капитан Лоутън учи хората си да нанасят такива удари... бедният Джордж... да благослови Бог, раната е от куршум.

Младият страдалец обърна очите си към човека на науката и със безсилна усмивка се опита да протегне ръката си. Жестът и молбата в погледа затрогваха сърцето на лекаря.

Той свали очилата си, за да ги избърше от необикновено многото влага, и продължи внимателно с работата си. Докато се подготвяше той даде воля на чувствата си:

— Когато е само куршум, винаги има надежда, има шанс да не е засегнато нищо жизнено важно. Но Бог да ми е на помощ, хората на капитан Лоутън секат така безразборно... обикновено срязват вратните артерии, сънната артерия, или изваждат навън мозъка... това много трудно се поправя, пациентите обикновено умират още преди да ги прегледам. Само веднъж успях да съживя човек, чийто мозък бе навън.

И днес опитах безуспешно цели три пъти... Лесно е да кажеш, къде се е бил Лоутън...

Хората около леглото бяха твърде свикнали с лекаря, за да му обръщат внимание или да отговарят на монолога му, и с притаен дъх очакваха да започне прегледа. Той скоро се приготви и Дънуди го гледаше в лицето, сякаш се мъчеше да прочете мислите му. Пациентът се сгърчи при проникването на сондата, а по лицето на лекаря се разля усмивка:

— На пътя на куршума не е имало нищо.

Той се зае сериозно за работа, свали очилата, хвърли настрана перуката. Дънуди трескаво чакаше, взел ръката на ранения в своята и наблюдаваше лицето на доктор Ситгрейвз. След малко Сингълтън простена и хирургът се изправи енергично:

— Удоволствие е да се проследи откъде е минал куршум. Може да се каже, че той преминава през човешкото тяло и не засяга нищо съществено, за разлика от хората на капитан Лоутън...

— Кажи — прекъсна го Дънуди — има ли надежда? Можеш ли да намериш куршума?

— Не е трудно да се намери това, което ти е под ръка, капитан Дънуди — отговори лекарят уверено, докато подготвяше превръзките. — Минал е по, както този образован Лоутън би се изразил, *circumbendibus*^[1], нещо, което сабите на хората му никога не правят, независимо колко пъти съм се мъчил да ги науча как да секат в съответствие с пауката. Днес видях един кон с глава почти отделена от тялото.

— Това — каза Дънуди като кръвта нахлу в лицето му и в черните му очи проблясна надеждата — беше моя работа. Аз убих този кон.

— Ти! — възкликна хирургът и изпусна превръзката от изненада. — Но ти знаеше, че това е кон, нали?

— Имах такива подозрения, признавам — усмихна се майорът и поднесе чаша с лекарство към устните на приятеля си.

— Такъв удар е смъртоносен за човек — продължи докторът без да изоставя работата си. — За тях светлината на науката е кръгла нула, не им трябва докато се бият, защото единствената им цел е да убият врага си. Стоял съм, майор Дънуди, много дълги часове докато капитан Лоутън е бил в акция, и след всичкото чакане не е имало нито един

случай, който да си заслужава да се опише за медицината — или драскотини, или трупове. Сабята е опасно оръжие в несръчни ръце! Да, майор Дънуди, много часове наред съм се мъчил да втъпя тази истина в главата на капитан Лоутън.

Нетърпеливият майор посочи с ръка ранения и докторът ускори действията си.

— Ах, бедният Джордж, отървал се е на косъм, но... — един куриер, който извика командващия офицер го прекъсна.

Дънуди стисна ръката на приятеля си и кимна на доктора да го последва.

— Как мислиш, ще живее ли? — попита той, когато излязоха навън в коридора.

— Ще живее.

— Слава Богу! — извика младежът и забърза навън.

Дънуди за момент се спря при семейството, което се бе събрало в гостната. Сега върху лицето му имаше усмивка и поздравите му, макар че бързаше, бяха сърдечни. Той не каза нищо за бягството и повторното залавяне на капитан Уортън и се държеше сякаш го заварва както го беше оставил. На бойното поле не бяха се срещали. Британският офицер се отдръпна с мълчаливо достойнство до прозореца и остави майорът необезпокояван да каже, каквото имаше да казва.

Възбудата на сестрите от събитията през деня бе отстъпила мястото си на умората, която ги караше да мълчат и Дънуди заговори с мис Пейтън.

— Има ли надежда скъпи братовчедо, приятелят ти да оживее след раните си? — тя се приближи към роднината си с доброжелателен поглед.

— Да, да, мадам — отговори войникът радостно. — Ситгрейвз казва, че ще живее а той никога не ме е лъгал.

— Моята радост е не по-малка от твоята. Човек толкова близък на майор Дънуди не може да не предизвика заинтересоваността на неговите приятели.

— Близък и с основание, мадам. Той е добрият дух на войниците и е обичан от всички — толкова добър, толкова скромен, толкова справедлив и щедър — кротък като агне и благ като гълъбица — само в боя се превръща в лъв.

— Говориш за него сякаш за любимата си майоре — забеляза усмихнатата стара мома и погледна с крайчеца на окото си своята племенница, която слушаше преbledняла в ъгъла на стаята.

— Обичам го наистина, но сега той има нужда от грижи, всичко зависи от това.

— Вярвай ми Пейтън, под този покрив няма да му липсва нищо.

— Извинете ме мадам, но доктор Ситгрейвз изисква грижи, които на много мъже биха се сторили досадни. В такива моменти, при такива страдания, войникът най-много има нужда от женска нежност.

Докато говореше той погледна Франсис с поглед, който отново я развълнува дълбоко. Тя стана от мястото си и каза:

— Той ще получи цялото внимание, което в рамките на приличието може да му бъде оказано.

— Ах — извика майорът и поклати глава. — Тази студена дума „приличие“ ще го убие. Той има нужда от внимание, обич, утеха!

— Но това са задължения на сестра или съпруга!

— Сестра — повтори той и кръвта нахлу в лицето му. — Той има сестра и тя може да бъде тук утре при изгрев слънце!

Той спря, замисли се, погледна с неудобство Франсис и каза тихо:

— Сингълтън има нужда от това и то трябва да се направи.

Дамите наблюдаваха промените в израза на лицето му с известна изненада и мис Пейтън отбеляза:

— Ако той има сестра наблизо, ние с племенниците ми ще сме щастливи да я приемем тук.

— Трябва, мадам, няма друг начин — отговори Дънуди с колебание, което не съответстваше на предишните му думи — Ще изпратя да я повикат още тази вечер.

След това, сякаш от желание да смени темата, той се приближи до капитан Уортън и каза меко:

— Хенри Уортън, честта за мен е по-скъпа от живота и знам, че мога спокойно да я поверя в твоите ръце. Остани тук без охрана докато тръгнем след няколко дни.

Отчуждеността в поведението на английския офицер изчезна и като пое протегнатата му ръка, отговори топло:

— Щедрото ти доверие, Пейтън, няма да бъде излъгано, макар че бесилката на която вашият Вашингтон обеси Андре, е още готова за

собствената ми екзекуция.

— Хенри, Хенри Уортън — каза Дънуди с укор. — Ти малко познаваш човека, който води нашите войски, иначе нямаше да говориш така за него, но... дългът ми ме зове навън. Оставям те там, където сам бих искал да бъда и където не можеш да страдаш.

Когато мина покрай Франсис, тя получи още един от усмихнатите погледи, които толкова много ценеше и след малко впечатлението от външния му вид след битката бе забравено.

Полковник Сингълтън бе един тези ветерани, които, принудени от времената, бяха оставили спокойствието на старата възраст, за да служат на родината си. Той бе родом от Джорджия и бе войник по професия. Когато започна борбата за свобода на страната му, той предложи услугите си, и от уважение към личността му, те бяха приети. Поради възрастта му, обаче, той не можеше да участва активно на бойното поле и затова му бяха поверявани различни постове изискващи доверие, където максимално можеше да се използват бдителността му и лоялността му без неудобства за него самия. През последната година той отговаряше за проходите в планините и сега живееше с дъщеря си на около един ден път от долината, където Дънуди среща враговете си. Единственото му друго дете беше раненият офицер, който споменахме. Там именно, майорът смяташе да изпрати куриер, който да съобщи лошата новина на бащата и да предаде поканата на дамите, която без съмнение щеше да доведе сестрата до леглото на ранения ѝ брат. След като изпълни това задължение, макар и с нежелание, което можеше да направи предишните му тревоги още по-тежки, той се запъти към войниците си. Остатъците от англичаните вече се виждаха по склона над гората, да се отправят към корабите си в пълен ред и с всички предохранителни мерки. Драгуните на Лоутън бяха на близко разстояние във фланга им и очакваха удобен момент за да ударят. Скоро и двете групи се скриха от погледите.

Малко над Локъст имаше селце, в което се пресичаха няколко пътя и от което лесно можеше да се достигне до почти — всяко място в района. То беше предпочитано от конницата и нерядко отрядите на американската армия квартируваха там, между походите в низините. Дънуди пръв бе открил преимуществата на това селце и тъй като се налагаше да остане в района до получаване на заповед от по-горе, не

ги пренебрегна и сега. Войниците бяха насочени натам, като взеха със себе си и ранените. За тъжното задължение да се погребат мъртвите бяха определени групи, които вече работеха. Докато се грижеше за тези неща, нашият млад войн бе сполетян от още една причина за притеснение. Когато се движеше из полето, той видя полковник Уелмър, седнал сам и замислен над нещастieto си, непрекъсван от нищо, освен от учтивото внимание на минаващите американски офицери. Тревогата му за Сингълтън бе прогонила от паметта му мисълта за пленника и той се доближи до него с извинения за небрежността си. Англичанинът ги прие хладно и се оплака, че е ранен само поради случайно спъване на коня. Дънуди, който бе видял как един от неговите драгуни го поваля, при това без излишни церемонии, се усмихна леко и му предложи лекарска помощ. Такава можеше да се получи само в къщата и двамата се отправиха натам.

— Полковник Уелмър! — извика младият Уортън изумен след като влязоха. — Толкова ли жестока бе съдбата към вас? Но пожелавам ви добре дошъл в къщата на баща ми, макар и да желаех запознанството да стане при други обстоятелства.

Мистър Уортън прие новия си гост с характерната си предпазливост, а Дънуди излезе, за да отиде при ранения си приятел. Всичко в стаята изглеждаше наред и Дънуди съобщи на лекаря, че долу го чака друг пациент. Само чуването на думата бе достатъчно, за да го накара да грабне инструментите си и да тръгне да търси новият си ранен. При вратата на стаята го срещнаха дамите, които се оттегляха. Мис Пейтън го спря за миг, за да се осведоми за състоянието на капитан Сингълтън. Франсис се засмя с естествената си закачливост, когато видя гротескната фигура на плешивия доктор, но Сара бе твърде развълнувана и изненадана от срещата с британския полковник за да му обърне внимание. Вече бе казано, че полковник Уелмър е стар познайник на семейството. Дългото отсъствие на Сара от града донякъде я бе изместило от неговата памет, но нейните спомени бяха по-живи. В живота на всяка жена има период, през който може да се каже, че е предразположена към любов — това е щастливата възраст, когато детството си отива и отстъпва мястото си на започващата зрелост когато безхитростното сърце бие с надежди, които никога няма да се сбъднат, и когато въображението рисува образи на съвършенството, които са копие на собствените му кристалночисти

видения. На тази щастлива възраст Сара напусна града и бе взела със себе си една представа за бъдещето, наистина не съвсем ясна, но затвърдила се от самотата ѝ. Представа, в която на преден план бе полковник Уелмър. Изненадата от срещата я бе сломила до известна степен и след като прие поздравите му, тя стана и се подчини на знака на наблюдателната си леля да се оттегли.

— Значи, сър, — каза мис Пейтън след като чу обяснението на доктора — можем да се радваме на надеждата, че ще се възстанови?

— Със сигурност, мадам, — отговори той като се опитваше от уважение към дамите да си сложи перуката — ако се полагат грижи каквито трябва.

— Те няма да му липсват — каза меко старата мома. — Той ще има всичко, с което разполагаме, а и майор Дънуди изпрати да повикат сестра му.

— Сестра му? — повтори лекарят с многозначителен поглед. — Ако майорът е изпратил да я повикат, сигурно ще дойде.

— Човек би си помислил, че премеждието на брат и ще я доведе.

— Без съмнение, мадам — каза докторът и като се поклонил направи място на дамите да минат. Думите му и начинът, по който бяха казани, не останаха незабелязани от по-малката сестра, в чието присъствие името Дънуди, никога не можеше да се произнесе незабелязано.

— Сър — каза доктор Ситгрейвз, когато влезе, и се насочи към единствения червен мундир в стаята. — Съобщиха ми, че се нуждаете от моята помощ. Слава Богу не сте бил в съприкосновение с капитан Лоутън, иначе щеше да е твърде късно.

— Сигурно има някаква грешка — каза Уелмър надменно. — Майор Дънуди обеща да ми изпрати хирург, а не възрастна дама.

— Това е доктор Ситгрейвз — намеси се веднага Хенри Уортън и едва сподави смеха си. — Многото му задължения днес са му попречили да обърне обикновеното внимание на облеклото си.

— Извинете ме сър, — каза Уелмър подигравателно и като махна мундира си показва това, което наричаше ранена ръка.

— Ако сър, — каза хирургът сухо — диплом от Единбург, стаж във вашите лондонски болници, няколкостотин ампутирани крайници, операции от всякакъв вид, известни на науката, чиста съвест и

разрешение от Континенталния конгрес са достатъчни за един хирург, то той е пред вас.

— Извинете ме — повтори полковникът сковано. — Капитан Уортън обясни грешката ми.

— За което дълбоко му благодаря — каза хирургът и започна да вади и подрежда инструментите си за ампутация с такова спокойствие, че кръвта на полковника се смрази.

— Къде сте ранен, сър? Какво?! За тази драскотина на рамото? Как сте получил тази рана, сър?

— От меча на един бунтовник — отговори полковникът натъртено.

— Не е възможно. Дори внимателният Джордж Сингълтън не би ви погалил толкова леко. — Той взе парче лепенка от джоба си и го залепи върху раната. — Ето, сър, това отговаря на вашите цели напълно. И съм сигурен, че от мен повече няма нужда.

— Какви според вас са целите ми, сър?

— Да докладвате, че сте ранен по време на бой — отговори докторът без да трепне. — И можете да кажете, че една стара дама е превързала раната ви. Защото, ако не е така, то спокойно можеше и да е.

— Много странен език — промърмори англичанинът.

Тук се намеси капитан Уортън, който обясни, че грешката на полковник Уелмър е резултат от раздразнението и болката му, и успя отчасти да омилостиви обидения лекар, който се съгласи да погледне и другите рани — предимно ожулвания от падането. Той бързо ги намаза с нещо и излезе.

След като отпочинаха, конниците вече трябваше да се отправят към местоназначението си и капитан Дънуди трябваше да уреди положението на пленниците. Реши да остави Ситгрейвз в къщата при капитан Сингълтън. Хенри дойде при него и го помоли да остави Уелмър под негова гаранция, докато войските се оттеглят нагоре в планината. Майорът с радост се съгласи и тъй като останалите пленници бяха от простолюдието, събраха ги бързо и ги подкараха под усилена стража. Драгуните тръгнаха скоро след това, а водачите се разпръснаха на малки групи, така че да осигурят охрана от бреговете на Протока, до бреговете на Хъдзън^[2].

Дънуди се забави пред къщата, след като се сбогува и нямаше желание да тръгва поради, както смяташе той, тревогата за приятелите си. Сърцето, което не е закоравяло, скоро се поболява от славата придобита с погубването на човешки живот. Останал сам, Пейтън Дънуди не бе вече обзет от виденията, които младежкият му плам му бе представял през целия ден и започна да чувства, че има и други връзки на този свят, не само тези, които привързват войника към строгите правила на честта. Той не се отклони от дълга си, но все пак изкушението беше много силно. Кръвта му вече не течеше с пулса на битката. Строгия поглед постепенно стана мек и размислите му за победата не носеха удовлетворение, което да може да компенсира жертвите, с които тя бе спечелена. Когато погледна Локъст за последен път, той си помисли, че вътре е всичко най-ценно за него. Приятелят му от детинство бе пленник при обстоятелства, които застрашаваха и честта и живота му. Приятелят, споделящ тежките минути, който можеше да обвие несъвършените войнишки удоволствия с мекото спокойствие на мирните дни, лежеше окървавен, паднал жертва на успеха. Образа на момичето, който през деня не бе единствен господар на сърцето му, отново изникна в представите му с красотата си, която прогони от ума му своята съперничка — славата.

Последният изостанал войник вече се бе скрил зад северния склон и майорът неохотно обърна коня си в същата посока. Подтикната от безпокойството си Франсис се осмели да излезе на верандата. Денят бе светъл, слънчев, слънцето ярко осветяваше безоблачното небе. Врявата, която до съвсем скоро бе обезпокоявала долината бе заменена от вцепенението на смъртта и гледката пред нея сякаш никога не бе опорочавана от човешки страсти. Един единствен облак дим бе надвиснал над долината — димът от сражението — но и той се разсейваше и над спокойните гробове на жертвите нямаше да остане никаква следа. Всички объркани чувства, всички объркани събития през деня бяха като видения на болно въображение. Франсис се обърна и видя отдалечаващата се фигура на този, който бе играл толкова голяма роля в събитията през деня и илюзията се изгуби. Тя позна любимия си и заедно с това в главата и нахлуха други спомени, които я накараха да се върне в стаята със сърце толкова натъжено, колкото и това, с което самия Дънуди тръгваше от долината.

[1] От латински — заобиколен, недиректен начин или метод. — Б. пр. ↑

[2] Действието се развива между тези два водни басейна, които са само на няколко мили един от друг. — Б. а. ↑

IX ГЛАВА

*За миг огледа долината,
за миг подуши към гората,
за миг се вслуша в виковете
на хайката догонваща го в лесовете;
тогава, щом съзря най-главния си враг
със скок опразни този храсталак
и втурна се да търси мир
в Уамварските полета проснати на дълж и
шир.*

Дамата от езерото
Уолтър Скот

Отрядът на капитан Лоутън съпроводи отстъпващия враг до корабите без да има удобен за нападение момент. Опитният заместник на полковник Уелмър познаваше много добре противника си, за да слезе от височините преди да достигне до морския бряг. Бе подредил хората си в квадрат, от чиито външни страни стърчаха щикове. Лоутън знаеше, че в такова положение кавалерийската атака никога не може да бъде успешна и бе принуден да се движи близо до тях, но без да може да забави похода им към морето. Една малка шхуна, с която бяха дошли от града бе закотвена с насочени оръдия. Лоутън реши, че би било неразумно да се бори срещу тази комбинация от сила и дисциплина и англичаните успяха да се качат на кораба необезпокоявани. Драгуните останаха на брега до последния момент и след това неохотно тръгнаха назад към останалите.

Когато се появиха в южния край на долината, вечерните мъгли вече започваха да се събират и притъмняваше. Движеха се бавно и колоната им се бе проточила назад, за да яздят по-лесно. Начело яздеха капитанът и неговият лейтенант и очевидно обсъждаха нещо, а най

отзад беше един млад офицер, който си тананикаше мелодийка и мечтаеше за сламено легло след умората на деня.

— Значи и ти си забелязал? — каза капитанът. — В момента в който я видях си спомних лицето й. Такова лице не се забравя лесно. Това момиче, Том, никак не говори зле за вкуса на майора.

— Тя ще е чест за ескадрона — отговори лейтенантът. — С тези сини очи лесно ще спечели мъж и с по-спокойна професия от пашата. Честно казано, такова момиче може да изкуши дори и мен да зарежа сабята и седлото, и да хвана иглата за бродиране и гергефа.

— Бунт, сър, това е бунт — каза капитанът със смях, — Как? Ти, Том Мейсън, смееш да съперничиш на веселия, обичан и най-вече богат майор Дънуди в любовта му? Ти, лейтенант от кавалерията, който има само един кон, при това не добър. Чийто капитан е здрав като пън и има девет живота като котките?

— Имай предвид — усмихна се на свой ред лейтенантът — че пънът може да се разсече, а котката може да загуби и деветте си живота, ако често се хвърляш така безразсъдно, както тази сутрин. Какво ще кажеш, ако бръмбарът дето те събори по гръб днес, те беше чукнал няколко пъти?

— А, Том, не говори за това, главата започва да ме боли. На това му викам преждевременна нощ.

— Нощ на смъртта?

— Не, сър, нощ през деня. Видях множество звезди, неща, които трябва да крият лицата си от величественото слънце. Май само този дебел шлем ме спаси, за твоя радост, напук на деветте живота.

— Имам големи основания да съм задължен на шлема — каза Мейсън сухо. — Той или черепът отдолу трябва да са били достатъчно дебели, признавам.

— Хайде, хайде Том, ти си всеизвестен шегаджия, затова няма да се правя на ядосан — каза капитанът добродушно. — Но, боя се, че след днешната битка лейтенантът на Сингълтън ще напредне в службата повече от теб.

— Мисля, че и на двама ни ще бъдат спестени угризенията да напредваме за сметка на живота на приятел. Ситгрейвз бил казал, че Сингълтън ще живее.

— Надявам се от палата си душа. За голобрадо момче, той има най-смелото сърце, което някога съм виждал. Но съм, изненадан от

това, колко добре се държаха хората, при положение, че и двамата със Сингълтън паднахме по едно и също време...

— Бих могъл и да ти благодаря за комплимента — засмя се Мейсън — но скромността забранява. Направих всичко възможно за да ги спра, но не успях.

— Да ги спреш? — изрева капитанът. — Как можеш да ги спреш по средата на атаката?

— Мисля че отиваха не където трябва.

— Заради това, че паднахме ли се отклониха?

— Или заради това, или заради собствени опасения. Във всеки случай, докато майорът не ни събра бяхме в удивително безредие.

— Дънуди? Но той беше по петите на дойчовците!

— Но успя да се махне оттам. Дойде в тръс с хората си и мина между нас и Противника. С властното си държане, знаеш го, когато е раздразнен, ни събра за миг. Тогава изпратихме Джон Бул в храсталака. О, беше незабравима атака — един през друг докато ги пометохме.

— По дяволите, каква гледка съм изпуснал!

— Проспа всичко.

— Да — отговори той и въздъхна — Аз и горкият Сингълтън пропуснахме всичко... Том, какво мислиш ще каже сестрата на Джордж за тази русокоса хубавица, ей там в бялата къща?

— Ще се обеси на жартиерите си. Дължа уважение на началниците си, но два такива ангела са твърде много за един мъж. Освен ако е турчин или индиец.

— Да, да. Майорът винаги проповядва морал на младите, но той самият е хитър по природа. Забелязваш ли колко обича селцето над тази долина? Аз например, ако спра войската два пъти на едно и също място, всички ще се закълнете, че съм подушил фуста наоколо.

— Хората добре те познават.

— Склонността да се клевети е nelечима. Но... — той се наведе напред, сякаш за да види по-добре нещо в тъмнината. — Какво животно се движи хей там в дясно?

— Това е човек — каза Мейсън и също се втренчи натам.

— Има гърбица като камила — капитанът рязко изви коня си и излезе от пътя. — Харви Бърч! Хванете го жив или мъртъв.

Само Мейсън и първите в колоната разбраха този вик, но всички останали го чуха. Лейтенантът и десетина драгуни се спуснаха в галоп

след Лоутън.

Бърч бе стоял на скалата, на която го видя Уортън, докато вечерта започна да обвива долината в мрак. Оттам бе видял всички събития през деня. С разтуптяно сърце проследи оттеглянето на конницата на Дънуди и едва се сдържа да не тръгне преди да се стъмни, когато би бил незабелязан. Но не беше изминал и една четвърт от пътя до къщата си, когато острият му слух долови тропота на приближаващата се конница. Той се довери на тъмнината и реши да продължи. Приклекнал до земята, той се придвижваше бързо и се надяваше да остане незабелязан. Капитан Лоутън бе твърде увлечен в разговора, за да оглежда непрекъснато околността както обикновено, а търговецът, след като чу, че гласът на този, от когото най-много се страхуваше отмина, се изправи, за да се движи по-бързо. Веднага след това го видяха и се втурнаха след него. За миг Бърч се почувства безпомощен — пред лицето на опасността кръвта застина във вените му и краката му отказаха да му служат. Но само за миг. Хвърли торбата си на земята, инстинктивно затегна колана на панталоните си и се впусна в бяг. Знаеше, че ако застане между преследващите го и гората, на нейния фон няма да могат да го виждат. Той скоро направи това и вече се бе насочил към самата гора, когато от ляво се появиха няколко конника и пресякоха пътя му. Той се хвърли на земята и остана незабелязан. Но сега забавянето би било много опасно. Той се изправи и все още защитен от гората, край която се чуваха подвикванията на конниците, побягна успоредно на нея, но в посока обратна на тази, в която яздеха драгуните.

Объркването при началото на гонитбата бе чуто от всички, макар че не всички разбраха заповедта на Лоутън. Останалите не знаеха какво се иска от тях и споменатият вече млад офицер разпитваше близкостоящите за какво става дума, когато недалеч зад тях един човек пресече пътя на един скок. В този момент в долината прокътня могъщия глас на Лоутън:

— Харви Бърч! Хванете го жив или мъртъв! Петдесет изстрела осветиха околността и куршумите засвистяха около главата на търговеца. Отчаяние обхвана сърцето му и той възкликна:

— Преследвай като звяр!

Животът му се стори тежък товар и бе готов да се предаде на враговете си. Но природата взе превес. Ако го заловят, той имаше

силни основания да се опасява, че няма да има честта да бъде съден, а най-вероятно следващата утрин ще бъде свидетел на позорната му екзекуция. Защото той вече бе осъден на смърт и бе избягнал тази съдба с хитрост. Тези мисли и приближаващите стъпки на преследвачите му го накараха да направи нови усилия. Той отново побягна. За щастие пред него се изправи стена, която не бе пострадала от битката. Той едва успя да прехвърли изтощените си крайници от другата страна, когато двадесетина конници достигнаха до преградата. Конете отказаха да я прескочат в тъмнината и сред цвиленето на изправящите се на задните си крака животни, и ругатните на ездачите им, Бърч видя подножието на хълма, на чийто връх можеше да се спаси. Сърцето му се изпълни с надежда, когато гласът на капитан Лоутън отново прокълкна в ушите му. Приканваше хората си да му направят място. Те се подчиниха и безстрашният войник препусна към стената с всички сили, заби шпорите си в хълбоците на коня и той прелетя над препятствието. Ликуващите викове и тропотът на коня твърде ясно показаха на търговеца колко близо е опасността. Той бе изтощен и съдбата му вече не изглеждаше неясна.

— Спри или умри! — чу гласа над главата си, ужасяващо близо до ушите си.

Харви погледна през рамо и само на един скок от себе си видя човека, от който най-много се боеше. На светлината на звездите той видя вдигнатата ръка и страшната сабя. Сърцето му се изпълни със страх и отчаяние, изнемощял той падна в краката на драгуна. Конят се препъна в него и падна на земята заедно с ездача си.

Бърз като светкавица, Бърч стана на крака и грабна сабята на объркания Лоутън. Отмъстителността изглежда естествена човешка черта. Малко са тези, които не са усещали изкусителното удоволствие да насочат злините обратно към авторите им. Но има и такива, които знаят колко по-удовлетворяващо е да отвърнеш на лошото с добро.

Всичките злини заблестяха в ума му с ослепителна светлина. За миг демонът у него взе надмощие и той издигна във въздуха смъртоносното оръжие, но в следващия то се отпусна безобидно до съвземащия се, но безпомощен капитан. Търговецът изчезна зад спасителната скала.

— Помогнете на капитан Лоутън — извика Мейсън когато пристигна следван от десетина конници. — Слезте от конете и

претърсете скалите. Злодеят се крие някъде тук.

— Стой — изрева капитанът и с усилие се изправи на краката си.
— Ако някой слезе от коня ще умре! Том, помогни ми да се кача на коня отново.

Изненаданият капитан мълчаливо се подчини, а драгуните останаха заковани за седлата, сякаш са едно цяло с конете.

— Страхувам се, че си ранен лошо — каза Мейсън с нещо като утеха в гласа когато отново слязоха на пътя. Той отхапа края на една пура поради липсата на по-хубав тютюн.

— Струва ми се, че си прав. Ще ми се намествача на кокали да беше тук и да погледне в какво състояние са ребрата ми.

— Ситгрейвз се грижи за капитан Сингълтън в къщата на мистър Уортън.

— Тогава там ще прекарам нощта, Том. В тези времена няма какво толкова да се церемоним. Освен това, може би си спомняш, че старият джентълмен изрази симпатии към войската ни. Не мога да си помисля, че мога да мина покрай такъв добър приятел без да се отбия.

— Аз ще заведа хората в Четирите ъгъла, но ако всички отидем там, ще настъпи глад.

— Никога не бих го допуснал. Освен това питките на очарователната стара мома не са лоша утеха за двадесет и четири часов престой в болнични условия.

— Щом мислиш за ядене, значи не си на умирачка — каза Мейсън през смях.

— Ако не мислех, със сигурност щях да умира.

— Капитан Лоутън, извика ординарецът — минаваме покрай къщата на търговеца-шпионин. Ще заповядате ли да я запалим?

— Не — изрева капитанът е глас, който стресна разочарования сержант. — Ти подпалвач ли си? Можеш ли хладнокръвно да запалиш една къща? Само една искра да видя и ръката която я е поднесла няма да помръдне повече.

— По дяволите — мърмореше сънливият млад офицер на края на колоната и клюмаше на коня си. — Има живот в капитана, нищо че падна така.

Лоутън и Мейсън продължиха да яздят мълчаливо и лейтенантът се чудеше на промяната, която падането предизвика у командира му, когато пристигнаха до портата на мистър Уортън. Войниците

продължиха по пътя си, а двамата офицери слязоха от конете и следвани от слугата на капитана бавно се придвижиха до входната врата.

Полковник Уелмър вече се бе прибрал в стаята си, мистър Уортън и синът му се бяха усамотили, а дамите гощаваха хирурга на драгуните със закуските от следобедния чай. Той бе погледнал единия си пациент в леглото му, а другият вече сладко спеше. Няколко въпроса на мис Пейтън бяха развързали езика на доктора, който се оказа, че познава всички членове на семейството и във Вирджиния и дори смяташе, че е възможно да я е виждал преди. Добродушната стара мома се усмихна, защото мислеше, че е невъзможно да е виждала новия си познайник без да запомни особеностите му. Всичко това обаче премахна неудобството на ситуацията и те продължиха да разговарят помежду си. Племенниците ѝ бяха само слушателки, както между впрочем и самата мис Пейтън през повечето време.

— Както казвах мис Пейтън, само вредните изпарения в Юга направиха плантацията на брат ви неподходящо за живеене място. Но четириногите...

— Боже, какво беше това? — извика тя, когато изстрелите по Бърч отекнаха в долината.

— Удивително напомня сътресението в атмосферата, които се получават при употребата на огнестрелни оръжия — каза хирургът и отпи от чая си с пълно безразличие. — Би трябвало да е отрядът на капитан Лоутън, който се завръща, но пък той никога не използва пистолета си, а предпочита да злоупотребява ужасно със сабята...

— Милостиви боже — възкликна развълнуваната дама — нали няма да нарани никого с нея?

— Да нарани?! Не, мадам, това е сигурна смърт. Това са най безразборните удари, които можете да си представите. Каквото и да му говоря няма резултат.

— Но капитан Лоутън е офицерът, когото видяхме тази сутрин и той е ваш приятел! — каза Франсис бързо, след като забеляза, че леля и е сериозно разтревожена.

— Не мога да го обвиня в липса на приятелски чувства. Той би бил чудесен, ако можеше да се научи да сече в съответствие с науката. Всички професии, мадам, трябва да бъдат оставени да живеят — а

какво ще стане с един хирург, чиито пациенти са мъртви още преди да ги прегледа?

Докторът продължи да се чуди дали е завръщащият се отряд или не, когато силно чукане на вратата отново разтревожи дамите. Той инстинктивно сложи ръка на малкия трион, с който се бе движил през целия ден в напразно очакване на някоя ампутация, и спокойно увери дамите, че ще застане между тях и опасността. Той отиде да отвори лично.

— Капитан Лоутън — възкликна той като го видя, подпрян на ръката на лейтенанта, да прекрачва с трудност прага.

— О, драги мой намествачо на кокали, ти ли си това? За щастие си тук и трябва да прегледаш ребрата ми. Но остави настрана този разбойнически трион.

Мейсън обясни с няколко думи причината за нараняването на капитана и мис Пейтън с радост предложи нужния подслон. Докато стаята предназначена за драгуна се подготвяше и докторът даваше някои многозначителни нареждания, капитанът бе поканен да почине в гостната. На масата имаше по-съществена храна, отколкото обикновено се предлага за следобедна закуска и тя скоро привлече вниманието на драгуните. Мис Пейтън, която си помисли, че вероятно за последен път са се хранили сутринта, пак на нейната маса, любезно ги покани. Не се наложи поканата да бъде много настоятелна и двамата скоро седяха удобно и заниманието им бе прекъсвано само от някоя болезнена гримаса на капитана, който се движеше с трудност. Но тези прекъсвания малко повлияха на същността на работата и когато докторът се върна за да съобщи, че стаята му е готова, капитанът доволно бе приключил с нея.

— Ядене!? Капитан Лоутън, искате ли да умрете? — извика изушения лекар.

— Нямам особено желание в тази насока — каза войникът като стана и се поклони за лека нощ на дамите — и за това се занимавам с неща, които поддържат живота.

Хирургът промърмори недоволно и последва Лоутън и Мейсън навън. По онова време във всяка къща в Америка имаше стая, която се наричаше с гордост „най-добрата“ и именно тази бе дадена, поради несъзнателната намеса на Сара на полковник Уелмър. Пухеният юрган, който много добре би се отразил на натъртените крайници на капитан

Лоутън в тази студена нощ, покриваше леглото на английския офицер. Една масивна сребърна чаша, богато украсена с гербовете на Уортън, съдържаше лекарството на полковника, а на двамата американски капитани бяха дадени чаши от красив порцелан. Сара със сигурност несъзнателно бе предпочела полковника, Но толкова сигурно беше също, че и сребърната чаша и леглото и всичко освен лекарството бяха неща без значение за капитан Лоутън, който прекарваше половината си нощи с дрехите, а не малко от тях и на седлото. След като му дадоха малка, но удобна стая, доктор Ситгрейвз започна прегледа си. Бе започнал да опипва костите на пациента си, когато той извика нетърпеливо:

— Ситгрейвз, направи ми услугата да махнеш бандитския си трион оттук или ще взема сабята си да се защитавам. Като го погледна ми се смразява кръвта.

— Капитан Лоутън, за човек, който често е излагал живота и крайниците си на опасност, вие необяснимо се страхувате от един полезен инструмент.

— Бог да ме пази от ползата му.

— Не бихте отрекъл постиженията на науката, нито пък ще отложете хирургическа помощ само защото този трион може да се окаже нужен?

— Бих.

— Бихте?

— Да. Никога докато съм жив да се отбранявам не бих позволил да ме нарежеш като четвърт телешко. Но започва да ми се спи. Имам ли счупени ребра?

— Не.

— Счупени кости?

— Не.

— Том, благодаря ти за тази кана — след като спря да пие, той се обърна с гръб към двамата и добродушно им каза:

— Лека нощ, Мейсън, лека нощ, докторе.

Капитан Лоутън високо ценеше хирургическите способности на приятеля си, но се отнасяше скептично към лекарствата, прилагани вътрешно. Той нерядко твърдеше, че с пълен стомах, здраво сърце и чиста съвест, човек може съвсем спокойно да посреща изпитанията на живота. Природата го бе надарила с второто и той мъжки се бореше да

си осигурява и останалите две. Любима негова максима беше, че смъртта оставя за най-накрая очите и за още по-накрая — челюстите. Това той тълкуваше като ясен знак, че природата е дала възможност на човек сам да определя какво да влиза в светилището на устата му и следователно, ако то се окаже невъзможно за преглъщане, да не може да обвинява никой освен себе си. Хирургът, който бе добре запознат с тези възгледи на пациента си, видя как той обръща гръб и с презрително съчувствие прибра извадените шишенца обратно в кожената си чанта с внимание, граничещо с благоговение. След това завъртя триумфално триона и без да обърне внимание на пожеланията на войника излезе от стаята. Мейсън разбра по дишането на капитана, че е излишно да му пожелава лека нощ, избърза долу, сбогува се с дамите и след това препусна с всички сили, за да догони войниците.

Х ГЛАВА

*Душата тръгваща от този свят,
на любяща гръд разчита
сълзи са нужни на очите затворени навеки
дори във гроба, на природата гласът се
чува
дори във пепелта ни огънят естествен не
умира.*

Елегия написана на
селското гробище
Томас Грей

Имението на мистър Уортън се простираше на известно разстояние от всички страни на къщата, в която живееше, и повечето от земята му бе незаета. В различни части на владенията му можеха да се видят някои къщурки, но те бяха запуснати и необитаеми. Близостта на тази земя до военните действия почти бе премахнала земеделието от тях. Беше безпредметно да отдадеш времето и усилията си за да напълниш хамбара, който първият военен отряд, минал наоколо, щеше да опразни. Никой не обработваше земята освен, за да се сдобие с най-необходимото, за да живее. Изключение правеха тези, които бяха толкова близо до една от двете враждуващи страни, че правеха набезите на противника невъзможни. За тях войната се превръщаше в златна жътва, особено ако имаха достъп до кралската армия. Мистър Уортън нямаше нужда да обработва земята си, за да живее, и с готовност направи това, което повечето хора правеха — ограничи се с продукти, които бързо щяха да се изконсумират в собствената му къща, или можеха лесно да се укрият от грабителите. В резултат на това, наоколо нямаше нито една населена къща освен тази на бащата на Харви Бърч. Тя се намираше точно на средата между мястото, на което

се бяха сблъскали двете конници, и мястото, където бе атакувана войската на Уелмър.

За Кейти Хейнс денят бе изпълнен със събития. Разумната икономка държеше политическите си пристрастия в състояние на строг неутралитет. Нейните приятели бяха прегърнали каузата на страната си, но тя самата никога не изгуби от поглед момента, в който като от жена с по-богати надежди, от нея може да бъде поискано да жертва любовта към родината на олтара на домашната хармония. Въпреки цялата си мъдрост, понякога тя изпитваше тежки съмнения по въпроса на чия страна да хвърли красноречието си, така че със сигурност да подкрепи каузата предпочитана от търговеца. И в поведението и в думите му имаше толкова много двусмислие, че често, когато в самотата на къщата им тя бе готова да се впусне във възхваляване на Вашингтон и последователите му, предпазливостта заключваше устата и, а недоверието изпълваше ума ѝ. Накратко, цялото поведение на мистериозното същество, което тя изучавате, можеше да обърка мнението и на човек, който имаше по-широки възгледи за хората и живота, отколкото нейните собствени.

Битката при Уайт Плейнс бе показала на предпазливия Вашингтон какви са преимуществата на враговете му по отношение на организацията, въоръжението и дисциплината. Тези преимущества трябват да се компенсират със собствената му бдителност и грижи. На атаките той отговори като изтегли войските си в планините и сър Уилиам Хау^[1] трябваше да се задоволи с безплодната победа — да завладее един напуснат град. Никога след това двете армии не премериха силите си на територията на Уестчестър, но едва ли минаваше ден без отделни отряди да навлизат навътре или изгрев, след който жителите да не слушат за изстъпления, които тъмнината е прикривала. Търговецът се движеше повече по времето, през което другите почиват. Често вечерното слънце го оставяше в единия край на областта, а изгревът го сварваше в другия. Торбата му беше негов вечен спътник и тези, които следяха движението му, смятаха, че единствената му цел е да трупа злато. Често го виждаха в планинските области с тяло, превито от товара, и след това до река Харлем, с големи стъпки да се отправя на запад. Но тези му появявания бяха кратки и случайни — през по-голямата част от времето никой не го виждаше. Изчезваше е месени и никой не знаеше къде ходи.

Височините на Харлем бяха заети от силни отряди, а северната част на остров Манхатън искреше от щикове на кралската армия, и все пак търговецът успяваше да се промуши сред тях незабелязан и необезпокояван. Той също така често се приближаваше и до американските части, но го правеше така, че да не могат да го преследват. Много стражи, поставени в планинските клисури, разказваха за странната фигура, която са видели да се промъква край тях в мъгливите вечери. Тези разкази достигаха до ушите на офицерите и както вече казахме, той на два пъти бе попадал в ръцете на американците. Първия път бе избягал от Лоутън, скоро след като бе арестуван, но втория път бе осъден на смърт. Сутринта преди екзекуцията клетката бе отворена, но птичето бе вече излетяло. Това необикновено бягство бе станало, когато началник на охраната бе офицер, особено ценен от Вашингтон, и стражи, смятани за достойни да охраняват самия главнокомандващ. За подкуп и предателство не можеше и дума да става, и сред обикновените войници плъзна слухът, че има вземане даване с нечестивия. Кейти обаче винаги отхвърляше това обвинение с възмущение, защото в собствената си душа, след като размисли върху събитията, тя бе решила, че злият дух не плаща със злато. Нито пък Вашингтон, разсъждаваше нататък предпазливата стара мома — лидерът на американците можеше да предложи на служителите си само обещания и хартия. След съюза с Франция, когато среброто в страната етапа повече, въпреки че наблюдателните и очи не пропускаха възможност да надникнат в кесията от еленова кожа, Кейти никога не забеляза наред с добре познатия лик на Джордж III и образа на Луи XVI. С една дума, тайните спестявания на Харви показваха, че всичките му приходи са от англичаните.

На няколко пъти американците бяха наблюдавали къщата му с цел да го арестуват, но винаги безуспешно. Обявеният за шпионин явно имаше начин да научава плановете им и да им се изплъзва. Веднъж, когато силен отряд бе отседнал в околността в продължение на цяло лято, Вашингтон бе наредил къщата му да не се изпуска от наблюдение. Заповедта бе спазена педантично и през цялото това време никой не видя търговеца. Когато отрядът се оттегли, Харви се появи още на следващия ден. Баща му бе тормозен много пъти заради подозрителното поведение на сина му, но въпреки най-внимателните наблюдения, срещу него не успяха да открият нито една улика, а и

собствеността му бе твърде малко, за да събуди интереса на професионалните патриоти. Да се конфискува и откупи не би си струвало усилията. Скръбта и възрастта му вече щяха да му спестят по-нататъшния тормоз, защото лампата на живота му бе вече останала без гориво. Последната раздяла на бащата и сина беше болезнена, но и двамата се бяха примирили с това, което смятаха за дълг. Старецът бе скрил от съседите си, че скоро ще умре, защото се надяваше синът му да е при него в последните дни. Обърканите времена и нарастващият ужас, че Харви може да закъснее, ускоряха събитието, което той би дал мило и драго да отложи с още малко. С настъпването на нощта болестта му се засили до такава степен, че отчаяната Кейти изпрати едно съседско момче укрило се у тях докато траят военните действия до Локъст, за да извика някой, който да разсее самотата ѝ. Само Цезар можеше да бъде изпратен и натоварен с храни и искрени поздравии от добросърдечната мис Пейтън, и той се отправи да изпълни поръката. Старецът вече не можеше да бъде излекуван с лекарства и единствената му грижа изглежда бе да се срещне със сина си.

Шумът от преследването се чу и при тях, но те не разбраха причината за него. Тъй като и Кейти и негърът знаеха за останалия назад американски отряд, те предположиха, че той се завръща. Чуха драгуните, когато минаха на бавен ход край къщата, но в изпълнение на мъдрото предупреждение на Цезар, Кейти се въздържа да задоволи любопитството си. Старецът бе затворил очи и те вярваха, че е заспал. В къщата имаше две големи и две малки стаи. Една от големите служеше за кухня — и всекидневна, а в другата беше бащата на Харви. Едната от двете по-малки служеше за склад на продукти, а в другата живееше Кейти. Голям каменен комин разделяше двете по-големи стаи и във всяка от тях имаше значителна по размерите си камина. В стаята, която служеше за всекидневна гореше буен огън и до самата паст на камината седяха Кейти и Цезар. Той ѝ предаваше собствената си предпазливост и обясняваше колко е опасно да задоволяваш празното си любопитство.

— По-допре не изкушава Сатана — каза Цезар, обръщайки очи нагоре, докато огнят заблестя в бялото им. — Ас обича като любопитство скъсат уши. От него голям беля. Ако човек не бил любопитен види Африка, черен човек не излязъл от там бил. Но иска Харви бъде тук.

— Много неуважително е, че го няма в това време. Ами ако баща му реши да направи завещанието си, да запише последния си завет, който ще бъде тук за това тържествено нещо? Харви е много разпилян и непочтителен човек.

— Може направил преди?

— Няма да е чудно. По цели дни чете Библията.

— Чете тогава хубав книга — каза негърът тържествено. — Мис Фани чете в него на Дайна сегис-тогис.

— Прав си Цезар, Библията е най-хубавата книга и щом някой я чете толкова често, колкото баща му на Харви, има защо да прави така. Това си е здрав разум.

Тя стана от мястото си, влезе тихо в стаята на болния и от едно чекмедже извади голяма тежка Библия с медни закопчалки, с която се върна при чернокожия. Отвориха книгата нетърпеливо и започнаха да разглеждат страниците. Кейти беше далеч от науката, а за Цезар буквите бяха абсолютно непознати. Известно време икономката бе заета да открие името Матей и след като го намери, веднага го показа на внимателния Цезар.

— Много добре. Сега чети — каза чернокожият като гледаше през рамото ѝ и осветяваше страниците с една дълга восъчна свещ.

— Да, но трябва да започна от началото на книгата — отговори тя и започна да прелиства назад, докато стигна до една страница покрита с ръкописни букви.

— Ето — каза Кейти, трепереща от нетърпение. — Тук са самите думи. Целият свят бих дала да науча на кого е оставил големите сребърни токи за обувки.

— Прочети ги — каза Цезар лаконично.

— И черният орехов скрин, защото на Харви никога няма да му трябва такова хубаво нещо докато е ерген.

— Защо да не иска него, като негов баща?

— И шестте сребърни лъжици. Харви винаги яде с обикновените.

— Може казал без толкова говорене — каза Цезар с поучителен тон и заби един от кривите си мръсни пръсти в отворения том.

Подканена няколко пъти и подтиквана от собственото си любопитство, Кейти започна да чете. Нетърпеливо, тя започна направо оттам откъдето най-много я интересуваше.

Честър Бърч, роден на 1-ви септември 1755 година — прочете тя с усилие, което не правеше чест на образованието ѝ.

— Кажи какво дал него?

Абигейл Бърч, родена на 12-ти Юли 1757 година — продължи Кейти със същия тон.

— Мисля трябва нея даде лъжици.

1-ви юни 1760 година. На тоз ужасен ден разгневеният Бог стовари присъдата си над моя дом. Едно стенание от съседната стая накара старата мома инстинктивно да затвори книгата и Цезар се затресе от страх. Никой от двамата не бе достатъчно решителен, за да отиде да види как е болният, но тежкото му дишане продължи както обикновено. Кейти не посмя отново да отвори Библията и като щракна внимателно заключалките я постави мълчаливо на масата. Цезар седна на стола си отново и след като огледа боязливо стаята, отбеляза:

— Времето му сигурно дошло.

— Не — каза Кейти замислено. — Ще живее докато свърши прилива или до първи петли утре.

— Беден човек! — продължи негърът и се сви още по-навътре в ъгъла до комина. — Надява лежи спокоен след смърт.

— Не ще се изненадам ако не стане така, защото казват, че неспокоен живот води до неспокоен гроб.

— Джони, Бърч много добър човек. Цял свят не може бъде свещеник. Ако така, кой бъде паство?

— Ах, Цезар, добър е само който прави добро. Можеш ли ми каза, защо честно спечелено злато трябва да се крие в земята?

— Ха, за да не може скинър намери. Ако знае къде, защо не изкопае?

— Може да има причини дето не ги разбираш — каза Кейти и премести стола си така, че роклята и да покрие камъка, под който бяха скритите съкровища на търговеца. Не можеше да не говори за това, което никак не и се искаше да разкрива — Но груба външност често скрива гладка вътрешност.

Цезар заразглежда стаята без да е в състояние да разбере скрития смисъл на думите ѝ, когато блуждаещите му очи изведнъж се втренчиха и зъбите му затракаха от страх. Промяната у него бе забелязана веднага от жената и когато се обърна, тя видя самия амбулантен търговец, застанал на вратата.

— Жив ли е? — попита той с треперещ глас и явно се боеше от отговора.

— Разбира се — каза Кейти и церемониално му отстъпи стола си. — Ще живее до утре или докато свърши прилива.

Без да обръща внимание на нищо друго освен на факта, че баща му още е жив, търговецът бързо влезе в стаята на умирация. Връзката, която съществуваше между баща и син, не бе обикновена. Те бяха всичко един за друг в големия свят. Ако Кейти бе прочела няколко реда по-надолу, щеше да разбере тъжната история на техните нещастия. С един удар съдбата ги бе лишила от състояние и роднини, и оттогава до ден днешен преследванията и нещастията бяха постоянен спътник в несигурните им крачки. Харви се приближи до леглото на баща си, наведе се напред и почти задушен от напирещите чувства, прошепна в ухото на баща си:

— Татко, познаваш ли ме?

Бащата бавно отвори очи и по бледото му лице премина усмивка на доволство, след която остана белега на смъртта, още по-ужасен поради контраста. Търговецът поднесе до пресъхналите му устни лекарството, което беше донесъл със себе си и след няколко минути старецът сякаш се изпълни с нови сили. Заговори, но бавно и с усилие. Любопитството накара Кейти да мълчи, страхопочитанието имаше същият ефект при Цезар, а Харви сякаш не дишаше, докато слушаше думите на отиващата си душа.

— Синко — каза баща му с гъгнец глас. — Бог е толкова милостив, колкото и справедлив. Ако аз отхвърлих чашата на спасението, когато бях млад, сега Той ми я подава отново на моята възраст. Той ни наказва, за да се пречистим, и сега аз отивам при душите на нашето погубено семейство. След малко, дете мое, ще останеш сам. Познавам те твърде добре, за да знам, че ще скиташ цял живот. Прекършената тръстика може да оживее, но никога няма да се изправи. У теб, Харви, има това, което ще те насочва в правия път. Продължавай така, както започна, защото задълженията на живота не бива да се пренебрегват и... — Някакъв шум в съседната стая прекъсна умирация и нетърпеливият търговец се спусна, за да разбере причината, а след него тръгнаха Кейти и чернокожият. Още с първия поглед към фигурата, застанала на вратата, търговецът твърде добре разбра каква съдба вероятно го очаква. Дошлият бе все още млад мъж,

но лицето му говореше за ум, от дълго време зает със зли помисли. Дрехите му бяха евтини и толкова скъсани, че му придаваха вид на просяк. Косата му бе преждевременно побеляла и хлътналите му, сведени очи отбягваха очите на хората. В движенията му имаше нещо неспокойно, в маниерите му имаше нервност и това бе резултат от злата му душа, която не бе по-малко лоша за другите, отколкото съсипваща за самия него. Той беше добре известен водач на една от бандите мародери, които правеха набези в областта с някаква имитация на патриотизъм и които извършваха всякакви престъпления — от обикновени кражби до убийства. Зад него стояха още няколко души, облечени по същия начин и лицата им не изразяваха нищо освен брутално безразличие. Бяха добре въоръжени с мускети и щикове, и имаха необходимото снаряжение на пехотинци. Харви знаеше, че е безпредметно да се съпротивлява и спокойно се подчини на исканията им. След секунда той и Цезар бяха съблечени доколкото приличието позволява и бяха накарани да сменят дрехите си с най-мръсните от бандата. След това ги поставиха в различни ъгли на стаята и под дулата на мускетите бяха заставени да отговарят на въпроси.

— Къде е торбата ти — бе първият въпрос към търговеца.

— Чуйте ме — каза Харви разтреперан. — В съседната стая умира баща ми. Пуснете ме да отида при него, да получа благословията му, да склопя очите му и ще ви дам всичко, да, всичко...

— Отговаряй като те питам или този мускет ще те прати да правиш компания на стария склеротик. Къде ти е торбата?

— Няма да ви кажа нищо, ако не ме пуснете да отида при баща си — каза Харви решително.

Мародерът вдигна ръце към него и беше готов да изпълни закана си, по другите го спряха.

— Какво искаш да направиш? — каза той. — Забравяш за наградата. Кажи къде е стоката ти и ще те оставим да отидеш при баща си.

Бърч се подчини веднага и един от тях бе изпратен да намери плячката. Той скоро се върна и хвърли един вързоп на пода проклинайки, че е лек като перце.

— Да — каза водачът им. — Тогава тук някъде трябва да има злато, защото чувалът е бил пълен. Дай златото мистър Бърч. Знаем, че имаш злато, ти не би взел нищо друго, всеки друг, но не и ти.

— Нарушавате обещанието си.

— Дай ни златото — възкликна другият, ядосано и започна да бодне Бърч с щика си докато не потече кръв. В този момент от съседната стая долетя слаб шум и Харви извика:

— Пуснете ме, пуснете ме да отида при баща си и ще ви дам всичко!

— Дай и ще отидеш при баща си, кълна се.

— Ето, взимайте! — извика Бърч и хвърли настрана кесията, която бе успял да скрие, въпреки че бе сменил дрехите си.

Бандитът я вдигна от пода с пъклен смях.

— Ще отидеш при баща си, но на небето!

— Чудовище! Нямах ли чувства, вяра, чест!

— Чуйте го! Сякаш въжето не е вече около врата му! — каза мародерът през смях. — Няма нужда да се притесняваш мистър Бърч, ако старецът те изпревари с няколко часа, ти ще го настигнеш утре до обяд.

Харви не обърна внимание на тази безсърдечна реплика, защото през неравномерното си дишане се мъчеше да долови всеки звук, идващ от стаята на баща му, докато накрая чу името си, произнесено с глухия, гробовен глас на смъртта. Не издържа повече и изкрещя:

— Татко! Тихо, татко! Идвам, идвам! — той се втурна покрай пазача си, но в следващия миг един друг щик го прикова за стената. За щастие, ловкото му движение го спаси от смъртоносен удар и щикът прониза само дрехите му.

— Не, мистър Бърч — каза мародерът. — Познаваме те много добре, за да те оставим без наблюдение. Златото ти. Златото!

— Дадох ви го — каза търговецът в агония.

— Да, даде ни кесията, но ти имаш още. Крал Джордж плаща навреме, а ти си му направил доста услуги. Къде ти е богатството? Ако не го дадеш, никога няма да видиш баща си!

— Вдигнете камъка до тази жена! — извика търговецът. — Махнете камъка!

— Той бълнува! Той бълнува! — извика Кейти и инстинктивно се премести встрани. След миг камъкът бе изваден от мястото му, но под него имаше само пръст.

— Той бълнува! Вие го лишихте от разум! Кой нормален човек ще държи злато в огнището!

— Млъкни бърбореща глупачке! — извика Харви. — Вдигнете ъгловия камък и ще станете богати, а аз просяк.

— И ще бъдеш презрян — каза жената горчиво. — Търговец без стока и без пари не струва нищо.

— Ще има достатъчно да си плати въжето — каза мародерът и не се забави нито миг да изпълни инструкцията на Харви, при което попадна на купчина британски гвинеи. Парите бързо бяха преместени в една чанта, независимо от протестите на старата мома, която настояваше, че не са и платили и десет от гвинеите са нейни.

Доволни от плячката, многократно надвишаваща очакванията им, бандитите се приготвиха да тръгват, като смятаха да вземат и Харви, за да го предадат на американската армия и получат обещаната награда. Всичко беше готово и те се канеха да повлекат Бърч, защото той отказваше да помръдне и на сантиметър, когато сред тях се появи една фигура, която ужаси и най-закоравелите сърца. При виковете на сина си бащата бе станал от леглото и бе дошъл залитайки в стаята. Чаршафът от леглото бе увит около тялото му, а неподвижните очи и изпитото лице му придаваха вид на същество от друг свят. Дори Кейти и Цезар помислиха, че това е духът на стария Бърч и побягнаха от къщата последвани от бандитите.

Възбудата, която бе дала сили на стареца изчезна и търговецът го пое на ръце, и го занесе обратно в леглото. Последвалата реакция на организма му, ускори края на сцената.

Изцъклените очи на стареца гледаха Харви втренчено, устните му се движеха, но гласът бе недоловим. Харви се наведе и с последните дихания на умирация получи и последната му благословия. За Харви Бърч животът по-нататък щеше да представлява низ от лишения и злини, но никакви страдания, никакви нещастия, резултат от бедността и лошата му слава, нямаше да го накарат да забрави тази благословия. Тя вечно щеше да осветява образите от миналото и да хвърля свято сияние и в най-тъжните му часове на отчаяние. Щеше да прави мисълта за бъдещето по-лека чрез молитвите на смирения пред бога дух и щеше да му даде сигурност, че е изпълнил задълженията на синовната любов.

Цезар и старата мома избягаха твърде бързо, за да могат да обмислят нещата, но те инстинктивно се отделиха от мародерите. След

като тичаха известно разстояние, те се спряха и жената каза с мрачен глас:

— О, Цезар, не беше ли ужасно да се изправи преди да го положат в гроба? Сигурно заради парите. Казват, че призракът на капитан Кид още се навърта около мястото, където е заровил съкровището през миналата война^[2].

— Не мисли Джони Бърч толкова алчни очи — каза негърът с все още тракащи от страх зъби.

— Сигурна съм, това ще си е грижа за всяка жива душа, да загуби толкоз пари. Харви ще е напълно презрян, беден кат църковна мишка, нещастник. Чудя се кой ли ще му върти домакинството?

— Може призрак взел и Харви — забеляза Цезар и се приближи още повече до Кейти. Но въображението и бе заето от нова мисъл. Тя реши, че не е невъзможно, в суматохата да са изоставили плячката и след кратко обсъждане с Цезар, те се осмелиха да се върнат назад, за да установят дали е така, и ако е възможно, да разберат какво е станало с Харви. Предпазливото приближаване към ужасното място им отне много време и тъй като старата мома се бе поставила мъдро на мястото на скинърите при бягството им, в търсенето на изоставено злато по пътя на отстъплението им бе обърнат всеки камък. Но независимо че викът на Цезар бе накарал разбойниците да побягнат с всички сили, те бяха сграбчили златото така, че и самата смърт не би могла да го изтръгне от ръцете им. Усещайки, че всичко вътре е спокойно, Кейти най-накрая се осмели да влезе в къщата, където завари търговеца с натежало сърце да изпълнява последните си задължения към мъртвия. Няколко думи бяха достатъчни на Кейти да разбере грешката си, но Цезар до смъртта си продължи да изумява чернокожите обитатели на кухнята с истории за призраци, важно място сред които бе ужасното появяване на Джони Бърч.

Опасността накара Харви Бърч да съкрати и без това краткия според американския обичай период, в който мъртвите трябва да останат с нас и с помощта на Кейти и Цезар, болезнената задача скоро бе изпълнена. Цезар предложи услугите си да извърви няколкото мили до най-близкия дърводелец и докато го чакаха да се върне, тялото бе оставено, облечено с обикновените си дрехи и увито в чаршаф.

Мародерите бяха избягали веднага в гората, която бе недалеч от къщата на Бърч и когато се почувстваха защитени от тъмнината ѝ, те

спряха и започнаха да възвръщат пометения си от паниката кураж.

— Какво по дяволите прихвана бързивите ви сърца? — попита задъхалият им водач.

— Същият въпрос може да ти се зададе и на тебе — каза му намръщено един от бандата.

— Така побягнахте, че реших че ви е подгонил Де Ланси с хората си. О, колко сте храбри като бягате!

— Следваме главатаря си.

— Тогава последвайте ме обратно, да хванем мошеника и да вземем наградата.

— Да, и докато стигнем до къщата, онзи черен дявол ще е насъскал дивия вирджинец срещу ни. По дяволите, бих се изправил срещу петдесет от наш'те, но не и срещу него.

— Глупак! — извика главатарят ядосано. — Не знаеш ли, че конницата на Дънуди е в планината, на две мили оттук?

— Не ми пука къде е конницата, но мога да се закълна, че видях Лоутън да влиза в къщата на стария Уортън докато чаках възможност да дигна коня на английския полковник от конюшнията.

— И ако вземе че дойде, куршум не може ли да го накара да млъкне, както и всеки друг?

— Да, ама не искам гнездо оси в ухото ми. Само одраскай кожата на някой от тия и няма да видиш изобщо вече спокойна нощ за грабене.

— Добре — промърмори главатарят, когато навлизаха още по-навътре в гората. — Този шашав търговец ще погребее Скица си. Ако го закачим на погребението, всяка баба и свещеник ще са срещу нас, но той ще изчака, за да се погрижи за имотеца и утре вечер грижите му ще свършат.

С тази заплаха те се скриха в едно от убежищата ек в очакване на следващия мрак, който да им даде възможност дг. обират хората необезпокоявани.

[1] Сър Уилиам Хау (1729–1814) Английски генерал. До 1778 г. е бил главнокомандващ на английската армия. — Б. пр. ↑

[2] Уилиам Кид (1645? — 1701), син на шотландски свещеник и знаменит английски пират по времето на войната с Франция. Бил заловен в Бостън и изпратен в Англия, където бил осъден на смърт и

обесен. За него съществуват много легенди, една от които е, че е заровил съкровището си по бреговете на река Хъдзън и призрака му броди наоколо. — Б. пр. [↑](#)

ХІ ГЛАВА

*О, мъка, мъка! О, ужасна мъка!
О, черен ден! Най-черния от всички,
които виждала съм досега!
Отде се взе, о, зъл, омразен, грозен,
невиждан до ден днешен, черен ден!*

Ромео и Жулиета
Шекспир

В Локъст хората не усетиха нищо от събитията в къщата на Бърч. Нападенията на скинърите винаги бяха толкова тайни, че не само потърпевшите не можеха да се надяват на помощ, но и нерядко поради страх от бъдещи грабежи, на съчувствието на съседите си. Допълнителните задължения бяха вдигнали дамите на крак с около час по-рано от обикновено, а капитан Лоутън бе станал въпреки болките си, защото никога не нарушаваше правилото да спи не повече от шест часа на нощ. Това бе един от малкото въпроси, по които между драгуна и хирурга нямаше различия. Лекарят бе прекарал нощта до леглото на капитан Сингълтън без да затвори очи нито за миг. От време на време той посещаваше и англичанина, който ранен повече духовно, отколкото физически, приемаше тези прекъсвания на съня си много зле, а веднъж се опита да се прокрадне до леглото на упорития си другар и почти успя да докосне пулса му, когато се разнесе ужасна ругатня, произнесена насън от храбрия кавалерист. Хирургът се стресна и си припомни как войниците казват, че капитан Лоутън спи с едно око. Тази група се събра в гостната, когато сутрешното агънце се появи над източния хълм и започна да разгонва мъглите покрили долината.

Мис Пейтън гледаше през прозореца към къщата на търговеца и изказа някакво съжаление по адрес на болния, когато изпод гъстото прикритие на земния облак, който сега започваше да се разпръсква под

радостните лъчи на слънцето изплува Кейти и се запъти с бързи крачки към имението. Тя изглеждаше извънредно разтревожена и добросърдечната господарка на Локъст отвори вратата на стаята, готова да утешава много силна мъка. Погледът отблизо потвърди съмненията на мис Пейтън и с шока, който винаги изпитват нежните души при внезапна и вечна раздяла дори и с най-незначителните си познати, тя каза:

— Кейти, той отиде ли си?

— Не мадам — отговори обърканата дама с горчивина — още не си е отишъл, но сега вече може да си върви когато поиска, защото най-лошото стана. Наистина, едва ли са му оставили повече пари, отколкото да си купи един кат дрехи да си скрие голотиите, а тия на него не са хич хубави, казвам ви.

— Как?! — Нима е възможно някой да има сърце да ограби човек, когато е в такова голямо нещастие?!

— Сърца ли? — повтори Кейти като си пое дъх. — Хора като тях нямат и черва. Грабеж и нещастие, наистина, мадам. Бяха под камъка на камината, ясно се виждаха — петдесет и четири златни гвинеи! Освен каквото е имало в торбичката. Ама Харви сега си е просяк, а просякът, мис Жанет е най-презряното същество от всички земни твари!

— Трябва да съжаляваме бедността, не да я презираме — каза дамата все още неразбрала напълно размера на сполетялото съседа и нещастие. — Но как е старият човек? Тази загуба ще му се отрази ли много?

Лицето на Кейти се промени — естествената ѝ загриженост се превърна в нагласена тъга. Тя отговори:

— Той щастливо се измъкна от земните грижи. Дрънкането на парите го накара да стане от леглото и бедната душа не издържа туй напрежение. Умря около два часа и десет минути преди да изкукуригат петлите. Доколкото можем да кажем.

Прекъсна я лекарят, който се приближи до нея и я попита за болестта. Като хвърли едно око на този нов познайник, Кейти инстинктивно пооправи роклята си и каза:

— Тежките времена и че му откраднаха парите, това си го събори. Той си чезнеше от ден на ден, а сега грижите ми отиват на

вятъра, защото Харви си с един просяк и кок ще ми плати за к'вото направих?

— Бог ще те възнагради за всичките добрини — отговори меко мис Пейтън.

— Да — прекъсна я Кейти припряно и изразът на почителност веднага се смени от по-земни грижи. — Но като от три години не съм взимала от Харви заплата, сега как да СЕ я взема? Братята ми ми казваха да си искам парите, ама аз си викам, сметки между роднини лесно се оправят.

— Та нима имахте роднинска връзка с Бърч? — попита мис Пейтън, когато забеляза, че Кейти спря да говори.

— Е, бяхме също като роднини. Чудя се дали нямам право на част от къщата и двора? А те сега казват, щом е на Харви, сигурно ще я конфискуват.

Тя се обърна към Лоутън, който седеше без да помръдне и я пронизваше мълчаливо с поглед:

— Може би този джентълмен знае — слуша внимателно каквото казвам.

— Мадам — каза драгунът и се поклони леко — и вие, и разказът ви сте от голям интерес за мен. — Кейти се усмихна неволно. — Но скромните ми познания се ограничават до командването на ескадрон на бойното поле. Моля за позволение, да ви препоръчам доктор Арчибалд Ситгрейвз, човек с универсални постижения и неограничена филантропия — самото милосърдие — смъртен враг на безразборното сечене със сабя.

Докторът се изправи и като си заподсвирква нещо тихичко, впери поглед в някакви шишенца на масата, а старата мома се обърна към него и като наклони глава на една страна, продължи:

— Предполагам, сър, че една жена не може да иска част от собствеността на съпруга си, ако не са наистина женени.

За доктор Ситгрейвз беше правило, че никоя област на познанието не бива да се пренебрегва и в резултат на това, той беше емпирик във всичко, освен в професията си. Първоначално замълча, обиден от иронията на капитана, но после смени решението си и отговори с добронамерена усмивка:

— Смятам че не. Ако смъртта е била предходна по отношение на встъпването в брак, боя се, няма лек срещу тази строга присъда.

На Кейти това и прозвуча добре, макар че не разбра много, освен „смърт“ и „брак“. Към тази част от репликата му тя и насочи своя отговор:

— Смятах, че само чака смъртта на стария господин преди да се ожени — тя впи очи в килима — а сега е нищо. Един презрян, или все тая, амбулантен търговец без къща, стока и пари. Трудно ще е за човек да намери жена като е на такова дередже, нали мис Пейтън?

— Аз рядко се замислям за такива неща — каза дамата мрачно.

През цялото време капитан Лоутън наблюдаваше икономката с най-подигравателно изражение и от страх да не свърши разговорът попита с вид на много заинтересуван:

— Мислите, че старият господин е починал от старост и немощ?

— И тежките времена. Бедите са голямо бремене за болния. Но май си му беше дошло времето и тая като стане, няма значение какви докторски лекарства гълтаме.

— Искам да ви изясня въпроса от тази гледна точка — прекъсна я лекарят. — Вярно е, че всички трябва да умрем, но можем да използваме достиженията на науката и да забавяме бедата, докато...

— Можем да умрем *secundem artem*^[1]. — извика капитанът.

Лекарят счете, че е под достойнството му да отговори на тази забележка, но че професионалното му достойнство го задължава да продължи разговора:

— Може би при добро лечение животът на болния можеше да се удължи. Кой се е грижил за него?

— Никой — каза тя бързо. — Но сигурно и сам си е направил завещанието.

Хирургът не обърна внимание на усмивките на дамите и продължи:

— Без съмнение, да се подготвим за смъртта е добре. Но аз попитах, под чии грижи беше болният по време на страданието си.

— Под моите — каза Кейти с достойнство. — И туй са грижи хвърлени на боклука, защото Харви сега не може да предложи нищо насреща.

Взаимното им неразбиране не бе причина да се прекъсне разговора, защото и двамата не го бяха осъзнали. Докторът продължи:

— И как се отнасяхте с него?

— Най-любезно, може да сте сигурен — каза Кейти троснато.

— Докторът пита за медицина, мадам — каза Лоутън и лицето му бе подходящо за погребение.

— А, повече му давах биле — каза тя и се усмихна, сякаш разбра грешката си.

— Прости неща — отговори хирургът — в ръцете на неуките те са по-безопасни от по-силните средства, но защо не прибегнахте до редовната практика, мадам?

— Сигурна съм, че Харви се е напатил достатъчно от редовните. Загуби всичко и се скита немил-недраг по земята. Има защо да проклинам деня, дето им прекрачих прага!

— Доктор Ситгрейвз има предвид редовни лекари, а не редовната армия, мадам — каза драгунът.

— О, как защо! Защото нямаше! Затова се хванах аз. Сигурна съм, че щяхме да вземем доктор, ако имаше. Мен ако питате, аз обичам лековете, нищо че Харви казва, че се убивам с тях. Сигурна съм, че малко го интересува дали съм жива или не.

— Ето тук личи разумът ви — каза доктор Ситгрейвз и се приближи до нея, докато тя смекчаваше страданията си, като грееше и краката и ръцете си на приятния огън. — Вие сте разсъдъчна и благоразумна жена и доста от тези, които са имали възможност да добият по-правилни възгледи, могат да завадят на респекта ви към светлината на знанието и просвещението.

Въпреки, че не разбра напълно какво има предвид лекаря, Кейти долови, че ѝ прави комплимент и ѝ стана приятно. Тя се оживи и продължи:

— Винаги са казвали, че само да съм имала възможност, щяла съм да стана бая лекарка. Преди да отида при баща му на Харви ми викаха „доктор с фуста“.

— Вярно, макар и неучтиво — отвърна хирургът и възхищението му от нейното уважение към лечителското изкуство засенчи другите и недостатъци. — При липсата на по образовани съветници грижите на една благоразумна дама могат да са много полезни за спирането на болестта. При тези обстоятелства, мадам, най-ужасното е да се бориш с невежеството и ината.

— Много лошо, от опит знам — извика Кейти триумфално. — Харви е такъв инат за тези неща, като пън. Ще си помислиш, каквото направих за болния му баща трябваше да го е научило да уважава

добрите грижи. Един ден ще разбере какво е да имаш внимателна жена в къщата си, въпреки че сега е твърде беден за да има къща.

— Мога да си представя огорченията ви, когато е трябвало да имате работа с толкова своенравен човек — каза докторът и я погледна укоризнено другаря си. — Но трябва да се издигнем над тези възгледи и да съжаляваме невежеството, което ги е породило.

Кейти отново не разбра съвсем какво и казват, но усещаше, че е любезно и похвално за нея, и затова поограничи естествения си наплив на красноречие:

— Казвам му на Харви, че често не прави както трябва и снощи думите ми се оказаха верни. Мнението на такива неверници не е много важно, но е страшно да си помислиш как се държи понякога. Сега, след като захвърли и иглата...

— Какво? — извика лекаря — Той не зачита иглата! Но съдбата ми е ежедневно да се срещам с хора също толкова ненормални, които нямат никакво отношение към науката!

Докторът се обърна към капитан Лоутън докато говореше, но високо изправената му глава му попречи да види мрачното лице на войника. Кейти го изслуша с възхищение и добави:

— Но Харви не вярва и в приливите.

— Не вярва в приливите! — повтори изумен лечителят на плътта.

— Този човек не вярва ли на сетивата си? Сигурно се съмнява и във влиянието на луната?

— Точно така — възкликна Кейти във възторг, че среща учен човек, който да подкрепи възгледите и. — Ако го послушаш да говори, ще решиш че не вярва, че изобщо има луна.

— Нещастieto да си невежа и неверник подхранва тези възгледи, мадам. След като веднъж отхвърли полезните знания, умът започва неразумно да си обяснява порядъка на природата със суеверия и прави заключения, които толкова се разминават с принципите на човешкото познание, колкото и са пълни с предразсъдъци по отношение на истината.

Старата мома бе твърде изпълнена със страхопочитание за да се осмели да даде непремислен отговор и хирургът, изпълнен с нещо като философско презрение, продължи:

— Не мисля че човек, който е с всичкия си може да съмнява в разстройствата причинявани от приливите. Но упоритостта е опасен спътник и може да ни доведе до най-големи грешки.

— Значи смятате, че влияят на разстройството? — попита Кейти.

Мис Пейтън стана и повика племенниците си да и помогнат нещо в килера, а мрачното изражение на капитан Лоутън светна от оживление, което той подтисна с такова усилие, с каквото си бе наложил и да бъде сериозен.

След като се замисли върху думите на събеседничката си, хирургът, който оцени жаждата за знание и липсата на образование, отговори:

— Става дума за луната. Много философи са се съмнявали, че тя влияе на приливите, но според мен да отричаш, че луната е причина за тези флуктуации, означава да не зачиташ светлината на науката.

Тъй като Кейти не бе запозната със заболяването „флуктуации“, реши че е по-разумно да си замълчи, но все пак понеже изгаряше от любопитство по въпроса за светлините, които другият толкова често споменаваше не се сдържа:

— Тия светлини, те северно сияние ли им викат тъдява? От добронамереност към незнанието и, доктор Ситгрейвз бе готов да се впусне в дълги обясненията думите си, но го прекъсна смехът на капитан Лоутън. Досега той бе успял да се владее, но сега се разсмя така, че натъртените му кости му напомниха за падането му и по бузите му се затъркаляха сълзи по-големи от всякога. Най-накрая хирургът се възползва от паузата и каза:

— За вас, капитан Лоутън, може да е много смешно, че една необразована жена е направила грешка по отношение на нещо, по което учените от дълго време спорят. Но забележете, че тази уважавана жена не отхвърля просвещението — не отхвърля използването на подходящи инструменти при лечението на човешките страдания. Спомнете си думите и за иглата.

— Да! — извика развеселеният войник. — С нея кърпи панталоните на търговеца.

Кейти се изправи с очевидно неудоволствие и като побърза да се оправдае, изтъквайки по-високи умения, каза:

— Не използвах иглата за обикновени неща, а за нещо много по-достойно.

— Обяснете, мадам, за да няма повод този джентълмен да се смее.

Успокоена по този начин, Кейти се спря, за да събере достатъчно красноречие за гарнитура на разказа си. По същество, историята бе за едно момче, което било оставено от благотворителна организация при Харви и един ден, когато било само, се наболо лошо с една голяма игла. Пакостният инструмент бил смазан, увит с вълна и поставен в една омагьосана пролука между два камъка на комина, а кракът, от страх да не се развали магията, бил оставен на грижите на природата. Пристигането на търговеца променило това възхитително лечение. Кейти, в заключение изложи последствията:

— Не беше чудно, че момчето умря от вцепенянка!

Доктор Ситгрейвз погледна през прозореца и се възхити на светлата утрин, като правеше всичко възможно, за да избегне убийствения поглед на приятеля си. Въпреки това, едно чувство, което не можеше да овладее го накара да погледне към лицето му. Всеки мускул от него изразяваше съчувствие към съдбата на бедното дете, но ликуването в очите му изуми човека на науката — той промърмори нещо за състоянието на пациентите си и бързо излезе.

Мис Пейтън навлезе в положението на нещата в къщата на търговеца с целия интерес, който чудесните ѝ чувства позволяваха. Тя слушаше търпеливо докато Кейти разказваше, по-специално, за събитията през миналата нощ. Старата мома не забрави да се спре по-обстойно на тежестта на финансовата загуба, претърпяна от Харви и не спести грубите си думи по негов адрес, затова че е издал тайната, която лесно би могъл да скрие.

— Защото, мис Пейтън — продължи икономката, след като спря да си поеме дъх — бих се отказала от живота преди да издам тази тайна! Най-много да бяха го убили, а сега може да се каже, че са му ликвидирали и тялото, и душата или което е същото, направиха го презрян просяк. Чудя се коя ли си мисли, ще се ожени за него или ще му гледа къщата. А пък аз, името си ми е скъпо, за да живея със сам мъж. Въпреки че, ако ме питаш, него никога го няма. И съм решила още тоз ден да му кажа, че сама жена и час след погребението няма да стоя там. А и няма да се омъжа за него, ако не стане по-солиден и не си седи повече в къщи.

Добродушната господарка на Локъст изчака чувствата на икономката да се излеят и тогава с няколко въпроса, които говореха за по-дълбоки познания за перипетиите на човешките сърца, свързани с Купидон, отколкото би могло да се подозира, че старата мома притежава, тя накара Кейти да разбере колко невероятно е, в положението, в което се намира, Харви дори да си помисли да предложи ръката си на Кетрин Хейнс. Ето защо тя спомена собствената си нужда от помощ при сегашното положение на домакинството и изрази желание Кейти да се премести в Локъст при положение, че търговецът няма да използва повече услугите ѝ. След няколкото предварителни условия поставени от внимателната икономка, споразумението бе постигнато и след като оплака няколко пъти тежестта на собствените си загуби и глупостта на Харви, и добави доза любопитство за бъдещата съдба на търговеца, Кейти се оттегли за да участва в подготовката на погребението, което щеше да се състои същия ден.

По време на разговора между двете жени Лоутън деликатно излезе. Загрижеността го накара да отиде в стаята на капитан Сингълтън. Характерът на този младеж, както вече бе казано, го бе направил симпатичен но особен начин на всички офицери в ескадрона. Мекото поведение на младия драгун в много случаи бе доказано, че не е резултат на липса на решителност, така че почти женственото му поведение и външен вид не бяха уронили уважението към него дори в този отряд на военни. Майорът го имаше за брат, а безропотното подчинение на нарежданията на доктор Ситгрейвз го направиха и негов любимец. Раните, получени в боевете, в които участваха кавалеристите, бяха поставяли всички офицери за известно време под грижите на хирурга. Той бе обявил капитан, Сингълтън за олицетворение на послушанието в подобна ситуация, а капитан Лоутън бе направо извън всякакви граници. Лекарят често декларираше с непоправима простота и настоятелност, че за него удоволствието когато първият от двамата е ранен е по-голямо, отколкото който и да било друг офицер, докато при втория то бе най-малко. Този комплимент и укор се приемаше с тиха добронамерена усмивка от единия и с мрачен поклон на благодарност от другия. Сега огорченият хирург и възторженият войн се срещнаха в стаята на капитан Сингълтън, където бяха на тяхна обща територия. Отделиха известно

време на общите си усилия да се погрижат за удобството на ранения, след което лекарят се прибра в съседната стая, приготвена специално за него. След две-три минути там го изненада Лоутън. Той бе толкова доволен, че сметна, че може да си позволи да бъде щедър. Той небрежно хвърли мундира си настрана и каза:

— Ситгрейвз, приложи малко от помощта на светлината. На науката върху тялото ми, ако обичаш.

Хирургът отначало реши, че всякаква мярка е премината, но когато погледна другаря си, с изненада откри, че той вече се е подготвил и че го гледа с искреност, която за него бе рядкост в такова положение. След като сподави първоначалния изблик на възмущение, лекарят попита с учтив тон:

— Имате ли нужда от помощ?

— Вижте сам, драги приятелю. На това рамо май има всички цветове на дъгата.

— Имате право — отвърна докторът и започна да го опипва много внимателно и с професионална сръчност. — Но нищо за щастие не е счупено. Това е щастливо отървяване.

— От малък съм падал много и нямам нищо против още няколко падания от кон. Но, Ситгрейвз — продължи той и показва един белег — помните ли тази работа?

— Много добре, Джак. Рана получена със смелост и добре излекувана. Няма ли да е по-добре да намажа тези синини с масло?

— Разбира се — каза Лоутън с неочаквано смирение.

— Е, драги мой — каза лекарят тържествуващо, докато го мажеше — не мислиш ли, че ако бях направил това снощи щеше да е по-добре?

— Сигурно си прав.

— Така е, Джак, но ако ме беше оставил да ти направя кръвопускане веднага, щеше да е още по-добре.

— Без кръвопускане — каза драгунът решително.

— Сега е твърде късно, но една доза лекарство ще разсее отоците чудесно.

Капитанът не отговори, но изскърца със зъби, с което показва, че крепостта на устата му не може да се превземе лесно. Опитният лечител веднага смени темата:

— Жалко, Джон, че не хвана онзи разбойник след толкова опасности и усилия.

Капитанът не отговори и продължи, докато му поставяше превръзки:

— Ако изобщо искам да се Отнема човешки живот, то е защото искам да видя този предател обесен.

— Мислех, че твоята работа е да лекуваш, не да убиваш.

— Да, но заради неговото доносничество сме претърпели такива тежки загуби, че нямам никакви скрупули за него.

— Не трябва да изпитваш такава враждебност към човек — отговори Лоутън с тон, който накара лекаря да изпусне карфицата подготвена за бинта. Той погледна лицето на пациента си, за да се увери в самоличността му и като се убеди, че това е старият му другар, капитан Лоутън, прикри изумлението си и каза:

— Убежденията ти са правилни и в общи линии аз също мисля така. Джон, стегната ли е превръзката?

— Добре е.

— Като цяло, съгласен съм с теб, по има толкова много случаи, че не може без изключения. Лоутън добре ли се чувстваш?

— Много.

— Не само за страдалеца е жестоко, но е и несправедливо към другите, когато отнемеш живота му, при положение че и по-малко наказание стига. Джак, ако само... вдигни ръката малко... ако само... надявам се че си добре, нали?

— Много.

— Ако, драги Джон, научиш хората си да секат по-разумно със сабите си, това е напълно достатъчно и ще ми достави голямо удоволствие.

Лекарят въздъхна, защото успя да каже каквото тежеше на сърцето му, а драгунът спокойно облече мундира си и когато тръгваше, каза:

— Не познавам войници, които да секат по-внимателно от моите — от темето, до челюстта.

Разочарованият лекар прибра инструментите си и с натежало сърце отиде в стаята на полковник Уелмър.

[1] По правилата на изкуството, лат. — Б. пр. ↑

ХІІ ГЛАВА

*В таз дивна фигура душа живеј тѣй силна,
подобна на душата на титан;
и тез рѣце, тѣй крехки, потрепващи като
листа
при полѣха вечерен, подкрепят дух,
който предизвикан, достигнал би небето,
и осветил би с небесна светлина,
искрящите прозорци на лицето.
Дуо*

Гостите значително увеличиха грижите на мис Жанет Пейтън. Сутринта завари всички отпочинали, с изключение на младия капитан, за когото толкова съжаляваше Дънуди. Раната му бе тежка, макар че лекарят настояваше, че няма опасност. Както казахме, другарят му бе напуснал леглото си, а Хенри Уортън се събуди от сън, несмушаван от нищо, освен от един кошмар, в който той бе подложен на ампутация от неопитен хирург. След като разбра, че това е само сън, младежът се почувства освежен, а доктор Ситгрейвз премахна всички опасения, когато уверено му каза, че ще оздравее след около две седмици.

През цялото това време полковник Уелмър не се появи — той закуси в стаята си и въпреки многозначителната усмивка на доктора, каза че е твърде болен за да става от леглото си. Ето защо, Ситгрейвз го остави да прикрива разочарованието си в стаята си и се запъти да изпиши една по-благородна задача, като прекара един час в стаята на Джордж Сингълтън. Когато влезе в стаята му, по лицето му имаше лека руменина и лекарят веднага се запъти да премери пулса му. Кимна му да мълчи и каза:

— Нарастващи симптоми на фебрилен пулс... не, не, Джордж, трябва да стоиш спокойно и да не говориш. Очите ти изглеждат по-добре, на кожата дори има влага.

— Не, драги Ситгрейвз — каза младежът и пое ръката му — няма никаква треска, виж ми езика!

— Не, наистина — каза лекарят и като натисна с една лъжица езика му, погледна в гърлото на пациента, сякаш имаше намерение да влезе вътре. — Езикът е добре и пулсът започва отново да спада. Да-а-а, кръвопускането ти помогна. То е особено добро за южняци. Но този луд Лоутън въобще не даде да му пусна кръв, когато падна от коня вчера. Но, Джордж, твоят случай ми изглежда особен — продължи той и инстинктивно хвърли настрана перуката. — Пулсът ти е равен, кожата е влажна, но в очите има огън, а лицето е червено. Май трябва по-добре да те прегледам.

— Спокойно, приятелю, спокойно — младежът се отпусна на възглавницата и загуби малко от цвета, който уплаши събеседника му. — Според мен, когато извади куршума, ти направи всичко необходимо. Сега нямам болки, а само се чувствам слаб, уверявам те.

— Капитан Сингълтън — каза хирургът разгорещено — самонадеяно е от твоя страна да учиш лекуващия те лекар, кога не те боли. За какво са светлините на науката, ако не за да ни помагат да решаваме такива неща? Срам, Джордж, срам! Дори опакият Джон Лоутън не би могъл да прояви повече инат!

Пациентът му се усмихна и като го отблъсна леко при опита му да свали превръзката, попита:

— Кажи Арчибалд, — това обръщение рядко не успяваше да смекчи сърцето му — какъв бе този небесен дух, който се носеше из стаята ми, докато се правех, че спя?

— Ако някой притеснява пациентите ми, дух или не, ще го науча как се пъха нос в чужди работи!

— Тихо, драги приятелю, никой не се е бъркал, нито е имал намерение да се бърка. Виждаш ли? — той показва превръзката — всичко е както го остави вчера. Но това нещо се носеше из стаята с лекотата на фея и нежността на ангел.

Лекарят, който се увери, че всичко е наред, много решително зае отново стола си и си сложи перуката, след което кратко попита:

— С рокля ли беше, Джордж?

— Не видях нищо, освен ангелските очи — цветът им, величествената походка, грацията — отговори младежът с доста

повече енергия отколкото докторът смяташе, че е нормално за състоянието му.

Той сложи ръка на устата му за да го спре и каза:

— Сигурно е била мис Жанет Пейтън — дама с много достойнства, с... хъм... с походка като тази, за която говориш, добри очи и също и цвета. Смея да кажа, че благотворителните дела оцветяват страните и в същия прекрасен цвят, какъвто грее на страните и на по-младите й племеннички.

— Племеннички? Значи има племеннички? Ангелът, който видях може да е дъщеря, сестра, племенница — никога леля.

— Тихо, Джордж, тихо. Приказките отново ти покачват пулса. Трябва да си спокоен и да се приготиш да срещнеш собствената си сестра, която трябва да е тук след час.

— Какво! Изабела? Кой я повика?

— Майорът.

— Добрият Дънуди! — промърмори изтощеният младеж и отново потъна във възглавницата, а нареждането на доктора го задължи да мълчи.

Дори и капитан Лоутън бе посрещнат от всички членове на семейството с многобройни, вежливи въпроси относно състоянието на здравето му, а за удобството на полковник Уелмър се грижеше невидим дух. Сара бе притеснена, защото бе влизала в стаята му и знаеше къде се намира всяка чаша, със собствените си ръце бе осигурила съдържанието на всяка купа на масата му.

По времето на нашия разказ народът бе разделен и Сара считаше, че е повече от нейно задължение да поддържа институциите на страната, която тя все още считаше за земя на дедите си. Но имаше и по-силни причини за негласните и предпочитания към англичанина. Неговият образ пръв бе изпълнил младото й въображение и притежаваше много от привлекателните черти, които могат да оковат женското сърце. Наистина, липсваха му личните качества на Пейтън Дънуди, но това, за което се представяше, далеч не бе за пренебрегване. Цялата сутрин Сара ходеше из къщата и често отправяше изпълнени с копнеж погледи към вратата на Уелмър, искаше й се да разбере как е той, но се срамуваше да попита. Осъзнаването на този интерес държа устата й заключена, докато Франсис, с искреността на невинността, не попита доктор Ситгрейвз.

— Полковник Уелмър — отговори той мрачно — е състояние, което наричам „свободна воля“. Той е болен, или не е болен — както му харесва. Неговото състояние, младата госпожице, е извън моите способности да лекувам. Според мен, най-добрият лек за него, може да му осигури сър Хенри Клинтън, макар че майор Дънуди е направил връзката с този лечител доста трудна.

Франсис се усмихна, но извърна лице, а Сара излезе от стаята с величествената походка на една обидена Юнона. Нейната собствена стая, обаче, можеше да и осигури малка утеха и когато минаваше по дългия коридор свързващ всички стаи, тя видя, че вратата на Сингълтън е отворена. Раненият младеж изглежда спеше и при него нямаше никой. Тя се осмели да влезе тихо и да подреди масата и закуската оставена за пациента, почти без да съзнава какво прави, а може би мечтаеше да върши тези дребни женски задължения за друг. Естественият и цвят бе подсилен от намека на хирурга, а и блясъкът в очите и никак не бе намалял. Приближаващите стъпки на Ситгрейвз я накараха бързо да слезе долу по другото стълбище и да отиде при сестра си. Двете потърсиха свежия въздух на верандата и докато се разхождаха ръка за ръка, проведеха следния разговор:

— Има нещо неприятно у този хирург на Дънуди, — каза Сара — което ме кара да желая от все сърце да го няма тук.

Франсис погледна със засмени очи сестра си, но не каза нищо. Сара веднага отгатна изражението им и бързо добави:

— Но, аз забравих, че той е в един от твоите всеизвестни вирджински ескадрони и за него трябва да се говори почтително.

— Толкова почтително, колкото желаяш, мила сестро. Няма голяма опасност да надминеш истината.

— Ти мислиш така, — каза по-голямата поомекнала — но аз мисля, че мистър Дънуди малко превишава нормите да роднинството, превърна къщата на баща ни в болница!

— Трябва да сме благодарни, че никой от пациентите не ни е близък.

— Брат ни ни е близък.

— Вярно, вярно — прекъсна я Франсис и се изчерви — но той мисли, че с раната си е платил евтино удоволствието да се види с другарите си. Ако — добави тя с треперещи устни — само това ужасно

подозрение към посещението му при нас можеше да се премахне, щях да считам раната му за нещо незначително.

— Ето сега плодовете на този бунт са у дома ти — брат ти е ранен и е пленник, може би ще стане и жертва, баща ти е разстроен и уединението му е нарушено, и не на последно място, имението му може да му бъде отнето заради лоялността му към краля.

Франсис продължи да ходи мълчаливо. Докато гледаше към северния край на долината, погледът и неизменно се завръщаше към мястото, където пътят се губеше зад един склон и всеки път когато го изпуснеше от поглед, тя изоставаше, докато нетърпеливите жестове на сестра и я караха да я настигне. Най-накрая тя видя файтон с един кон внимателно да се движи по осеяния с камъни път, виещ се през долината, по посока към къщата. Цветът на лицето на Франсис се промени, когато постепенно той се доближи, и когато в него успя да различи женска фигура, седнала до чернокож кочияш в ливрея, и тя бе принудена да се облегне на сестра си за подкрепа. След още няколко минути файтонът приближи портата, която отвори драгунът, който яздеше отзад и който бе куриерът изпратен от Дънуди до бащата на капитан Сингълтън. Мис Пейтън излезе да посрещне гостенката, а сестрите заедно и изразиха своите най-сърдечни поздравии. Все пак, Франсис с усилие отмести неспокойните си очи от лицето на посетителката. Тя беше млада, стройна и крехка, но с изключително хубава фигура. Очите и бяха големи, черни, пронизващи и понякога малко диви. Косата ѝ бе буйна, и тъй като бе без модната по онова време пудра, падаше на гарвановочерни къдрици. Някои от тях се спуснаха върху страните и с контраста си придаваха на хладната ѝ белота гробовен вид. Доктор Ситгрейвз ѝ помогна да слезе и когато се качи на верандата, тя отправи към него изразителен поглед.

— Брат ви е във от опасност и желае да ви види, мис Сингълтън — каза той.

Дамата се обля в сълзи. Франсис наблюдаваше лицето и действията на Изабела със смущение и възхищение, и сега се спусна към нея с плам подхождащ на родна сестра, взе ръката ѝ в своята и я поведе към една стая за гости. Всичко това бе толкова искрено, деликатно и изпълнено със съчувствие, че дори мис Пейтън не се намеси, а проследи двете момичета само с поглед и мила усмивка. Чувството се предаде на всички присъстващи и те се разпръснаха,

следвайки нормалните си занимания. Изабела се поддаде на внимателните действия на Франсис без да се съпротивлява и когато стигнаха в стаята, тя плака на рамото на утешаващото я и наблюдателно момиче, докато то не сметна, че сълзите и са в повече, отколкото е нормално за случая. Риданията на мис Сингълтън на моменти бяха бурни и неуправляеми и накрая, видимо изтощена, тя се вслуша в милата забележка на придружителката си и успя да подтисне сълзите си. Изправи се и погледна Франсис в очите, а по лицето и пробягна сияйна, пленителна усмивка. Тя бързо се извини за изблика на чувства и пожела да я заведат в стаята наранения.

Срещата между брата и сестрата бе топла, но с усилие от страна на дамата, която се владееше повече, отколкото предишното и състояние даваше право да се очаква. Тя намери брат си по-добре и в по-голяма безопасност, отколкото чувствителното и въображение я бе накарало да предполага. Настроението и се подобри съответно — от отчаяние, тя премина към нещо като веселост и красивите ѝ очи заблестяха с нова светлина, усмивките озаряващи лицето ѝ бяха толкова очарователни, че Франсис, която след горещите молби също бе дошла в стаята на ранения, гледаше удивена това лице, което можеше да бъде толкова различно, пленена от чар, на който тя не можеше да не се поддаде. Младежът бе хвърлил нетърпелив поглед към Франсис веднага щом сестра му се освободи от прегръдката му и още в самото начало го бе отклонил разочарован. Изглеждаше объркан и потри челото си, като човек, който се събужда от сън.

— Къде е Дънуди, Изабела? — попита той. — Чудесен приятел и никога не се уморява да прави добрини. След вчерашния ден той е използвал нощта, за да ми изпрати единствената болногледачка, чието присъствие би ме вдигнало от леглото.

Изражението на дамата се промени, очите и зашариха из стаята с нещо като гняв, който отблъсна разтревожената Франсис, която все още я наблюдаваше с неотслабващ интерес.

— Дънуди! Значи той не е тук? Мислех, че ще го срещна край леглото на брат си!

— Задълженията му го карат да е другаде. Говори се, че англичаните са излезли по реката — войските им са слаби, но не можем и да почиваме дълго. Нищо друго не би му попречило да дойде. Но, Изабела, срещата ни ти се отразява зле — ти трепериш!

Изабела не отговори, а посочи с ръка масата край леглото на капитана и Франсис веднага разбра желанието ѝ. Чашата вода до известна степен съживи сестрата, която успя да каже:

— Без съмнение това е негово задължение. Ти каза, че кралски войници се придвижват по реката — видях ги на около две мили от тук. — Последните и думи бяха произнесени тихо, повече като монолог, отколкото предназначени за ушите на събеседниците ѝ.

— Придвижваха ли се, Изабела?

— Не, не бяха на коне и явно почиваха.

Учуденият драгун погледна сестра си, която седеше със сведени очи и сякаш не бе в стаята, но не намери обяснение. После погледна Франсис, която се сепна от изражението му и веднага го попита дали може да му помогне с нещо.

— Ако извините грубостта ми — каза раненият офицер и направи немощен опит да се изправи в леглото. — Бих искал да видя капитан Лоутън за момент.

Франсис побърза веднага да уведоми джентълмена и подтиквана от интереса си, отново се върна на мястото до мис Сингълтън.

— Лоутън — каза младежът нетърпеливо, когато Лоутън пристигна — имаш ли новини от майора?

Погледът на сестрата се спря на лицето на новодошлия, който я поздрави непринудено и с войнишка искреност.

— На два пъти изпраща човек, да пита как сме ние тук, в лазарета.

— А защо не идва сам?

— Най-добре ще ти отговори той. Но нали знаеш, че червенодрешковците са излезли, а той командва войските ни в района. Някой трябва да се погрижи за британците.

— Вярно — каза Сингълтън, сякаш едва сега разбра аргументите на другия. — Но защо ти не правиш нищо, когато има толкова работа?

— Дясната ми ръка не е в най-доброто си състояние и конят ми тази сутрин накуцва. Освен това, бих споменал и друга причина, ако мис Уортън можеше да ми прости.

— Говорете, моля и не се страхувайте от моето неудоволствие — каза Франсис и отвърна на закачливата му усмивка с дяволитостта присъща на мило ѝ лице.

— Тогава, ароматите на вашата кухня ми забраняват да напусна мястото, преди да добия право да говоря с повече сигурност за плодородието на земята.

— О, леля Жанет полага усилия, за да подкрепи гостоприемството на баща ми — каза тя усмихнато — а аз съм избягала от задълженията си и ще загубя нейната благосклонност, ако не ѝ предложа помощ.

Франсис се оттегли, за да намери леля си, потънала в мисли за характера и дълбоката чувствителност на новата си познайничка, която случаят бе довел у дома и.

Раненият офицер я проследи с поглед когато тя излезе с детска грациозност през вратата и след това забеляза:

— Такава леля и такава племенница трудно могат да се срещнат Джак. Тази прилича на фея, но лелята е като ангел.

— Поправяш се бързо, виждам. Щом ентусиазмът ти за жените не е намалял...

— Трябва да съм неблагодарен, а и безчувствен, ако не засвидетелствувам хубостта на мис Пейтън.

— Приятна грижовна дама, но за любов... въпрос на вкус. При цялото и уважение към благоразумието и опита ѝ, ако беше с няколко години по-млада, щеше по-добре да отговаря на представите ми.

— Но тя трябва да няма още двадесет!

— Зависи откъде броиш. Ако започнеш от края на живота — да, но ако започнеш от начало, което е по-разпространено, мисля, че приближава четиридесет.

— Объркал си лелята и по-голямата сестра — каза Изабела и постави хубавата си ръка върху устата на болния. — Не трябва да говориш, чувствата започват да се отразяват на здравето ти.

Влизането на доктор Ситгрейвз, който с известна тревога забеляза усилването на трескавите симптоми на пациента си, потвърди тази забрана и капитан Лоутън отиде да направи посещение на съчувствие на коня си, който страдаше еднакво с него след падането им предния ден. За негова радост гледачът каза, че конят му се поправя толкова бързо, колкото и господарят му и той видя, че след разтриването на краката на жребеца в продължение на няколко часа без прекъсване, той бе в състояние да ги движи, както Лоутън казваше, систематично. Даде заповед за готовност да се присъединят към

ескадрона веднага, след като капитанът вземе участие в скорошното угощение.

Междувременно Хенри Уортън влезе в стаята на полковник Уелмър и със съчувствието си успя да го върне към доброто му благоразположение. В следствие на това полковникът бе в състояние да стане и да се приготви за среща със съперник, за когото се бе изразил така пренебрежително, и както резултатът бе показал — без причина. Уортън знаеше, че липсата на щастие, както и двамата наричаха поражението, се дължи на прибързаността на полковника, но се въздържа да говори за каквото и да било, освен за нещастния случай, лишил англичаните от командващ, на което той добродушно приписваше последвалите събития.

— С една дума Уортън, — каза полковникът като извади единия си крак от леглото — това може да се нарече комбинация от лоши събития — твоят собствен неуправляем кон попречи заповедта ми да бъде предадена на майора навреме, за да нападне бунтовниците във фланг.

— Така е, — каза капитанът и ритна един чехъл към леглото — ако бяхме успели да дадем няколко залпа във фланга на тези храбри вирджинци, щяхме да ги накараме да завият надясно.

— Да, при това за нула време! — извика полковникът и другият му крак последва партньора си — След това трябваше да победим пешаците, а маневрата им даде много добра възможност за атака.

— Да, — съгласи се другият и изпрати втория чехъл при първия — но и този Дънуди никога не пропуска добро положение.

— Мисля, че ако трябваше да направим всичко отначало — продължи полковникът и се изправи на краката си — бихме могли да променим нещата значително, макар че главното, с което бунтовниците могат да се хвалят сега е моето пленяване. Ти видя, че опитът им да ни изкарат от гората бе отблъснат.

— Щеше да бъде, ако се бяха опитали — каза капитанът и хвърли останалите му дрехи така че да ги достигне.

— Но то е едно и също — отвърна Уелмър и започна да се облича. — Да заемеш позиция, от която да притесняваш неприятеля, това е основата на военното изкуство.

— Без съмнение си спомняш тогава, че една от атаките им бе напълно сломена.

— Да, да! — извика полковникът оживен. — Ако бях там, за да увелича това преимущество, можеше и да ги победим.

Като каза това, той още повече се оживи при обличането си и скоро бе готов да се появи с напълно възстановено добро мнение и убеденост, че пленяването му е резултат от нещастия, неподвластни на човек.

Новината, че полковник Уелмър ще участва в гощавката по никакъв начин не намали бързината на приготовленията и Сара, след като прие комплиментите на джентълмена и любезно се осведоми за състоянието на раните му, му предложи съветите си по отношение на приготвените с труд блюда, които тогава често се срещаха в селския живот, а и сега не са напълно изчезнали от домакинствата ни.

XIII ГЛАВА

*Добре, ще ги опитам
пък ако ще да ям за сетен път.*

Буря
Шекспир

Ароматът на приготвленията, забелязани от капитан Лоутън, започна да изпълва къщата и някои вкусни миризми, издигащи се от подземните владения на Цезар, предоставиха на войника най-приятни уверения, че обонянieto му, което в такива случаи бе също толкова чувствително, колкото в други случаи бяха очите му, все още вярно му служи и за да се наслади на тези аромати още с появата им, драгунът така се разположи на прозореца, че нито облаче пара, наситено с ароматите на изтока не можеше да отиде към небето, без първо приятно да окади носа му. Но той по никакъв начин не си позволи да заеме това удобно положение, без преди това да сам да се подготви така, както изискваше достойнството на гощавката, доколкото оскъдният му гардероб позволяваше. Униформата на неговата част бе паспорт и за най-добрите маси, а тази макар и почерняла от вярна служба и безцеремонна употреба, бе добре почистена и украсена за случая. Главата му, която природата бе дарила с чернотата на гарга, сега блестеше с белотата на снега, а кокалестите му ръце, на които толкова подходдаше сабята се показваха изпод дантелените маншети с нещо подобно на моминска свенливост. Грижите на драгуна не се простираха по-далеч, освен че ботушите му блестяха с повече празничен блясък, а шпорите искряха на лъчите на слънцето, както подобаваше на чистия метал, от който бяха направени.

Цезар се движеше из стаите с вид по-важен дори и от този, който имаше при изпълнението на тъжния ритуал сутринта. Чернокожият се върна рано от задачата, за която го бе изпратил търговеца, и като се подчини на нареждането на господарката си, бързо се яви да

предостави услугите си там, където ги дължеше. Задълженията му сега бяха наистина толкова сериозни, че само в отделни моменти можеше да разказва на черния си брат, изпратен да придружи мис Сингълтън до Локъст, отделни случки от невероятните си преживявания от предната паметна нощ. Като използваше много изобретателно тези моменти, Цезар разказа толкова основни моменти от своя разказ, колкото очите на слушателя му да се отворят до краен предел. Слабостта към чудесата у тези цветнокожи господа бе вродена и трябваше мис Пейтън да наложи авторитета си, за да отложи остатъка от историята за по-подходящо време.

— Ах, мис Жанет — каза Цезар клатейки глава и с израз напълно подхождащ на думите му — ужасно видиш Джони Бърч става от легло, когато умрял!

Това сложи край на разговора, макар че чернокожият си обеща да побърбори за това до насита, и не пропусна да се наслади на това удоволствие по-късно.

След като призракът бе оставен на мира, работата на мис Пейтън започна да върви бързо и когато слънцето бе изминало два часа път след пладне, от кухнята към гостната започна официална процесия, предвождана от Цезар, който на дланите на жилестите си ръце поддържаше дива пуйка със сръчността на цирков балансър. Следваше слугата на капитан Лоутън, който ходеше сковано и с разкрачени крака, сякаш оставяше място за коня си, и който носеше шунка с истински аромат от Вирджиния — подарък от брата на старата мома, живеещ в Акомак. Носачът на това вкусно блюдо следеше товара си с военна педантичност и когато пристигна на местоназначението бе трудно да се каже, кое има повече сок — шунката, или устата му. Трети поред бе ординарецът на полковник Уелмър, който носеше пилета фрикасе и панирани стриди. След него беше помощникът на доктор Ситгрейвз, който инстинктивно бе сграбил огромен супник, като нещо, което най-много напомня нещата, от които разбира и който вървя в крак с другите докато парата от супата не замъгли така очилата, които носеше като белег на професията си, че се наложи да остави супника на пода докато освободи очите си, така че да се ориентира в купчините порцелан на масата.

Следваше още един войник, който прислужваше на капитан Сингълтън и който сякаш пригоди апетита си към тежкото състояние

на господаря си, се бе задоволил да понесе две печени патици, чийто аромат го караше Да съжалява, че малко преди това е излапал закуската, предназначена за сестрата на капитана, заедно със своята.

Бялото момче, което живееше в къщата, идваше най-накрая, стенойки под различните съдове с плодове, с които необмислено го бяха натоварили.

Но това далеч не бе всичко, подготвено за обяда. Едва оставил птицата, само допреди седмица летяла волно над планините без и да сънува, че ще се окаже толкова скоро в такова вкусно обкръжение, Цезар се въртна на пета и пое обратно към кухнята. Това действие на черния бе повторено и от останалите, така че скоро нова процесия влезе в гостната в същия ред. Чрез това възхитително шествие цели ята гълъби, пъдпъдъци, множество калкани, костури и бекаси също се намериха при компанията.

Една трета атака осигури подходящи количества картофи, лук, цвекло, салати и всички други дребни неща, нужни за едно добро угощение.

Масата сега се огъваше под това американско изобилие и Цезар, като огледа всичко с доволство и донамести всяка чиния, която не бе поставил със собствените си ръце, съобщи на господарката, че задачата му е успешно изпълнена.

Около половин час преди току-що описаната кулинарна процесия, дамите изчезнаха по горе-долу същия необясним начин, както и лястовичките при приближаването на зимата. Но пролетта на тяхното завръщане дойде и сега всички се събраха в стаята.

Добросърдечната стара мома бе решила, че случаят си струва не само извънредните кулинарни приготовления, но и да украси собствената си персона с тоалет, достоен за гостите, които имаше щастието да бъдат на масата ѝ.

На главата си мис Пейтън носеше шапка от най-фин лен, украсена с широка дантелена лента и китка изкуствени цветя точно над челото.

Цветът на косата и не можеше да се различи под изобилната пудра, но леките къдрици в краищата до някъде нарушаваха официалността на прическата и придаваха женствена мекота на чертите ѝ.

Роклята и беше от тежка коприна, виолетова на цвят и изрязана ниско отпред, с корсаж от същия материал, който подчертаваше истинските пропорции на фигурата и от раменете до кръста. Надолу роклята падаше на богати дипли и доказваше, че пестеливостта не е от слабостите на деня. Една малка флъонга показваше красотата на материала и спомагаше да придаде величие на фигурата ѝ.

Високият ръст на дамата бе увеличен от обувки от същия материал, чиито токчета подпомагаха с повече от инч щедростта на природата.

Ръкавите бяха къси и прибрани до лакътя, откъдето започваха големи дантелени маншети, които падаха надолу в богато изобилие при вдигане на ръката. Дрезденските дантели и финия лен придаваха допълнителна изящност на ръцете, запазили белотата и формата си. Три реда едри перли обхващаха шията и една дантелена кърпа частично закриваше непокритата от коприната част, която, както мис Пейтън бе научила от четиридесетгодишният си опит, сега не трябваше да е на показ.

Облечена така и изправена с гордата осанка, отличаваща тогавашните нрави, мис Пейтън би могла да засенчи цял рояк съвременни красавици.

Вкусът на Сара не я бе оставил по-назад от леля ѝ. Роклята ѝ, различаваща се от току що описаната само по плата и цвета, показваше не по-зле преимуществата на красивата и фигура. Нейният тоалет бе в бледосиньо, но двадесетгодишната възраст не изисква да се прикрива онова, което на четиридесет изглежда благоразумно да се скрие, така че гарнитурата от изящна дантела само отчасти изпълняваше тази роля. Горната част на бюста ѝ и нежните извивки на раменете блестяха с естествената си красота, и както и при леля ѝ, на шията ѝ имаше троен гердан от перли, съчетан с подходящи обици. На главата ѝ нямаше шапка и косата бе прибрана назад, така че да открива за погледите чело, полирано като мрамор и бяло като сняг. На врата ѝ падаха няколко изящни къдрици, а на главата си бе сложила букет изкуствени цветя, напомнящ корона.

По съвета на доктор Ситгрейвз, който бе успял да накара пациента си да заспи, след като се погрижи за някои от симптомите на треската, последвали вълнението на срещата, мис Сингълтън бе оставила брат си сам. Внимателната господарка на къщата я бе убедила

да се присъедини към останалите и сега тя седеше до Сара, и външността ѝ малко се различаваше от нейната, освен по това, че не бе напудрила гарвановочерните си къдрици и необикновено голямото ѝ чело, както и блестящите ѝ очи ѝ придаваха замислен вид, подчертан от бледността на страните ѝ.

Най-млада и последна, но не и най-непривлекателна в този парад на женска красота бе Франсис, най-малката дъщеря на мистър Уортън, която както вече казахме, бе напуснала града преди да достигне възрастта на модата. По онова време някои неспокойни духове вече започваха да нарушават обичаите, които толкова дълго бяха пречили на удобството на техния пол, и младото момиче се бе осмелило да повери красотата си на природните дадености, а това което природата бе създала, бе шедьовър. Тя на няколко пъти бе решавала да вложи повече усилия в украсяването на персоната си, но след всяко такова решение бе отправяла напрегнат взор на север и неизменно се бе отказвала.

В уречения час нашата героиня се появи в гостната, облечена с бледосиня копринена рокля, чиято кройка много напомняше тази на сестра ѝ. Косата бе оставена както я бе дарила природата, но изобилието ѝ бе прибрано на тила посредством светъл гребен от костенурка, чийто цвят едва се различаваше сред златистите кичури. Роклята ѝ нямаше басти или гънки и така точно следваше формите ѝ, че човек би си помислил, че хитрото момиче има достатъчна представа за красотите, които роклята показва. Отпред имаше орнамент от богата дрезденска дантела, който омекотяваше контурите на фигурата. На главата ѝ нямаше украшения, но на врата си носеше златна огърлица, закопчана отпред с орнамент от красив, червен халцедон.

Веднъж, само веднъж, докато отиваха към масата Лоутън успя да зърне стъпалото и изпод диплите на роклята, обхванато от обувки от сипя коприна с диамантени токи. Драгунът въздъхна дълбоко при мисълта, колко прекрасно тези, обувки биха украсявали един менует, макар че в стремената биха били безполезни.

Когато чернокожият се появи на прага на стаята и се поклони дълбоко, жест който от векове се тълкува като „Масата е сложена“, мистър Уортън, облечен в светлокафява дреха украсена с огромни копчета, се приближи изискано към мис Сингълтън и като се наведе напудрената си глава почти до протегнатата си ръка, пое нейната.

Доктор Ситгрейвз предложи същата почит на мис Пейтън и бе посрещнат със същата благосклонност, но дамата първо се спря докато сложи ръкавиците си.

Сара удостои полковник Уелмър с усмивка, докато той изпълняваше същото задължение, а Франсис подаде крайчеца на фините си пръсти на капитан Лоутън с моминска срамежливост.

Доста време мина докато всички се настаняха удобно около масата, с подobaващото внимание към етикета и обичаите, за голямо удоволствие на Цезар. Чернокожият добре знаеше, че с времето ястията не стават по-хубави и, въпреки че много добре схващаше недостатъците на изстиналите блюда, беше извън възможностите му, да прецени скритите последствия от това, за обществото, държащо на добрите нрави.

Първите десет минути харесаха на всички, освен на капитана на драгуните. Дори той щеше да е напълно доволен, ако извънредната учтивост на домакина и мис Пейтън не му пречеха да опитва ястията които желае, за да може да отклони тези, които не желае. Както и да е, след време угощението бе в разгара си и вниманието им към храната бе по-красноречиво от хиляди похвални думи за уменията на Дайна.

Дойде ред и на тостовете, но тъй като виното бе отлично и чашите големи, Лоутън прие прекъсването с прекрасно разположение на духа. И толкова се страхуваше да не пропусне някоя дребна подробност от етикета, че не престана да удостоява с вниманието си само дамата, седнала до него, докато останалите нежни сътрапезнички можеха, и с право, да го обвинят в пристрастност в този случай.

Дългото въздържане от хубаво вино би могло да извини капитан Лоугън, особено когато е подложен на изкушение подобно на това пред него. Преди войната мистър Уортън бе един от тези политици, чието занимание бе да се събират и да изказват мъдри мнения за времената, вдъхновявани от една течност, добита от грозде, отраснало в южната част на остров Мадейра и доставяна в Северна Америка през Карибските острови и западните архипелази, където престояваше известно време, за да докаже преимуществата на климата. От избата в градската къща бяха пренесени големи количества от този еликсир и част от него сега искреше като кехлибар в бутилката пред капитана и се червеше под падащите косо, слънчеви лъчи.

Въпреки, че месото и зеленчуците бяха внесени в съвършен ред и приличие, тяхното напускане на сцената напомняше отстъпление на разгромена армия. Налагаше се, след угощението, напомнящо митичните актове на харпиите, да се разчисти масата и след скърцане, хвърляне, чупене и разливане, останките от изобилието изчезнаха. Сега започна нова серия процесии, след които се появиха сладкиши и всичко свързано с тях.

Мистър Уортън наля вино на дамата до него и като подаде бутилката каза с лек поклон:

— Сега, ще имаме честта да ни бъде предложен тост от мис Сингълтън.

Въпреки, че в предложението нямаше нищо необикновено, младата дама затрепери, поруменя, после пак пребледня и изглежда се мъчеше да овладее мислите си, докато вълнението и не възбуди интереса на цялата компания. Тогава с усилие, сякаш се мъчеше да мисли за някой друг, тя каза едва чуто:

— За майор Дънуди.

Всички освен полковник Уелмър пиха с радост за здравето на майора, а той едва намокри устни и започна да рисува на масата фигури, с разляното от него вино.

След малко полковникът наруши мълчанието като заговори капитан Лоугън:

— Предполагам, сър, този Дънуди ще се издигне в бунтовническата армия, поради това, че имах нещастieto да ме плени.

Драгунът бе задоволил нуждите на природата си напълно удовлетворително и понеже, може би само с изключение на Вашингтон и непосредствения си командир, не считаше, че неудоволствието на останалите смъртни същества е нещо съществено, той си наля от любимата бутилка и отговори с възхитителна сдържаност:

— Полковник Уелмър, моля за извинение. Майор Дънуди дължи лоялност към конфедерацията на американските щати и където я дължи, там ѝ я дава. Такъв човек не е бунтовник. Надявам се да го повишат както защото заслужава, така и защото аз съм след него в командването. Не знам какво наричате нещастие, освен ако не смятате за такова срещата с нашата конница.

— Няма да спорим за думи — каза полковникът надменно. — Говоря както налага дългът към моят суверен. Вие не наричате ли

нещастие за войската загубата на командващия?

— Може и да бъде нещастие — каза Лоутън натъртено.

— Мис Пейтън, ще ни предложите ли тост — каза домакинят, който искаше да спре този разговор.

Дамата кимна с достойнство и когато каза: — Генерал Монтроуз — изчезналата руменина започна да се прокрадва нагоре по страните ѝ.

— Няма по-двусмислена дума от думата нещастие — каза хирургът, без да обръща внимание на маневрите на домакиня. — Някои смятат за нещастие едно нещо, други — точно обратното. Нещастията поражда нещастие. И животът е нещастие, защото може да бъде начин за удължаване на нещастията, смъртта е нещастие, защото съкращава удоволствието от живота.

— Нещастие е, че в нашата артелна няма вино като това — прекъсна го кавалеристът.

— Предложете ни тост с него, сър, защото изглежда допада на вашия вкус — каза Мистър Уортън.

— Бърз мир, или по-бърза война.

— Приемам тоста пи, капитан Лоутън, въпреки че не приемам начина ви на действие — каза хирургът. — Според скромното ми мнение, кавалерията трябва да бъде отзад и само да подсигурява победата, а не да я спечелва. Може да се каже, че това е нейната естествена задача, ако думата може да се използва за нещо толкова изкуствено, защото цялата история показва, че кавалерията е постигала най-много, когато е била пазена в резерва.

Тази лекция, произнесена с достатъчно поучителен тон бе за мис Пейтън знак, който тя не пренебрегна. Тя стана и излезе, следвана от по-младите дами.

Почти веднага след това се извиниха мистър Уортън и синът му, като казаха, че трябва да излязат във връзка със смъртта на съседа им.

Напускането на дамите бе сигнал за появяването на пурата на хирурга, която бе закрепена в устата му по някакъв известен на него начин, така че не пречеше на говоренето му:

— Ако нещо може да улади пленничеството и раните, то това е щастието да страдаш в компанията на дамите, които току що ни напуснаха — галантно забеляза полковникът, който седна на мястото си, след като затвори вратата.

— Съчувствието и добротата се отразяват на човешкия организъм — отвърна хирургът и изтърси сръчно пепелта от пурата си с връхчето на малкия си пръст. — Между моралните и физическите чувства има близка връзка, но въпреки това, за да се върне един човек към нормите на здравето, нарушени от болест или инцидент, само общото съчувствие не е достатъчно. В такива случаи, светлината на... — погледът му случайно се спря на драгуна и той спря. Дръпна два-три пъти нервно от пурата и започна да довършва изречението си:

— В такива случаи, познанието, произтичащо от светлината на...

— Та какво щяхте да кажете, сър? — попита полковник Уелмър като отпи от чашата си.

— По същество моята забележка беше, че налагане с хляб не може да намести счупена ръка — продължи Ситгрейвз като се обърна с гръб към Лоутън.

— Толкова по-зле, — каза капитанът — защото след яденето, това е най-невинният начин да се използват хранителните продукти.

— Към вас, полковник Уелмър, бих могъл да се обърна като към образован човек. — Полковникът се поклони. — Трябва да сте забелязал ужасното объркване сред войските ви, причинено от конниците командвани от този джентълмен. — Полковникът отново стана мрачен. — Как, когато ударите ги застигаха, животът отлиташе от тях, без никаква надежда за възстановяване чрез науката, как се появяват зеещи рани, които са истинско предизвикателство и за най-опитния хирург. И сега, сър, с радост ви моля да кажете, нямаше ли вашата част да бъде също така разгромена, ако хората бяха загубили да речем, дясната си ръка, а не главата си?

— Радостта на молбата ви е малко прибързана, сър — каза Уелмър.

— Едно такова безразсъдство на бойното поле допринася ли и с малко за каузата на свободата? — продължи хирургът без да изоставя любимата си тема.

— Все още не знам как е възможно каузата на свободата, да се защитава от когото и да било на служба в бунтовническата армия — отговори полковникът.

— Не за свободата? Че тогава, за какво се борим?

— За робство, сър. Да, за робство. Вие искате да качите на трона на краля и снизходителния принц тиранията на тълпата. Какво общо

има това с вашата свобода?

— Какво общо?! — извика хирургът и се огледа наоколо с гняв, поради тези тежки обвинения към каузата, която той считаше за свещена.

— Да, сър, какво общо. Вашият конгрес от мъдреци е издал манифест, в който провъзгласяват равенство на политическите права.

— Вярно е и е направен много добре.

— Не коментирам как. Но ако е вярно, защо не освободите робите си? — Този аргумент, считан от роялистите за необорим отговор на всички красноречиви факти, не загуби тежестта си от начина по който бе произнесен.

Всеки американец се чувства унижен, когато се налага да оправдава това несъответствие и несправедливост в споменатите закони. Той се чувства до голяма степен като почтен човек, който трябва да оборва позорящи го обвинения, макар и да знае, че са безпочвени. Ситгрейвз имаше много добър разум и като го повика на помощ, прие битката на спора с истинска самоотверженост.

— За нас свободата значи да имаме решаващ глас в съветите, които ни управляват. За нас е тежко да ни управлява крал на народ, който живее на три хиляди мили оттук и който няма нито един политически интерес, който да съвпада с нашите. Не казвам нищо за подтисничеството. Детето е порасло и има право на привилегиите на възрастта. В такива случаи има само един съд, пред който може да се настоява за правата на една нация — това е военната сила.

— Тези схващания може и да стават за сегашните ви цели — каза Уелмър подигравателно — но боя се, че те противоречат на схващанията на целия цивилизован свят.

— Те съвпадат с тези схващания — отговори хирургът и върна кимането и усмивката на капитан Лоутън, който се радваше на ума на приятеля си толкова, колкото и ненавиждаше „медицинските му разговори“. — Кой би се оставил да го управляват, ако може да управлява сам? Единственото рационално нещо е, че всеки народ има право на самоуправление, така че това по никакъв начин не нарушава законите на Бога.

— А държането на човешки същества в робство, и това ли не нарушава Божиите закони?

Хирургът напълни чашата си и като се прокашля, завърна се на полесражението:

— Сър, — каза той — робството е произлязло отдавна и не е характерно само за дадена религия или форма на управление. Всички цивилизовани нации в Европа са държали човешки същества в една или друга форма на робство.

— Да, освен Англия — каза гордо майорът.

— Не сър, — продължи хирургът убедено, усещайки, че боят се пренася на чужда територия — не мога да изключа Англия. В края на краищата нейните чедра, нейните кораби и нейните закони позволиха робството да се установи по тези земи. Отговорността се пада на английските институции. Няма и педя земя, принадлежаща на Англия, където ако от негъра има полза, той да не е превърнат в роб. В самата страна роби няма, но пък има достатъчно хора, които са просяци. Същото важи и за Франция, и за повечето други европейски държави. Докато бяхме съгласни да сме колония, за робството тук не се казваше нито дума, а сега, когато сме решени да си осигурим колкото се може повече свобода, ни упрекват за това, което е подарък от Англия. Вашият господар ще освободи ли робите, ако успее да победи новите щати, или ще постави белите в същото положение, в което толкова време бе доволен да вижда черните? Вярно е, тук има робство, но постепенно това трябва да се излекува, или ще създадем зло, по-голямо от това, което преживяваме в момента. Без съмнение, когато напредваме, освобождаването на робите ще тегне над нас, докато един ден по тези земи няма да има нито едно подобие на Създателя, намиращо се в положение такова, че да няма право да съди за добрината на този Създател.

Трябва да се помни, че доктор Ситгрейвз говореше това преди четиридесет години и Уелмър не бе в състояние да обори тези пророчески думи.

Англичанинът намери проблема за твърде заплетен и се оттегли в стаята, в която се бяха събрали дамите. Той седна до Сара и намери по-приятно занимание в разказите за светския живот в столицата и за хилядите дребни случки с техните общи познати. Мис Пейтън слушаше с удоволствие докато раздаваше лакомствата за чая, а Сара често навеждаше над ръкоделието си лице, поруменяло от ласкателните забележки на събеседника и.

Диалогът, който описахме установи пълно примирие между хирурга и приятеля му, и след като последният се отби при Сингълтън, двамата се сбогуваха с дамите и се качиха на конете. Единият отиваше при ранените в лагера, а другият — да се присъедини към частта си. На портата, обаче, те бяха спрени от събитие, за което ще разкажем в следващата глава.

XIV ГЛАВА

*Не виждам веч' косите бели
покрай главата гола оредели,
не виждам погледа смирен в молитва
ни вярата коя даряваше го с сили.
Но той блажен е, не скърбя за него,
мъдрец, добър човек, доволен да е беден.*

Краб

Вече споменахме, че според американските обичаи, мъртъвците остават с близките си само за кратко време, а опасността бе накарала амбулантния търговец да съкрати дори и него. Сред объркването и вълненията на описаните събития смъртта на стария Бърч остана незабелязана, но все пак за ритуалите на погребението се събраха достатъчен брой съседи. Именно тази процесия накара драгуна и лекаря да спрат. Четирима души носеха тялото, поставено на обикновена носилка и имаше още четирима, готови да ги сменят. Харви Бърч вървеше до ковчег, а до него крачеше Кейти Хейнс с най-решително изражение на печал. Мистър Уортън и английският капитан бяха непосредствено до опечалените, а най-отзад бяха двама трима стари хора с няколко деца. Капитан Лоутън седеше на седлото без да продума и когато процесията се изравни с него, Харви Бърч за първи път вдигна поглед от земята и видя врага, от който толкова много се боеше така близо до него. Първият му импулс бе да побегне, но след това впи очи в ковчег на баща си, овладя се и премина пред Лоутън с твърди крачки, но с разтуптяно сърце. Драгунът бавно свали шапката си и остана така, докато покрай него минаха мистър Уортън и синът му, а след това заедно с лекаря се присъедини мълчаливо към процесията.

Цезар се появи на вратата на кухнята и със сериозен вид също тръгна с останалите, макар и смирен и на голямо разстояние зад

конниците. Старият негър бе поставил малко над лакътя си бяла кърпа, тъй като откакто бе напуснал града, сега за първи път му се отдаваше възможност да се покаже в траур. Той много уважаваше приличието и появяването му по този начин бе в немалка степен подтикнато от черния му събрат от Джорджия, на когото искаше да покаже порядъчно нюйоркско погребение. Ентусиазмът му бе приета много добре и при завръщането му предизвика само една лекция за уместността на нещата от страна на мис Пейтън. Това, че е отишъл бе прието добре, но кърпата бе сметната за излишно церемониалничене, тъй като ставаше дума за човек, който през целия си живот е работил черна работа.

Гробището бе едно оградено с камъни място в земите на мистър Уортън, което той бе отделил за тази цел преди няколко години. Но там нямаше да бъде погребан никой от неговото семейство. Докато черквата „Св. Троица“ в Ню Йорк не бе изпепелена при превземането на града от англичаните, на стената и можеше да се види плоча с позлатен надпис, съобщаващ за добродетелите на предните му, а под една мраморна плоча вътре аристократично почиваха и костите им. Капитан Лоутън понечи да последва процесията, когато тя се отклони от пътя за да влезе в гробището, но спътникът му с жест му припомни, че не поема по правилния път.

— От различните начини, приети от хората за отървяване от тленните останки, кой предпочитате, капитан Лоутън? — попита хирургът след като се отделиха от малката процесия. — В някои страни тялото се оставя да бъде разкъсано от дивите зверове, в други се окачва във въздуха, за да се разсее веществото му и да се разложи, някъде се изгаря на погребални клади и най-накрая, някъде се заравя в земята. Всеки народ си има свой обичай. Вие на кого давате предпочитанията си?

— Все ми е едно, — каза драгунът, като проследяваше с поглед процесията — макар че ако се погребат мъртвите бързо полетата са най-чисти. Ти кой предпочиташ?

— Последният. Така, както правим ние, защото при другите три се премахва възможността за дисекции. При нашия начин, ковчегът си лежи необезпокояван, а останките могат да служат за целите на науката. Но, капитан Лоутън, сега имам значително по-малко

възможности от такова естество, отколкото смятах, че ще имам преди да вляза в армията.

— И колко такива удоволствия имаш на година? — попита капитанът и отдели погледа си от гробището.

— Около дузина, честна дума. Най-добрите са когато ескадронът действа самостоятелно, защото когато сме с главната армия има толкова много момченца, на които трябва да се угажда, че не мога да си намеря добри обекти. Тези младежи са истински прахосници и са ненаситни като лешояди.

— Дузина?! — повтори изненадан капитанът — Как, че само аз ти осигурявам по толкова!

— Ах, Джак — отговори лекарят много внимателно Рядко мога на правя каквото и да е с твоите пациенти, ти ги осакатяваш зловещо. Повярвай ми, като ти казвам като на приятел, че системата ти е изцяло погрешна. Ти не само ненужно отнемаш живота, но и осакатяваш тялото, така че да не може да се използва и за единственото нещо, за което стават мъртъвците.

Войникът замълча, което според него бе единственият начин да се запази мира между тях, а докторът, след като хвърли един последен поглед на погребението преди да завият зад един склон, който скриваше долината от погледа, продължи след една сподавена въздишка:

— В това гробище има случай на естествена смърт. Само ако имах време и възможност! Починалият трябва да е бащата на дамата, която видяхме тази сутрин.

— Докторът с фуста! Тази с лице като северното сияние — каза драгунът с усмивка, която причини неудобство у спътника му. — Но тя не е дъщеря на починалия, а само фустомедицински съветник, а Харви, чието име бе рефрен на песента ѝ, е известният търговец-шпионин.

— Какво! Този, който те свали от коня?

— Никой до сега не ме е свалял от коня, Ситгрейвз — каза Драгунът мрачно. — Конят се спъна и заедно целунахме земята.

— Доста страстна прегръдка, като имам предвид синините ти. Жалко, че не можеш да откриеш къде се крие този дрънкащ мошеник.

— Вървеше след ковчег на баща си.

— И го остави на мира! — извика хирургът и спря коня си. — Да се връщаме веднага и да го хванем. Утре ще го обесят, Джак, и по-

дяволите, ще му направя дисекция!

— Спокойно, Арчибалд. Би ли арестувал човек, когато отдава последна почит на баща си? Остави го на мен и аз се кълна, че ще си получи заслуженото.

Докторът промърмори недоволството си от това забавяне на наказанието, но се примири, за да запази репутацията си на приличен човек. Те продължиха към лагера на частта си, потънали в разговори за доброто на човешкото тяло.

Бърч запази мрачното си самообладание, подходящо на опечален мъж в такива случаи, а на Кейт се падна да показва мекушавостта присъща на нежния пол. Има хора, които не могат да плачат, освен в подходяща компания и старата мома бе до голяма степен пристрастена към този тип публични прояви. След като огледа малката група, икономката долови изпълнените с очакване погледи на няколкото присъстващи жени и резултатът дойде моментално. Тя наистина се разплака и спечели не малко съчувствие, а и репутация на добросърдечна жена. Мускулите на лицето на търговеца потрепнаха и когато първата буца пръст падна върху ковчега на баща му, когато се чу този тъп звук, така красноречиво говорещ за преходността на човека, цялото му тяло за миг изпадна в конвулсия. Той се приведе напред, сякаш от болка и пръстите му се движеха безспирно, докато ръцете му висяха безчувствени отстрани, а на лицето му се изписа гримаса, сякаш душата му се гърчеше. Но той събра сили и състоянието премина. Изправи се, пое дълбоко въздух и се огледа наоколо с приповдигнато изражение на лицето, което сякаш се усмихваше със съзнанието, че е победил. Гробът скоро бе запълнен и на всеки ъгъл бе поставен по камък, за да се обозначи мястото, а чимовете с повяхнала трева от земята, отредена за мъртвите, покриха малката купчинка, за да изпълнят последния дълг към мъртвеца. След това съседите, които услужливо бяха предложили да помогнат, застанаха със свалени шапки и загледаха опечаления, който сега се чувстваше наистина сам на този свят. Търговецът също свали шапката си, поколеба се за миг, колкото да събере сили и каза:

— Приятели и съседи, благодаря ви, че ми помогнахте да погребя мъртвия.

След това всички поседяха известно време мълчаливо и тихо се разотидоха. Някои придружиха опечалените до къщата им и

почтително ги оставиха пред входа. Но с Харви и Кейти влезе един човек, който бе добре известен в околността с многозначителния прякор „спекуланта“. Когато той ги последва, сърцето на Кейти се изпълни с мрачни предчувствия, но Харви учтиво му предложи стол и явно бе очаквал посещението.

Търговецът отиде до вратата и огледа предпазливо долината, след което бързо се върна и каза:

— Слънцето вече не огрява източния хълм. Нямам време. Ето нотариалния акт за къщата и земята. Всичко е според закопа.

Другият взе документа и го проучи бавно, отчасти — от предпазливост, отчасти поради нещастното обстоятелство, че като малък образованието му било занемарено. През това време Харви започна да събира някои неща, които възнамеряваше да вземе със себе си. Кейти вече се бе осведомила дали починалият е оставил завещание. Тя видя Библията да потъва в повия чувал, който бе направила за него, със стоическо безразличие, но когато шестте сребърни лъжици бяха положени до нея, съвестта и заговори срещу такава явна загуба на собственост. Тя наруши тишината:

— Когато се ожениш, тези лъжици ще ти трябват, Харви.

— Никога няма да се оженя.

— И така да е, няма нужда да правиш прибързани обещания дори и на себе си. Човек не знае какво ще стане. Но и искам да знам, за какво ще са му на сам мъж толкова лъжици? Аз мисля, че всеки мъж, който е добре осигурен, е длъжен да има жена и семейство.

По онова време, богатството на жените от нейната класа най-често се състоеше от една крава, легло, трудът на собствените им ръце под формата на калъфки за възглавници, одеяла, чаршафи и, там където съдбата е особено благосклонна, половин дузина сребърни лъжици. Чрез труд и разум старата мома се бе сдобила с останалите вещи и не е трудно да си представим, че когато видя как неща, които от дълго време бе смятала за свои, изчезват в големия чувал, още повече след декларацията на Харви, тя се почувства неудовлетворена. Но той не обърна внимание на възгледите и чувствата ѝ, а продължи да пълни чувала, докато той доби обичайните за търговеца размери.

— Доста се притеснявам за сделката, — каза купувачът след като най-накрая се справи с клаузите на документа.

— Защо?

— Боя се, че няма да я признаят. Знам че двама от съседите утре напускат къщите си, защото им ги конфискуват. Ако трябва да дам четиридесет паунда и да загубя всичко ще ми дойде много.

— Могат да отнемат само моето право — каза търговецът. — Плати ми двеста долара и къщата ще е твоя. Ти си добре известен републиканец и поне теб няма да закачат. — Докато Харви говореше, заедно с вниманието към сделката се прокрадна и някаква странна горчивина.

— Да кажем сто и сделката е сключена — каза купувачът и се ухили, смятайки, че се усмихва добронамерено.

— Сключена? — повтори изненадан търговецът. — Мислех, че вече е сключена!

— Нищо не е сключено докато не ми дадеш документите и аз не ти платя на ръка.

— Документите са у теб.

— Да, и ще ги задържа, ако се съгласиш с цената. Хайде, казваме сто и петдесет и няма много да придирям. Ето ги парите.

Търговецът погледна през прозореца и с ужас видя колко бързо напредва вечерта. Знаеше, че всяко забавяне в къщата застрашава живота му и все пак не можеше да търпи мисълта, че ще го измамят по този начин, при това във вече уговорена сделка. Той се поколеба.

— Е — каза купувачът — би могъл да намериш друг до сутринта, но след това наследството ти няма да струва много.

— Вземи ги, Харви, — обади се Кейти, която не можеше да устои на толкова пари, колкото имаше пред нея. Освен това, бяха в английски гвинеи. Гласът ѝ сепна търговеца и сякаш му дойде нова идея.

— Съгласен съм с цената — каза той и като се обърна към старата мома, остави част от парите пред нея и продължи:

— Ако имаше как иначе да ти платя, щях да изгубя всичко, но нямаше да се оставя да ме мамят по този начин.

— Все още можеш да губиш — измърмори непознатият подигравателно и излезе от къщата.

— Да — каза Кейти, като го проследи с поглед. — Той знае положението ти и мисли като мен. Сега когато старецът е мъртъв, трябва ти някой да се грижи за теб.

Търговецът се подготвяше за заминаването си и не обърна внимание на тези думи, а тя поднови атаката. Тя бе живяла толкова много години в очакване да се свърши с надеждите, но по съвсем друг начин отколкото сега се очертаваше, че мисълта за раздялата започна да я тревожи повече отколкото тя смяташе, че е в състояние да се тревожи за толкова отчаян и самотен човек.

— Имаш ли друга къща където да отидеш? — попита Кейти.

— Провидението ще ми даде дом.

— Да, ама може и да не ти хареса.

— Бедните не трябва да придирият.

— Аз не придириям — извика тя. — Но обичам нещата да са каквито трябва и да са си по местата. И все пак няма да е трудно да ме убедиш да се махна оттук. Не мога да кажа, че ми харесват и хората наоколо.

— Долината е хубава, — каза търговецът убедено — а хората са като всички други. Но за мен това няма значение. Всички места са еднакви и всички лица са чужди.

Докато говореше той пусна предмета, който се канеше да сложи в чувала и седна на един сандък с отчаян вид и празен поглед.

— Не така, не така Харви, — каза Кейти и приближи стола си до неговия — поне мен ме познаваш, лицето ми не може да ти е чуждо.

Бърч бавно се обърна и я погледна, а на лицето ѝ видя повече чувство и по-малко егоизъм отколкото изобщо някога бе виждал там. Той взе ръката ѝ нежно и част от болката изчезна и от неговото лице.

— Да, добра жено — каза той. — Поне ти не си чужда за мен и може би ще си справедлива — когато другите злословят за мен, ти може би ще кажеш нещо в моя защита.

— Това ще направя, бих го направила. Ще те защитавам, Харви, докато мога. Само да чуя някой да те черни. Прав си, аз не съм безразлична към теб и те съдя справедливо. Какво като харесваш краля? Чувала съм, че в душата си той е добър човек, но в старата родина няма религия, свещениците били ужасно лоши!

Търговецът закри из стаята явно разстроен — в очите му имаше нещо безумно, което Кейти не бе виждала досега и стъпките му бяха отмерени, с достойнство, което ужаси икономката.

— Когато баща ми беше жив, имаше само един човек, който можеше да чете сърцето ми. О, каква утеха бе да се връщам от потайни

опасности, след обидите и злото, които съм изтърпял и да чувам благословията и похвалите му, но него го няма. — Той продължи, като гледаше втрещено ъгъла, в който бе стоял баща му — Кой ще е справедлив с мен сега?

— Но, Харви! Харви!

— Да, има човек, който ще бъде справедлив, и който трябва да ме опознае, преди да умра. Не мога да умра и да оставя такова име след себе си!

— Не говори за умиране, Харви — каза старата мома и се огледа наоколо, след което сложи едно дърво в огъня, за да стане по-светло.

Избликът на чувства у търговеца приключи. Той бе възбуден от събитията през изминалия ден и от ярките спомени за страданията му. Но у този особен човек чувствата имаха превес над разума само за кратко време. Той видя, че нощта вече е скрила от погледа всички неща без врати и прозорци, метна чувала на рамото си и на сбогуване каза на Кейти:

— Трудно ми е да се разделя дори с теб, добра жено, но часът дойде и трябва да тръгвам. Каквото има в къщата е твое, на мен не ми трябват тези неща, а на теб ще са ти от полза. Сбогом, ще се видим някога.

— В пъкъла! — каза глас, който накара търговеца отново да се отпусне на сандъка, от който бе станал. — О-хо, нова торба? И вече толкова пълна!

— Не се ли наситихте на злините си? — извика търговецът като се овладя и скочи енергично на краката си. — Не ви ли бе достатъчно, че измъчихте умиращ човек, че ме разорихте, повече какво искате?

— Твоята кръв — каза мародерът с хладна злост.

— Ще я смените за пари. Като Юда, забогателия с цената на кръвта!

— Да, и цената е добра, господине, петдесет гвинеи, почти колкото теглото на трупа ти в злато.

— Ето — каза Кейти — ето ви петнайсет гвинеи. И този скрин и леглото са мои. Ако оставите Харви да се отдалечи на час път от вратата, ваши са.

— Един час? — повтори мародерът и показа зъбите си, като гледаше с копнеж парите.

— Само един час. Ето ви парите.

— Стой — извика Харви — не вярвай на този изверг.

— С вярата си тя може да прави каквото си иска — каза мародерът със зловна наслада. — Но аз ще пазя тези пари добре, а ти Бърч, ще изтърпим нахалството ти заради петдесетте гвинеи, които ще платят, за да те обесят.

— Хайде — каза Харви гордо — заведете ме при майор Дънуди. Той поне ще се отнася човешки с мен.

— Има и по-добър начин, отколкото да ходим толкова далеч с такава позорна компания, а и Дънуди е оставил неколцина англичани да се разхождат наоколо. Но лагерът на капитан Лоутън е с около половин миля по-близо и разписката му, ще ми донесе наградата не по-късно от тази на майора. Как ти харесва идеята да вечеряш с капитан Лоутън тази вечер, а мистър Бърч?

— Върнете ми парите или го пуснете да си върви — извика Кейти ужасена.

— Подкупът ти не бе достатъчен, добра жено, освен ако и в това легло има пари — той заби щика си в дюшека и като го разпра, се почувства много доволен да разпръсне съдържанието му из стаята.

— Ако — извика Кейти като забрави опасността за себе си, в грижата за новопридобитата си собственост — ако има закон на тази земя, ще си получа правото!

— Законът на неутралната територия, е законът на по-силния. Но езикът ти не е по-дълъг от моя щик, така че не ги карай да се срещат, ще съжаляваш.

В сянката на вратата стоеше един човек, който сякаш се страхуваше да се смеси с групата на скинърите, но светлината от няколко предмета хвърлени в огъня позволи на Харви да види лицето му. Беше купувачът на къщата му. От време на време той си прошепваше нещо с най-близкия до него мародер, което накара търговеца да мисли, че е станал жертва на клопка, в която този мошеник е участвал. Но бе твърде късно да съжалява. Той тръгна с групата с твърда и горда крачка, сякаш отиваше към славата, а не към бесилото си. Когато минаваха през двора, водачът на мародерите се спъна в купчина дърва, падна и се нарани. Ядосан, той се изправи, изпълвайки тишината с ругатни.

— Проклети да са тези пънове! Не можем да ходим в тази тъмнина. Я хвърли тая главня в оная купчина коноп да осветиш пътя.

— Стой! — изрева спекулантът. — Ще запалиш къщата!

— Ще се вижда по-надалеч. — Той хвърли главнята в купчината подпалки и след миг къщата бе в пламъци. — Хайде да вървим докато се вижда пътя.

— Злодей! — изкрещя новият собственик отчаян. — Това ли ти е приятелството? Това ли ми е наградата, че забавих търговеца?

— Ако ще ни забавляваш с обиди по-добре излез от светлината, защото се виждаш много добре и не може да не те улучим! — извика водачът на бандата. В следващия миг изпълни заканата си, но за щастие не уцели ужасения прекупвач и не по-малко ужасената стара мома, която отново се намери доведена от относително богатство до пълна бедност. Благоразумието продиктува на двойката да се оттегли бързо, а на следната сутрин, единственото нещо останало от къщата на Харви Бърч бе големият комин, за който вече споменахме.

XV ГЛАВА

*Щом човек ревнува,
едно перце, един мехур сапунен
за него са свидетелства по-тежки
от буквата евангелска.*

Отело
Шекспир

Времето, което след бурята се бе задържало меко и слънчево сега отново се промени рязко, както е характерно за американския климат. С приближаването на вечерта от планините нахлу леден въздух и снежните вихрушки ясно подсказваха, че вече е ноември — месец, в който може да има както летни горещини, така и зимен студ. Франсис наблюдаваше бавното движение на погребалната процесия с тъга, която бе твърде дълбока, за да е предизвикана от гледката. Нещо в тъжната картина бе в унисон със собствените и чувства. Тя видя как дърветата се огъват от вятъра, който вилнееше в долината и разклащаше дори постройките. Гората, чиито пъстри цветове само допреди малко блестяха на слънцето, бързо губеше красотата си, тъй като поривите късаха листата от клоните и ги въртяха безразборно във вихрушките си. По височините се виждаха няколко драгуни — южняци, охраняващи проходите към лагера на ескадрона да притягат шинелите си приведени над седлата, изправени срещу пронизващия въздух преминал наскоро над големите сладководни езера.

Франсис видя как къщата на починалия бавно изчезва от погледа с настъпването на мрака и това увеличаваше вледеняващата печал на гледката. Капитан Сингълтън спеше под наблюдението на ординареца си, а сестра му бе убедена да се прибере в стаята си и да приеме почивката, от която пътуването предната вечер я бе лишило. Стаята на мис Сингълтън бе свързана със стаята, в която бяха сестрите с допълнителна врата, която сега бе открехната и Франсис се приближи

до нея с доброто намерение да види дали гостенката си почива, но бе силно изненадана, когато видя, че не само не спи, но и няма изгледи да го направи. Черните кичури, които по време на обяда бяха прибрани на върха на главата ѝ, сега падаха свободно над раменете и гърдите ѝ, като ѝ придаваха нещо диво. Маслиненочерните ѝ очи, които остро се открояваха на снежната белота на лицето и, бяха приковани към една снимка, която тя държеше в ръцете си. Дъхът на Франсис спря, когато едно движение на Изабела и позволи да види, че снимката беше на мъж в добре познатата униформа на южняшката конница и инстинктивно сложи ръка на сърцето си, за да успокои туптенето му, когато и се стори че познава чертите, които бяха толкова дълбоко вписани във въображението ѝ. Тя почувства, че върши нещо неприлично, но емоциите ѝ бяха твърде силни, за да може да заговори. Тя се върна назад и седна на стол, от който все още можеше да вижда непознатата, от чието лице тя не можеше да отдели очите си. Изабела бе твърде погълната от това, което правеше, за да забележи треперещата фигура на свидетелката на действията си и притисна снимката до устните си по начин, който говореше за най-дълбока страст. Изражението на лицето на гостенката бе толкова непостоянно и промените бяха толкова бързи, че Франсис едва успя да разбере чувствата ѝ, преди те да бъдат заменени от други — също така силни и привлекателни. Преобладаваха възхищението и тъгата, и второто личеше от големите капки, които падаха от очите ѝ върху снимката, и които се стичаха по страните ѝ на такива интервали, които говореха, че мъката и е твърде голяма, за да бъде изразена по обикновен начин. Всяко нейно движение бе белязано с характерната за нея пламенност и всяко чувство изпълваше докрай сърцето и. Гневът на вятъра вън, докато свистеше около ъглите на къщата, бе в хармония с чувствата и тя отиде до прозореца на стаята. Сега Франсис не можеше да я вижда и тъкмо щеше да стане и да се приближи до нея, когато една вълнуваща мелодия я прикова на мястото ѝ. В нея имаше нещо диво и необуздано, и макар че гласът не бе силен, песента надминаваше всичко, което Франсис някога бе чувала. Тя остана неподвижна и се мъчеше да подтисне собственото си дишане, докато слушаше:

Студени вихри над планините вейт

*оголял е дъбът на върха.
Бяла пара се стеле над извора
и потока скован е в леда.
Природата своя сън зимен заспива,
но на моите клепки покой се не спира.*

*Дълго таз буря народа ми мъчи
и дълго смелчаците му търпят.
Дълго водачът му гордо изправен е
като крепост срещу врагът.
И амбиции болни гаснат безсмислени,
попарени чувства смеха ми душат.*

*Виелици ледени вече върлуват
сред безлистите, тъжни гори,
но над мен огнено слънцето лее
убийствени, жарки лъчи.
Вън зимният студ вред вече царува,
но на страстта огъня в мене бушува.*

Франсис се заслуша с цялата си душа в тихата песен и думите ѝ, свързани със събитията през този и предишния ден, събудиха у нея безпокойство, каквото досега не бе изпитвала. Изабела се отдели от прозореца, когато края на песента прозвуча в ушите на възхитената ѝ слушателка, и за първи път погледът ѝ се спря на бледото лице на натрапничката. Лицата и на двете пламнаха и сините очи на Франсис срещнаха черните на гостенката, и за миг, а после и двете сведоха поглед надолу. Те се приближиха и хванаха ръцете си, преди да се осмелят да се погледнат отново.

— Мис Уортън, сигурно внезапната промяна във времето и положението на брат ми са причина за тъгата ми — каза Изабела с тих и равен глас.

— Смятат, че няма защо да се безпокоим за брат ви — отговори Франсис със същото смущение. — Ако го бяхте видяла, когато го доведе майор Дънуди...

Франсис спря с чувство за срам, за който не можеше да даде обяснение, и когато вдигна поглед, тя видя, че Изабела внимателно изучава лицето ѝ и кръвта отново се изкачи в слепоочията ѝ.

— Говорехте за майор Дънуди — каза Изабела тихо.

— Беше с капитан Сингълтън.

— Познавате ли го? Виждате ли го често?

Франсис още веднъж се осмели да погледне Изабела и отново срещна пронизващия ѝ поглед, който сякаш се опитваше да проникне в най-съкровеното кътче на сърцето ѝ.

— Говорете, познавате ли го?

— Той е мой роднина — отговори Франсис, ужасена от рязкостта ѝ.

— Роднина! — повтори мис Сингълтън. — До каква степен? Говорете! Умолявам ви!

— Родителите ни са братовчеди — отговори едва чуто Франсис.

— И той ще стане ваш съпруг? — каза гостенката импулсивно.

Франсис бе шокирана и гордостта ѝ се събуди от това пряко нападение над чувствата. Тя погледна Изабела с възмущение, но когато видя бледите ѝ страни, и треперещата горна устна, то се изпари.

— Вярно е! Предположението ми е вярно! Кажете ми! Заклевам ви! От милост към чувствата ми! Обичате ли Дънуди? — в гласа и имаше нещо умоляващо, което обезоръжи Франсис и единственото, което тя успя да направи, бе да закрие с ръце горящото си лице и да се отпусне на един стол, за да скрие объркването си.

Изабела се заразхожда из стаята, докато укроти силата на собствените си чувства, след което се приближи до Франсис и опитвайки се да скрие срама изписан по лицето си, тя заговори с явно усилие да се владее:

— Извинете ме, мис Уортън, ако неспособността да овладее чувствата си ме е накарала да изляза от рамките на приличието. Мотивът за това... жестоката причина... — тя се поколеба. Франсис изправи глава и погледите им се срещнаха още веднъж, след това двете момичета се спуснаха в прегръдките си и допряха горящите си страни. Така останаха дълго — пламенни и искрени — без да кажат дума. После Франсис се прибра в стаята си все така мълчаливо.

През това време във всекидневната се развиваха много важни събития. Разчистването на останките от описания обяд бе нещо, което

изисква немалко усилия и пресметливост. Независимо, че ординарецът на капитан Лоутън бе прибрал някои от по-дребните птици и дори помощникът на доктор Ситгрейвз бе преценил, че оставането му за дълго в такива благоприятни условия не е много сигурно, бяха останали толкова неизконсумирани неща, че благоразумната мис Пейтън не знаеше какво да прави с тях. Ето защо, Цезар и съпругата му проведоха дълъг и поверителен разговор по този важен въпрос и в резултат на това полковник Уелмър бе оставен на грижите на Сара Уортън. След като всички обичайни теми за разговор бяха изчерпани, полковникът, с немалко от неудобството, произтичащо от осъзнатата грешка, засегна събитията от предишния ден:

— Ние не мислехме, мис Уортън, че този Дънуди, когото видях за първи път в къщата ви на Куийн стрийт, ще се окаже такъв добър войник, какъвто се показва — полковник Уелмър се помъчи с усмивка да прикрие разочарованието си.

— Добър е наистина, като вземем под внимание какъв противник успя да победи. Наистина голямо нещастие е, че с вас се случи този инцидент, иначе без съмнение кралската армия щеше да победи както винаги.

— Въпреки всичко, удоволствието от пребиваването ми тук заради този инцидент, е повече от достатъчна компенсация за унижения дух и раните ми — добави полковникът с особено мек глас.

— Надявам се последните да не са сериозни — каза Сара и се наведе, за да скрие смущението си, под претекст, че къса със зъби един конец от ръкоделието си.

— Наистина, те не са нищо в сравнение с първото. Ах, мис Уортън, в такива моменти човек оценява напълно съчувствието и приятелството.

Само тези, които не са преживявали това, не могат лесно да си представят, колко далеч една жена с горещо сърце може да стигне в любовта за половин час, особено когато има пред разположение към този душевен смут. Когато разговорът засегна приятелството и съчувствието, той се стори на Сара твърде интересен, за да се осмели да повери на гласа си някакъв отговор. Тя обърна лице към полковника и видя в очите му възхищение, което бе много по-красноречиво и по-успокоително, отколкото каквито и да било думи.

Този тет-а-тет продължи около час и въпреки че джентълменът не изрече нищо, което една опитна дама би нарекла „определено“, той каза хиляди неща, които толкова забавляваха събеседничката му, че тя се прибра в стаята си със сърце по-леко от когато и да било след арестуването на брат и от американците.

XVI ГЛАВА

*Какво се там каните?
Дзън, дзън, дзън!
Да чукнем стаканите!
Дзън!
Войникът е мъж
и живее веднъж
Наздраве, животът е сън!*

Отело
Шекспир

Както вече споменахме, мястото на което лагеруваха драгуните, бе предпочитано от командира им. Няколкото порутени постройки се намираха на кръстопът и затова бяха заслужили името Фор Корнърс^[1]. Както обикновено, най-внушителната от тези постройки бе известна, според езика на онова време, като „къща за подслон на хора и животни“. На една груба дъска, окачена на стълб с вид на бесилка, на който някога е бил окачен старият надпис, сега с червен тебешир бе изписано: „Елизабет Фланаган. Хотел“ — изблик на остроумие у някой войник-шегаджия, останал без работа. Дамата, чието име бе издигнато в такава неочаквана длъжност, обикновено снабдяваше войниците с дреболии, переше ги и, да използваме думите на Кейти Хейнс, от време навреме бе „доктор във фуста“. Самата тя бе вдовица на убит по време на службата си войник, който както нея бе родом от далечен остров и бе дошъл да търси щастието си в колонииите. Тя непрекъснато се движеше след войниците — рядко се случваше някоя част да се спре на едно място за два дни и тя да не се появи с количката си, натоварена с неща, които правеха присъствието ѝ добре дошло. С бързина, която изглеждаше почти свръхестествена, Бети заемаше позиция и се захващаше за работата си. Понякога за магазин служеше количката, понякога и правеха навес от каквито материали се намерят подръка, но

сега тя бе заела една необитавана постройка и като бе запушила счупените прозорци с мръсни войнишки панталони и полуизсъхнало бельо, за да прогони студа, който ставаше все по-остър, тя бе оформила, както самата се изразяваше „най-елегантна квартира“. Бойниците бяха разквартирувани по околните плевни, а офицерите бяха настанени в „Хотел Фланаган“, както на шега наричаха щабквартирата си. Бети бе добре известна на всеки войник от ескадрона и можеше да се обърне към всеки с малкото му име или с прякора му, в зависимост от предпочитанията ѝ в момента и, въпреки че бе напълно непоносима за тези, които не са имали възможност да опознаят добродетелите ѝ, тя бе всеобща любимка на войниците. Недостатъците ѝ бяха, най-напред, известна привързаност към алкохола, после, невероятната ѝ нечистотия и, накрая, пълно презрение към приличията на езика. Нейни добродетели бяха безкрайната ѝ любов към новото отечество, безкомпромисната честност в отношенията ѝ с войниците и добрата ѝ душа. Освен това, тя бе изобретила напитка, която за днешните патриоти, които поемат пътя между търговската и политическата столица на тази голяма страна е известна като „коктейл“. Обстоятелствата и образованието бяха направили Елизабет Фланаган особено добре квалифицирана за това подобряване на напитките — тя бе отрасла с главната съставка на питието, а от клиентите си от Вирджиния бе научила как да използва джоджена, за да приготвя както сироп, така и въпросното питие. Такава бе господарката на къщата, която въпреки ледените пориви на северния вятър, показва цъфтящото си лице през вратата, за да посрещне своя любимец, капитан Лоутън и спътника му, нейния наставник по медицинските въпроси.

— Кълна се в повишението си, драга Елизабет, че теб намираме точно навреме! — извика той и скочи от седлото. — Тези злокобни ветрове от Канада ми пронизаха кокалите до болка, но пламенното ти лице ме развеселява като коледна камина.

— Ах, капитан Джак, както винаги пълен с комплименти — отговори тя и пое юздата на коня му — ама бързай, за да не пукнеш, драги, тук е открито, а вътре ще си стоплиш и душата и кокалите.

— Пак си запушвала пролуките с контрибуции, виждам. И това ще сгрее тялото, но днес пих от една бутилка от кристално стъкло и

със сребърна подложка, та не мисля, че уискито ти ще ми е сладко поне още месец-два.

— Ако мислиш за злато и сребро, ня'ам много. Е, имам малко книжни пари — каза Бети шеговито. — Но вътре има нещо дет' си струва да са тури и в диамантен съд.

— Какво ли иска да каже, Арчибалд? Изглежда има предвид повече отколкото казва.

— Това сигурно е отклонение в разсъдъка, причинено от честата употреба на опиващи течности — отбеляза хирургът, като прехвърли левия си крак над седлото и се хлъзна долу от дясната страна на коня.

— Бижу доктор, чакам го от таз страна, а той слиза от другата. Цял ескадрон слиза от таз страна, само той наопаки — каза Бети и смигна на капитана. — Но пък като те нямаше, болните добре си похапваха.

— Варварска глупост! — извика ужасеният лекар. — Да храни болните, страдащи от треска с тежка храна! Жено, жено, ти би ликвидирала и усилията на Хипократ!

— Дрън, дрън — каза Бети невъзмутимо — к'во те тревожи малко уиски? Едип галон на десетина души, дадох им да спят добре, аха, като капки за сън.

Лоутън и лекарят влязоха вътре и още от пръв поглед разбраха, какво е имала предвид Бети. В средата на най-голямото помещение, „бара“, бе опъната маса от дъски, взети от една барака. Върху нея имаше няколко глинени съда. От кухнята се носеше миризма на готвено, но главната атракция се намираше в една дамаджана с добри размери, която Бети бе поставила нависоко, като предмет, който заслужава най-голямо внимание. Лоутън скоро научи, че е пълна догоре с истински кехлибарен сок от грозде, изпратен от Локъст като подарък за капитан Дънуди от приятеля му в кралската армия капитан Уортън.

— И наистина е кралски подарък — каза лейтенантът, който даде обяснението. — Майорът ни дава угощение в чест на победа и главните разноси се поемат от врага. Проклятие! Мисля си, че като започнем с такава течност, после можем да нападнем и щаба на сър Хенри, и да пленим и него самия.

Капитанът на драгуните нямаше нищо против да завърши толкова приятно деня, който бе започнат толкова добре. Скоро

другарите му го наобиколиха и го заразпитваха за патилата му, а докторът отиде с разтуптяно сърце да погледне ранените. В камините на къщата горяха огромни огньове, които правеха свещите излишни, поради обилната светлина, която излъчваха. Всички вътре бяха млади хора и изпитани войни. На брой бяха повече от дузина и в държането, и в думите им имаше странна смесица от грубостта на военния и галантността на джентълмена. Бяха облечени спретнато, но скромно, и вечна тема за разговорите им беше качеството и състоянието на конете им. Някои от тях се опитваха да спят на пейките покрай стените, други обикаляха из стаите, а трети усилено обсъждаха въпроси, свързани с нещата от живота им. Отвреме на време, когато някой отвореше вратата на кухнята, цвърченето на тиганите и ароматната миризма караха всичко останало да замре — дори спящите надигаха глава, за да проверят докъде е стигнала подготовката. През цялото това време Дънуди бе настрана, гледаше втренчено огъня и бе потънал в мисли, които никой от офицерите не смееше да смути. Бе попитал доктора за състоянието на Сингълтън, и тогава се бе възцарила дълбока тишина, но когато отново си седна на мястото пак се възвърна обикновената непринуденост и свобода.

Подреждането на масата не бе голяма грижа за мисис Фланаган и Цезар би бил скандализиран от небрежността, с която се струпваха различни чинии с еднакво съдържание пред толкова много джентълмени с положение. При заемането местата на масата се спазваше строго старшинството, защото независимо от свободното държане в ескадрона, военният етикет се спазваше винаги строго, почти като религиозен ритуал. Повечето от гостите бяха постили твърде дълго, за да ограничават апетита си, но не така бе с капитан Лоутън. Той изпитваше необяснимо отвращение от гостбите на Бети и не можеше да се въздържи от няколко забележки за състоянието на ножовете и нечистия вид на чиниите. Добрата душа и личната привързаност на Бети я накараха да се въздържи от отговор за известно време, докато Лоутън, след като се осмели да сложи в устата си късче черно месо, попита с глас на разглезено дете:

— Какво ли ще е било това животно, като е било живо, мис Фланаган?

— А, старата крава, капитане — отговори тя разгорещено, отчасти поради оплакванията на нейния любимец и отчасти поради

тъга заради загубата.

— Какво?! — изрева драгунът който не успя да преглътне хапката си — старата Джени!

— По дяволите! — извика друг и остави ножа и вилицата си — тази, дете бе с нас при битката за Джърси?

— Същата, — отговори стопанката на хотела с тъжен вид — мило добиче, и можеше да кара само на въздух, при нужда. Много е ужасно да изядеш такъв стар приятел.

— И само това ли остана от нея? — попита Лоутън и посочи с ножа си останките на масата.

— Не капитане, — каза Бети въодушежено — продадох половината на войската. Ма хич не им казах, какъв стар приятел са си купили. Да не им развалям яденето.

— По дяволите — извика капитанът с престорен гняв. — Момчетата ми ще изтънеят като бръшлян на такава диета. Ще се боят от англичаните като вирджински негр от надзирателя си.

— Е, — каза лейтенант Мейсън като остави приборите си с нещо като отчаяние — в зъбите ми има повече съчувствие, отколкото в сърцата на много хора. Те абсолютно отказват да оставят каквато и да било следа върху старата приятелка.

— Опитайте по капка от подаръка — каза успокоително Бети, като наля голяма купа с вино и отпи от нея като дегустатор — Бога ми, това си е кат чиста водица в края на краищата.

След като веднъж ледът бе счупен, поднесоха на Дънуди една чаша вино и той, след като се поклони на присъстващите, я изпразни сред дълбока тишина. Първите няколко чаши бяха изпити с голяма тържественост и се вдигнаха най-различни патриотични тостове и сантименти. Но скоро виното изпълни обичайната си задача и още преди да сменят втория часови пред вратата, всички спомени за вечерята и техните грижи се загубиха във веселбата. Доктор Ситгрейвз не дойде навреме, за да сподели Джени с останалите, но успя да получи голяма част от подаръка на капитан Уортън.

— Песен, песен, капитан Лоутън! — извикаха двама-трима в един глас, когато забелязаха някои пропуски в поведението му сред приятелите. — Тишина, капитан Лоутън ще пее!

— Господа — отговори той с очи плувнали от изпитите чаши, макар че главата му бе здрава като стълб. — Не съм кой знае какво

славейче, но след като вие желаете това от мен, съгласен съм.

— Джак, спомни си мелодията, която те учих, а ето имам и думите в джоба си.

— Почакай, почакай, драги ми докторе — каза драгунът и с решителност напълни чашата си. — Никога няма да се справя с тези трудни имена, предпочитам да опитам нещо друго.

— Тишина! За песента на капитан Лоутън! — изреваха няколко гърла. Когато капитанът започна с хубав, плътен глас да пее следните думи с една популярна мелодия, няколко от другарите му се включиха за да пригласят на припева с такава енергия, че старата постройка се разклати:

*Пълнете чаши момчета веселяци
Да живеем дорде можем.
Със изгрева утре радостта
може да свърши, че кратък животът е хей.
И тоз кой безстрашно врага си посреща
животът му хич се не знай.*

*Стара майко Фланаган
напълни още по стакан
ти знаеш да пълниш
ний знаем да пием
добра Бети Фланаган.*

*Ако те е страх за живота
ако ти е мил хомота
зарежи я честта хей така.
И страхливец си знай и почивай безкрай
защото опасности дебнат ни нас,
и безстрашни летим ний докрай.*

Стара майко Фланаган...

*Когато враг чужди в земите ни дойде
и годеници, съпруги зоват,*

*за свобода ще се бием до сетните сили
и ще паднем във боя суров.
Тоз дом от съдбата дарен ни,
ще бъде наш, или опей ни.*

Стара майко Фланаган...

При всяко споменаване на името и от обединените гласове на хора, Бети Фланаган неизменно изпълняваше заръката в песента съвсем буквално, за голямо удоволствие на певците и на нея самата. Тя се бе осигурила с напитка по-подходяща за вкусовете, с които устата и бе привикнала, отколкото безвкусния подарък на капитан Уортън, и по такъв начин успяваше с умение да върви в крак с веселието на гостите. Капитан Лоутън получи овации от всички с изключение на лекаря, който още при първия припев стана и се заразхожда из стаята с класическо възмущение. Когато след време аплодисментите заглъхнаха, докторът се обърна към музиканта и възкликна:

— Капитан Лоутън, чудя се как е възможно един джентълмен и смел офицер да не може в тези трудни времена да намери друга тема за музата си, освен това зверско реване на името на мръсната Бети Фланаган, която се мъкне след лагера ни. Според мен богинята на свободата би могла да бъде по-благородно вдъхновение, а страданията на страната ти — по-подходяща тема.

— Бре! — извика домакинята и тръгна към него заплашително. — Кой ми вика че съм мръсна я да видим? Мистър Шприц?

— Тишина — извика майор Дънуди не много високо, но веднага настъпи пълна тишина. — Жено, излез от стаята. Доктор Ситгрейвз, седнете на мястото си и не пречете на веселието.

— Карайте нататък, карайте — каза хирургът и зае възмутена поза. — Вярвам майор Дънуди, че съм запознат с правилата на доброто държание, не са ми чужди и правилата на приятелството.

Бети се измъкна бързо, но с известно недоволство в собствените си владения, понеже не бе свикнала да оспорва заповедите на командващия.

— Майор Дънуди ще ни почете с една сантиментална песен — каза капитан Лоутън със самообладание, което той много добре знаеше

как да си наложи.

Майорът се поколеба за миг и после с хубав глас изпя следното:

*Обичат някои слънцето на юга
където на живота, бесен кръговрата тече,
но още по-мила е светлината унила
на лунните меки лъчи.*

*Обичат някои на лалето красиво
пищните, искрящи цветове,
но по-щастлив е онзи на който,
любовта с аромата на рози е сплела
сладкия сватбен венец.*

Гласът на Дънуди никога не губеше властта си пред подчинените му и аплодисментите, които последваха песента макар и да не бяха така буйни както след опита на Лоутън, бяха доста по-ласкателни.

— Ако вие, сър — каза докторът след като се присъедини към аплодисментите на останалите — само свържете класическите алюзии с деликатното си въображение, бихте станал доста добър любител поет.

— Този, който критикува — отговори Дънуди с усмивка — трябва да умеє да показва. Призовавам доктор Ситгрейвз да ни покаже стила, който обожава.

— Докторът да пее, докторът да пее — прокънтя цялата стая. — Една класическа ода от доктора.

Той се поклони с примирение, глътна остатъка в чашата си и се прокашля няколко пъти, което много развесели няколко млади офицери в края на масата. Той започна с продран глас и без никаква мелодия:

*Чувствал ли си нявга на любовта стрелата ти?
И вдъхвал ли си аромата, на трепетната и
въздишка?
Спохождала ли те е тя, нечакана, в незнаен час?*

*Тогава знаеш ти какво е таз стрела, чиято рана,
дори Гален, мъдрец на древността не можел би да
излекува.*

— Ура-а-а — изрева Лоутън. — Арчибалд затъмни самите музи! Думите му са като ромон на горски поток, а мелодията — смес между славея и бухала!

— Капитан Лоутън — извика раздразнен докторът — едно нещо е да презираш светлината на класическото познание, съвсем друго да те презират за собственото ти невежество!

В този момент на вратата някой извика силно и смехът спря като отсечен, а драгуните инстинктивно се хванаха за оръжията, готови и за най-лошото. Вратата се отвори и влязоха мародерите, които държаха амбулантния търговец? превит от тежестта на чувала си.

— Кой е капитан Лоутън? — попита главатарят, който оглеждаше стаята доста изумен.

— На вашите услуги — отговори войникът сухо.

— Тогава, ето тук, предавам ви един осъден предател. Харви Бърч, търговецът-шпионин.

Лоутън впи очи в стария си познайник и като се обърна към мародера, попита го:

— И кой сте вие, господине, който говорите така свободно за съседите си? Извинете ме, ето това е командващият офицер. Обърнете се към него.

— Не — каза мъжът намръщено — предавам ви го на вас от вас искам наградата си.

— Вие ли сте Харви Бърч? — попита Дънуди като се приближи с авторитет, който накара разбойника да се дръпне в ъгъла на стаята.

— Аз съм — отговори той гордо.

— И предател на родината си — продължи майорът строго. — Знаете ли, че имам пълното право да нареда да ви екзекутират още тази нощ?

— Това не е желанието на Бога. Да ме повика толкова скоро при себе си — отговори Харви замислено.

— Вярно е. И към живота ти ще се добавят още няколко кратки часа. Понеже престъплението ти е най-отвратителното за един войник,

ще получиш войнишко възмездие. Ще умреш утре.

— Божия воля.

— Много време ми отне докато хвана злодея — мародерът леко се измъкна напред — и се надявам да ми дадете документ, с който да си получа наградата. Обещано е да се плати в злато.

В този момент влезе дежурният офицер и се обърна към майора:

— Майор Дънуди, стражите докладват, че близо да вчерашната битка гори някаква къща.

— Това е колибата на търговеца — промърмори главатарят на бандата. — Не съм му оставил и треска за покрив. Трябваше да я запаля отдавна, но ми трябваше за капан в който да падне хитрата лисица.

— Вие сте много изобретателен патриот — каза Лоутън. — Майор Дънуди, поддържам искането на този достоен човек и моля за разрешение да възнаградим него и приятелите му.

— Имаш го. А ти, нещастни човече, пригответи се за съдбата, която ще те сполети още преди изгрев слънце.

— Животът няма с какво да ме изкуси — каза Харви и впери обезумял поглед в лицата около него.

— Елате, достойни чедра на Америка — каза Лоутън. — Елате да получите наградата си.

Бандата нетърпеливо прие поканата и последва капитана към мястото, където квартируваха неговите конници. Дънуди спря за момент, поради нежеланието си да тържествува над паднал враг и после продължи:

— Вече си бил съден, Харви Бърч. И истината е, че си враг и си много опасен за свободата на Америка, за да останеш да живееш.

— Истината! — повтори търговецът и се изправи сякаш чувалът не бе на гърба му.

— Да, истината. Обвинен си, че си се навъртал около континенталната армия, за да събираш сведения и да ги предаваш на врага, за да могат те да осуетят намеренията на Вашингтон.

— Мислите ли, че и Вашингтон ще каже същото?

— Без съмнение. Дори той би те осъдил.

— Не, не, не! — извика търговецът с глас, който сепна Дънуди. — Вашингтон може да види под кухите възгледи на фалшивите

патриоти. Нима той не рискува всичко на карта? Ако бесилото е готово за мен, няма ли приготвено друго и за него?

— Не, не, — Вашингтон никога не би казал да ме обесите.

— Имаш ли нещо, нещастнико, с което да убедиш главнокомандващия, че не трябва да умреш? — попита майорът, който се съвзе от изненадата, породена от поведението на Харви.

Бърч трепереше, защото в гърдите му се бореха силни чувства. Лицето му пребледня като на мъртвец, а ръката му извади от гънките на ризата една ламаринена кутийка. Отвори я и показа, че вътре има малък лист хартия. За миг очите му се спряха на документа и вече бе протегнал ръката си към Дънуди, когато внезапно се дръпна назад и възкликна:

— Не, това ще умре с мен. Това са условията на моята служба, и няма да откупя живота си с нарушаването им. Ще умре с мен.

— Дай тази хартийка и може би ще живееш — каза Дънуди, който очакваше да открие нещо важно.

— Ще умре с мен — повтори Бърч, като лицето му се зачерви и особена светлина огря лицето му.

— Хванете предателя — извика Дънуди — и му вземете хартийката.

Подчиниха се незабавно, но търговецът бе твърде бърз — за миг той глътна документа. Офицерите спряха изумени, но хирургът извика:

— Дръжте го. Ще му дам нещо за повръщане!

— Стой — каза Дънуди и го повика с жест да се върне. — Ако престъплението му е тежко, такова ще е и наказанието.

— Водете ме — каза търговецът като пусна чувала на земята и се приближи до вратата с необяснимо достойнство.

— Къде? — попита Дънуди изумен.

— Навесилото.

— Не — каза майорът ужасен от собственото си решение. — Задължен съм да заповядам екзекуцията ти, но не толкова набързо. Давам ти до утре в девет, за да се приготвиш за ужасното събитие.

Дънуди прошепна заповедите си в ухото на един млад офицер и махна на търговеца да тръгва. Това събитие прекъсна веселието около масата и офицерите се запътиха да спят. Скоро се чуваха само тежките стъпки на часовия, който крачеше пред хотел Фланаган.

[1] Четирите ъгъла, от английски. — Б. пр. [↑](#)

XVII ГЛАВА

*При някои, безкористните чувства
във всеки израз на лицето безхитростно
личат
гдето Любовта, Надеждата и Жалостта
кат' в огледало се оглеждат;
но суровият живот тез образи да замъгли
умее,
и с други да ги замени, създадени да скрият
лицето на безброй злини.*
Дуо

Офицерът, на когото Дънуди повери охраната на търговеца го предаде на сержанта на караула. Подаръкът на капитан Уортън не бе оставил без последствия и младият лейтенант и някои танцови стъпки на предметите пред очите му, му напомниха, че трябва да се върне към естественото си състояние, като поспи. След като предупреди охраната на Харви да не го изпуска от очи, той се уви в шинела си и скоро заспа на една пейка в близост до огъня. По продължение на цялата задна част на къщата бе пристроен груб навес, а в единия му край бе преградена в малка стаичка, предназначена за по-дребните домакински пособия. Но заради опасните времена всичко ценно бе извадено оттам и Бети Фланаган, още с пристигането си бе избрала това място за склад на стоката си и подслон за собствената си персона. Там също бяха оставили резервно оръжие и друг багаж на войниците. Тези общи съкровища бяха поставени под охраната на часови, който стоеше под навеса и пазеше щабквартирата отзад. Един друг часови, който охраняваше конете на офицерите близо до къщата, можеше да вижда задната част на стаичката и тъй като тя нямаше никакъв прозорец или друг отвор, сержантът реши, че това е най-подходящото място за затворника до екзекуцията му. Няколко допълнителни съображения

накараха сержант Холистър да избере това място, и сред тях беше фактът, че перачката не е там, а спи пред кухненския огън и сънува, че конницата напада противников отряд, като взема звуците на носа си за тръбите на вирджинците, свирещи „атака“. Друга причина бяха особените възгледи, които сержантът имаше за живота и смъртта, които го отличаваха от останалите в ескадрона като човек с достойна за подражание набожност и смиреност. Той бе на повече от петдесет години и половината от това време бе носил оръжие. Непрекъснатите срещи със смъртта бяха предизвикали у него реакция много различна от обикновените морални последствия на подобни сцени. Той бе станал не само най-стабилният, но и най-достойният за доверие човек от конницата. Капитан Лоутън бе възнаградил тази вяност като го бе направил сержант за свръзка.

Следван от Бърч, той отвори мълчаливо вратата на импровизирания затвор и освети с фенера си стаичката, за да влезе. Сержантът седна на едно буре, съдържащо питието на Бети, и махна с ръка на Харви да седне на друго, като остави фенера на пода. Драгунът се вгледа изпитателно в лицето на затворника и отбеляза:

— Приличаш ми на човек, който ще приеме смъртта като мъж. Затова те доведох тук, където можеш да събереш мислите си необезпокояван от никого.

— Това е ужасно място, за да се подготвиш за смъртта — каза Харви и огледа с празен поглед малкия си затвор.

— Що се отнася до това, — отговори ветеранът — то няма голямо значение за големия отчет, който човек трябва да даде, като подрежда мислите си за последен път, за да се убеди, че са достойни за повика на отвъдния свят. Ето тук имам една малка книга, от която винаги преди бой чета и тя ми дава големи сили във време на нужда. — Докато говореше, той извади една Библия от джоба си и я подаде на търговеца. Той я пое почтително, но беше някак разсеян и очите му блуждаеха наоколо, което накара сержанта да мисли, че го е обзел страх. Той се зае със задължението да го утеши.

— Ако нещо тежи на съвестта ти, сега е моментът да се отървеш от него — ако си сторил зло на някого, давам ти думата си на драгун, че ще направя всичко възможно да го поправиш.

— Малко хора нямат грехове — отговори търговецът и отново погледна събеседника си с отсъстващ поглед.

— Вярно, това е естествено за греха. Но се случва и така, че човек съжалява за стореното. В края на краищата никой не иска да умре с тежък грях на съвестта.

Харви вече бе огледал мястото и знаеше, че няма начин да избяга. Но тъй като надеждата последна напуска човешката душа, той насочи вниманието си към драгуна и му отправи такъв изпитателен поглед, че сержантът трябваше да отклони своя, пред нечовешкото изражение на лицето му.

— Научен съм да оставям товара на греховете си в краката на Спасителя — отговори търговецът.

— Да, разбира се, това е добре, но справедливостта трябва да възтържествува, докато има възможност за това. Откакто започна войната страната пи изживява неспокойни времена и много хора бяха лишени от законната им собственост. Често дори аз не мога да примиря съвестта си, когато конфискувам собственост съвсем законно.

— Тези ръце — каза търговецът и протегна напред слабите си, кокалести пръсти — цял живот са се трудили и нито в един миг не са грабили.

— Добре е, че е така — каза чистосърдечният войник — и не се съмнявам, че сега за теб това е голяма утеха. Има три големи греха, които ако не тежат на съвестта на човека, той може да се надява да премине изпитанието и да бъде със светците на небето. Това са кражбата, убийството и дезертьорството.

— Слава Богу, — отвърна Харви — все още не съм отнемал човешки живот.

— Ако убиеш човек в справедлив бой, това е изпълнение на дълг. Ако се биеш за несправедлива кауза, вината пада върху цялата нация и човек бива наказан тук, на земята заедно с всички останали. Но да убиеш човек ей така, хладнокръвно, в очите на Бога е престъпление равно на дезертьорството.

— Никога не съм бил войник, затова и не съм дезертирал — каза търговецът и подпря тъжно лицето си с ръка.

— Но дезертьорство е не само когато напуснеш знамето на частта си, макар че, това е най-лошият вид. Човек може да изостави страната си в час на нужда.

Бърч зарови лице в ръцете си и се затресе целия. Сержантът го загледа изпитателно, но добрите чувства надделяха над неприязънта и

той продължи меко:

— И все пак мисля, че този грях може да се прости, ако човек честно се разкае. И няма голямо значение кога и как умираш, стига да умреш като мъж и християнин. Препоръчвам ти да кажеш молитвите си и да починеш малко. Няма надежда да получиш милост, защото полковник Сингълтън е дал категорична заповед да те екзекутираме, когато те заловим. Не, нищо не може да те спаси.

— Истина говориш — извика Бърч — сега е твърде късно — унищожих единствената си защита. Но той ще отдаде заслуженото на паметта ми.

— Каква защита? — попита сержантът със събудено любопитство.

— Няма значение — каза Бърч, възвърнал естественото си държание и сведе очи, за да избегне погледа на другия.

— И кой е „той“?

— Никой — отвърна Харви с явно нежелание да говори повече.

— Никой и няма значение малко могат да ти помогнат сега — каза сержантът и стана да си отива. — Завий се е одеялото на мисис Фланаган и се опитай да поспиш. Сутринта ще те повикам навреме. От все сърце желая да ти помогна; защото не мога да търпя, когато бесят човек като куче.

— Тогава ти можеш да ме спасиш от позорна смърт — скочи Бърч на краката си и хвана сержанта за ръката — О, какво ли не бих ти дал за награда!

— Как? — попита сержантът и го погледна изненадан.

— Виж — каза търговецът и извади няколко гвинеи — това е нищо в сравнение с това, което ще ти дам, ако ми помогнеш да избягам.

— Дори и да си човека, чийто лик е на монетите, пак не бих дори чул за такова престъпление — каза войникът и хвърли парите на пода е презрение. — Хайде, хайде, нещастнико, помири се с Бога, защото само той може да ти е полезен сега.

Сержантът взе фенера и с възмущение остави търговеца да размишлява за очакващата го съдба. Бърч се отпусна в сламеника на Бети, а сержантът навън даваше необходимите указания на часовия.

Холистър завърши с думите:

— Животът ти зависи от това дали ще избяга. Нека никой да не влиза при него до сутринта.

— Но, заповедта е да пускам перачката да влиза и излиза, когато поиска!

— Добре, така да бъде, но внимавай да не се измъкне в гънките на фустата и!

Сержантът обиколи всички часови наоколо и им даде подобни инструкции. Известно време след като сержантът си отиде, в самотния затвор на арестувания бе тихо, а после часовият вън чу равномерно му дишане, което говореше за човек дълбоко заспал. Часовият се чудеше на такова безразличие към живота, което дори на прага на смъртта може да позволи на организма да вземе нужния му сън. Но от много време Харви Бърч бе считан за презряна твар в ескадрона, за да може каквото и да било съчувствие да се добави към тези мисли на часовия. Защото едва ли в цялата конница щеше да се намери човек с неговия ранг, който да прояви толкова загриженост, колкото сержанта и да прояви толкова добронамереност. Или човек, който не би отказал както него подкупа, макар и може би поради не толкова достойни мотиви. У войника се събуди чувството за неудовлетворена справедливост — той пазеше човек, потънал в сън, от който сам бе лишен, и който показваше такова безразличие пред лицето на най-строгото наказание, което военната дисциплина можеше да наложи за предателството към каузата на свободата на Америка. Неведнъж му се прииска да смути съня на търговеца с тормоз и ругатни, по дисциплината и чувството за срам го накараха да се въздържи.

Мислите му скоро бяха прекъснати от перачката, която дойде залитайки през вратата на кухнята, като ругаеше ординарците на офицерите, които с шегите си бяха смутили съня и до огъня. Часовият чу достатъчно, за да разбере причините за гнева ѝ, но всички опити да завърже разговор с нея бяха безуспешни, така че я остави да влезе в стаичката си без да може да ѝ каже, че вътре има друг човек. Шумът от свличането и в сламеника до Харви бе последван от тишина, която скоро бе нарушена от подновеното му равномерно дишане, сякаш нищо не се беше случило. В този момент дойде смяната. Часовият, засегнат от презрението на търговеца предаде нарежданията на новия и възкликна:

— Можеш да се топлиш като танцуваш, Джон. Търговецът-шпионин е пуснал цигулката си, чуваш, а и Бети скоро ще се включи.

Шегата бе последвана от смеха им и в този момент вратата се отвори и отвътре излезе Бети, която се заклати към предишното си място.

— Стой! — извика часовият и я хвана за дрехите — Сигурна ли си, че шпионинът не ти е в джоба?

— Не го ли чуваш, че ми хърка в стаята тоя мошеник, ти долен стражар такъв! — Бети се задъхваше от гняв и цялата трепереше. — Така ли се отблагодарявате на една прилична жена, като слагате мъж да спи в леглото ѝ, мръсници такива?!

— Фю-ю-ю, имаш ли нещо против човек, дето ще го бесят сутринта? Сега си поспива, а утре ще си подремне, но задълго.

— Махай си лапите, злодей — извика тя и пусна малката бутилка, която той успя да измъкне от ръцете ѝ. — Ще ида при капитан Джак, да видя дали той е заповядал в леглото ми да сложите тоз обесник, легло на вдовица, при това!

— Млъкни стара развратнице — каза войникът през смях, като свали бутилката от устните си, за да си поеме въздух — ще събудиш господина. Нали не искаш да смутиш последния му сън?

— Ще събудя капитан Джак и ще го доведа тук да те оправи тебе нехранимайко, да ти каже как да се отнасяш с една бедна вдовица, мародер такъв!

С тези думи, които предизвикаха само смях у часовия, Бети зави клатушкайки се зад ъгъла и се запъти към квартирата на любимеца си, капитан Джон Лоугън, в търсене на справедливост. Но до края на нощта не се появи нито офицерът, нито жената и нищо не обезпокои почивката на търговеца, който за изумление на часовите продължи да спи, показвайки им колко малко бесилката може да се отрази на съня му.

XVIII ГЛАВА

*Данаил тук съди, да Данаил
слава теб, о, мъдър съдия.*

Венецианският
търговец
Шекспир

Бандитите с радост последваха капитан Лоутън до квартирата му. Той винаги бе показвал толкова много жар при защитата на каузата, която бе прегърнал, толкова малко обръщаше внимание на опасностите, когато заставаше срещу противника, а и външният му вид и строго лице немалко допринасяха за ужаса, който вдъхваше, че тези му качества му бяха спечелили репутация, твърде различаваща се от тази на ескадрона в който служеше. Безстрашието му се считаше за свирепост, а стремглавостта му — за естествена склонност към жестокост. От друга страна, няколкото му прояви на снисходителност или по-точно на добре премерена справедливост му бяха спечелили сред част от хората репутация на прекалено въздържан човек. Рядко похвалите или обвиненията на обществото попадат там където са заслужени в точните си пропорции.

Докато бе в присъствието на майора, главатарят на бандата чувстваше неудобството, което порокът изпитва в присъствието на добродетелта, но след като излезе от къщата той изведнъж се почувства незащитен от по-мекия му характер. Капитан Лоутън гледаше мрачно, което често заблуждаваше тези, които не го познават отблизо и за него се говореше, че когато се смее със сигурност се готви да накаже. Главатарят се приближи до него и заговори тихо:

— Винаги е добре човек да може да различи приятелите от враговете си.

На тези думи капитанът отговори само с някакъв звук, който другият изтълкува като съгласие.

— Предполагам, че Вашингтон има добро мнение за майор Дънуди? — гласът издаваше повече съмнение, отколкото въпрос.

— Някои хора смятат така, да.

— Много от приятелите на Конгреса на тази страна искат конницата да се командва от някой друг. Поне аз, ако имах подкрепата на войската, можех да свърша много неща за каузата, в сравнение с които залавянето на търговеца е дреболия.

— Така ли? Например?

— Можем да печелим не само ние, но и офицерът, който ни покрива — каза мародерът с многозначителен тон.

— Как? — попита Лоутън и ускори крачка, за да не ги чуват останалите.

— Ами, близо до кралските позиции, под самите дула на възвишенията има добра плячка, само ни трябва добра охрана от хората на Де Ланси^[1] и да ни пазят да не ни отрежат пътя за отстъпление откъм Кингс Бридж.

— Мислех, че беглеците са поели цялата плячка за себе си.

— Вземат доста, но са длъжни да щадят техните си хора. Бил съм нататък два пъти по споразумение с тях — първия път се държаха достойно, но втория път ни нападناха и ни отблъснаха. Всичко задигнаха те.

— Много непочтено, наистина. Чудя се как един почтен човек може да се свърже с тях.

— Необходимо е да се разбираме с някои от тях или могат да ни разбият. Но човек без чест е по-лош и от звяр. Смяташ ли че можем да се доверим на майор Дънуди?

— Искаш да кажеш, на принципите му за чест?

— Да. Нали Арнолд^[2] също се ползваше с доверие докато не хванаха английския майор?

— Не може Дънуди да пожелае да предаде войската си, както Арнолд, но не мисля и че можеш да му се довериш в деликатна работа като твоята.

— Точно така си и мислех — извика мародерът, доволен от собствената си способност да преценява хората.

През това време те достигнаха до една по-добра ферма, в която постройките бяха в прилично състояние. Плевните бяха заети от хората, а конете бяха навързани под дългите навеси, които пазеха

двора от студените северни ветрове. Те се хранеха спокойно със седла на гърбовете, готови да потеглят за най-кратко време. Лоутън се извини и влезе в квартирата си, откъдето след малко излезе с един обикновен фенер и ги поведе към овощната градина, която заобикаляше фермата от три страни. Бандата го последва и реши, че ги води настрана, за да продължат да обсъждат интересната тема, без някой да ги подслушва.

Бандитът се приближи до капитана и продължи разговора с цел да вдъхне по-голямо доверие към себе си и към интелектуалните си качества.

— Мислите ли, че републиканците ще вземат по-голямата част от колониите? — попита главатарят важно с тон на разбиращ от политика човек.

— По-голямата част? — възкликна невъздържано капитанът и после се успокои. — Ако французите ни подпомогнат с пари и оръжие, ще прогоним кралската армия за шест месеца.

— Така се надявам и аз. И тогава ще имаме свободно управление и ние, които се борим за него, ще получим своето.

— О, — каза Лоутън — вашите претенции няма да подлежат на обсъждане, като всички тия роялисти, които сега си гледат фермите ще бъдат презрени. Ти нямаш ферма, предполагам?

— Още не, но ако не си осигуря преди края на войната, после ще стане трудно.

— Точно така. Следвай своя собствен интерес, за да следваш интереса на страната си. Наблягай на службата си и громи роялистите и залагам шпорите си срещу ръждив пирон, че след войната ще станеш чиновник поне в областната администрация.

— Не мислите ли, че хората на Полдинг^[3] са постъпили глупаво, като не са пуснали кралския адютант да избяга? — главатарят изостави всякаква предпазливост, заради свободното държане на капитана.

— Глупаци! — извика Лоутън с горчив смях. — Да, наистина глупаци. Крал Джордж щеше да им плати по-добре, защото е по-богат. Щеше да ги направи богати. Но, слава Богу! Хората са много чудни. Мъже, които нямат нищо, се държат сякаш от верността им зависят богатствата на Индия. Не всички са злодеи като теб, иначе отдавна да сме роби на Англия!

— Как така! — извика мародерът като отстъпи назад и насочи мускета си към гърдите на Лоутън. — Аз съм предаден и ти си ми враг?

— Долна твар! — изкрещя Лоутън и сабята му издрънча в стоманената си кания, когато изби мускета от ръцете му. — Само посмей още веднъж да насочваш пушката си към мен и ще те разцепа до средата!

— А няма ли да ни платите, капитан Лоутън? — каза бандитът разтреперан, защото видя че ги заобикалят драгуни на коне.

— Да ви платя? Да, ще си получите наградата изцяло. Ето ги парите, които даде полковник Сингълтън за наградата. Той хвърли една кесия с монети с презрение в краката им.

— Но оставете пушките и проверете дали са златни! Унижените мародери се подчиниха и усърдно се заеха с тази приятна задача, а в това време, няколко от хората на Лоутън тихомълком махнаха кремъците от мускетите им.

— Е? — попита капитанът нетърпеливо. — Добре ли е? Имате ли обещаната награда?

— Парите са точно и сега с ваше позволение, ще си вървим.

— Стойте. Наградихме ви за хващането на шпионина, но ще ви накажем за грабеж, подпалвачество и убийство. Дръжте ги момчета. По закона на Мойсей — четиридесет, без една пръчки на всеки!

Заповедта бе дадена на хора, които нямаха желание да не й се подчинят и за секунда всеки от бандата бе завързан за ябълково дърво. Сабите засвяткаха веднага и от дърветата като по магия бяха отрязани клони, после от тях бяха подбрани най-жилавите и скоро по един драгун работеше усърдно с всеки един от тях. Капитан Лоутън хуманно нареди да не се превишава наказанието, предвидено от закона на Мойсей, и скоро в градината се чу вавилонски шум. Виковете на главатаря се чуваха най-силно от всички, защото капитанът бе подсказал на наказващия го драгун, че става дума за офицер и трябва да му се отдели особено внимание. Боят бе осъществен с голяма енергия и точност, и нямаше никакви нередности, освен че никой от войниците не започна да брои преди да е направил десетина удара, за да могат, както си казаха те, да намерят подходящи места за удряне. След като операцията приключи задоволително, Лоутън нареди на

хората си да оставят бандитите да се облекат и да се качват на конете си, защото трябваше да вървят да патрулират на друго място.

— Виждаш ли, приятелю — каза капитанът на готвещия се да си тръгне мародер — мога и да те покривам, в известен смисъл, ако се наложи. Ако се срещаме често, ще те покрия с белези, които макар и не много достойни, поне ще са заслужени.

Мародерът не му отговори. Беше зает с мускета си и да подканва хората си да бързат. Когато се приготвиха, те се запътиха към едни скали недалеч оттам, над които имаше гора. Луната тъкмо изгряваше и групата драгуни ясно се виждаше на мястото си. Изведнъж бандитите се обърнаха, насочиха мускетите си и дръпнаха спусъците. Това действие не остана незабелязано, драгуните чуха щракането на оръжията и отговориха с дружен подигравателен смях, а капитанът извика:

— Бандити, познавам ви! Затова махнах кремъците!

— Трябваше да махнеш и този на пистолета ми! — извика главатаря и в следващия миг стреля. Куршумът одраска ухото на Лоутън, който се изсмя и каза:

— С цяла миля не уцели!

Един драгун забеляза приготовленията на мародера и заби шпори в корема на коня си. Разстоянието не бе голямо и бързината на коня принуди главатаря да изостави и парите, и мускета си, за да може да избяга. Войникът се върна с пляката и я предложи на капитана, но той му каза да я задържи, докато самият бандит дойде да си я поиска. За един съд от съществуващите тогава, нямаше да е никак лесно да нареди възстановяването на собствеността върху парите, тъй като сержант Холистър ги раздаде съвсем справедливо на войниците малко след това. Патрулът потегли, а капитан Лоутън се запъти към квартирата си с намерение да поспи. Една фигура се движеше в посока към гората, в която се скриха скинърите и той я забеляза. Обърна се на петата си, отиде до нея и за негова най-голяма изненада, видя перачката — по това време на нощта и на това място.

— Бети! Ходиш на сън или сънуваш будна? Не те ли е страх да не срещнеш духа на старата Джени в това нейно любимо пасище?

— А, капитан Джак — отговори тя и така залиташе, че и бе трудно да си изправи главата — не търся Джени или нейния дух, а едно биле за ранените, трябва да се бере точно като го огрее луната.

Расте ей там, под опия скали. Трябва да бързам, че магията ще се развали.

— Глупачка, мястото ти е на сламеника, а не при онези скали. Ако паднеш оттам ще си строшиш кокалите. Освен това, там някъде се скриха и скинърите, ако им паднеш в ръцете, със сигурност ще им се прииска да си изкарат на някого боя, които им теглих. По-добре се връщай, стара жено, и довърши съня си. Утре тръгваме.

Бети не послуша съвета, а продължи на зигзаг към целта си. Тя спря за миг, когато Лоутън спомена бандитите, но веднага продължи и скоро се изгуби сред дърветата.

Когато капитанът влезе в къщата, часовият при входа го попита дали не е срещнал Бети Фланаган и му каза, че му е пробила ушите с оплакванията си от хората в „хотела“ и е питала за него, за да възстанови справедливостта. Лоутън го изслуша изненадан, сякаш му хрумна нещо, направи няколко крачки към овощната градина, няколко минути крачи напред назад пред вратата на къщата и накрая влезе вътре, хвърли се на леглото с дрехите и заспа дълбоко.

Междувременно мародерите бяха достигнали върха и се бяха пръснали в различни посоки из гората. Когато видя, че не ги преследват, което бе невъзможно да се направи с кон, главатарят изсвири, за да събере бандата и скоро разпердушинената група се събра на място, на което малко можеха да се безпокоят, че ще се появи враг.

— Е — каза един от тях край запаления малък огън, който трябваше да ги предпазва от студа — работата ни в Уестчестър свърши. Вирджинците ще направят това място горещо за нас.

— Ще му източа кръвта, — каза главатарят — па ако ще и да умра в следващия миг.

— Много си смел тук, в гората — отговори му другия с дивашки смях. — Защо не го улучи от трийсетина метра, след като толкова се хвалиш?

— Заради конника, иначе щях да убия този Лоутън на място. Освен това, треперех от студа и ръката ми беше нестабилна.

— Кажи, че от страх и няма да е лъжа — каза му другият подигравателно. — Ако ме питаш мен, никога вече няма да ми е студено — гърбът ми гори, като че ли хиляда скари са запалени на него.

— И ще се оставиш да те набият така, а после ще целунеш и пръчката?

— Ако е за целуването, и то няма да е лесна работа. Моята се натроши на такива малки парченца, че няма какво да се целува. Но предпочитам да си оставя половината кожа, отколкото цялата. А точно това ще стане, ако дразним този луд вирджинец отново. Ако е рекъл Господ, по всяко време съм готов да му дам достатъчно кожа за да си направи едни добри ботуши, но да си ми остави останалата. Ако знаеше, щеше да останеш при майор Дънуди, който не знае и половината от делата ни.

— Млъкни, бърбив глупако. — изкрещя ядосано главатарят. — Дрънкането ти може да подлуди човек. Малко ли е, че ни ограбиха и ни биха, ами сега трябва да ни мъчиш с глупостите си? Помогни да извадим нещо за ядене, ако е останало, и си запуши устата с храна.

Тази заповед бе изпълнена и скоро всички се приготвиха за оскъдна вечеря, сред степания и гърчове, поради лошото състояние на гърбовете си. Огънят гореше в една пукнатина, в скалата и след време, те започнаха да се съвземат от объркването, причинено от бягството им, и да овладяват разпилените си чувства. След като утолиха глада си, с все още разхвърляни наоколо дрехи, за да могат да превързват раните си, бандитите започнаха да мислят за отмъщение. Така прекараха около час и бяха предложени най-различни планове за действие, но тъй като за повечето бе необходима смелост и бяха опасни, разбира се, бяха изоставени. Нямаше как да изненадат драгуните, чиято охрана винаги бе на мястото си, а възможността да срещнат капитан Лоутън сам, също бе твърде малка, защото той непрекъснато бе нащрек и сменяше лагерите си толкова бързо, че бе почти невъзможно да го срещне човек, освен по случайност. От друга страна, нямаше никакви гаранции, че една такава среща би завършила добре за тях. Хитростта му бе пословична и в Уестчестър нямаше препятствие, което да спре набезите на вирджинската конница. Постепенно разговорът взе друга насока и накрая се спряха на план, с който не само щяха да отмъстят, но и щяха да получат допълнителни стимули за усилията си. Всичко бе обсъдено в подробности, бе уточнено времето, начина на действие, с една дума нищо не липсваше в подготовката на поредния злодейски акт, когато го стресна глас, който говореше силно:

— Оттук, капитан Джак, тук са бандитите и се греят на огъня. Бързо, че да ги изтрепеш докато седят. Оставете конете и стреляйте с пищовите!

Тази ужасяваща покана бе достатъчна, за да наруши мислите на бандата. Те скочиха на краката си и понеже бяха уговорили мястото и времето на срещата за бъдещата си акция, разпиляха се по четирите посоки на света. Чуха се гласове, подвиквания, но понеже мародерите бяха добре научени да се придвижват бързо пеша, скоро се пръснаха без следа.

Не след дълго Бети Фланаган се появи до огъня и много хладнокръвно заразглежда нещата, които скинърите бяха изоставили — храна и най-различни дрехи. Тя седна и си приготви закуска с най-голямо удовлетворение. Около час прекара потънала в мисли с подпряна на лакът глава, след което събра дрехите, които и харесват и потъна в гората, оставяйки огъня да осветява околните скали, докато и последната му главня не изгасна и мястото не потъна в самота и тъмнина.

[1] Бандите, наричани от местните хора „каубои“, бяха под командването на полковник Де Ланси. Този джентълмен, а той беше такъв и по образование и по произход, бе станал много омразен на американците поради приписваната му жестокост, макар че нямаше доказателства, да е извършвал нещо повече от обикновените за времето на войната действия. — Б. а. ↑

[2] Бенедикт Арнолд — (1741–1801), американски генерал, решил да предаде на англичаните крепостта Уест Пойнт (на югоизток в щата Ню Йорк, сега там се намира военната академия на САЩ). След задържането на Андре, той бил разобличен. — Б. пр. ↑

[3] Авторът споменава лице, чиято роля е била само на местно равнище и за това няма да е известно на широката публика. — Б. а. ↑

XIX ГЛАВА

*Недей тогаз сърце си мъчи —
кога тежки глождят те съмнения,
да спреш е лудост, да вървиш е смърт,
тогаз напред, да мислиш време нямаш.*

Лапландска любовна
песен

Докато другарите му спяха, забравили за опасностите и трудностите, сънят на Дънуди бе неспокоен и накъсан. След като прекара една неспокойна нощ той стана неотпочинал от коравото легло, в което бе легнал с дрехите и без да буди никого излезе навън, за да потърси облекчение. Меките лъчи на луната вече избледняваха в зората, вятърът бе спрял и вдигащите се мъгли обещаваха един от тези хубави есенни дни, които сякаш като по магия настъпват след буря. Часът, определен за тръгване не бе още дошъл и той искаше да остави хората му да почиват колкото може по-дълго. Запъти се към мястото, на което предната вечер бяха наказани скинърите, дълбоко замислен за собственото си положение, несигурен как да помири чувството за дълг и любовта си. Въпреки че самият той не се съмняваше в чистите намерения на капитан Уортън, не беше никак сигурен, че офицерите, които ще решават съдбата му ще са също толкова доверчиви. Независимо от личните си чувства към него, той бе сигурен, че екзекуцията на британския офицер би направила невъзможен съюза със сестра му. Предната вечер бе изпратил един офицер до полковник Сингълтън, който командваше предната линия и по него му предаде за залавянето на капитана и собственото си мнение за неговата невинност, като искаше нареждания за по-нататъшната съдба на пленника. Тези заповеди той сега очакваше да пристигнат всеки момент и собствените му тревоги нарастваха с приближаването на часа, в който може би щяха да лишат капитана от защитата му. С Тези

мисли той крачеше из овощната градина и така достигна до скалите, които бяха спасили скинърите в бягството им предната вечер. Тъкмо щеше да се обърне назад за да си върви, когато един неочакван вик го накара да се сепне:

— Стой или си мъртъв!

Дънуди се обърна изненадан и видя един човек застанал на скалата с насочен към него мускет. Светлината все още не бе достатъчна, за да го види добре и едва когато се вгледа внимателно успя с изумление да различи чертите на амбулантния търговец. Веднага осъзна опасното положение, в което се намира, но бе под достойнството му да моли за милост или да избяга, дори и да би било възможно. Извика му с твърд глас:

— Ако ще ме убиваш, стреляй. Никога няма да бъда твой пленник!

— Не, майор Дънуди — каза Бърч и свали мускета си. — Нямам намерение нито да ви пленявам, нито да ви убивам.

— Тогава, какво искаш, мистериозно същество?

— Доброто ви мнение за мен. Искам всички добри хора да ме съдят снизходително.

— За теб трябва да е безразлично как ще те съдят хората. Тяхната присъда изглежда не може да те достигне.

— Бог пази живота на слугите си, за да ги съди сам — каза търговецът сериозно. — Преди няколко часа бях ваш пленник и ме заплашваше бесилка. Сега вие сте мой пленник, но майор Дънуди, вие сте свободен. Наоколо има хора, които биха се отнесли с вас по-сурово. От каква полза ще е сабята ви срещу оръжие като мойто и стабилна ръка? Послушайте съвета на човек, който никога не ви е причинил зло и никога няма да го направи. Никога не се доближавайте до гора, когато сте сам и без кон.

— А имаш ли приятели, които са ти помотали да избягаш и не са толкова щедри колкото теб?

— Не. Наистина съм съвсем сам. За мен знаят само Бог и той.

— И кой? — попита майорът с интерес, който не можеше да овладее.

— Никой — отговори търговецът, възвръщайки самообладанието си. — Но сега става дума за друго, майор Дънуди. Вие сте млад и щастлив, има хора, които са скъпи за вас и не са далеч от тук. Тези,

които най-много обичате са в опасност. Опасност отвън и отвътре. Удвоете бдителността си, засилете патрулите, но без много шум. С вашето мнение за мен, ако ви кажа повече, ще решите че ви подготвям клопка. Но запомнете, пазете най-много тези, които най-много обичате.

Търговецът изпразни мускета си във въздуха и го хвърли в краката на изумения майор. Когато изненадата му и димът се разсеяха, Дънуди погледна нагоре, но мястото, на което бе стоял търговецът бе празно.

От вцепенението му го извади конски тропот и сигнал на тръба. Изстрелът бе привлякъл вниманието на един патрул и ескадронът бе вдигнат под тревога. Без да дава обяснения на конниците, майорът се върна бързо в лагера, където завари конниците въоръжени и в очакване на командира си. Офицерът, който отговаряше за подобни неща бе наредил да се свали надписа „Хотел Фланаган“ и сега стълбът бе готов за екзекуцията на шпионина. След като чуха от майора, че сам той е изпразнил мускета, който вероятно е бил изоставен от скинърите при бягството им (защото Дънуди бе вече научил за наказването им от Лоутън и реши да премълчи за срещата си с Бърч) офицерите му предложиха да екзекутират търговеца преди да тръгнат. Той все още не можеше да повярва, че каквото бе видял е истина и заедно с една група офицери последва сержант Холистър към мястото където трябваше да е затворника.

— Е господине — каза майорът на часовият пред вратата — надявам се, че сте опазил затворника?

— Все още спи — отговори войникът. — И хърка така, че не можах да чуя тръбата.

— Отворете и го доведете.

Заповедта бе изпълнена и за пълно изумление на честния ветеран, който влезе вътре, завари мястото в безпорядък — палтото на търговеца бе там, където би трябвало да е той самият, част от гардероба на Бети бе пръснат по пода, а самата тя спеше на сламеника, потънала в пълна забрава и облечена както обикновено с изключение на черното й боне, което тя носеше непрекъснато и всички смятаха, че го използва както за дневна, така и за нощна шапчица. При влизането и възклицанията им тя се събуди.

— Да прая закуска ли мъ будите? — каза тя и разтърка очи. — Верно, изглеждате, катч'ели ша ма глътнете мен. Търпение милинки, малко търпение и ще ви направя такива пръжки, дет'не сте ги сънували...

— Пръжки! — повтори сержантът, който в присъствието на офицерите забрави религиозните си схващания. — Теб ще те опечем, безпътна жено! Помогнала си на проклетия търговец да избяга!

— Ти си безпътник и гадния търговец и той! — извика Бети, която лесно се палеше — Мистър сержант, к'во общо имам с търговци и с избягване! Можех и аз да съм на търговец жена и да си ходя с коприни, само да бях се взела със Соуни Мактил, вместо да са мъкна по петите на шайка драгуни-разбойници, дет не знаят как да се държат с почтена дама!

— Приятелчето е оставило Библията ми, вместо да се подготви да умре като добър християнин, той е мислил как да избяга.

— Че кой ще ти седи да го бесиш кат' пес? — извика Бети, която бе започнала да разбира за какво става дума. — Секи ней кат' теб, мистър Холистър.

— Тишина! — извика Дънуди. — Господа, трябва внимателно да разследваме това. Освен вратата, друг отвор няма, а той не би могъл да мине през нея без стражата да го забележи и да се направи, че не го вижда или да е бил заспал на поста си. Извикайте часовите.

Тъй като те не бяха в строя любопитството вече ги бе довело на мястото и всички отричаха да са виждали който и да било да излиза, с изключение на един, който каза, че е видял Бети, но не я е спрял в съответствие със заповедта.

— Лъжеш, мошеник, лъжеш — извика тя след като нетърпеливо изслуша обвиненията му. — Ще клеветиш една стара жена, че оди из лагеря ноще! Тук съм спала кат нахранено бебе, цяла нощ!

— Вижте ето тук сър — каза сержантът, като се обърна почтително към Дънуди. — В Библията има нещо написано, което го нямаше преди! Аз нямам семейство и няма какво да записвам в Библията!

Един от офицерите прочете на глас: *Долупотписния удостоверявам, че ако избягам, Бог ми е само помогнал и на Божиата му милост ся оставям. Принуден сам да взема дрехите на жената, но в джеба и има компинсация. Подписан с ръката си: Ларви Бърч.*

— К'во-о-о? — изрева Бети — обрал е никаквецът старата жина от сичко?! Обисете го! Фанете го и го обисете, майоре! Ако има закони по тая зимя!

— Провери в джоба си — каза един от младежите, който се забавляваше наблюдавайки сцената без да го интересуват последиците от нея.

— Ах, Бога ми — каза тя когато извади една гвинея. — Ма той бил чудо човек! Да живеј дълго и да му върри занаята. Халал да са му парцалите, и ако го него обесят, по-големи разбойници шъ останат на свобода.

Дънуди се обърна, за да излезе и видя капитан Лоутън да седи със скръстени ръце, и да гледа мълчаливо пред себе си. Поведението му толкова се различаваше от обичайната за него импулсивност и разпаленост, че озадачи майора. Погледите им се срещнаха и те повървяха няколко минути заедно като разговаряха тихо. След това Дънуди се върна и освободи часовите. Сержант Холистър остана с Бети, която след като се увери, че гвинеята е повече от достатъчна в замяна за изчезналите и неща, бе в най-добро настроение. Перачката от дълго време бе гледала на сержанта с очите на чувствата и още преди време бе решила да премахне някои деликатни възражения свързани с особеното и положение в ескадрона, като го направи наследник на починалия си съпруг. От известно време изглеждаше, че сержантът се ласкае от това предпочитание и Бети, усещайки, че с грубостта си може да го отблъсне, сега се стремеше всячески да компенсира предишното си поведение. Освен грубостта, у нея имаше и достатъчно женственост, за да разбере, че моментите на помирение са и моменти, в които тя владее положението. Ето защо, тя напълни една чаша със сутрешното си питие и му я предложи в знак на помирение.

— Добрите думи между приятели са нищо, знаиш, сержант. Майкъл Фланаган най-много си патеше кат' го обичах най-много.

— Майкъл беше добър войник и смел човек — каза сержантът като изпразни чашата. — Когато той падна ние прикривахме фланга на техния полк. Аз сам минах край него тогава. Горкият човек. Беше по гръб и изглеждаше спокоен, сякаш е умрял от естествена смърт, след като е изкарал черна сипаница.

— О, Майкъл обичаше да си сипва по доста и може да си сигурен, ти и аз здравичката ще подбием стоката. Ама ти си сериозен и

скромен човек мистър Холистър и наистина ще си от помощ.

— Е мисис Фланаган, досега не исках да говоря за нещо, което е легнало тежко на сърцето ми, но сега ще го открия, ако имаш време да ме изслушаш.

— Да слушам? — извика нетърпеливата жена. — Ще слушам, сержант, та ако ще офицерята да не хапнат и залче. Но, пийни си още глътка, тъй ще ти е по леко да говориш.

— Вече не ми липсва смелост — отвърна сержантът и не прие почерпката ѝ. — Бети, мислиш ли че снощи в стаята ти наистина бе търговецът-шпионин?

— Че кой друг?

— Лукавия.

— К'во? Дявола?

— Да, самия Велзевул, преоблечен като него, а скинърите, малки дяволчета.

— Сержанте, малко попрехвърли тоя път, нищо че ако дяволи се разхождат из Уестчестър, то ще трябва да са скинърите.

— Мисис Фланаган, искам да кажа, дяволите vyplътени. Той е знаел, че първо ще арестуваме търговеца Бърч и се е превъплътил в него за да може да влезе в твоята стая.

— И к'во ша иска от мене? — тросна се Бети — И няма ли и без това достатъчно дяволи в ескадрона, та да трябва да излиза чак от бездънната яма да ма плаши?

— От милост към тебе, Бети му е било позволено да дойде. Той си е изчезнал през вратата като се е превърнал в тебе, и това ще ти е съдбата ако не поправиш живота си. О, забелязах как се разтрепери, като му дадох Библията. Мислиш ли, драга Бети, че един християнин ще пише така в Библията? Освен ако не записва раждане или смърт, или нещо такова?

На перачката ѝ стана драго от благостта му, но бе скандализирана от инсинуацията му. Тя обаче овладя яда си и веднага продължи:

— А дявола щеше ли да плати за дрехите? Да. И да надплати.

— Без съмнение парите са лошо нещо — каза сержантът леко смутен от такава проява на честност у някого, когото той смяташе за нечестен по принцип. — И мен се опита да изкуси с блестящата си монета, но Бог ми даде сили да устоя.

— Златото си е съвсем нормално, но ще го сменя и тъй и тъй с капитан Джак. Още днес. Той хич не го е бърз от никакъв дявол.

— Бети, Бети. Не говори пренебрежително за злия дух. Той винаги е наоколо и ще ти се разсърди за приказките.

— Фу-у! Ако има малко от малко здрав стомах, изобщо няма да му е терсене, че една бедна сама жена го е почукнала малко. На друг християнин няма да му е.

— Но косматия няма изобщо стомах, освен, за да яде дечицата на хората — каза сержантът и се огледа ужасен наоколо. — И е по-добре да си имаш приятели навсякъде, щото не се знае какво ще стана, когато той дойде. Бети, никой друг не може да мине от тук и да не го познаят стражите. Това посещение значи е предупреждение...

Тук разговорът им бе прекъснат от един нетърпящ възражение глас, който я повика да направи закуската и те трябваше да се разделят — жената с тайната надежда, че интересът на сержанта бе от по-земно естество, а той — решен да спаси душата си от тъмния дух бродещ из лагера в търсене на жертви.

По време на закуската пристигнаха няколко депеша. Едната от тях съобщаваше за силата и направлението на противника по река Хъдзън, а другата беше заповед да се изпрати капитан Лоутън при първия пост, с охрана от драгуни. Последната инструкция, или по-скоро команда, защото не допускаше никакво отклонение от изпълнението ѝ, окончателно разтревожи Дънуди. Отчаянието и нещастieto на Франсис бяха непрекъснато пред очите му, и десетки пъти той се почувства изкушен да се качи на коня си и да препусне към Локъст, но успя да се овладее. В съответствие със заповедта, той изпрати в имението един отряд, начело с офицер, който трябваше да ескортира Хенри Уортън до указаното място. На офицера той даде писмо, в което окуражаваше Уортън и го уверяваше, че няма да пожали сили в негова полза. Лоутън бе оставен с част от хората си да охранява ранените и веднага след закуска главната част от ескадрона потегли към Хъдзън. Дънуди повтори многократно инструкциите си на Лоутън, като се спря на всяка дума, произнесена от търговеца, и се опита по всякакъв начин да си представи какво точно е имал предвид с мистериозните си предупреждения, докато вече нямаше никакъв повод да забавя повече тръгването си. Той обаче внезапно си спомни, че няма никакви нареждания за полковник Уелмър и вместо да настигне

колоната, се поддаде на желанията си и препусна към Локъст. Конят му бе много бърз и сякаш не бе минала и минута, когато от височината видя самотната долина, а когато стигна долу, видя в далечината ескорта на Хенри Уортън да се отправя през един проход към горните постове. Тази гледка го накара още повече да ускори темпото и скоро достигна до целта си. Франсис бе следвала донякъде ескорта и когато той изчезна от погледа ѝ, тя се почувства изоставена от всички, които са ѝ най-скъпи на света. Необяснимото отсъствие на Дънуди, както и ударът от раздялата с Хенри при такива обстоятелства, бяха окончателно сломили силите ѝ, и тя се свлече на един камък край пътя в ридания, сякаш сърцето ѝ щеше да се скъса. Дънуди скочи от коня, метна юздите на гърба му и след миг бе до нея.

— Франсис, моя Франсис — възкликна той. — Защо тези сълзи? Не се тревожи за брат си. Веднага щом свършим тази акция, ще отида при Вашингтон и ще помоля да го освободят. Бащата на тази страна никога няма да откаже това на един от любимите си ученици.

— Майор Дънуди. За интереса към съдбата на брат ми ви благодаря — каза тя разтреперана, избърса очите си и стана изпълнена с достойнство. — Но да се обръщате така към мен е неприлично.

— Неприлично! Нима не си моя? Със съгласието на баща ти... леля ти... с твоето собствено съгласие, мила Франсис!

— Майор Дънуди, не желая да се намесвам, когато друга дама претендира за сърцето ви, при това преди мен — каза Франсис с усилие да говори твърдо.

— Някоя друга, кълна се в небесата, някоя друга не може да има претенции към мен! — каза Дънуди разпалено. — Ти си единствената господарка на моята душа!

— Вие сте опитен, толкова опитен и с толкова успехи, майор Дънуди, че не е чудно колко съвършен сте в измамите си към доверието на моя пол — отговори Франсис, като се опита да се усмихне, опит, който треперещите ѝ мускули задушиха в самото начало.

— Злодей ли съм аз, Франсис, че ме посрещаш с такива думи? Мамил ли съм те някога? Кой се е намесил по този начин в чистото ти сърце?

— Защо майор Дънуди не почете с присъствието си дома на бъдещия си тъст? Забрави ли той, че там се намира негов ранен

приятел и още един човек, дълбоко нещастен? Забравил ли е, че там се намира и евентуалната му съпруга? Или се бои да не срещне и още някой който може да се нарече така? О, Пейтън, Пейтън, колко съм се лъгала в теб! С доверчивостта си съм те смятала за образец на храброст, благородство, щедрост, вяност...

— Франсис, виждам как се заблуждаваш — извика Дънуди с пламнало лице. — Несправедлива си с мен! Кълна се в най-скъпото за мен, че си несправедлива.

— Не се кълнете майор Дънуди — каза тя с женска гордост. — Времето когато вярвах на клетви мина.

— Мис Уортън, желаете да ме накарате да се направя на глупак, да ме накарате сам да се презирам и със самоизтъкване да се опитам да се издигна в очите ви?

— Не си мислете, че това е толкова лесно, сър — каза Франсис и тръгна към къщата. — Разговаряме насаме за последен път. Но... възможно е баща ми да приветства роднината на майка ми.

— Не, мис Уортън, сега не мога да вляза в къщата му. Това ще е недостойно за мен. Ти ме отблъскваш отчаян. Отивам в тежък бой и може да не доживея да се върна. Ако съдбата се окаже сурова, моля те бъди поне справедлива към паметта ми, помни че и последният ми дъх ще е за твоето щастие.

— Когато каза това, единият му крак вече бе в стремето, но младата му любима го погледна така, че прониза душата му и той застина.

— Пейтън... майор Дънуди, можете ли някога да забравите святата кауза, за която се борите? Дългът пред Бога и пред страната ви, ви забранява да вършите каквото и да било необмислено. Тя има нужда от вас. Освен това... — тя не можа да продължи.

— Освен това, какво? — попита той, като скочи на земята до нея и протегна ръка за да хване нейната. Но Франсис вече се бе овладяла, отблъсна го студено и продължи към къщата.

— Това ли е нашата раздяла? — извика Дънуди отчаян. — Нима съм подлец, че се отнасяш с мен така жестоко? Ти никога не си ме обичала и сега искаш да скриеш собственото си непостоянство с обвинения, които не желаеш да обясниш!

Франсис спря и се обърна към него с толкова чист и изпълнен с чувства поглед, че, покрусен, Дънуди бе готов да коленичи пред нея и

да иска прошка. Тя заговори още веднъж:

— Чуйте ме, майор Дънуди, за последен път. Когато за първи път научим собствените си недостатъци, това е много тежко, но факт е, че наскоро аз разбрах. Срещу теб нямам обвинения, нямам упреци, не и в мислите си, не съзнателно. Дори и да имах право да се боря за сърцето ти, аз не съм за теб. Не, слабо и боязливо момиче като мен не може да те Направи щастлив. Не Пейтън, ти си създаден за славни и велики дела, за смели и големи дела. Душата ти трябва да се съедини с някоя, подобна, някоя, която може да се издигне над слабостите на жените. За теб ще бъде тежест, която ти ще трябва да влачиш след себе си в прахта. Но ако се ожениш за друга, може да се издигнеш до върха на земната слава. Така че, оставям те на такава жена свободно, макар и не с радост и се моля, горещо се моля да бъдеш щастлив с такава жена...

— Мили Боже, ти не познаваш нито себе си, нито мен! Самата ми природа желае жена мила, нежна и постоянна като теб. Не се заблуждавай с празни желания да бъдеш щедра. Това само ме измъчва!

— Сбогом, майор Дънуди. — каза развълнувано тя и спря за миг да си поеме дъх. — Забрави, че си ме познавал някога. Помни нуждата на кървящата ни родина. И бъди щастлив.

— Щастлив... — повтори младият войник горчиво, като гледаше как леката ѝ фигура преминава през портата и се скрива зад храстите. — Щастлив съм, наистина...

Той се метна на коня си и като заби шпори в корема му, скоро настигна ескадрона, който се придвижваше бавно по неравните пътища към бреговете на Хъдзън.

Колкото и болезнени да бяха чувствата на Дънуди при този неочакван край на разговора между тях, те не можеха да се сравнят с тези на момичето. С острото око на ревнивата любов Франсис бе успяла, да долови чувствата на Изабела Сингълтън към Дънуди. Самата тя деликатна и сдържана, и през ум не можеше да ѝ мине, че тези чувства са нетърсени. Нейните чувства бяха пламенни и проявлението им безхитростно, бе привлякла погледа на младия войник отдавна, но Дънуди трябваше да прояви цялата си мъжка искреност и себеотдаване, за да спечели благосклонността ѝ. След това, неговата власт пад нея бе трайна, цялостна и всеобхватна. Но необикновените събития през изминалите дни, промененото държание на любимия ѝ, необичайното му безразличие към нея и най-вече

романтичното боготворене на Изабела бяха събудили в сърцето ѝ нови чувства. Освен страхът за почтеността на любимия ѝ, появил се бе и вечния спътник на най-чистите чувства — неверието в собствените ѝ достойнства. В миговете на решителност задачата да предаде любимия си на друга, която е по-достойна за него, изглеждаше лесна, но въображението винаги напразно се мъчи да измами сърцето. Дънуди едва бе заминал и нашата героиня почувства цялото нещастие на положението си. Ако той донякъде можеше да намери утеха в службата си, за Франсис бе по-трудно, защото единственият дълг който тя имаше, бе резултат на любовта и към нейния баща. Заминаването на сина му бе почти унищожило и малкото сили на мистър Уортън, и Дъщерите му трябваше да употребят цялата си нежност, за да го убедят, че все още е в състояние да живее.

XX ГЛАВА

*...а вий не стойте, ами ги ласкайте
и гъделичкайте ги и им дайте —
макар да са грозници нетърпими —
да вярват, че са божии херувими!
Нима е мъж този, който не умее
с език една жена да завладее?*

Двамата веронци
Шекспир

Когато реши да остави капитан Лоутън в лагера при ранените и по-тежкия багаж на ескадрона заедно със сержант Холистър и още дванадесет души като тяхна охрана, Дънуди взе под внимание не само писмото от полковник Сингълтън, но и белезите по тялото на другаря си. Лоутън напразно се опитваше да го убеди, че е годен да изпълни всякаква задача не по-зле от здрав човек и направо му каза, че хората му никога няма да последват Том Мейсън със същата увереност и ентузиазъм, с която следват него в атаките, но командирът му остана непреклонен и той се видя принуден да се подчини с толкова учтивост, колкото можа да си наложи за момента. Преди да се разделят, Дънуди повтори предупреждението си да наблюдава добре къщата и му нареди, ако види някакво съмнително движение в околността да вземе хората си и да слезе в Локъст. Амбулантният търговец бе събудил у него неясни подозрения, макар че не бе казал точно от какво би трябвало да се страхува и защо.

Известно време след тръгването на ескадрона капитанът ходи напред, назад пред вратата на „хотела“ като вътрешно ругаеше съдбата осъдила го на безславно безделие в момент, когато можеше да се очаква среща с врага и отговаряше на зададените на висок глас от вътрешността на постройката, въпроси на Бети, за различни моменти от бягството на търговеца, които тя все още не бе разбрала. В този

момент при него дойде хирургът, който до сега бе зает с пациентите си в една от по-отдалечените постройки и не знаеше нито какво се е случило, нито че ескадронът е потеглил.

— Къде са часовете, Джон? — попита той след като се огледа с любопитство наоколо. — И защо си тук сам?

— Заминаха. Всички заминаха. Надолу към реката с Дънуди. Само аз и ти сме тук, да се грижим за няколко ранени и за жените.

— Все лак, радвам се — каза хирургът — че майор Дънуди е проявил достатъчно съобразителност да не мести ранените. Хей, мисис Елизабет Фланаган, по-бързо ми пригответи нещо за ядене, защото имам да правя дисекция на труп и много бързам.

— А, ето го и мистър доктор Арчибалд Ситгрейвз, дето вечно закъснява — отговори Бети през един счупен прозорец.

— Тук ня'а нищо за ядине освен кожата на Джени и трупа, дето казваш.

— Жено! — извика докторът ядосано. — За канибал ли ме вземаш, че се обръщаш към мен с този мръсен език? И ти казвам да побързаш с нещо за закуска и подходящо за гладен стомах.

— Взимам те по-скоро за тапицник, отколкото за топ — отговори Бети, смигайки на капитана — и ти казвам, че ша тря'а да постиш, ако ни щеш да ти напра'я пържоли от кожата на Джени. Момчетата сичко ми изядоха.

Лоутън се намеси за да опази мира и им каза, че вече е изпратил хора да намерят някаква храна. Омиловителен от това съобщение докторът забрави глада си и каза, че ще започне работата си веднага.

— И къде е обектът ти? — попита Лоутън.

— Търговецът — отговори хирургът и погледна стълба.

— Накарах Холистър да направи ниска поставка, така че врата да не се размести при падането. От него ще направя такъв скелет, какъвто няма в Северна Америка. Приятелчето има добри пропорции и костите му са добре сложени. Ще го направя хубавец. Отдавна чакам нещо такова, за да го изпратя подарък на леля си във Вирджиния, която бе много добра с мен, когато бях малък.

— По дяволите! Как можеш да изпратиш на леля си кокали на мъртвец?

— Че защо не? Какво по-благородно има в природата от човешката фигура? А скелетът е основната ѝ част. Но къде е трупът?

— Няма го.

— Няма го? Кой се е осмелил да се меси в моите работи?

— А, дявола самия — намеси се Бети. — И тия дни ще та земе и тебе без да та пита много, много.

— Мълчи, вещице! — каза Лоутън и едвам се удържа да не се разсмее. — Така ли трябва да се говори с офицер?

— А кой ми вика „мръсна Елизабет Фланаган“? Приятел помня година, враг не забравям по месец — каза тя презрително.

Но приятелството и враждебността на мисис Фланаган за лекаря бяха безразлични, защото той не можеше да мисли за нищо друго, освен за загубата си. Наложил се Лоутън да обясни как се е стигнало до тази загуба.

— И добре че бега, съкровище — извика Бети, след като Лоутън свърши — щот' сержант Холистър го видя очи в очи и казва че е Велзевул, а не търговец, освен за разни дреболии — крадене, мамене, такива работи. Я си представи като как щеше да си да седнеш да режеш Велзевул, ако майорът го беше обесил. Май нямаше да му е много сгодно под ножа.

Така двойно разочарован от закуската и работата си, хирургът обяви желанието си да слезе в Локъст, за да прегледа капитан Сингълтън. Лоутън бе готов за пътуването и двамата скоро яздеха по пътя, макар че лекарят трябваше да чуе още доста подигравки от перачката, преди да се отдалечат достатъчно. Известно време бяха яздили без да говорят, когато Лоутън почувства, че настроението на спътника му е лошо поради разочарованията и нападките на Бети, и направи опит да го успокои.

— Онази песен, която започна снощи преди да доведат търговеца, беше много хубава, Арчибалд. И алузията за Гален беше много на място.

— Знаех че ще ти хареса Джак, когато винените пари освободят главата ти. Поезията е достойно изкуство, макар че изисква прецизността на точните науки и естествените преимущества на физикалното. В светлината на жизнените нужди, бих казал, че тя е успокояващо средство, не подхранващо.

— И все пак, одата ти беше пълна с храна за въображението.

— Ода по никакъв начин не е подходящ термин за композицията. Бих я нарекъл класическа балада.

— Сигурно си прав. От един куплет човек трудно може да я определи.

Хирургът почти несъзнателно започна да прочиства гърлото си, а капитанът, като видя неудобството му, продължи:

— Времето е спокойно, пътят е пуст, защо не довършиш? Никога не е късно да се поправи един пропуск.

— Драги ми Джон, ако това би поправило грешките, които си допуснал поради угаждане и пиянство, за мен няма да има по-голямо удоволствие.

— Наближаваме едни скали в ляво и ехото ще удвои моето удоволствие.

Така окуражен и подтикнат от мнението, че пее и съчинява с вкус, хирургът усърдно се заподготвя да удовлетвори молбата — трябваше му известно време за да допрочиства гърлото си и да вземе верния тон, но веднага щом като това свърши, Лоутън има удоволствието да чуе приятеля си:

Бил ли си ти нявга...

— Ш-ш-ш! — прекъсна го драгунът. — Какъв е този шум откъм скалите?

— Сигурно е от песента, силният глас е като вятъра. *Бил ли си ти нявга...*

— Слушай — каза Лоутън и спря коня си.

Още не бе затворил уста, когато един камък падна в краката му и се търкулна на пътя.

— Не много враждебен изстрел — извика войникът. — Нито оръжието, нито силата му говорят за зла воля.

— Ударите с камък водят само до контузии — забеляза хирургът оглеждайки се напразно наоколо за да види ръката, която е хвърлила камъка. — Трябва да е бил метеорит, няма жива душа освен нас двамата.

— Зад тези скали може да се скрие цял полк — каза драгунът и като скочи от коня си, вдигна камъка в ръка. — О, ето го и обяснението на загадката. — Той отвърза един лист хартия, който бе закрепен за така странно падналия камък и като го разгъна прочете не много четливия почерк: *Куришум от мускет достига по-далеч от камък и в скалите на Уестчестър се крият по-опасни неща от билките за*

ранените. Конят може да е хубаво нещо, но може ли да прескочи пропаст?

— Истината говориш непознати човече — каза Лоутън.

— Смелостта и бързината ще помогнат малко срещу опит за убийство в тези скалисти проходи.

Той се качи отново на коня си и извика:

— Благодаря ти незнаен приятелю! Ще запомня предупреждението ти!

За миг иззад една скала се показва слаба ръка и след това нищо повече не се видя и чу.

— Много странно спиране по пътя ни — каза Ситгрейвз.

— И много тайнствено писмо.

— А, трябва някой нехранимайко да се е пошегувал, ще му се да сплаши двама вирджинци с такава измислица — каза Лоутън и прибра бележката в джоба си. — Но да ти кажа, мистър Арчибалд Ситгрейвз, преди малко ти искаше да направиш дисекция на един дяволски честен човек.

— Търговеца — един от най-опасните шпиони на служба при врага. И трябва да кажа, че според мен за него ще е чест да бъде поставен в служба на науката.

— Може и да е шпионин и сигурно е такъв, но сърцето му е над враждите, а душата му би била чест за всеки войник.

Хирургът изгледа спътника си с празен поглед, а той забеляза пред тях една друга скала, която стърчеше напред и почти затваряше пътя, който я заобикаляше в основата ѝ.

— Там където конят не може да достигне, могат човешките крака — каза драгунът и скочи отново от коня си. Той се покатери на една скална стена и тръгна да се изкачва към върха, откъдето скоро щеше да види всички скали, заедно с пукнатините им. Когато стигна горе, Лоутън видя един човек бързо да се отдалечава от него в другия край на пропастта.

— Бързо. Ситгрейвз, бързо — извика драгунът и се спусна колкото се може по-бързо след него. — Убий злодея преди да избяга!

Първата част на искането бе изпълнена и хирургът скоро видя един въоръжен с мускет човек да пресича пътя, очевидно опитвайки се да се скрие в гората отсреща.

— Спри, приятелю, спри докато дойде капитан Лоутън, ако обичаш — извика хирургът и видя че той се отдалечава със скорост, която го затрудняваше като ездач. Но сякаш подканянето му подплаши човека още повече и той удвои усилията си, без да се спре нито за миг, докато не достигна гората, където се обърна и изпразни мускета си срещу доктора, след което изчезна без следа. Докато стигне долу и се качи на коня си, капитан Лоутън изгуби известно време и достигна до приятеля си, точно когато беглецът се скри.

— Накъде избяга? — извика драгунът.

— Джон, аз нали не участвам в боеве?

— Накъде избяга мошеникът?

— Където не можеш да го последваш — в гората, но кажи ми аз нали не участвам във военни действия?

След като разбра, че врагът му е избягал, разочарованият капитан изгледа доктора с очи пълни с гняв, но постепенно мускулите на лицето му се отпуснаха и гневът в очите бе заменен от така характерната за него насмешка. Хирургът седеше с възмутено достойнство на коня си — слабото му тяло бе изправено, а главата вдигната нагоре с негодувание, като човек към когото са се отнесли несправедливо.

— Защо остави бандита да избяга? — попита капитанът — Веднъж да ми беше попаднал на сабята щях да ти осигуря обект за дисекционната маса.

— Нямаше как да го спра — отговори хирургът и посочи дървената ограда, пред която конят му бе спрял — той премина от другата страна, а аз останах тук. Той изобщо не ме послуша като му казах, че ти искаш да разговаряш с него.

— Неучтив разбойник. Но защо не прескочи оградата за да го спреш? Виж колко е ниска, дори Бети Фланаган щеше да я прескочи със старата крава!

Хирургът за първи път отдели очи от мястото, където бе изчезнал беглецът и го насочи към другаря си. Главата му, обаче, остана вдигната нагоре, когато отговори:

— Моето скромно мнение, капитан Лоутън е, че нито мисис Елизабет Фланаган, нито нейната крава, са подходящ пример, който доктор Арчибалд Ситгрейвз трябва да следва.

За науката би било много жалък комплимент, ако един доктор по медицина си счупи краката, като неразумно ги удари в прътите на една ограда. — Докато говореше, лекарят разкрачи почти хоризонтално крака — положение, в което очевидно не можеше да премине между близките вертикални подпори. Капитанът без да обръща внимание на това доказателство за невъзможността на това действие, извика:

— Нямало е какво да те спре, човече! Цял взвод би могъл да прескочи оттук без нито една шпора да се закачи. Толкова често съм налитал на щикове на пехотата и на по-големи трудности от тази! Фю-ю-ю!

— Трябва да помните капитан Лоутън, че аз не съм майсторът по езда на ескадрона, нито пък обучаващ сержант, нито пък луд лейтенант. Не сър, и — тук говоря с цялото си уважение към офицерите на Конгреса — не съм безразсъден капитан, който смята живота си за също толкова евтин, колкото и този на враговете си. Аз сър, съм един обикновен човек на науката, прост доктор по медицина, незначителен абсолвент от Единбург и лекар на драгуните. Уверявам ви.

— Да, истината говориш. Ако и най-слабият ездач от хората ми бе тук с мен, щях да хвана този бандит или поне да го убия. Но, Арчибалд, никой не може да язди добре с такава стойка като Родоския колос. Трябва по-малко да разчиташ на стремената и повече на колената.

— С полагащото се уважение към вашата опитност капитан Лоутън, не смятам себе си за некомпетентен по въпросите на действието на мускулите, както в коляното, така и в другите части на тялото. И въпреки скромното си образование не сега научавам, че колкото по-широка е основата, толкова по-стабилна е постройката.

— Значи си готов да си опънеш краката, като шипове на осите на древна колесница и да заемеш сам място, колкото за десетима?

— За тези живели преди нас, трябва да се говори с уважение. Колкото и невежи да са били в науките, особено в хирургията, те са ни оставили много ценни съвети за нашето собствено усъвършенстване. Сър, аз не се съмнявам, че Гален е оперирал рани нанесени от шиповете, които споменавате, макар и в литературата да няма свидетелства за това. Тези шипове са нанасяли ужасни рани и не се

съмнявам, затруднявали са много джентълмените от медицинската професия от онова време.

— Сигурно се е случвало човек да бъде разсечен на две части от тези шипове, за да се изпробва дали тези господа могат да ги съединят заедно.

— Какво!? Да се съединят две части от едно и също човешко тяло, срязано с остър предмет, за да продължи да живее?

— Да, отрязано на две и съединено, за да продължи да служи в армията — каза Лоутън.

— Това е невъзможно, напълно невъзможно! Напразно човек с уменията си би се опитвал да се противопостави на природата. Помислете сър, в такъв случай вие разрязвате артериите, нервите, вътрешностите, всички вени и сухожилия и най-главното последствие е, че...

— Достатъчно, доктор Ситгрейвз, казахте достатъчно за да убедите и доктор с противното мнение. Никога нищо няма да ме накара да ви се противопоставя по този въпрос.

— Убеден съм, че не може да бъде приятна една рана, която по природата си е нелечима.

— И аз мисля така — каза Лоутън сухо.

— Какво според вас е най-голямото удоволствие в живота? — попита лекарят неочаквано.

— За различните хора трябва да е различно.

— Съвсем не! — извика хирургът. — Това е да виждаш, да чувстваш как светлината на науката в сътрудничество с природата премахва развилнялата се болест. Веднъж нарочно счупих малкия си пръст, за да мога да наместя костите и да наблюдавам как оздравява. Разбира се, това бе само дребна работа, драги Джон, но все пак вълнението, предизвикано от наместването на костта, заедно с удоволствието да наблюдаваш човека, който прави това в единство с природата бе удоволствие, по-голямо от което никога не съм изпитвал. Ами ако беше някой от по-важните крайници — крак или ръка, колко ли още по-голямо щеше да бъде то?

— Или врата — каза войникът, но разговорът им бе прекъснат от пристигането им в къщата на мистър Уортън. Тъй като никой не излезе да ги посрещне, Лоутън направо влезе в гостната, където знаеше, че обикновено се приемат посетителите. Отваряйки вратата, той се спря

изумен възхищавайки се на това, което видя вътре. Погледът му най-напред попадна на полковник Уелмър, който се бе наклонил към червящата се Сара Лоутън толкова унесено, че никой От двамата не чу влизането на капитана. Някои признаци, които набитото око на Лоутън веднага долови му разкриха тайната им и той се канеше да си отиде също така тихо, както бе и дошъл, когато приятелят му нахълта в стаята. Хирургът се приближи веднага до стола на полковник Уелмър и възкликна:

— Боже мой! Бърз и неравен пулс, зачервени бузи и горящи очи — силно изразени симптоми на треска, които трябва да се лекуват. — Докато говореше докторът, който като повечето военни лекари бе свикнал да лекува комплексно, извади един скалпел и по всичко личеше, че смята веднага да пристъпи към действие. Но полковник Уелмър, свързал се от объркването и изненадата етапа надменно и каза:

— Сър, цветът ми се дължи на топлината в стаята, а и вече твърде много съм задължен на вашите умения, за да ви създавам повече грижи. Мис Уортън знае, че съм здрав и ви уверявам, че през живота си не съм се чувствал по-щастлив.

Последната част на изказването му колкото и да се хареса на Сара, не можеше да не я накара повторно да се изчерви и Ситгрейвз, който проследи погледа на пациента си не можеше да не забележи това.

— Дайте ми ръката си ако обичате, мадам — каза той и се приближи с поклон — Грижите и липсата на сън са се отразили на деликатният ви организъм и у вас има симптоми, които не бива да се пренебрегват.

— Извинете ме сър, — каза Сара, с женска гордост след като се съвзе. — Горещината наистина е голяма и аз ще се оттегля, и ще съобща на мис Пейтън за пристигането ви.

Не бе трудно да се отговори на разсеяната простоватост на доктора, но се наложи да вдигне глава, за да отговори на Лоутън, който се поклони почти до ръката, с която бе отворил вратата за да излезе тя. Един поглед му стигаше — тя можеше да контролира стъпките си достатъчно, за да се оттегли с достойнство. Но веднага щом се освободи от наблюдаващите я погледи, тя се отпусна в един стол и се отдаде на смесеното си с удоволствие чувство за срам.

Малко жегнат от неподчинението на полковник Уелмър, доктор Ситгрейвз, който отново му бе предложил услугите си, и те отново бяха отблъснати се качи в стаята на младия Сингълтън, където вече се бе качил капитан Уортън.

XXI ГЛАВА

*О, Хенри, щом ръката ми ти искаш
как мога аз да устоя?
Щом твое е сърцето ми, любими мои,
как мога да те спра?*

Отшелникът от
Уъртуърт

Абсолвентът от Единбург намери, че пациентът му няма никакви симптоми на треска и че здравето му се възстановява бързо. С лице побледо отколкото в деня, когато бе пристигнала, ако това изобщо бе възможно Изабел, полагаше нежни грижи около леглото му, а и дамите от къщата, въпреки собствените си притеснения и объркани чувства, не бяха забравили задълженията на гостоприемството. Франсис чувстваше притегляне към гостенката си, което не можеше да обясни и чиято сила не можеше да контролира. Несъзнателно тя бе свързала във въображението си Дънуди и Изабела, и с романтичния плам на щедрия си ум чувстваше, че най-добре служи на бившия си любим, като се държи мило с тази, която той обича най-много. Изабела приемаше вниманието ѝ с благодарност, но нито една от двете не споменаваха скрития източник на безпокойството им. Наблюдателността на мис Пейтън рядко проникваше пол тона, което се вижда с очи, и за нея положението на Хенри Уортън представляваше едно ужасно оправдание за вехнешите страни и пълни със сълзи очи на племенницата ѝ. Сара изглеждаше по-малко загрижена от сестра си, но неопитната ѝ леля псе пак можеше да си обясни причината. За добродетелните жени любовта е свято чувство, което дарява с ореол всичко до което се докосне. Въпреки, че мис Пейтън искрено се тревожеше за опасността надвиснала над племенника ѝ, тя добре знаеше, че активните военни действия са неблагоприятни за любовта и случайно спечелените моменти не са за пренебрегване.

Изминаха няколко дни без живеещите в къщата или групата във Фор Корнърс да променят по някакъв начин ежедневието си. Първите поддържаха издръжливостта си с вярата в невинността на Хенри и силното упование на усилията на Дънуди в негова полза, а вторите нетърпеливо очакваха, сега вече всеки час, съобщението за конфликта и заповедта за заминаването си. Оказа се, че капитан Лоутън е очаквал напразно. Той получи писмо от майора, в което пишеше, че врагът, след като е научил за поражението на частта, към която е трябвало да се присъедини, се е оттеглил във Форт Вашингтон и е останал там пасивен, но застрашаващ непрекъснато с ответен удар, с който да отмъсти за позора си. Драгуните трябваше да увеличат бдителността си, а писмото завършваше с комплимент за честта, пламенността и несъмнената му храброст.

— Много ласкателно, майор Дънуди — промърмори драгунът като хвърли писмото и закри из стаята, за да овладее нетърпението си. — Избрал си чудесен пазач, няма Що. Я да видим... ще пазя интересите на един нерешителен, луд старец, който не знае дали е с нас ида с враговете ли, четири жени, три от които са си добре сами по себе си, но не изглеждат особено очаровани от присъствието ми, и четвъртата — колкото и да е добра — надхвърлила е четиридесетте. Двама или трима черни, бърлива икономка, която само дрънка за злато и дреболии, за знаци и поличби. И бедния Джордж Сингълтън. Е, приятел в нужда заслужава да се погрижиш за него — ще направя каквото мога.

Когато завърши този монолог, той седна и започна да си подсвирква, за да убеди себе си, колко малко се интересува от всичко това и като протегна невнимателно крак, събори на земята дървената манерка, в която се намираше целият му запас от бренди. Той я вдигна, но на пейката, на която тя бе стояла, видя сгъната бележка. Отвори я и прочете: *Луната ще изгрее след полунощ. Прекрасно време за тъмни дела.* Почеркът не можеше да бъде сгрешен — явно той бе същият, който го бе предупредил навреме за опита за убийство. Драгунът дълго време се чуди над тези две бележки и над причините, които биха могли да накарат амбулантния търговец да направи такава услуга на непримиримия си враг. Лоутън знаеше със сигурност, че той е шпионин на врага, защото на процеса бе доказано безспорно, че е предал сведения на британския главнокомандващ за американска част,

към която врагът скоро е тръгнал. Последиците са били предотвратени само от една щастлива заповед на Вашингтон, по силата на която тази част се е оттеглила малко преди да дойдат британците, но това не променяше самото престъпление.

„Може би, помисли си капитанът, иска да се сприятели с мен, в случай че го заловят отново, така или иначе, той пощади живота ми веднъж и го спаси при втория случай. Аз ще се помъча да бъда също така щедър и ще се моля дългът ми да не се меси в чувствата ми.“

Капитанът не бе сигурен дали тази бележка го предупреждаваше за заплахата над хората от имението или над собствените му хора, но той бе склонен да приеме второто и реши да внимава, когато язди в тъмното. Дори за човек в мирна страна, в мирни и спокойни времена, безразличието, с което капитанът посрещна новината за надвисналата опасност, би било немислимо. Мислите му бяха повече насочени към възможностите да хване враговете си в капан, отколкото да избегне действията им. Мислите му прекъсна пристигането на хирурга, който се връщаше от ежедневно си посещение в Локъст. Ситгрейвз му предаде поканата на господарката на имението, която би желала къщата да бъде почетена от присъствието му в ранните часове на вечерта.

— Ха! — извика драгунът. — Трябва и те да са получили писмо.

— Много вероятно — каза хирургът. — Сега в къщата е дошъл един военен свещеник от кралската армия, който иска да размени ранените англичани и има заповед от полковник Сингълтън да ги предадем. Но по-лудо нещо, от това да ги местят сега не мога да си представя.

— Свещеник казваш. Пияница ли е? Някой нехранимайко, който може да предизвика глад в полка, или прилича на човек, който сериозно се занимава с работата си?

— Много почтен и уважаван господин, който не би нарушил неразумно добрия тон. Поне по външните симптоми е така. Освен това, той винаги се моли редовно и както си му е реда.

— Ще остане ли през нощта?

— Сигурно. Очаква да му донесат споразумението за размяната. Но бързай, Джон — няма време за губене. Ще отида и ще пусна кръв на няколко англичани, за да предотвратя възпаления и ще се върна веднага. Те ще тръгват утре.

Капитан Лоутън лесно облече официалните си дрехи и понеже приятелят му бе готов, те се отправиха още веднъж към имението. Конят му бе не по малко облагодетелстван от ездача си, от няколкото дни почивка и на минаване покрай скалите, които добре помнеше, на Лоутън много му се искаше отново да срещне подлия си враг на кон и въоръжен като него самия. Но нищо не им попречи и те достигнаха Локъст, точно когато слънцето хвърляше последните си лъчи над долината и оцветяваше в злато върховете на дърветата. За Лоутън винаги бе достатъчно да хвърли само един поглед, за да долови всички подробности и още с влизането в къщата той знаеше повече, отколкото Ситгрейвз след целодневен престой. Мис Пейтън се спусна към него с усмивка, която надхвърляше границите на обикновената учтивост и която повече произхождаше от сърцето, отколкото от маниерите. Франсис се носеше наоколо развълнувана и с насълзени очи, а мистър Уортън ги очакваше облечен в кадифен костюм, който би правил впечатление и в най-пъстрата всекидневна. Полковник Уелмър беше с униформата на офицер от армията на принца си, а Изабела Сингълтън бе с весели дрехи, но с лице което не им подходеше. Брат и пък, седнал до нея, с изпълнени с интерес очи и бързопроменящ се цвят на лицето, приличаше на всичко друго, но не и на болен. Тъй като бе започнал да излиза от стаята си преди три дни, доктор Ситгрейвз, който се втренчи в него с глуповато учудване, забрави да го упрекне в липса на разум. Капитан Лоутън влезе в стаята с достойнството и сериозността на човек, чиито нерви не се влияят лесно от неочаквани неща. Поздравите му бяха приети любезно и след като размени по една-две думи с някои от присъстващите, той се приближи до хирурга, оттеглил се объркан в един ъгъл, за да разбере мнението му.

— Джон — посрещна го той шепнешком, със събудено любопитство — Какво означава това празненство?

— Че перуката ти и косата ми биха изглеждали по-добре, с малко брашно от Бети Фланаган. Но понеже е късно, ще приемем сражението въоръжени както сме.

— Гледай, ето го свещеника в пълен костюм, на доктор по богословие! Какво ли значи това?

— Размяна — каза драгунът. — Ранените от стрелите на Купидон ще се срещнат, за да уредят сметките си с него и ще го уверят, че повече няма нужда да страдат от стрелите му.

Хирургът подпря с пръст носа си и започна да размишлява върху казаното.

— Не е ли пълен срам, че един псевдо-герой, при това враг, ще бъде оставен да отмъкне едно от най-красивите цветя пораснали на земята ни? Цвете достойно за гърдите на всеки мъж!

— Ако като съпруг не е по-сговорчив, отколкото като пациент, боя се, че дамата ще живее труден живот.

— Нека — каза войникът с възмущение. — Тя е избрала враг на страната си и нека се сблъска с достойнствата на своя избор.

Разговорът им бе прекъснат от мис Пейтън, която ги уведоми, че са поканени да присъстват на бракосъчетанието на по-голямата ѝ племенница и полковник Уелмър. Джентълменът се поклони, а добрата леля, с присъщата си любов към приличието, им обясни, че връзката е отдавнашна и сватбата не е никаква изненада. Лоутън се поклони дори по-церемониално, но докторът, който обичаше да разговаря със старата мома, отговори:

— Умът на различните индивиди е конструиран различно. Впечатленията на някои са ярки, но преходни. На други са по-дълбоки и трайни. Наистина има учени, които претендират, че могат да намерят връзка между физическите и умствените сили на едно животно. Но аз, мадам, дълбоко вярвам, че едното е резултат на навици и връзки, а другото се подчинява на законите на материята.

Мис Пейтън на свой ред се поклони в знак на съгласие с тази забележка и се оттегли с достойнство, за да въведе булката в стаята с гостите. Бе дошъл часът, в който според американските обичаи, трябваше да се разменят думите на брачната клетва и преизпълнена с чувства Сара, последва леля си в гостната. Уелмър скочи да поеме ръката, която тя с извърнато лице му подаде и за първи път английският полковник изглежда осъзна напълно важността на скорошната церемония. Досега той бе разсеян и объркан, но с появата на красотата, чийто блясък го ослепи, от погледа му изчезна всичко друго, освен сигурността за бъдещото му блаженство. Всички станаха от местата си и духовникът вече бе отворил свещената книга, когато бе забелязано отсъствието на Франсис. Мис Пейтън отиде да я търси и я откри в стаята ѝ, обляна в сълзи.

— Ела, любов моя, всички чакат само нас! — каза тя и хвана нежно ръката на племенницата си. — Помъчи се да се овладееш, за да

почетем избраника на сестра ти.

— Той... той заслужава ли я?

— А може ли иначе? Не е ли джентълмен? Смел войник, макар и без късмет? И, мила моя, по всичко личи, че може да направи всяка жена щастлива.

Франсис бе дала воля на чувствата си и с усилие можа да се овладее и да събере достатъчно решителност, за да се присъедини към гостите. Но за да смекчи неловкостта на положението, свещеникът зададе няколко въпроса на младоженеца, на един от които не получи задоволителен отговор. Уелмър бе принуден да признае, че няма пръстен, а свещеникът обяви, че канонически е невъзможно да извърши обряда без наличието на пръстен. Въпросът му, отправен към мистър Уортън, относно правилността на решението му получи положителен отговор, но щеше да получи и отрицателен, ако бе поставен така, че да води до такъв резултат. Собственикът на Локъст бе загубил и малкото си сили след удара, нанесен му с арестуването на сина му, и съгласието му със свещеника бе получено толкова лесно, колкото и съгласието му с прибързаното предложение на Уелмър. В този момент пристигнаха Франсис и мис Пейтън. Хирургът се приближи до лелята и като ѝ подаде стол, отбеляза:

— Изглежда, мадам, че непредвидени обстоятелства са попречили на полковник Уелмър да осигури всички украшения, предписани от обичаите, древността и канона на църквата, като необходими при сключването на брак.

Мис Пейтън погледна смутения младоженец и като се увери, че е отрупан с достатъчно изящни украшения за внезапността на случая и времето, тя се обърна към лекаря с поглед искащ обяснение.

Той разбра желанието ѝ и веднага се зае да го удовлетвори.

— Преобладава — започна той — мнението, че сърцето се намира в лявата част на тялото и че връзката на крайниците, намиращи се в тази част, е по-силна с така наречената люлка на живота, отколкото тази с противоположните им. Но това е грешка, която произлиза от непознаването на органичния строеж на тялото. Съгласно това мнение, се смята, че четвъртият пръст на лявата ръка съдържа добродетел, каквато няма нито един от останалите. И при церемонията на бракосъчетанието, той обикновено се опасва от един кръг, за да задържи чувствата в брака, нещо, което най-лесно се постига от

добротата на женския характер. — Докато говореше хирургът изразително държа ръка на сърцето си и се поклони почти до земята, когато завърши.

— Не съм сигурна, че правилно разбрах думите ви, сър — каза мис Пейтън, чието неразбиране бе напълно обяснимо.

— Пръстен мадам — за церемонията няма пръстен.

Веднага щом докторът заговори ясно, тя разбра трудността на положението. Тя погледна племенничките си и на лицето на малката прочете удоволствие, от което не й стана приятно, а лицето на Сара бе пропито от срам, който деликатната леля разбираше добре. Но и за нищо на света тя не би нарушила някоя от нормите на женския етикет. На всички жени едновременно им дойде наум, че брачната халка на починалата им майка и сестра лежи необезпокоявана заедно с другите и бижута в едно скривалище пригодно по-рано, за да предпази ценностите на семейството от хищническите набези на мародерите, които върлуваха наоколо. Цялото сребро и всичко ценно се прибираше там всяка нощ и там бе стоял и пръстенът, забравен досега. Но от незапомнени времена, да осигури този атрибут на брака бе грижа на младоженеца, и мис Пейтън по никакъв начин не желаше да наруши съдържаността на пола си в този тържествен случай, поне докато той не изкупи достатъчно вината си, чрез полагащата се порция тревоги и безпокойство. Фактът не бе разкрит от никоя от тях — лелята поради спазване на женското приличие, Сара поради срам, а Франсис от радост, че бракът на сестра и се натъква на пречка, независимо каква. Да наруши неловкото мълчание, се падна на доктор Ситгрейвз:

— Ако, мадам, един обикновен пръстен, който някога принадлежеше на сестра ми... — той спря и се прокашля. — Ако, мадам, един такъв пръстен бъде допуснат до такова достойно положение, имам един такъв и той лесно може да се донесе от квартирата ми във Фор Корнърс. Не се и съмнявам, че ще стане на пръста, за който става дума. Между сестра ми и мис Уортън има силна прилика в ръста и анатомичните пропорции, а при всички годни за брак хора, тези пропорции се запазват във всички части на организма.

Един поглед от страна на мис Пейтън накара полковника да осъзнае дълга си и като скочи от стола, той увери хирурга, че по никакъв начин не би могъл да му бъде по-задължен, отколкото ако изпрати някого за пръстена. Лекарят се поклони надменно и се оттегли

да изпълни това желание. Лелята го остави да излезе, но нежеланието ѝ да довери домашните си проблеми на един непознат я накараха да се обърне към Цезар, а не към човека, когото се канеше да изпрати Ситгрейвз. На Кейти Хейнс бе наредено да повика чернокожия в другата гостна и мис Пейтън се отправи натам, след като повика и хирурга.

Съгласието за този внезапен брак между Сара и Уелмър, по време, когато животът на член от семейството бе в опасност, бе дадено поради убеждението, че обърканото положение в страната би могло да не предостави друга възможност на двамата да се срещнат и поради тайния страх на мистър Уортън, че смъртта на сина му, ускорявайки неговата собствена, би могла да остави дъщерите му без защитник. Но въпреки че мис Пейтън се бе съгласила с желанието на брат си да се възползва от пристигането на божия служител, тя не бе счела за необходимо да огласи сватбата, дори и ако краткото време бе позволило това. Ето защо, тя смяташе, че сега разкрива дълбока тайна на негъра и на икономката.

— Цезар — започна тя с усмивка. — Сега трябва да научиш, че младата ти господарка, мис Сара, ще свърже живота си с полковник Уелмър.

— Мисли виждал го преди — изкиска се Цезар. — Стар негър познае щом момиче хареса някой.

— Наистина, Цезар, никога не съм смятала, че си и наполовина толкова наблюдателен, но сега след като знаеш за какво става дума, чуй какво ще ти каже този господин и изпълни заръките му.

Негърът се обърна с внимание към хирурга и той започна:

— Цезар, твоята господарка вече те запозна с важното събитие, което ще се състои в този дом, но на пръста на булката трябва да се постави една халка, един пръстен. Това е обичай останал от древните и продължен от няколко клона на християнската църква и дори се използва като вид връзка при ръкополагането на прелати, което не се съмнявам, че разбираш.

— Може миста доктор каже него пак — прекъсна го Цезар, чиято памет започна да му изневерява точно когато Ситгрейвз спомена способността му да разбира. — Този път мисли научи наизуст.

— Не е възможно да се добие мед от камък, Цезар, и затова малко ще съкратя каквото имам да ти казвам. Отиди във Фор Корнърс

и предай тази бележка на сержант Холистър иди на мисис Елизабет Фланаган. И двамата ще осигурят необходимия символ на брачната вярност, който трябва да донесеш тук.

Писмото, което лекарят даде на негъра след като свърши, бе написано така:

Ако Киндър няма повече температура, дай му да се храни. Пусни още три унции кръв на Уотсън. Провери дали тази жена Фланаган не е оставила някоя кана с алкохол в болницата. Смени превръзката на Джонсън и освободи Смит от дежурство. Изпрати по приносителя пръстена, който виси на верижката на часовника, който ти дадох за да даваш лекарствата навреме.

Арчибалд Ситгрейвз, доктор по медицина. Хирург на Драгуните.

— Цезар — каза Кейти, когато остана сама с чернокожия — Като ти дадат пръстена, тури си го в левия джоб, че ти е по-близо до сърцето. И никак не се мъчи да си го слагаш на пръста, защото не носи щастие.

— Да опитвам на пръст? — каза негърът и протегна напред кокалестите си ръце. — Мисли пръстен на мис Сали стане на пръст на стар Цезар?

— Не е важно дали ще ти стане или не. Опасно е да се туря брачен пръстен на друг след сватбата, а може да е опасно и преди това.

— Казва ти, Кейти, не мисли слага на пръст.

— Тръгвай тогава и не забравяй за левия джоб. Кат минаваш край гробищата да не забравиш да си махнеш шапката и бързай. Нищо не може така да си играе с търпението на човек, както да си се нагласил да се омъжваш и да трябва да чакаш за церемонията.

След тези напътствия Цезар излезе от къщата и скоро седеше на коня. Както повечето хора от неговата раса, той още от дете бе добър ездач, но под теглото на шестдесетте си години, бе загубил част от уменията си. Нощта бе тъмна и вятърът духаше в долината пронизващо както през ноември. Когато Цезар стигна до гробището, той откри прошарената си глава със суеверен ужас и се заоглежда

наоколо със страх, очаквайки да види нещо свръхестествено. Светлината бе достатъчна, за да различи едно земно създание, което се промъкваше между гробовете с явното намерение да излезе на пътя. Напразно разумът и познанието се опитват да се борят с първите впечатления и Цезар остана дори и без подкрепата на тези слаби съюзници. Но той бе добре възседнал един от впрегатните коне на мистър Уортън и като инстинктивно се прилепи към гърба на животното, изостави юздата въобще. Покрай него със скоростта на светкавица запреминаваха хълмове, гори, скали огради и тъкмо започваше да се чуди накъде и по каква работа е тръгнал, когато се оказа на кръстопътя и пред очите му се изпречи очуканият надпис „Хотел Фланаган“. Видът на веселия огън му подсказа, че тук живеят хора и с това дойде и ужасът от омразните вирджинци. Но той трябваше да изпълни дълга си, така че завърза разпенения кон за оградата и с предпазливи стъпки се доближи до прозореца за да проучи положението.

Пред буйния огън седяха Бети Фланаган и сержант Холистър и се радваха на доста голямо количество алкохол.

— Казам ти, сиржант, — каза Бети като свали чашата от устните си — ни е разумно да мислиш, че и било повече от търговица. Де беше миризмата на сира, де бяха крилата, де му беши опашката? Ми копитата? И ни е почтено да казваш на сама жена, че в леглото ѝ е бил Велзевул.

— Няма значение, мисис Фланаган, ако отсега нататък успееш да се отървеш от ноктите и зъбите му — отговори сержантът и отпи голяма глътка.

Цезар чу достатъчно, за да се убеди, че от тази двойка не може да очаква неприятности. Зъбите му вече започваха да тракат от студа и това още повече го подтикна да влезе. Той се приближи предпазливо и почука смирено. Появяването на Холистър с извадена сабя не спомогна за възстановяването на способностите му, но самият страх го накара да обясни защо е дошъл.

— Влизай — каза сержантът като огледа внимателно негъра на светлината. — Влизай и давай бележката си. Имаш ли пропуск?

— Не знае какво то — отговори Цезар, като трепереше в обувките си. — Ама господин дет' дал казал много неща дет не разбира.

— Кой каза че те е изпратил?

— Доктор, сам изпратил аз и дошъл на галоп. Доктор като прати, винаги на галоп.

— Доктор Ситгрейвз е. И той не знае какво е пропуск. Черньо, ако те беше изпратил капитан Лоутън, щеше да ти даде пропуск, иначе часовият можеше да ти пробие главата с някой куршум, а това ще е жестоко към теб, защото може да си черен, но аз не съм от тия дето мислят че негрите нямат душа.

— Ами да — каза Бети — на негъра душата му кат на бял. Ела тук старче и си стопли кокалите на огъня. Знам, че един негар от Гвинея обича топлото, колкото войник да си по-пийне.

Цезар се подчини мълчаливо и едно момче мулатче бе изпратено да занесе бележката до постройката, в която бяха ранените.

— Ето — каза перачката, като предложи на Цезар да опита това, което най-много я радваше. — Пийни си капчица, саждьо, ша ти стопли черната душа в шантавото ти тяло и ще ти даде дух за кат се прибираш в къщи.

— Казвам ти, Елизабет, че душите на негрите са като нашите. Колко пъти съм чувал мистър Уитфийлд да казва, че на небето няма разлика в цветовете. Така че душата на този тук негър е бяла колкото и мойта, че и на майор Дънуди.

— Тъй то, да знайш — каза Цезар сопнато, тъй като глътката бе възвърнала смелостта му.

— Майорът е добра душа и тъй, и тъй — отговори перачката. — И мека душа и храбра душа, и ти, сержант, няма да отречеш.

— Колкото до това, има един по-високо и от Вашингтон, който съди душите, но аз ще кажа, че майор Дънуди е джентълмен, който никога не казва „вървете момчета“, а винаги казва „елате момчета“. Ако на някой беден му трябват шпори или ремък за юзда, никога няма да се скъпи за среброто, при това от собствения си джоб.

— Тогава защо си тук без работа, докато всички, на които той държи са в опасност? — извика един глас неочаквано. — Яхвай коня си и отивай при капитана! Вземи оръжието веднага или ще е късно!

Тази неочаквана намеса хвърли пиещите в моментно объркване. Цезар веднага се мушна до камината и остана там въпреки топлината, която би опекла бял човек. Сержант Холистър се обърна светкавично на петата си, извади сабята, която засвятка на огъня, по когато видя, че

на вратата е застанал търговецът, той заотстъпва към позицията на Цезар с военна интуиция, която му подсказваше, че трябва да събере силите си. Единствено Бети отстояваше територията до масата. Тя доля в чашата голямо количество от течността известна на войниците като „отрови куче“ и я подаде на Харви Бърч. Очите на перачката от известно време плуваха в любов и алкохол, и тя ги обърна добронамерено към новоодошлия:

— Добре си дошъл, мистър търговец, или мистър Бърч, или мистър Велзевул, или к'вото ти е там името. Ти си честен дявол и тъй и тъй, та са надявам да са ти харесали фустите. Ела тук драги и се сгрей на огъня. Сержант Холистър няма да те закача, щото го е страх да не му направиш злина после — нали сержантчо, драги?

— Върви си дяволско изчадие — извика ветеранът като продължи да отстъпва към камината, с повдигане ту на единия, ту на другия си крак, защото горещината бе непоносима. — Върви си по мирно, по тихо. Тук няма никой да ти иска услугите и жената я търсиш напразно. Висша милост ще я спаси от ноктите ти!

Сержантът спря да говори но устните му продължиха да се движат в молитва.

Умът на перачката бе толкова объркан, че не разбра какво иска да каже сержантът, но в главата ѝ дойде нова идея и тя' започна:

— Ако ме търси човекът, к'во от т'ва? Не съм ли аз вдовица и сама да еъм си собственик? И говориш за милост, сержант, ма малко виждам от нея и тъй и тъй. Кой ша забрани? Мистър Велзевул е свободен да си приказва к'вот' си иска. Аз нямам нищо против и той ще е доволен.

— Жено — каза търговецът — замълчи! А ти глупав човек, оседлай коня си и се въоръжи. Бързай да помогнеш на офицера си, ако си достоен за каузата, на която служиш и не искаш да опозориш униформата.

Търговецът изчезна от погледите им с такава бързина, че не бяха сигурни накъде е тръгнал.

Като чу гласа на стар приятел, Цезар се измъкна от тъгъла си и безстрашно отиде до мястото, което Бети, макар и в състояние на пълна обърканост, бе отстоявала така решително.

— Да не беше тръгвал тоз Харви, — каза негърът — ако слиза надолу, прави компания. Джони Бърч няма стори зло, на негов свой

син.

— Жалък, невеж нещастник — възкликна ветеранът като си пое дълбоко дъх. — Мислиш че той е от плът и кръв?

— Харви не плътен, но умен човек.

— Фю-ю-ю, сержант драги, вразуми се веднъж и послушай к'во ти казва който знае. Извикай момчетата и идете след капитан Джак. Помниш ли кат' ти каза да си готов да идеш, веднага кат' та повика?

— Да, ама не като ме повика този демон. Ако ми каже капитан Лоутън самия, или лейтенант Мейсън, или някой друг, кой би бил побърз от мен?

— Добре, сержант, колко пъти си ми се фалил, че войската не я е страх и в лицето дявола самин?

— Сега не сме в боен строй, не е и ден, а е глупаво и непочтително да предизвикваш Сатаната, при това в такава нощ! Слушай как свири вятърът през дърветата! И... ей го! Злият дух вие навън!

— Вижда го — каза Цезар и отвори очите си толкова широко, че биха обгърнали и нещо повече от дух.

— Къде? — прекъсна го сержантът, като инстинктивно попипа дръжката на сабята си.

— Не, не — каза черният. — Вижда Джони Бърч излиза от гроб. — Джони ходи преди погребение!

— Тогава сигурно е живял грешен живот — каза Холистър. — Блажените духом чакат дорде ги повика Господ, а пороците тормозят душата и в този живот, и в онзи, дето ще дойде!

— А к'во ш' стани с кап'тан Джак? — извика Бети ядосано. — Да н'ти'й зап'ядал дан'ти пука, или дан'би да н'те'й предупредил? Ей сеги си земах каручката дам'кажа, че те'й бъз от един умрял и Белзебул, и дан' чака да му помагаш. Кой ли шъ е сержант утре, ма няма да съ казва Холистър, тъй знам!

— Не, Бети, недей така — каза сержантът и стисна с ръка рамото й. — Ако тази нощ ще яздим, нека ни призове този, който е длъжен, и който трябва да ни даде пример. Бог да има милост и да ни праща врагове от плът и кръв!

Следващата чаша затвърди у сержанта решителността, подкладена от ужаса пред упреците на капитана и той тръгна да събира дузината драгуни, оставени под негова команда. Момчето

донесе халката, Цезар я сложи в джоба на жилетката си, непосредствено до сърцето, яхна коня, хвана го за гривата и продължи надолу в състояние на относителна безчувственост, докато животното спря пред вратата на топлата конюшня, откъдето бе тръгнало.

Драгуните, свикнали с темпото на походите, се придвижваха много по-бавно, защото бяха изпълнени с бдителност, която трябваше да ги предпази от лукавия лично.

XXII ГЛАВА

*Когато погледът ви издаде,
с език веднага всичко замажете —
да крият своя срам кога,
къде било е толкоз трудно за мъжете?*

Комедия от грешки
Шекспир

През единия час, в който Цезар го нямаше, положението в къщата на мистър Уортън бе доста неловко. Скоростта на коня бе толкова голяма, че четирите мили и събитията там забавиха Цезар горе-долу толкова. През това време джентълмените се стремяха да направят така, че тягостните моменти да отлетят колкото се може по-бързо, но предварително обмисленото щастие е от най-невеселия вид. Младоженецът и младоженката от край време имат правото да са отегчени и никой от близките им не бе разположен да не следва примера им. Английският полковник бе подobaващо притеснен от това отлагане на щастието му, и той седеше до Сара с променливо изражение на лицето, а тя сякаш се възползваше от паузата, за да събере сили за тържествената церемония. В неловката тишина, доктор Ситгрейвз, който бе успял да си осигури стол до мис Пейтън, се обърна към нея:

— Бракът, мадам, е почтен акт в очите на Бога и човека. Може да се каже, че в нашия век, той се управлява от законите на разума и природата. Древните, които са изпуснали от внимание законите на природата и са позволили полигамията са осъдили на нещастие хиляди хора. Но с напредъка на науката, мъдростта на обществото се е увеличила и според тази мъдрост, мъжът трябва да е съпруг само на една жена.

Уелмър хвърли на хирурга изпълнен с отвращение поглед, който издаваше отегчението му от неговите думи, а мис Пейтън с леко

колебание, сякаш се боеше да не навлезе в забранени теми, отговори:

— Смятах сър, че дължим патите морални принципи по този въпрос на Християнската религия.

— Така е мадам, някъде в предписанията на Апостолите се говори за това, че половете трябва отсега нататък да са равни в тази насока. Но до каква степен полигамията може да повлияе на светостта на живота? Може би това е мъдро решение на Павел, който в бил учен и вероятно често е разговарял по този важен въпрос с Лука, който пък, както е известно е бил отгледан с медицината...

Не може да се каже докъде можеше да стигне въображението на Ситгрейвз по този въпрос, ако не го бяха прекъснали. Лоутън, който слушаше внимателно и мълчаливо разговора се възползва от забележката, за да попита рязко:

— Кажете полковник Уелмър, по какъв начин се наказва двуженството в Англия?

Младоженецът се стресна и устните му преbledняха. Той обаче бързо се съвзе и отговори с благост, подходяща за толкова щастлив човек:

— Смърт — каквото това престъпление заслужава!

— Смърт и дисекция — продължи хирургът. — Законът рядко изпуска от погледа си ползата, която един престъпник може да допринесе. Бигамията е отвратително престъпление.

— Повече от безбрачието?

— Повече — отговори лекарят с простишко. — Човек останал сам може да посвети живота си на науката, на увеличаването на познанието, ако не на собствения му вид. Но този, който се облагодетелствува от присъщата на жените склонност към доверчивост и нежност, извършва грях, допълнително утежнен от долния характер.

— Сър, дамите са ви наистина задължени затова, че приписват на пола им безразсъдство.

— Капитан Лоутън, животното у мъжа е по-облагородено, отколкото това у жената. Нервите му са надарени с по-малко чувствителност, целият организъм е по-твърд и неподатлив. Изненадващо ли е тогава, че тенденцията да се разчита на верността на партньора е по-присъща на нежния пол?

Уелмър, който изглежда нямаше никакво търпение да слуша, скочи на крака и започна да крачи из стаята. Свещеникът, който

търпеливо очакваше завръщането на Цезар, съжаляваше за ситуацията и смени темата, а след няколко минути се появи и чернокожият. Той предаде на доктора бележката, която носеше, тъй като мис Пейтън изрично бе помолила Цезар по никакъв начин да не я свързва със задачата, по която бе изпратен. В нея се даваха обяснения по няколкото нареждания на доктора и се казваше, че пръстенът е у чернокожия. Поискаха му го веднага и той незабавно го предаде. По челото на хирурга премина тъга, когато той се спря за миг и мълчаливо погледна украшението. Той сякаш забрави къде се намира и заговори скръбно:

— Бедна Ана. Весело бе сърцето ти, колкото само невинността може да бъде, когато бе направен този пръстен за да украсява брака ти! Бог те взе при себе си! Минаха години, мила Ана, но никога няма да забравя детството ни прекарано заедно...

Той се приближи до Сара и без да обръща внимание на погледите, постави халката на пръста ѝ и продължи:

— Тази, за която бе предназначена, отдавна лежи в гроба си, а младежът, който направи подаръка я последва скоро след това. Вземете я мадам и да даде Бог тя да спомогне да получите щастието, което заслужавате.

При този изблик през сърцето на Сара премина хлад, но Уелмър предложи ръката си и я поведе пред свещеника, който започна церемонията. С първите думи на това впечатляващо събитие всички в стаята замряха, а свещеникът продължи тържествено, когато засвидетелствува клетвите им и дойде време за поставянето на халката. В суматохата тя бе останала на пръста, на който я бе поставил доктор Ситгрейвз и след прекъсването, предизвикано от това обстоятелство, свещеникът бе готов да продължи, но в средата на групата изведнъж се появи един човек и сложи край на всичко. Това бе амбулантният търговец. Той гледаше иронично и с горчивина, а пръстът му, насочен срещу божия служител, сякаш му забраняваше Да продължи церемонията.

— Може ли полковник Уелмър да губи безценно време тук, когато жена му е пресякла океана, за да го види? Нощите са дълги, луната светла, след няколко часа той може да стигне до града.

Ужасен от неочакваността на тези необикновени думи, Уелмър загуби ума и дума. Лицето на Бърч, колкото и да бе изразително, не предизвика ужас у Сара, но в момента, в който се съвзе от изненадата,

тя обърна питащ поглед към този във вярност на когото току-що се бе заклела. Лицето му бе най-ужасното потвърждение на това, което търговецът твърдеше — стаята се завъртя пред очите ѝ, и тя падна бездиханна в ръцете на леля си. У жените изглежда има някаква инстинктивна деликатност, която е по-силна от всички други емоции; и безчувствената булка бе скрита веднага от погледите, а в стаята останаха само мъжете.

Объркването позволи на търговеца да изчезне толкова бързо, че дори и някой да се бе опитал да го догони, нямаше да успее, а всички погледи останаха впити в Уелмър.

— Не е вярно, не е вярно — извика той като се хвана за главата. — Винаги съм отричал претенциите ѝ. Законите в моята страна не могат да ме принудят да ги призная!

— А какво ще кажете за съвестта и за законите на Бога? — попита Лоутън.

— Добре сър, — каза Уелмър надменно и тръгна към вратата — положението сега ви закриля, но ще дойде време...

Той бе достигнал вратата, когато усети леко потупване по рамото, което го накара да обърне глава — беше капитан Лоутън, който с особена усмивка го подкани да го последва. Умът на Уелмър бе в такова състояние, че той би искал да е където и да е другаде, само да избегне погледите изпълнени с ужас и презрение, отправени към него. Те стигнаха до конюшната без да говорят и драгунът извика:

— Доведете коня ми!

Доведоха коня му оседлан, а Лоутън хвърли юздата на врата на животното и извади пистолетите от кобурите им.

— Тези пистолети са служили добре досега. При това в почтени ръце, сър. Това са пистолетите на моя баща, който ги използвал с чест във войните срещу Франция и след това ми ги даде за да се сражавам с тях за родината си. Нима бих могъл да ги използвам по-добре, отколкото да ликвидирам негодника, който щеше да унищожи една от най-хубавите ѝ дъщери?

— Обидните думи ще получат каквото заслужават — изкрещя полковникът и сграбчи предложеното му оръжие. — Кръвта ще потече от главата на този, който си го търси.

— Амин. Но, момент само. Сега сте свободен, и в джоба си имате документите на Вашингтон. Ще стреляте пръв. Ако падна, ето

този кон никой не може да настигне и ви съветвам да се махнете незабавно, защото дори и Арчибалд Ситгрейвз ще е готов да се бие в името на това. Патрулът горе също няма да е много благосклонен.

— Готов ли сте? — попита Уелмър, скърцайки със зъби от гняв.

— Том, излез напред със светлината — каза Лоутън — стреляй!

Уелмър стреля и еполетът отхвърча от рамото на драгуна.

— Сега е мой ред — каза Лоутън и насочи пистолета си.

— И мой — извика един глас, след като пистолетът изхвърча от ръката му. — По дяволите! Това е лудия вирджинец! Насам момчета, хванете го! За такава награда не сме се и надявали!

Изненадан и невъоръжен, Лоутън не загуби присъствие на духа и понеже бе наясно, че от тези, които го нападат не може да очаква милост, той впрегна гигантската си сила до краен предел срещу четиримата скинъри, които скочиха едновременно срещу него. Трима го хванаха за ръцете и врата, с намерение да парират усилията му и да го завържат с въжета. Той отхвърли единия към стената на къщата с такава сила, че той падна зашеметен от удара, но четвъртият го хвана за краката и Лоутън падна на земята, повличайки и нападателите си. Борбата на земята бе кратка но ужасна — псувни и най-скверни злословия се чуваха от устите на мародерите, напразно призоваващи на помощ останалите от бандата, които гледаха застинали в ужас. Чу се тежкото дишане на единия от биещите се, после приглушените стонове на човек, когото душат, а един силует се отскубна и побягна. И Уелмър, и слугата на Лоутън избягаха — първият в конюшните, а вторият, за да вдигне тревога, като остави всичко в тъмнина. Изправената фигура се метна на оставеният без надзор кон и искрите изпод подкованите копита на животното показаха, че той се устремява със скоростта на вятъра към пътя.

— По дяволите, избяга! — извика главатарят прегракнал от яд и умора. — Стреляйте, огън! Свалете го или ще е късно!

Заповедта бе изпълнена и за миг всички се послушаха с празната надежда да чуят падането на тежкото тяло на Лоутън от жребеца.

— Няма да падне и да е убит — промърмори един. — Виждал съм ги тези вирджинци да седят на конете с два-три куршума в тях, дори и като умрат!

Един порив на вятъра донесе звука на конски тропот от долината, който, поради скоростта явно бе контролиран от човек.

— Тези обучени коне винаги спират, когато ездачът им падне — обади се един от бандата.

— Значи нищо му няма — извика главатарят и гневно удари мускета си в земята. — На работа веднага. След половин час, този хленчещ сержант с хората си ще е тук. Ще имаме късмет, ако изстрелите не са ги изкарали навън. Бързо, всеки на работа. Запалете стаите, димящите развалини са добро прикритие за злите дела!

— Какво да правим с тая купчина — попита друг, който побутна тялото лежащо там, където го бе отхвърлила силната ръка на Лоутън. — Малко разтривки и ще се свести.

— Остави го да лежи. Ако беше наполовина мъж, драгунът щеше да ми е в ръцете. Влизайте в къщата и палете. Тук не може да има грешка — има достатъчно сребро за да станете всички джентълмени, а и да си отмъстите.

На мисълта за среброто никой не можеше да устои и като оставиха падналия, който вече проявяваше слаби признаци на живот те се втурнаха трескаво към къщата. Уелмър се възползва от възможността и като се измъкна от конюшната със собствения си кон успя да излезе незабелязан на пътя. За миг се поколеба дали да се отправи към мястото, където бе разположен постът, за да се опита да спаси семейството или да се възползва от размяната осъществена от свещеника и свободата си, и да потърси кралската армия. Срамът и чувството му за вина го накараха да вземе второто решение и той се отправи към Ню Йорк, попарен от чувството за собствено падение и изпълнен с опасения от срещата с една гневна жена, за която се бе оженил по време на последното си посещение в Англия, и с чиито претенции, след като бе наситил страстта си бе решил никога да не се съгласява. В объркването и хаоса на момента никой не забеляза изчезването на Лоутън и Уелмър, а Мистър Уортън се нуждаеше от грижите както на лекаря, така и на свещеника. Изстрелите обезпокоиха семейството и само няколко мига минаха, преди в стаята да влезе главатарят, заедно с още един от бандата.

— Предайте се! Слуги на крал Джордж! — изкрещя главатарят и опря мускета си в гърдите на доктор Ситгрейвз. — Или ще пусна малко роялистка кръв от вените ви.

— По-полека, по-полека приятелю — каза докторът. — Без съмнение си по-голям майстор да нанасяш рани, отколкото да ги

лекуваш. Оръжието, което така невнимателно държиш, е извънредно опасно за човешкия живот.

— Подчинявай се или ще получиш съдържанието му!

— Защо и откъде накъде да се подчинявам? Аз не участвам в бойни действия. Условието на капитулацията трябва да се обсъждат от капитан Джон Лоутън, макар че не мисля, че подчинението е нещо, на което той е особено податлив.

До това време главатарят бе огледал присъстващите и се бе уверил, че малко може да се опасява от противодействие и, нетърпелив да вземе своя дял от плячката, отпусна мускета, и скоро заедно с хората си се зае да прибира в чували различни сребърни предмети. Сега къщата представляваше особена гледка. Дамите бяха събрани около Сара, която бе още в безсъзнание, в една от стаите, отбягнала от вниманието на мародерите. Мистър Уортън седеше напълно безпомощен и слушаше, макар и да не разбираше думите на утеха идващи от устните на свещеника. Сингълтън лежеше на едно канапе и се тресеше без да е в състояние да реагира и без да забелязва околните предмети, а в това време лекарят му даваше лекарства с хладнокръвие, което се надсмиваше над паниката. Цезар и ординарецът на капитан Сингълтън избягаха в гората зад къщата, а Кейти Хейнс тичаше наоколо и трескаво събираше ценности в един вързоп, като най-педантично оставяше всяко нещо, което наистина не бе нейно.

Но да се върнем във Фор Корнърс. Когато сержантът събра хората си, на конете и въоръжени, едно неспокойно желание обхвана перачката, а именно, да вземе участие в славата и опасностите на експедицията. Дали това бе поради страх да остане сама, или поради желанието да помогне на избраника си, няма да се осмеляваме да твърдим, но когато Холистър изкомандва да тръгват, Бети възкликна:

— Спри за малко, сержантчо, драги, докато две момчета ми извадят каруцата та да дода и аз. Май шъ има ранени и шъ е добре да го докараме с нея.

Въпреки че вътрешно бе доволен от забавянето на заминаването, което толкова не му харесваше, той се направи на недоволен.

— Само оръдие може да свали момчетата ми от конете — каза той. — А и не ми изглежда вероятно да влезем в почтена битка с оръдия и мускети, като си имаме работа с Нечестивия. Така че, Елизабет, можеш да дойдеш, ако искаш, но от каруцата няма нужда.

— Сержанте, драги, лъжеш и тъй и тъй — каза Бети, която бе малко повече във властта на питиетата си. — А капитан Сингълтън не беше ли свален от коня само преди десетина деня? А и капитан Джак! И не беше ли с лице нагоре и по гръб и не изглеждаше ли зле? И не го ли сметнаха момчетата за умрял, та избягаха и се дадоха на редовните?

— Сега ти лъжеш и лъже всеки, който казва, че не сме победили!

— За малко, казвам, само за малко — каза перачката. — Ма майор Дънуди ви събра, та ги бихте. А капитанът си беше паднал, а май няма по-добър ездач от него. Та сержант, каручката ще си трябва. Ей тука двамата, само закачете кобилката за каручката и утре ще има колкото си щете уиски. И й подложете малко от кожата на Джени под ремъците, горката се страда от неравните пътища в Уестчестър.

След като сержантът даде съгласието си, екипажът на Бети Фланаган скоро бе готов да приеме товара си.

— Тъй като не е много ясно дали ще ни нападнат отпред или отзад, — каза Холистър — петима ще яздят напред, а останалите ще прикриват отстъплението ни назад, ако ни притиснат. В такива моменти, Елизабет, за човек, който е необразован е много тежко да командва. Ще ми се някой от офицерите да беше тук, но аз се доверявам на Бога.

— Фю-ю-ю! Стига вече! — каза перачката, която се бе настанила удобно. — Врагът-дявол е тъдява. Хайде тръгвайте, скоро, скоро и кобилката да е на тръс, щото капитан Лоутън няма много да ви благодари за помощта.

— Може да не знам много за говоренето с духове или за погребването на мъртвите, но не съм участвал в предишната война и пет години в сегашната, за да не знам как да опазя имуществото на ескадрона. Нима Вашингтон не се грижи за тила? Няма да вземам съвети от жена дето се мъкне след лагера. Действайте както ви казах, момчета. Хайде!

— Както и да е, тръгвайте! — извика нетърпеливата перачка. — Черният вече е там и капитан Лоутън ще реши, че сте бавни.

— Сигурна ли си, че обикновен негър донесе заповедта? — попита сержантът, който застана до Бети между двата взвода, за да могат да си говорят, а той да е готов да командва в случай на нужда — както за настъпление, така и за отстъпление.

— Не. И не съм сигурна в нищо, драги. Ама що момчетата не тръгнат в тръс? Кобилката се мъчи, а в тази проклета долина хич не е топло, кат яздиш кат на погребение. Кат' континентален войник кат' е облечен в парцали^[1].

— Бавно, полека и с разум, мисис Фланаган. Не бързината прави добрия офицер. Ако ще се срещнем с призрак, най-вероятно е да ни нападне изненадващо, а конете не са много добри в тъмнината. Не искам да си губя репутацията, добра жено.

— Репутация! А капитан Лоутън няма ли да си загуби репутацията, че и живота?!

— Стой! — изкомандва сержантът. — Какво се движи ей там до скалата в ляво?

— Нищо, освен ако ней душата на капитан Джак, да са засели в тебе дете не бързаш.

— Бети, твоята вятърничавост те прави неподходяща за този поход. Един да отиде и да проучи мястото. Извадете сабите! Задните редове, по-напред!

— Фю-ю-ю! Голям глупак ли си, или голям страхливец? Махнете се от пътя момчета и аз ще отида с каручката право там. Не мѝ й страх от никакъв дух!

По това време един от конниците се бе върнал и съобщи, че нищо не пречи да продължат. Те тръгнаха, но с голяма предпазливост.

— Куражът и разумността красят войника, Мисис Фланаган — каза Сержантът — без едното, може да се каже, другото не струва нищо.

— Разум без кураж, туй ли искаш да кажеш? И аз тѝ мисля, сержант. Ма кобилката напъва на юздите и без т'ва.

— Бъди търпелива, добра жено. Тихо! Какво е това? — каза Холистър, който чу изстрела от пистолета на Уелмър. — Кълна се, че това бе пистолет и при това един от нашите. Задните, избързайте напред. Мисис Фланаган, налага се да ви оставя.

След като каза това, той избърза напред и вече напълно възстановил способностите си, след като чу звук, който разбираше, застана начело на колоната с военна гордост, която перачката не успя да види поради тъмнината. Сега вече се чуваха залпове от мускети и сержантът извика:

— Напред! Бързо!

След миг се чу препускане на кон, идващ към тях по пътя, със скорост, подсказваща, че става дума за живот или смърт. Холистър отново спря хората си и избърза сам, за да посрещне ездача.

— Стой! Кой е там? — извика той.

— Ха, Холистър, ти ли си? — извика Лоутън. — Както винаги готов и на поста си. Но къде са хората?

— Под ръка са, сър, и са готови да ви последват навсякъде — каза ветеранът доволен, че от плещите му се смъква една отговорност и готов да го поведат срещу враговете.

— Това е добре — каза капитанът, като стигна до хората, и след няколко окуражителни думи ги поведе надолу към долината с темпото, с което бе дошъл. Нещастната кобила на Бети скоро изостана назад и кръчмарката отби в страни от пътя.

— Веднага са познава, че капитан Джак е с тях — промърмори тя. — Втурнаха се като негри на празник. Е, ще вържа кобилката на този стобор и ще ида до долу пеша. Няма що да излагам животното да го наранят.

Ездачите последваха Лоутън без страх и размисъл. Дали ставаше дума за банда беглеци, или подразделение на кралската армия, те също така не знаеха. Но те знаеха, че офицерът начело се отличава със смелостта си и храбростта си, а тези качества пленяват немислещите войници. Когато приближиха Локъст, драгунът спря конниците и се приготви за нападението. Той слезе от коня и нареди на осем драгуни да направят същото. После каза на Холистър:

— Стой тук и пази конете. Ако нещо се опита да премине, спри го, или го съсечи и...

В този момент пламъците избухнаха през таванските прозорци и кедровия покрив, и ярка светлина освети нощта.

— Напред! — извика той. — Напред и никаква пощада докато не си получат заслуженото!

В гласа му имаше свирепост, която достигаше до сърцата, дори и сред ужасите в къщата. Главатарят на скинърите хвърли плячката си и за миг застана вцепенен от безумен страх. След това изтича до един прозорец и отвори кепенците. В този момент в стаята се втурна Лоутън с извадена сабя.

— Умри, изчадие! — драгунът разцепи главата на един мародер до долната челюст, но главатарят успя да скочи навън и да избегне

възмездие. Писъците на жените възстановиха присъствието на духа му и молбите на свещеника го принудиха да се погрижи за безопасността на семейството. Още един от бандитите бе попаднал на драгуните и бе намерил смъртта си, но другите бяха усетили опасността навреме. Заети със Сара, жените не бяха усетили влизането на мародерите, въпреки че огънят бушуваше около тях със сила, която заплашваше да разруши къщата. Писъците на Кейти и на жената на Цезар заедно с шума и виковете в съседната стая най-накрая накараха Изабела и мис Пейтън да осъзнаят опасността.

— Милостиви Боже! — възкликна разтревожена лелята. — В къщата става нещо ужасно, и ще има пролята кръв.

— Но няма кой да се сбие! — отговори Изабела, с лице по-бледо от това на мис Пейтън. — Доктор Ситгрейвз е доста мирен човек, а не вярвам капитан Лоутън да се самозабрави до толкова.

— Южняшкият темперамент е буен и огнен — каза мис Пейтън — а брат ти, слаб и неоздравял цял следобед изглежда зачервен и ядосан.

— Боже мили — извика Изабела като с усилие се задържа на канاپето до Сара. — По природа е кротък като агне, макар че като се ядоса става по-страшен и от лъв.

— Трябва да се намесим. Присъствието ни ще успокои караницата, а може и да спаси нечий живот.

Мис Пейтън, готова да изпълни това, което смяташе за дълг на пола и природата си, тръгна към вратата с достойнството на обидена жена, а Изабела я последва. Стаята в която бяха, се намираше в едно от крилата и се свързваше с главния вестибюл на къщата през един дълъг и тъмен коридор. Сега той бе осветен и в края му видяха няколко фигури, които изтичаха толкова бързо, че не успяха да разберат какво точно правят.

— Да отидем там — каза мис Пейтън с твърдост изписана на лицето. — Те трябва да уважават дамите.

— Ще ни уважават — извика Изабела и тръгна първа. Франсис остана сама със сестра си. Изминаха няколко минути в тишина, след което от горните етажи се разнесе силен трясък, последван от ярка светлина, която блестеше през отворената врата и правеше предметите така ясно отчетливи за погледа, сякаш бяха изложени на обедното

слънце. Сара се изправи на канапетото и като се заоглежда обезумяла наоколо, притисна с ръце челото си, мъчейки се да се съвземе.

— Но това е небето... и ти си една от душите... О колко величествен е блясъкът му! Мислех си, че щастието, което преживях напоследък е твърде много за да е тук на земята. Но ще се видим пак... да... ще се видим пак...

— Сара! Сара! — извика Франсис ужасена. — Сестра ми, едничката ми сестра! О, не се смей така ужасно! Това съм аз, сестра ти. Познай ме, или ще скъсаш сърцето ми!

— Ш-ш-т — каза Сара като вдигна ръка за тишина. — Ще смутиш покоя му... разбира се, той ще ме последва в гроба... мислиш, че в гроба може да има две жени? Не, не, не, не, една, една, само една...

Франсис падна в скута на сестра си и се разплака отчаяно.

— Плачеш ли, мил ангел? — продължи Сара успокояващо. — Но и небето не е освободено от тъга. Но къде е Хенри? Той бе екзекутиран и трябва да е някъде тук... може би ще дойдат заедно. О! Колко радостна ще е срещата!

Франсис скочи на крака и се заразхожда из стаята. Очите на Сарата следваха по детски възхитени от красотата ѝ.

— Приличаш на сестра ми, но всички добри духове си приличат. Кажи ми, омъжвала ли си се някога? Оставяла ли си някога непознат да открадне чувствата ти от баща, брат, сестра? Ако не си, съжалявам те бедна нещастнице, нищо че си на небето...

— Сара! Успокой се! Умолявам те, успокой се — изпищя Франсис и изтича към сестра си. — Успокой се или ще ме убиеш на място!

Още един ужасен трясък разтърси къщата из основи. Това бе срутването на покрива, след което пламъците осветиха околността, така че през прозореца на стаята тя стана видима. Франсис отиде до един от тях и видя обърканите хора на двора. Сред тях бяха леля ѝ и Изабела, които сочеха ужасени пламтящата сграда и очевидно караха драгуните да влязат вътре. За първи път тя осъзна опасността на положението и като изпищя отчаяно се хвърли към коридора без да мисли, и без ясна цел.

Гъстият и задушаващ дим забавяше движението ѝ. Тя се спря за да поеме въздух, когато един мъж я вдигна ръце и я понесе

безчувствена през падащите въглени и тъмнината, навън, на чист въздух. Когато Франсис се опомни, тя разбра че дължи спасението си на Лоутън и като се хвърли на колене, заплака:

— Сара, Сара, Сара, спасете сестра ми дано Бог ви благослови!

Силите ѝ я изоставиха и тя се свлече безчувствена на тревата. Лоутън повика Кейти да се заеме с пея и се втурна още веднъж в къщата. Огънят вече се бе разпространил по дървените части на верандата и цялата къща бе изпълнена с дим. Единствената възможност да се влезе бе да се мине през тези опасности и дори импулсивният Лоутън спря, за да помисли. Само след миг той се втурна в горещия мрак и след като не налучка входа веднага, върна се отново на двора. Пое дълбоко чист въздух и опита отново, но отново без успех. При третия опит се сблъска с един мъж, който носеше човешко тяло. Не беше нито времето нито мястото да задава въпроси, или да прави разлика. Той хвана и двамата в ръцете си и ги понесе през дима. Скоро разбра, че е спасил хирурга и тялото на единия мародер:

— Арчибалд! — възкликна той — Защо по дяволите изваждаш този злодей отново на бял свят?

Лекарят, който беше изложен на истинска опасност допреди малко, бе твърде объркан, за да отговори веднага, но след като изтри влагата от челото си и прочисти дробовете си от погълнатите изпарения, той каза с мъка:

— Ах, всичко свърши! Ако бях там навреме, за да спра кръвоизлива от вратните вени, можеше да бъде спасен. Но топлината е усилила кръвотечението. Животът си е отишъл. Е, има ли още ранени?

Въпросът му бе зададен в празно пространство, защото Франсис бе занесена от другата страна на къщата, където се бяха събрали близките ѝ, а Лоутън още веднъж бе потънал сред дима.

Но този път пламъците бяха намалили задушливите пушеци и той успя да намери вратата, непосредствено до която видя един мъж да подкрепя безчувствената Сара. Едва успяха да излязат отново навън, когато пламъците излязоха през прозорците и обхванаха постройката в една огнена стена.

— Хвала на Бога — каза спасителят на Сара. — Би било една ужасна смърт!

Драгунът обърна погледа си от горящата сграда и за свое изумление, вместо някой от неговите хора, видя търговеца.

— Ха! Шпионинът! Преследваш ме като призрак!

— Капитан Лоутън — каза Бърч като се облегна изтощен на оградата, до която бяха отишли, за да избягат от горещината — отново съм ваш пленник, защото нито мога да избягам, нито да се отбранявам.

— Каузата на Америка ми е скъпа като живота — каза драгунът. — Но тя не може да накара чедата си да забравят благодарността и честта. Бягай, нещастни човече, докато не са те видели, после няма да мога да те спася.

— Нека Бог те възнагради и те направи победител над враговете ти — каза Бърч и хвана ръката на Лоутън със сила, каквато не можеше да се допусне за слабото му тяло.

— Чакай — каза Лоутън. — Само една дума... Това ли си, за което се представяш? Можеш ли... такъв ли си...?

— Шпионин на краля — прекъсна го Бърч като извърна лице и се опита да освободи ръката си.

— Тогава бягай, нещастна твар — каза войникът и пусна ръката му. — Или алчността или заблудата са подмамили едно честно сърце в грешния път.

Ярката светлина от пожара достигаше на голямо разстояние, но Лоутън едва бе завършил изречението си, когато слабата фигура на търговеца се плъзна в светлото петно и изчезна в мрака отвъд.

Погледът на капитана се задържа още миг на мястото където бе изчезнал този необясним човек и след това се обърна към още безчувствената Сара. Той я вдигна като заспало дете и я занесе при близките й.

[1] Книжните пари издадени от Конгреса са се наричали масово „континентални“. Тази дума се е използвала и за армията, Конгреса, военните кораби, изобщо за почти всичко, представляващо интерес, принадлежащо на новото правителство. Изглежда това е така, в противоположност на островното положение на старата родина. — Б. а. ↑

XXIII ГЛАВА

*И чарът ѝ сега линеи,
духът ѝ веч е тъжен,
Уви, такава красота за дълго не живеи,
красивите цветя, как рано те загиват!
Как тъжни са градините
след бяга на годините!
Как силно променени след утрото на
младостта!
Но де са обожателите и сега?
Уви! Не ще да има някой
на който да опре тя своята душа.
Гробът на Синтия*

От къщата останаха само стените и те, почернели от дим и лишени от орнаментите си бяха само мрачни паметници на някогашното им съдържание и спокойствието царуващо между тях. Покривът заедно с останалата дървения се бе съборил в избите и сега само въглените им хвърляха слаби отблясъци през прозорците. Ранното бягство на скинърите позволи на драгуните да се опитат да спасят колкото се може повече от покъщнината, която сега лежеше на купчини по двора и придаваше на гледката последните щрихи на отчаянието. Когато някой по-силен лъч светлина се издигнеше над руините в далечината можеха да се видят сержант Холистър и хората му, въз седнали конете с изправени стойки и край тях кобилата на мисис Фланаган, която бе успяла да измъкне юздата си и сега пасеше кротко край пътя. Самата Бети бе дошла до сержанта и с невероятно самообладание наблюдаваше събитията. Тя неведнъж напомни на събеседника си, че след като явно сражението е свършило, дошло е времето за плячкосване, но ветеранът я осведоми за заповедите си и остана непреклонен и непоклатим на мястото си. Когато перачката

видя капитан Лоутън да излиза иззад постройката със Сара на ръце, тя се осмели да отиде сред войниците. Капитанът остави Сара на едно канапе, изхвърлено през прозореца от хората му и се оттегли, за да могат близките ѝ да се погрижат за нея. Мис Пейтън и Франсис се втурнаха към нея веднага, забравили всичко, освен желанието да и помогнат, да я поемат от войника но празният поглед и зачервеното лице ги върнаха към реалността.

— Сара, дете мое! — каза лелята и прегърна безчувствената си племенница. — Ти си спасена и нека Бог благослови този, който го направи!

— Виж! — каза Сара като леко я отблъсна и посочи просветващите развалини. — Прозорците са осветени в чест на моето пристигане! Те винаги посрещат така булката, той ми каза така, но вслушай се и ще чуеш камбаните!

— Тук няма булка, няма радост, няма нищо освен скръб!

— извика Франсис с не по-малко лудост в гласа от сестра си.

— О, защо Небето не те върне отново при нас, тук на земята!

— Мълчи, глупаво момиче! — каза Сара с престорена жална усмивка. — Всички не може да са щастливи едновременно. Сигурно нямаш брат или съпруг, за да те утешат... Но ти си красива и ще си намериш, но — гласът и спадна до шепот — внимавай да няма друга жена, ужасно е да си помислиш какво ще стане, ако той има две жени!

— Шокът е увредил ума ѝ! — извика мис Пейтън. — Моята Сара, моята прекрасна племенница е полудяла!

— Не, не, не, не. Тя има треска! Замаяна е! Ще се оправи. Трябва да се оправи!

Лелята с надежда се хвана за думите ѝ и изпрати Кейти да потърси помощта и съвета на доктор Ситгрейвз. Тя намери хирурга да търси приложение на професията си сред войниците и да оглежда педантично всяка драскотина, за която успее да получи Признание от заграбелите мъже. Той веднага се отзова на повикването и след минута застана до мис Пейтън.

— Това е тъжният край на една така щастливо започната вечер, мадам — отбеляза той с успокоителен тон. — Войната е съпътствана от нещастия, независимо, че без съмнение служи на каузата на свободата и спомага за развитието на медицинската наука.

Мис Пейтън не можа да отговори, а само посочи племенницата си.

— Това е треска — каза Франсис. — Вижте как стъклени са очите и, погледнете — колко зачервени са страните ѝ!

Хирургът започна да проучва симптомите на пациентката си, а след това мълчаливо взе ръката ѝ в своята. Рядко по замисленото и загрубяло лице на доктор Ситгрейвз се изписваха силни чувства. Той ги контролираше и чертите му почти никога не издаваха какво всъщност става в душата му. Сега обаче нетърпеливите погледи на лелята и сестрата веднага доловиха истината. След като задържа за минута красивата, оголена до лакътя и искряща от бижута ръка, която Сара не прибра, той я остави и като потри очите си, обърна се тъжно в страни.

— Тук няма треска, мадам. Това е заболяване, което времето и грижите ще излекуват. С Божията благословия, само те ще бъдат лек за нея.

— А къде е негодникът, който причини това нещастие? — възкликна Сингълтън и отблъсна ръката на ординареца си, който се опита да му помотае в усилието да се надигне от стола, на който седеше изнемощял. — Ако враговете ни могат да нанасят такива рани след като са сразени, напразни са победите ни!

— Защо мислиш, глупаво момче, — каза Лоутън с горчива усмивка — че сърцата в колонииите имат право на чувства? Нима Америка не е само сателит на Англия — да прави каквото тя иска, да я следва където поиска, да свети, така че майката-родина да изглежда още по-великолепна с това сияние? Забравяш че е чест за един колонист да бъде унищожен от ръцете на дете на Англия.

— Не забравям, че нося сабя — каза Сингълтъп и отново се отпусна назад. — Но нямаше ли ръка, готова да отмъсти за страданията на това красиво момиче? Да плати за нещастията на побелелия и баща?

— Нито ръце, нито сърца липсват за такова дело — каза Лоутън свирепо. — Но понякога късметът помага на развратниците. Боже, бих дал коня си да мога да се срещна с този изверг очи в очи.

— Не! Капитане, драги, не се разделяй с коня — каза Бета — Ак' питаш който тря'а, ш'ти дадат бая за него, кат' закъсаш за сребро. Я к'ви крака има и скача кат' катерица!

— Жено, не един, петдесет коня, най-добрите отглеждани по бреговете на Потомак ще продам за никаква цена, само за един удар срещу негодника!

— Хайде — каза лекарят — нощният въздух не е полезен за Джордж или за тези дами, трябва да ги заведем където може да им се окаже медицинска помощ и да отдъхнат. Тук останаха само развалини и миазмите от блатата.

Никой не можеше да възрази на това разумно предложение и Лоутън даде заповед да се отведат всички във Фор Корнърс.

В периода, за който разказваме, в Америка имаше малко и неотличаващи се един от друг производители на екипажи и всяка каляска, имаща претенции за престижност, бе резултат от труда на Лондонските работилници. Когато мистър Уортън напусна града, той бе един от малкото хора, които поддържаха собствен екипаж и когато мис Пейтън и дъщерите му се присъединиха към него по-късно, това стана с тежката каляска, която на времето бе правила толкова силно впечатление в криволиците на Куийн стрийт или на просторния Бродуей. Това превозно средство стоеше там, където бе оставено тогава и единствено възрастта на конете бе причина да се избегне секвестрирането на любимката на Цезар от враждуващите в околността групировки. Подпомогнат от няколко драгуни чернокожият с натезало сърце се запъти да я подготви за дамите. Това бе едно тромаво превозно средство, чиято тапицерия и обшивки с променен цвят явно се нуждаеха от намесата на изкуството, създадо първоначалния му блясък. Лъвът от великолепия герб на Уортън бе полегнал в пищния образец на хералдическото изкуство, който говореше за висш служител на църквата, а митрата, чийто блясък започна да се показва под американския прахоляк, говореше за ранга на първоначалния му притежател. Файтонът, с който бе дошла Изабела Сингълтън, също бе невредим, тъй като конюшната и другите постройки не бяха засегнати от пламъците. Мародерите сигурно не т биха оставили в нея конете, ако ненадейното нападение на Лоутън бе осуетило плановете им не само за това, но и за много други неща. На място оставиха патрул под командването на Холистър, който след като се увери, че враговете са от смъртен произход зае поста си с възхитително хладнокръвие и умелост. Той оттегли хората си в тъмнината, така че да не се виждат, докато все още достатъчната осветеност на развалините му даваше

възможност да види всеки, който се опита да се приближи с цел да граби.

Удовлетворен от тази предвидливост, Лоутън разпредели хората. Мис Пейтън, двете сестри и Изабела бяха настанени в каляската, а капитан Сингълтън зае каручката на Бети Фланаган, която бе снабдена с одеяла и дюшек. Доктор Ситгрейвз пое управлението на файтона, в който седна мистър Уортън. Какво е станало с останалите членове на домакинството не се знае, защото освен икономката, там бе само Цезар. След това Лоутън даде знак за тръгване. Сам той се забави малко, за да прибере няколко цепни сребърни предмети, които биха предизвикали собствените му хора и след като се увери, че повече няма какво да поставя на изпитание честността им, качи се на коня си с намерение да застане на края на колоната.

— Стой, стой — извика женски глас. — Нима ще ме оставите сама да ме убият? Лъжицата се е стопила и аз ще получа компенсация, ако има закони в тая нещастна земя!

Лоутън погледна в посоката на гласа и видя от развалините да се измъква една жена, натоварена с чувал с размерите на този на Харви Бърч.

— Какво е това? — попита Лоутън. — Птицата Феникс се възражда от жаравата? Но кълна се в Хипократ, това е жената-доктор, известна с иглата си! Е, добра жено, какво значи това викане?

— Викане! — повтори Кейти като се бореше да си поеме въздух. — Не е ли достатъчно наказание да изгубиш сребърна лъжица ми трябва и да остана сама на това пусто място, да ме ограбят, може и да ме убият? Харви нямаше да се отнесе така с мен. Когато живеях при Харви, винаги поне ме е зачитал, ако и да беше разпилян с парите и потаен.

— Значи мадам, някога сте била част от домакинството на Харви Бърч?

— Може да се каже, че съм му била цялото домакинство! Нямаше никой освен мене и той, и стария джентълмен. Ти сигурно не познаваш стария?

— Нямам съм това щастие. И колко време живяхте при мистър Бърч?

— Не знам точното време, но трябва да е къде девет години. И с к'во ми е сега по-добре?

— Сигурно е така. Малко облаги си спечелила от него. Но няма ли нещо необичайно в постъпките му, в характера на този мистър Бърч?

— Необичайно? Това е слаба дума за чудатостите му — отговори Кейти и понижи глас, като се огледа наоколо. — Той си беше чуден, разпилян човек и смяташе гвинеята, за каквото аз смятам какалашката от царевица! Ама ако ми помогнеш да ида някак при мис Жанит, ще ти кажа чудесата, дето ги е направил Харви, от игла до конец.

— Добре — каза драгунът замислен. — Я дай да ти пипна ръката над лакътя. Така, костите ти са здрави, каквато и да е кръвта ти — той каза това и неочаквано завъртя старата мома, така че тя загуби ума и дума, и се оказа безопасно, макар и не много комфортно на задницата на коня му.

— Така мадам, сега имате утехата да знаете, че сте здраво седнала на коня, като самия Вашингтон. Краката на крантата са сигурни и ще подскача като пантера.

— Пусни ме да сляза — извика Кейти, като се бореше да се освободи от желязната му хватка и едновременно с това се страхуваше да не падне. — Така не може да се качи една жена на кон, освен това, не мога да яздя без седло!

— По-полека добра госпожо, конят ми никога не пада напред, но може да се изправи назад. Не е свикнал чифт пети да го ритат отстрани като барабан по време на маршировки. Едно докосване с шпорите му стига за цяла седмица и никак не е умно да го притесняваш така, защото не обича да му се налагат.

— Пусни ме да сляза, казвам — изпищя Кейти. — Ще падна и ще се убия! И няма с какво да се държа, ръцете ми са заети!

— Вярно — отговори войникът като забеляза, че я е вдигнал от земята заедно с вързопа. — Сигурно си от тези, които се грижат за багажа. Но коланът на сабята ми ще обхване тънкото ти кръстче, заедно с моя.

На Кейти и стана твърде приятно от този комплимент, за да протестира докато той я закопча с колана за себе си, а когато пришпори животното те излетяха с такава скорост, че вече нямаше възможност за никакви възражения. След известно време, което костваше на старата мома доста сериозно замайване, те настигнаха каручката на Бети Фланаган, която се движеше бавно по неравния път, заради раните на

капитан Сингълтън. Събитията през нощта бяха възбудили младия офицер и сега съвсем закономерно, реакциите му бяха отпуснати. Той лежеше добре увит в одеяла и ординарецът му го подкрепяше, но не бе в състояние да говори, макар и потънал в мисли за миналото. Диалогът между Лоутън и събеседничката му спря при тръгването им, но сега, когато ходът на коня стана по-благоприятен за разговори, драгунът започна отново:

— Та значи си живяла в една къща с Харви Бърч?

— Повече от девет години — каза Кейти като си пое дъх зарадвана, че са намалили скоростта.

Дълбокия тембър на гласа на Лоутън едва достигна до ушите на перачката, седнала отпред за да направлява движението на кобилата си и тя се намеси в разговора:

— Значи драга жено, ти шъ зпайш дали е рода на Велзевул. Сержант Холистър вика така, пък той не'й глупав, шъ знайш.

— Това е скандална обида! — извика Кейти възмутено. — Подобра душа не е идвала с чувал тъдява. И за нощница или престилка никога няма да вземе от приятел й пукната пара. Велзевул! Как ли не! Тогава що ще му е да чете Библията, ако има туй-онуй с Нечестивия?

— Той е честен дявол, к'вот' и да разпра'ят, Гвинеята му си беше истинска. Сержанта го мисли за опак, а той си е учен.

— Той е глупак — каза Кейти троснато. — Харви можеше да е на положение сега, ако не беше толкоз разпилян. Колко пъти съм му казвала, че само ако си търгува и си носи печалбата в къщи и се ожени, та да не пилее нещата навън, и остави алъш-вериша с редовните, скоро ще стане заможен човек. Сержант Холистър ще е доволен да му носи свещта!

— Дрън, дрън — каза Бети философски. — Не ти иде на ум, че сержанта е офицер и седи до лейтенанта във войската. Но тоз' търговец дигна алармата снощи и ни съ знае дали капитан Джак щеши да са опра'и без пукреплението.

— Какво казваш, Бети — извика капитанът като се наведе напред. — Бърч ви е предупредил за нападението?

— Той самия, драги, и много тичах, докато' са размърдат момчетата. Аз иначе си знаех, че си достатъчен за каубойците, а и щом дявола е с тебе, сигурна бях, че ще ги биеш. Чудя са само, що има толкоз малко плячка, кат е дяволска работа?

— Задължен съм ти за помощта и за мотивите.

— За плячката? Ма аз не се сетих за туй преди да видя покъщнината по двора, изгоряла, почупена, ма имаше и нови работи. За войската ще е хубаво да има идно пухино лигло, а?

— Навременна помощ, няма що! Ако конят не беше по-бърз от куршумите, щяха да ме убият. Този кон струва колкото тежи в злато.

— В континентални пари, искаш да кажеш. Златото е тежко и го няма много в колониите. Ако го нямаше негъра да плаши сержанта с приказки за духове, щяхме да стигнем навреме да убием сичките кучета, и да вържем останалите.

— И така стана добре, Бети — каза Лоутън. — Вярвам, ще дойде денят, когато тези изверги ще си получат своето, ако не с присъди над тях лично, попе в мислите на съотечествениците им. Ще дойде времето, когато Америка ще прави разлика между патриот и разбойник.

— Говори тихо — каза Кейти — защото има хора, дето се имат за много нещо, дето си имат вземане-даване със скинърите.

— Тогава значи, имат се за повече, отколкото ги имат другите хора. Крадецът си е крадец, няма значение дали краде за крал Джордж или за Конгреса.

— Знаех, че злото скоро ще се случи — каза Кейти. — Слънцето залезе зад черен облак и кучето виеше, нищо че сама му дадох вечерята. Освен това, сънувах съня за хилядата запалени свещи и за сладките дето изгарят във фурната.

— Е, аз малко сънувам и тъй и тъй — каза Бети. — Глей да ти е чиста съвестта и да имаш повече пукница в корема и шъ спиш кат' бебе. Последния път сънувах, като момчетата туриха магарешките тръни в одиалото и си мислех, че ординареца на капитан Джак ме'й сбъркал с коня та ма трие с чесалото. Ма хич и не се сърдя.

— Сигурна съм, — каза Кейти като се изправи вдървено, което върна капитан Лоутън на седлото — че нито един мъж няма да посмее да пипне леглото ми. Това е неприлично и долно поведение.

— Дрън, дрън — извика Бети. — Ако ходиш с конницата, от време на време трябва да има и майтап. К'во ще стане с щатите или със свободата, ако момчетата ня'ат чиста риза или глътка за утеха? Я питай капитан Лоутън дали шъ са бият, госпожо Велзевул, ако нямат чисто бельо да си приберат в него после победата?

— Аз съм неомъжена и се казвам Хейнс. И ще съм ти благодарна, ако не използваш непочтителен език като ми говориш.

— Трябва да не обръщате толкова голямо внимание на волностите на мисис Фланаган, мадам — каза Лоутън. — Капката за която говори, често е с извънредно големи размери, а и тя самата е свикнала със свободата на войнишките маниери.

— Ф-ю-ю, капитане драги, що тормозиш жената? Говоря си с моя си език и той хич не е глупав. Ама ето туканка на спря сержанта и мислеше, че мой да има и още дяволи да будят нощта. Облаците черни кат' сърцето на генерал Арнолд и дяволска звездичка никъде се не види. Ма мойта кобилка е свикнала да ходи ноще, та надушва пътя кат' кучка.

— След малко ще изгрее луната — забеляза Лоутън. Той извика един войник, който яздеше напред, даде му няколко заповеди и предупреждения относно удобствата и безопасността на Сингълтън, размени сам няколко думи с него и пришпори коня напред, със скорост, която отново прогони философията на Катрин Хейнс.

— Късмет ти желая, храбри коннико — извика след него Бети. — Ако пак срещнеш Велзевул, спри при него да му покажеш изгората му, дет' ти'й на задницата на коня. Май няма тоз път да са забави да си приказвате! Е, той сам каза, че сме му спасили живота, нищо че плячката не го интересува.

Викове на Бети Фланаган бяха твърде познати на Лоутън за да им отговори. Въпреки по-големия товар, конят премина разстоянието между каручката на Бети Фланаган и каляската на мис Пейтън по начин, който макар и да отговаряше на намеренията на Лоутън, никак не допринесе за удобството на спътничката му. Застигна ги малко преди квартирата си и в същия момент луната се показа зад облаците и освети околността.

В сравнение със семплата елегантност и значителен комфорт на Локъст, „Хотел Фланаган“ представляваше мрачна гледка. Вместо покрити с килими подове и прозорци със завеси, в грубо направените стени зееха цепнатини и вместо стъкла, на повечето места имаше дъски или хартия. Лоутън бе предвидил какво ще им е необходимо и преди да пристигнат, там вече горяха силни огньове. Няколко драгуни бяха натоварени да донесат някои най-важни неща за обзавеждане и когато групата пристигна, завари нещо подобно на обитаеми стаи.

Разсъдъкът на Сара бе продължил да витае и по време на пътуването и с изобретателността на безумните тя успяваше да пригоди всяко обстоятелство към чувствата, които в момента имаха превес у нея.

— Не е възможно да се лекува ум, който е претърпял такъв удар — каза Лоутън на Изабела Сингълтън. — Времето и Божията милост само могат да помогнат, но ние можем да направим нещо за удобствата на тялото. Ти си дъщеря на войник и си свикнала на такива неща, помогни ми да спрем студа влизащ през тези прозорци.

Мис Сингълтън прие молбата му и докато той се опитваше отвън да запуши останалите счупени прозорци, Изабела търсеше заместител на завесата отвътре.

— Чувам каруцата — каза Лоутън в отговор на нейния въпрос. — В душата си Бети е мекосърдечна. Повярвай, бедният Джордж не само ще е в безопасност, но и ще се чувства удобно.

— Бог да я благослови за грижите. Бог да ви благослови всички — каза тя развълнувано. — Знам че доктор Ситгрейвз е отишъл на пътя за да го посрещне. А какво блести хей там?

Точно срещу прозореца на който бяха, имаше друга постройка и бързият поглед на капитана веднага видя това, за което тя говореше.

— Това е отблясък на огнестрелно оръжие — каза той и скочи към коня си, който още бе завързан пред вратата. Движението му бе бързо, но още не направил и крачка, просветна огън и изсвистя куршум. От къщата се чу силен писък и капитанът скочи на седлото. Всичко стана само за миг.

— На конете, на конете и след мен! — изкрещя той и преди изненаданите мъже да разберат какво става, конят му прескочи оградата между него и врага му. Гонитбата бе на живот или смърт и понеже разстоянието до скалите бе малко, той можа да види жертвата си да изчезва в една теснина, където не можеше да го последва с коня си.

— Кълна се в живота на Вашингтон — процеди капитанът и мушна сабята си обратно в ножницата. — Щях да го разсека на две ако не бе толкова пъргав... Но ще му дойде времето.

След това той тръгна към къщата с хладнокръвието на човек, който знае, че животът му във всеки момент може да бъде принесен в жертва на страната му. Суматохата в къщата го накара да забърза и

когато стигна до вратата, обзетата от паника Кейти му каза, че куршумът предназначен за него е уцелил мис Сингълтън в гърдите.

XXIV ГЛАВА

*Мълчаха устните на неговата Гертруд,
но пак, меката им, нежна красота
изпълнена бе сякаш с обичта що никога не
гасне;
и пак тя стискаше ръката му до своето
сърце,
което спряло бе да чувства.*

Гертруд от Уайоминг

За посрещането на дамите драгуните бяха подготвили една стая, в която с преграда бяха отделили място за спане. Изабела бе пренесена там по нейна молба и бе поставена на грубото легло до Сара. Мис Пейтън и Франсис се притекоха на помощ и я завариха усмихната и с такова самообладание, че сметнаха, че е невредима.

— Слава Богу! — възкликна разтреперана лелята. — Когато падна при тези изстрели, помислих, че е станало нещо лошо. Наистина, много ужасни неща се случиха, но това ни бе спестено.

Изабела притисна ръка към гърдите си и все още се усмихваше, но в усмивката ѝ имаше нещо зловещо, което смрази кръвта на Франсис.

— Джордж наблизил ли е? — попита тя. — Кажете му, че искам да го видя още веднъж.

— Нима е вярно? — изпищя мис Пейтън. — Но ти се усмихваш, нали не си ранена?

— Щастлива съм, съвсем щастлива — прошепна Изабела. — Има лек за всяка болка.

Сара се надигна и изгледа безумно съседката си. После протегна ръка и вдигна нейната. Беше обагрена с кръв.

— Виж! Но кръвта няма ли да отмие любовта? Омъжи се младо момиче и тогава никой няма да може да го прогони от сърцето ти освен

ако — тя се наведе над нея и продължи шепнешком — освен ако не откриеш друга пред теб. Тогава умри — на небето няма съпруги.

Красивата луда скри лицето си под завивките и остана мълчалива до края на нощта. В това време влезе Лоутън. Свикнал с опасностите от всякакъв вид и претръпнал от ужасите на гражданската война, сега той не можеше да не се вълнува. Наведе се над крехката фигура на Изабела и мрачният му поглед говореше за това, какво става в душата му.

— Изабела — промълви той накрая. — Зная, че имаш смелост, каквато другите жени не притежават.

— Говори — отговори тя. — Ако имаш да кажеш нещо, кажи го без страх.

Войникът извърна лице и каза:

— Никой, улучен от куршум на това място, не е оцелял.

— Не се боя от смъртта, Лоутън. Благодаря ти, че не се съмняваш в мен. Чувствах го от самото начало.

— Тя не бива да е за такива като теб. Достатъчно е че англичаните са предизвикали младежта ни на бойното поле. Но когато жертва на войната стане младо хубаво момиче като теб, занаятът ми ме отвращава.

— Чуй ме Лоутън — каза Изабела като се надигна с усилие, но отказа да и помогнат. — От детството досега живея във военни лагери и гарнизони. През цялото време съм се стремела да нося радост в живота на стария си баща — мислиш ли, че бих заменила тези дни на опасности и лишения за спокоен живот? Не. Поне имам утехата да знам, че съм направила това, което една жена може да направи за каузата.

— Кой страхливец може да има такъв дух? Виждал съм стотици войници потънали във кръв, но никога по твърд дух от твоя.

— Това е само дух. Полът ми и слабостта ми са ми отнели най-голямата привилегия, но към теб, капитан Лоутън, природата е била по-щедра. Ти можеш да посветиш на борбата и ръце, и сърце. И знам, че те ще и бъдат верни докрай. И Джордж и... — тя спря, устните ѝ затрепериха, очите ѝ се приковаха в пода.

— И Дънуди — каза драгунът. — За него ли говореше?

— Не споменавай името му — каза тя и се отпусна назад, прикривайки лицето със завивката. — Върви, Лоутън, подготви горкия

Джордж за този неочакван удар.

Войникът остана още малко загледан с тъга в конвулсивно треперещото тяло — нещо което тънките завивки не можеха да скрият — и излезе за да се срещне с приятеля си. Срещата между Сингълтън и сестра му бе болезнена и за миг Изабела се поддаде на изблик на нежност, но сякаш осъзнаваше, че часовете и са преброени тя първа направи усилие да се овладее. По нейна молба в стаята останаха само тя, капитанът и Франсис. Многобройните молби на хирурга да му се позволи да окаже помощ бяха неизменно отхвърляни и накрая, той трябваше неохотно да се оттегли.

— Вдигнете ме, нека още веднъж погледна лицето, което обичам.

Франсис мълчаливо изпълни молбата ѝ и Изабела отправи към брат си поглед изпълнен със сестринска обич.

— Сега вече няма значение. След няколко часа всичко ще свърши.

— Не умирай, Изабела, единствена моя сестричке! Какво ще стане с клетия ни баща!

— Смъртта е тежък удар, но той е войник и християнин. Мис Уортън, нека да поговорим за това, което ви интересува докато имам сили.

— Не — каза Франсис развълнувано — овладейте се. Нека желанието да ми направите добро не застрашава живота, който е толкова скъп на... на... много хора.

Думите ѝ бяха почти задушени от вълнението, защото бе засегната най чувствителната струна в душата ѝ.

— Бедно, деликатно момиче — каза Изабела и я погледна с нежност. — Но животът е пред вас. Защо да нарушавам малкото щастие, което може да ви донесе? Мечтайте, невинно създание, и нека Бог отдалечи деня на познанието.

— Вече няма много на какво да се радвам — каза Франсис и зарови лице в завивките. — Сърцето ми е разбито във всичко, което най-много съм обичала.

— Не — прекъсна я Изабела. — Вие имате нещо, което да желаете в този живот, нещо много важно за женската душа. Чувство, което само смъртта може да унищожи. — Изтощението я принуди да спре и присъстващите изчакаха в напрегната на Франсис и продължи:

— Мис Уортън, ако на тази земя има душа сродна на Дънуди и заслужаваща любовта му, това е вашата.

Лицето на Франсис пламна и тя вдигна към Изабела очи, изпълнени с щастие, но гледката и припомни реалността и тя отново сведе поглед. Ранената я гледаше с възхищение и жалост.

— Това чувство ми убягна. Да, мис Уортън, Дънуди е изцяло ваш.

— Бъди справедлива, Изабел — каза младежът. — Нека романтичната щедрост не те кара да забравяш себе си.

Тя го чу и го погледна с нежност, но поклати глава:

— Това не е романтика, а самата истина. За това и говоря. О, колко много преживях само за час! Мис Уортън, родена съм под лъчите на изгарящото слънце и страстта ми сякаш е погълнала топлината му. За нея единствено съм живяла.

— Не говори така — каза развълнуваният брат. — Спомни си обичта към баща ни, колко нежна и безпристрастна е тя, а чувствата ти към мен?

— Да — отговори тя с усмивка на удоволствие. — Това поне е спомен, който мога да занеса в гроба.

Нито Франсис, нито брат й, прекъснаха мълчанието й, което продължи няколко минути. След това тя каза неочаквано:

— Оставам си егоистка докрай. Мис Уортън, Америка и свободата и са първата ми страст и... — тя отново спря и на Франсис се стори че вече се бори със смъртта. После пак се съвзе и продължи: — Защо да се колебая преди смъртта! Дънуди бе моята втора и последна страст. Но — тя закри лицето си с ръце — това бе несподелена любов.

— Изабела! — извика брат и започна да ходи из стаята объркан.

— Не говори повече — каза Франсис — измъчваш и двете ни, недей, умолявам те!

— За да съм честна към него трябва да говоря. И по същата причина ти трябва да слушаш, братко. Никакво негово действие или думи не са ми давали основание да мисля, че той иска да сме нещо повече от приятели. Нещо повече, напоследък изпитвах срам да си помисля, че избягва присъствието ми.

— Би ли се осмелил? — попита Сингълтън ядосано.

— Успокой се, братко, и ме слушай — каза тя и отново се изправи с последно усилие. — Ето я простата, разбираема причина. Ние и двете сме останали без майка. Но лелята — тази мила, чистосърдечна, внимателна жена е причина ти да спечелиш, Франсис. О колко губи тази, която не е била под грижите на жена като малка! Аз винаги съм показвала чувствата, които ти си научена да подтискаш. След всичко това как мога да искам да живея?

— Изабела, моя Изабела, ти бълнуваш!

— Само още една дума — защото чувствам как кръвта, която винаги е била буйна, сега изтича бързо от място, което природата не е предвидила. За да оцениш една жена трябва да я търсиш, животът ѝ е низ. От прикрити чувства и блажени са тези, които в младостта си са успели да се научат да правят това без лицемерие, защото само те могат да бъдат щастливи с мъже като... като Дънуди.

Гласът и заглъхна, и тя се отпусна назад върху възглавницата. Викът на Сингълтън доведе и останалите в стаята, но смъртта вече бе поставила знака си на лицето и — тя успя само да хване ръката на Джордж и да я притисне до сърцето си за миг, след което я отпусна и с лека конвулсия издъхна.

Франсис Уортън бе смятала, че съдбата е нанесла най-лошия си удар, като е изложила брат и на опасност и като е взела разсъдъка на сестра ѝ, но сега, след облекчението донесено ѝ от предсмъртните думи на Изабела, тя разбра, че и друга мъка е изпълвала сърцето ѝ. Осъзна цялата истина, осъзна мъжката деликатност на Дънуди — всичко го издигаше в очите ѝ — и съжалението, че поради дълг и гордост се е заставила да го подценява, се смени с тъга, дори с отчаяние. Но отчаянието не е присъщо на младостта и сега тя имаше една тайна радост, която ѝ даваше нови сили.

На следната сутрин, след тази нощ на страдания, слънцето се показа с целия си блясък и сякаш се присмиваше на дребните проблеми на хората. С първите му лъчи Лоутън бе готов да се качи на коня си. Той вече бе дал нарежданията си и мълчаливо прехвърли крак през седлото. Хвърли един тъжен поглед към малкото разстояние, което бе помогнало на бандита да избяга и тръгна бавно надолу към долината.

Всичко наоколо бе мъртвешки застинало и нямаше и следа от събитията от предната вечер, които да помрачат блясъка на

прекрасната сутрин. Поразен от контраста между човек и природа, драгунът продължи да язди безразличен към дебнещите го по пътя опасности, докато конят му не изпръхтя в поздрав на жребците от патрула на сержант Холистър. Тук вече ясно се виждаха следите от предната вечер, но капитанът гледаше на тях като човек свикнал с такива лещи. Без да губи време за безполезни съжаления, той премина направо на въпроса.

— Нещо особено? — попита той.

— Нищо, което бихме се осмелили да нападнем. По едно време чухме далечни изстрели и бяхме готови да тръгнем.

— Добре — каза Лоутън мрачно. — Ех, Холистър, бих дал коня си, да можеше да си с мен, когато този убиец натисна спусъка на скалите, които са навсякъде тук.

— На светло и очи в очи ме бива, колкото и всеки друг. Но не мога да кажа, че прекалено много обичам да се бия с този, който не го поваля пито стоманата, нито оловото.

— Какви глупости са завладели отново мистифицирания ти мозък, Холистър?

— Не ми харесва никак онова тъмно нещо, което се движи покрай гората още от зори. През нощта го видяхме два пъти да минава през светлината от огъня, без съмнение с лоши намерения.

— Онази черна топка ли имаш предвид? Наистина се движи.

— Но не като смъртен — каза сержантът като гледаше нататък боязливо. — Сякаш плува и няма крака.

— И крила да има, ще я хвана: Чакай докато се върна. Едва изговорил това, конят му се понесе през равнината, сякаш за да потвърди думите на господаря си.

— Проклетите скали! — изруга той, когато видя, че това, което преследва се запътва към склона на хълма. Но сигурно поради неопитност или от страх, то подмина очевидното убежище и побягна по равнината.

— Ще те хвана, човек или дявол! — изрева Лоутън и извади сабята си. — Спри и се отбранявай!

Предложението явно бе прието, защото при звука на могъщия му глас нещото се свлече на земята в безформена черна маса, без признаци на живот.

— Какво е това? — каза Лоутън когато стигна до него. — Официалният тоалет на добрата Жанет Пейтън се разхожда из околността? Или напразно се мъчи да намери разтревожената си стопанка?

Той се наведе напред в стрemenата и с върха на сабята си махна копринения плат, за да открие отдолу част от преподобния джентълмен, който бе избягал предната вечер от Локъст с богослужебните си одежди.

— Холистър наистина е имало за какво да се тревожи. Военните свещеници винаги са били кошмар за кавалерията.

Свещеникът събра достатъчно сили, за да разбере, че има работа с познато лице и някак си разстроен поради изпитания страх и неприличната поза, в която го намират, се опита да стане и да даде някакво обяснение. Лоутън прие оправданията му с чувство за хумор, ако не и с вяра в истинността им, и след кратък разговор за положението в долината, той почтително слезе от коня си и двамата се запътиха към стражите.

— Сър, аз съм малко запознат с бунтовническите униформи, така че наистина не знаех дали тези хора, за които казвате, че са ваши, не са от шайката на мародерите.

— Извинения не са нужни сър, — каза Лоугън с присвити устни. — Като Божи служител, не е ваша работа да познавате униформите. Ние всички признаваме флага, под който служите.

— Аз служа под флага на негово величество крал Джордж III — каза свещеникът и изтри студената пот от челото си. — Но мисълта, че могат да ме скалпират наистина може да уплаши новак като мен.

— Скалпиран! — повтори Лоугън и се закова на мястото си. След това продължи със самообладание:

— Ако имате предвид лекия ескадрон от Вирджиния на капитан Дънуди, трябва да ви уверя, че те заедно с кожата махат и част от черепа.

— О, не се безпокоя от хора като вас — каза свещеникът и подсмръкна. — Имах предвид местните жители.

— Местните жители? Имам честта да съм един от тях, уверявам ви сър.

— О не, моля да бъда разбран правилно — имам предвид индианците — тези които само грабят, убиват и рушат.

— И скалпират.

— Да, сър. Също и скалпират — свещеникът погледна Лоутън с подозрение. — Червенокожите, диви индианци.

— И вие очаквахте да срещнете тези господа с украшения по носовете в неутралните територии?

— Разбира се. В Англия научих, че вътрешността гъмжи от тях.

— И наричате това „вътрешността на Америка“? — Лоутън отново спря и погледна лицето на събеседника си с изненада, която бе твърде спонтанна, за да е престорена.

— Да, сър, смятам, че съм във вътрешността.

— Погледнете натам — каза капитанът и посочи на изток. — Виждате ли това море, което очите не могат да обхванат? Някъде там е Англия, за която смятате, че е достойна да владее половината свят. Виждате ли родната си земя?

— Не е възможно да се види нещо, което е на три хиляди мили — отговори свещеникът учудено, изпълнен със съмнения по отношение на нормалността на събеседника си.

— Не! Колко жалко че способностите на човека не отговарят на амбициите му! Сега погледнете на запад. Вижте тази огромна морска шир, която лежи между бреговете на Америка и Китай.

— Не виждам нищо, освен суша. Няма никаква вода.

— Невъзможно е да се видят неща на три хиляди мили разстояние! — каза Лоутън и тръгна отново — Ако се боите от диваците, търсете ги в редиците на вашия принц. Ромът и златото са осигурили верността им.

— Нищо не е по-вероятно, от това, да съм бил заблуден, — каза духовникът като крадешком поглеждаше едрата фигура и бакембардите на събеседника си — но у дома се ширят слухове, а и не бях сигурен какво ще стане, като срещна врагове като вас, затова и побягнах като ви видях.

— Не много умно. Конят ми бяга доста по-бързо от вас, а и да бяхте избягали от Сцила, щяхте да попаднете на Харибда. В тези гори и скали се крият точно тези, от които се страхувате.

— Диваците! — възкликна свещеника и инстинктивно забърза.

— Повече от диваци! Това са хора, които под маската на патриотизма бродят из страната с неутолим апетит за плячкосване и жестокост, пред която изобретателността на индианците е нищо — те

са хора, чиито усти са пълни със свобода и равенство, а сърцата им с алчност и злост — джентълмени, наречени скинъри.

— Чувал съм да се споменава за тях в нашата армия — каза уплашения свещеник — и винаги съм мислил че са туземци.

— Обиждате местните жители.

Те стигнаха до мястото, където бе Холистър, който се изненада, когато научи кой е пленникът на капитана. След заповедта на Лоутън, войниците започнаха да събират остатъците от покъщнината, които си струваха усилията, а той и преподобният му спътник, който възседна един буен кон се отправиха към лагера на кавалеристите.

Сингълтън желаше тялото на сестра му да бъде пренесено при поста на баща им и съответната подготовка бе направена рано. Ранените британци бяха предадени на свещеника и към обяд Лоутън смяташе, че приготовленията ще позволят след няколко часа малката му група да остане сама и необезпокоявана във Фор Корнърс.

Докато стоеше облегнат на вратата и гледаше замислен пред себе си до ушите му достигна конски тропот и след малко по пътя се появи препускащ конник от ескадрона, чиято мисия сякаш бе от особена важност. Конят му бе разпенен, а ездачът изглеждаше удовлетворен от изпълнената задача. Без да каже дума, той подаде на Лоутън едно писмо и поведе коня си към конюшната. Капитанът позна почерка на майора и прочете следното:

„Радвам се, че Вашингтон е заповядал семейство Уортън да се изпрати в главната квартира. Позволява им се да се видят с капитан Уортън, за чийто процес ще са нужни показанията им. Не се съмнявам, че ще предадете тази заповед с подobaващата деликатност. Англичаните се придвижват нагоре по реката. Веднага щом изпратите Уортънови, върнете се при нас в ескадрона. Очаква ни истинска служба, тъй като се говори, че сър Хенри този път е поставил истински войник за командващ. Изпратете доклад в Пийкскил, тъй като полковник Сингълтън е изтеглен в главната квартира, където ще оглави разследването на капитан Уортън. Има нова заповед, да се обеси търговеца ако го заловим, но тя не е издадена от

главнокомандващия. Назначете малка охрана за дамите и тръгвайте колкото се може по-скоро.

Искрено Ваш, Пейтън Дънуди.“

Това писмо промени напълно плановете. Вече нямаше причини да се пренася тялото на Изабела, тъй като баща ѝ не беше на поста си и Сингълтън неохотно се съгласи да бъде погребана незабавно. Избраха едно усамотено и хубаво място в подножието на близките скали и направиха подготовката, която времето и ситуацията позволяваха. Няколкото събрани от любопитство съседни, Франсис и мис Пейтън плакаха искрено над гроба ѝ. Църковният ритуал отслужи свещеникът, който съвсем скоро бе служил на друга церемония, а Лоутън бе свел глава и триеше челото си, докато първите буци изтропаха по ковчегата.

Семейство Уортън бе отново обнадеждено от писмото на Дънуди и Цезар трябваше да се погрижи за конете. Остатъците от собствеността им бяха поверени на един съсед, на когото имаха доверие и потеглиха заедно със Сара, четирима драгуни и всички ранени. Скоро след тях тръгнаха и англичаните, но към брега, където ги очакваше кораб. Лоутън с удоволствие наблюдаваше движението им докато се загубят от погледа му и веднага след това нареди да свирят неговия сигнал. Всичко незабавно се раздвижи. Кобилата на мис Фланаган отново бе впрегната, безформеното тяло на доктор Ситгрейвз отново бе на кон, а капитанът се качи на седлото радостен, че е свободен.

Командата за тръгване бе дадена и най-напред тръгнаха доктор Ситгрейвз и Лоутън, който хвърли мрачен поглед към мястото, където бе изчезнал убиецът, а след това погледна с тъга и съжаление към гроба на Изабела. Най-отзад бяха сержант Холистър и Бети, оставила свежия южен вятър да свири в отворените врати и счупените прозорци на „Хотел Фланаган“, където доскоро бяха къртели шегите и смеха на войниците, и жалните стонове на мъката.

XXV ГЛАВА

*Пролетни цветя не кичат омръзналите се
скали
и зимата тъй дълго спори с май;
зефирът тук не гали планинските гърди,
и в черни мрачини просвятват падащи
звезди.*

Голдсмит

И сега пътищата на Уестчестър са по-лоши от останалите в страната. Вече споменахме за състоянието им по времето на нашия разказ, ето защо не е трудно читателят да си представи трудностите, с които трябваше да се справя Цезар, когато се зае да преведе каляската на английския прелат през завоите в един от рядко ползваните проходи през възвишенията на Хъдзън.

Докато Цезар се бореше с тези трудности, хората в каляската бяха твърде заети с собствените си грижи, за да обръщат внимание на прислугата си. Умът на Сара сякаш се завръщаше към нормалното, но със всяка стъпка в посока към разума, тя сякаш правеше друга, назад от оживлението. От възбудена и капризна, тя ставаше замислена и тъжна. Наистина, имаше моменти, в които близките ѝ смятаха, че различават у нея признаци на опомняне. Но изразът на изключително голяма мъка, която придружаваше тези мимолетни проблясъци на разума ги тласкаше в посока на страшната алтернатива да желаят завинаги да и бъде спестена агонията на мисълта. През по-голямата част от времето те не разговаряха, а нощта прекараха в различни ферми.

На следващата сутрин кавалкадата се разпръсна. Ранените се насочиха към реката с намерение да се превозят към болниците на американската армия, носилката със Сингълтън бе изпратена към мястото, където бе разквартируван баща му, където той трябваше да

довърши лечението си, а каляската на мистър Уортън, заедно с една каруца, в която бяха икономката и багажът, който бяха успели да спасят се отправиха към мястото, където бе задържай Хенри в очакване на съда, който щеше да реши съдбата му. Първите четиридесет мили между река Хъдзън и протока на Лонг Айленд, след устието ѝ представляват един низ от възвишения и долини. Земята граничеща с морето след това постепенно става по равна и накрая се разлива в красивите равнини и ливади на Кънектикът. Когато обаче се приближавате към реката, нагънатостта на релефа се увеличава и накрая ще се сблъскате със значителната преграда на планините. Тук именно и свършват неутралните територии. Кралската армия държеше мястото където реката навлизаше в планините от юг, но всички останали проходи бяха овладени от американците.

Вече споменахме, че постовете на континенталните войски понякога слизаха по-надолу, и че градчето Уайт Плейнс понякога се оказваше под контрола им. Понякога тези постове се оттегляха назад и оставяха териториите на разбойническите банди, които върлуваха между двете армии без да служат нито на едната, нито на другата.

Нашите герои не поеха по пътя, свързващ двата главни града на щатите, а по един страничен и малко известен и до днес път, започващ на изток, изкачващ се до платото горе и достигащ на много мили от Хъдзън. За уморените коне щеше да е невъзможно да изтеглят тежката каляска по стръмнините пред тях и двамата драгуни, които все още ги придружаваха, успяха да осигурят два селски коня без много-много да се съобразяват с мнението на собствениците им. С тяхна помощ Цезар успя да продължи бавно и мъчително нагоре в планините. Когато стигнаха в подножието им, Франсис слезе за да подиша чист въздух, а и за да намали теглото. Тя видя че и Кейти се кани да се изкачи пеша. Наближаваше залез и войникът от охраната им каза, че целта на пътуването им ще може да се види от върха на планината. Франсис тръгна напред с пъргави младежки крачки и заедно с икономката, която я следваше, скоро загубиха от поглед бавната каляска, която час по час спираше, за да могат животните да си поемат дъх.

— О, мис Фани, какви ужасни времена доживяхме! — каза Кейти, когато те самите спряха за да починат. — Знаех си, че ще се случи нещо лошо, още като са видели кървавите облаци.

— На земята има кръв, Кейти, на небето няма.

— Няма кръв в облаците? Не е вярно, има и понякога след нея има и димящи, огнени езици. Не видяха ли хората въоръжени мъже в небето точно в годината, в която започна войната? А в нощта преди битката за Уайт Плейнс нямаше ли буря, съща артилерийска канонада? Ах, мис Фани, страх ме е, че нищо добро не може да последва след един бунт срещу богопомазаните...

— Тези събития са наистина ужасни — отговори Франсис — и достатъчни за да разстроят и най-коравото сърце. Но какво да се прави, Кейти? Смелите и независими хора не желаят да се подчиняват повече на подтисниците. Боя се, че подобни неща никак не са редки по време на война.

— Ако можех да разбера видя защо се бием, нямаше да се противя толкоз. Първо казаха, че краля искал всичкия чай от островите да прибира за своето семейство, после, че искал колониите да му дават всичко, което са спечелили. За това си струва да се биеш, защото никой няма право, па бил той крал или господар, да пипа трудно изкараните пари на друг. След това беше казано, че сам Вашингтон искал да стане крал, та сега не знам на кой да вярвам.

— Не вярвай на никого, защото това не е вярно. Не претендирам, че много добре разбирам достойнствата на тази война, но някак си струва ми се неестествено една страна като тази да се управлява от друга, толкова далечна, колкото Англия.

— Чувала съм и Харви да казва това на баща си, дето сега е в гроба — каза Кейти с понижен глас и се приближи до младата дама. — Много пъти съм ги слушала да си говорят, като всички са заспали. И за какви неща си приказват, нямаш представа! Мис Фани, Харви си беше объркан човек, беше като ветровете в Библията — не знаеш откъде идва и накъде отива.

Франсис я погледна с неприкрито желание да чуе повече.

— За него се говорят неща, които наистина ще съжалявам, ако са верни.

— Всичко са лъжи — извика икономката. — Харви има нещо общо с Велзевул колкото ти и аз. Сигурна съм, че ако се е продал, щеше да си направи сметката да му платят по-добре. Макар че, да си говорим правичката, винаги е бил разпилян и прахосник.

— Не, не, нямам такива лоши подозрения за него. Но нима не се е продал на един земен принц? Принц, който е твърде много зает с

интересите на острова си, за да се грижи за интересите на цялата си страна.

— Не кралското височество? Но, Фани, твоя собствен брат, дето е сега в затвора, той служи на краля!

— Вярно, но не тайно, а открито, по мъжки и храбро.

— Говори се че е шпионин, а с какво един шпионин е по-лош от друг?

— Не е вярно. Брат ми никога не би се занимавал с измама, не би се занимавал с нещо толкова долно за да спечели или за да го повишат.

— Сигурна съм, че е така — каза Кейти уплашена от държанието на Франсис. — Ако някой свърши работата, трябва да му се плати. Харви никак не е придиричлив като стане дума да си вземе, което му се полага. И смее да кажа, крал Джордж му дължи пари и в тая минута.

— Значи признаваш връзката му с британската армия? Трябва да кажа, че е имало моменти, в които съм мислила друго.

— Боже, мис Фани, Харви е човек, дето не можеш да обясниш. Въпреки че му живях в къщата дълги години, никога не разбрах дали е от горе, или от долу^[1]. Като падна Бъргойн той си дойде в къщи и много приказки се изприказваха между него и стареца, но убий ме, не мога ти каза от радост ли беше или от мъка. После, онзи ден като големия английски генерал — толкова съм объркана от бедите ни, че му забравих името...

— Андре — каза Франсис.

— Андре, да. Та като го обесиха, старият едва не полудя и не спа ни денем, ни нощем докато не се върна Харви. След това имаше само златни гвинеи, но скинърите отмъкнаха всичко, та сега е просяк, или същото, презрян бедняк.

Франсис не отговори и продължи нагоре, потънала в собствените си мисли. Споменаването на Андре и припомни съдбата на брат й.

Скоро достигнаха до върха и Франсис седна на един камък да се полюбува на гледката. Непосредствено под краката и имаше дълбока долина, но малко променена от земеделие и покрита от мрака на ноемврийския залез. Срещу нея имаше друг склон, по който нямаше нищо освен скали и дъбове, чийто слаб растеж говореше за бедна почва.

Тези планини са най-хубави непосредствено след листопада. Тогава нито листата, с които лятото дарява дърветата, нито зимният

сняг скриват и най-дребното нещо от погледа. Смразяваща самота — това е най-точната характеристика на пейзажа. Умът тогава не може, както през март, да предчувства новата зеленина, която скрива гледката през лятото.

Денят бе облачен и хладен, и по хоризонта сега имаше тънки вълма, които обещаваха да се разсеят, но все оставяха Франсис разочарована, защото ѝ се искаше да зърне последните слънчеви лъчи. След малко един единствен лъч освети основата на склона отсреща и грациозно се издигна нагоре, докато достигна върха, като някаква корона. Светлината бе толкова силна, че сега се забелязваха и най-малките подробности. Тя наблюдаваше картината с чувство на страхопочитание към тайните на това пусто място, до които така неочаквано бе допусната, когато сред редките дървета и причудливи скали забележа някаква груба постройка. Тя бе ниска и така се сливаше с околните цветове, че ако не бе покривът и блясъка на прозореца, можеше и да не я забележи. Докато още не се бе съвзела от удивлението, че намира жилище на такова място, тя премести погледа си и видя нещо, което още повече я изненада. Очевидно това бе човешка фигура, но много особена и деформирана. Тя седеше на скалите малко над колибата и за нашата героиня не бе трудно да си представи, че гледа към изкачващите се по склона коли. Но разстоянието бе твърде голямо, за да се каже с точност. След като продължи да гледа известно време учудена, тя реши, че и се е привидяло и че това е част от самата скала, но изведнъж човекът се раздвижи и бързо се мушна в колибата, премахвайки всяко съмнение. Дали поради разговора с Кейти или поради някаква въображаема прилика, но и се стори, че фигурата силно напомня тази на Харви Бърч, превит под чувала си. Тя продължи да гледа към тайнствената къщичка, докато слънчевият лъч се премести и изведнъж над долината засвириха тръби, чиито звук ехото повтаряше от всички посоки. Тя скочи уплашено на крака и чу тропот на копита. След миг иззад една скала наблизо се показва отряд конници с добре познатите и униформи на вирджинците. Отново прозвуча бодрият сигнал на тръбите и преди Франсис да успее да събере мислите си от групата се отдели Дънуди, скочи от коня си и се приближи до нея.

Той бе внимателен и готов да помогне, но до известна степен сдържан. С няколко думи обясни, че му е било наредено с някои от

хората на Лоутън, но без самия него, да присъства на съда над Хенри, който щеше да се състои на сутринта и че притеснен за безопасността им по лошите планински пътища, той е слязъл една две мили надолу, за да ги намери. Франсис обясни защо е сама и му каза да очаква пристигането на баща ѝ. Неговата сдържаност, без тя да желае това, се предаде и на нея, така че пристигането на каляската бе облекчение и за двамата. Майорът и подаде ръка да се качи и като размени няколко окуражителни думи с мистър Уортън и мис Пейтън, качи се на коня си и ги поведе към равнината на Фишкил, която се откри пред погледите им; с чудна красота след като заобиколиха скалата. След още половин час бяха пред вратата на една ферма, която Дънуди грижливо бе подготвил за пристигането им и в която с нетърпение ги очакваше капитан Уортън.

[1] Американската страна е била наричана „горе“, а английската, „долу“, във връзка с течението на река Хъдзън. — Б. а. ↑

XXVI ГЛАВА

*Тез ръце са силни от войнишки мъки,
това лице не е било белязано със страх,
но тоз разказ тъжен буди всичко в мен,
с що нявга славил съм се като мъж.
Студени тръпки ме обземат
по детски тъжни сълзи леят се безспир
по туй лице насечено от рани.
Дуо*

Близките на Хенри Уортън бяха толкова уверени в невинността му, че не си представяха напълно опасността на положението му. С приближаването на процеса обаче неговото собствено безпокойство нарастваше. След като прекара по-голямата част от вечерта със семейството си, на следващата сутрин той се събуди след кратък и неспокоен сън, за да осъзнае по-добре положението си и начините да се измъкне от него жив. Рангът на Андре, съществеността на действията му, заедно с многото петиции в негова полза, бяха белязали екзекуцията му с по-лоша слава, отколкото другите събития на войната. Но шпиони често биваха залавяни и имаше много примери за наказанията в такива случаи. И Дънуди, и затворникът знаеха тези факти и за опитната им преценка подготовката за процеса изглеждаше наистина тревожна. Въпреки това, те скриха опасенията си, така че нито Франсис, нито мис Пейтън можаха да се досетят за съществуването им. Фермата се охраняваше от силна стража, разположена в една от помощните постройки и няколко часови наблюдаваха пътищата, водещи към нея. Друг часови се намираше в близост до стаята на британския офицер. Вече бе определен съдът, който щеше да проучи обстоятелствата и от чието решение щеше да зависи съдбата на Хенри.

Най-накрая моментът дойде и хората, участващи в разследването, започнаха да се събират. Когато погледна събралата се група, Франсис почувства, че се задушава. Съдиите, трима на брой, седяха отделно, облечени с отличителните дрехи на професията си и гледаха със сериозност, съответстваща на случая и на ранга им. В средата бе един мъж вече на години, чийто вид носеше отпечатъка на дългогодишни и многократно подлагани на изпитание навици на военен. Това бе председателят на съда и след като огледа неудовлетворена колегите му Франсис, се обърна към него, за да прочете по лицето му надежда за живота на брат си. Изражението му бе меко и сдържано, нещо което в сравнение с леденото самообладание на другите не можеше да не привлече вниманието ѝ. Облеклото му бе в строго съответствие с предписанията на институцията на която служеше, но макар и да бе по военному стегнат и изправен, пръстите му несъзнателно си играеха с едно парче лента, увито около дръжката на сабята му, на която той отчасти се облягаше и която, както и той самият, изглеждаше реликва от по-стари времена. У него явно имаше неспокойна душа, но видът му на военен прибавяше страхопочитание към жалостта, която проявлението ѝ предизвикваше. Колегите му бяха от източните войски, тези, които държаха крепостта Уест Пойнт и околните пътища. Те бяха достигнали средата на живота и човек напразно би се мъчил да долови у тях някаква емоция или чувство, които да могат да се тълкуват като човешка слабост. В поведението им се долавяше мека, но в същото време мрачна сдържаност. Ако нямаше грубост и свирепост от които да потрепериш, нямаше и съчувствие или внимание, които да те привлекат. Те бяха прекарвали много време в света на строгия разум и изглежда бяха научени напълно да му подчиняват чувствата си.

Хенри Уортън бе доведен пред тези съдии под въоръжена стража. След влизането му настъпи дълбока и ужасяваща тишина и кръвта на Франсис замръзна, когато забеляза колко злокобни са всички действия. Имаше много малко показност в подготовката, а деловата сдържаност караше нещата да изглеждат сякаш самата съдба ще очаква резултатите. Двата по-млади съдии гледаха изпитателно предмета на разследването си, но конвулсивните движения на лицевите мускули на председателя говореха за неспокойствие, неприсъщо за годините и длъжността му. Това бе полковник Сингълтън, който бе

научил за съдбата на Изабела едва предния ден, но въпреки това бе настоял да изпълни дълга си. Тишината и изпълнените с очакване погледи сякаш го сепнаха и той заговори с гласа на човек, свикнал да му се подчиняват:

— Доведете обвиняемия напред.

Стражите наведоха напред щиковеите си и Хенри Уортън пристъпи напред с твърди стъпки, докато стигна до средата на стаята. Навсякъде се възцари загриженост и нетърпеливо любопитство. Франсис отправи към Дънуди благодарен поглед, когато до ушите ѝ достигна неравномерното му и дълбоко дишане, но веднага цялото ѝ внимание отново се върна към брат ѝ. Отзад седяха собствениците на фермата, а зад тях имаше един ред от блестящи, абаносови лица, които гледаха с приятно възбуждение. Сред тях се виждаше и лицето на Цезар Томсън.

— Вие сте Хенри Уортън — продължи председателят — капитан от шестдесети пехотински полк на Нейно Британско Височество.

— Да.

— Харесва ми искреността ви, сър. Тя е част от чувството за чест на войника и не може да не направи най-благоприятно впечатление на съдиите ви.

— Би било добре — каза един от колегите му — да уведомите подсъдимия, че има право да не казва повече от това, което той сметне за необходимо. Въпреки че ние сме военен съд, в това отношение зачитаме принципите на всяко свободно правителство.

Третият член на съда кимна мълчаливо и председателят продължи внимателно, като гледаше бележките пред себе си.

— Обвинението срещу вас е, че в качеството си на офицер от вражеската армия, на двадесет и девети октомври сте преминал през постовете на американската армия при Уайт Плейнс, преоблечен, поради което сте заподозрян във враждебни за интересите на Америка намерения и подлежите на наказание като шпионин.

Равният и мек глас на говорещия, който повтори същността на обвинението, бе изпълнен с авторитет. То бе толкова ясно, фактите толкова красноречиви и наказанието толкова утвърдено, че сякаш да се спаси изглеждаше невъзможно. Но Хенри отговори нетърпеливо:

— Вярно е че преминах маскиран през постовете ви, но...

— Внимавайте — прекъсна го председателят — военните закони са строги сами за себе си. Няма нужда да утежнявате собственото си положение.

— Подсъдимият има право да оттегли изказването си, ако желае — подчерта единият от съдиите. — Ако получим признанията му, те ще бъдат цялостно използвани за доказване на обвинението.

— Няма да оттегля нищо, щом е истина — каза Хенри гордо.

— Чувствата ви са благородни, сър. Само съжалявам, че един млад офицер като вас се е оставил дотолкова да бъде заблуден от лоялността си, че да бъде използван за целите на измамата.

— Измама? — повтори Уортън. — Смятах че е разумно да се предпазя от попадане в плен!

— Капитан Уортън — един войник никога не трябва да се изправя срещу врага си по друг начин, освен открито, с оръжие в ръка. В Англия съм служил на двама крале, както сега служа на страната си. Но никога не съм отивал срещу врага си освен на дневна светлина и с предупреждение, че отивам като враг.

— Можете да обясните защо влязохте в наша територия маскиран — каза единият съдия с леко помръдване на устните.

— Този възрастен джентълмен пред вас е мой баща — продължи Хенри — Изпаднах в беда, защото отидох да го видя. Освен това, онези територии рядко са във владение на вашите войски, и както говори името им, всеки е свободен да се движи там, когато пожелае.

— Това име, тоест неутрални земи, не е оторизирано от закона. То произлиза от положението в страната. Но когато една армия се придвижва, с нея се придвижват и правата ѝ, а първото от тях е правото да се защити.

— Аз не съм казуист, сър. Но смятам че дължа на баща си чувствата, които имам към него и бих се изложил и на по-големи опасности, за да ги докажа при напредналата му възраст.

— Много похвални чувства — каза председателят. — Господа, тази работа започва да се прояснява. Признавам, че в началото смятах че положението е много сериозно, но никой не може да го съди за това, че се е видял са баща си.

— А имате ли доказателства, че това е било намерението ви?

— Да. Ето тук — баща ми, сестра ми, майор Дънуди всички знаят това.

— Тогава — каза невъзмутимият съдия — може би ще бъдеш спасен. Сър, ще бъде добре да проверим по-подробно нещата.

— Разбира се — отговори председателя оживено. — Нека възрастния мистър Уортън заповяда, за да положи клетва.

Бащата направи усилие да се овладее и като пристъпи напред с несигурни крачки, изпълни изискването на съда.

— Вие сте баща на подсъдимия? — попита полковник Сингълтън с тих глас, след кратка пауза на уважение към вълнението на свидетеля.

— Да, той е единственият ми син.

— Какво ще ни кажете за посещенията му у дома ви на двадесет и девет миналия месец?

— Както той каза, дойде за да види мен и сестрите си.

— Беше ли преоблечен?

— Не беше с униформата на шестдесети полк.

— Да види сестрите си! — каза председателят с вълнение. — Имате ли и дъщери, сър?

— Да. Две. Те са тук, в тази къща.

— Беше ли с перука? — намеси се другият съдия.

— Имаше нещо такова на главата му, струва ми се.

— И от колко време бяхте разделени? — попита председателят.

— Година и два месеца.

— Беше ли облечен с палто от груб плат? — попита съдията, като гледаше листа с обвиненията.

— Имаше палто.

— И мислите, че е дошъл само за да ви види?

— Мен и дъщерите ми.

— Смело момче — прошепна председателят в ухото на мълчаливия си колега. — Не виждам заплаха в тази постъпка. Неразумна е, но пък е достойна.

— Знаете ли дали синът ви не е бил натоварен със специална задача от сър Хенри Клинтън? Дали посещенията му при вас не е било прикритие за други цели?

— Как мога да знам? — каза мистър Уортън с тревога. — Сър Хенри не би ми доверил такова нещо!

— Знаете ли нещо за този пропуск? — съдията показва документа, който Дънуди бе взел при залавянето.

— Нищо. Кълна се в честта си. Нищо. — Бащата се дръпна от хартията като от зараза.

— Помните клетвата си?

— Не знам нищо.

— Имате ли да кажете още нещо? Това не може да ви помогне, капитан Уортън. Става дума за живота ви. Да докажете невинността си си остава ваша задача. Помислете спокойно. Имате време.

Страховитото спокойствие на съдията ужаси пленника. Добронамереността на полковник Сингълтън лесно можеше да го заблуди по отношение на грозящата го опасност, но упоритостта и хладината на другите двама бе достатъчно красноречива. Той мълчеше и хвърляше умолителни погледи към приятеля си. Дънуди разбра и предложи да свидетелствува. Положи клетвата и го поканиха да изложи каквото знае. Показанията му не промениха съществено нещата и той чувстваше, че няма как да е иначе. Той лично знаеше малко и това малко по-скоро усложняваше положението на подсъдимия, отколкото да го облекчи. Разказът му бе изслушан мълчаливо и многозначителното кимане на третия съдия достатъчно ясно говореше за ефекта предизвикан от него.

— Значи мислите, че подсъдимият не е имал други намерения, освен тези, които твърди? — каза председателят когато Дънуди свърши.

— Никакви други. Залагам живота си за това.

— Ще се закълнете ли?

— Но как мога? Само Бог може да чете душите на хората. Но аз познавам този джентълмен от детинство. Измамата никога не е била негова черта. Той стои над такива неща.

— Казвате, че е успял да избяга и че е бил заловен отново в боя?

— Да. И бе ранен. Виждате, че още трудно движи ръката си. Мислите ли, сър, че би рискувал да попадне отново в плен, ако съвестта му не бе чиста?

— Майор Дънуди, мислите ли че Андре би изоставил бойното поле, ако бе имал възможност да участва в сражения преди да го заловят? Не е ли естествено за един млад човек да търси слава?

— Нима позорната смърт и опетненото име могат да се нарекат слава?

— Майор Дънуди — отговори съдията без да трепне — вие действувате благородно. Задълженията ви бяха тежки и жестоки, независимо от това, вие ги изпълнихте с чест и достойнство. Нека и ние изпълним нашите по същия начин.

По време на разпитите слушателите проявяваха изключително голям интерес. Повечето от тях, като не правеха разлика между принципите и каузата на обвиняемия, чувстваха, че ако Дънуди не успее да трогне сърцата на съдиите, никой друг няма да успее. Вниманието на мълчаливия съдия бе привлечено от безформеното тяло на Цезар, по чието лице така ясно бе изписана загрижеността и чието изражение толкова се различаваше от това на останалите черни, наблюдаващи събитията с празно любопитство. Той проговори за първи път:

— Нека чуем този чернокож.

Беше твърде късно за отстъпление и преди да успее да се опомни, Цезар се озова пред редица бунтовнически офицери. Разпитът бе оставен на този, който го бе поискал.

— Познаваш ли подсъдимия? — попита той с цялата си сериозност.

— Миела да — отговори Цезар с не по-малко официален тон.

— Той даде ли ти перуката, когато я свали?

— Не трябва мене. Има хубава коса.

— Натовариха ли те да предаваш писма или съобщения, каквито и да е, докато капитан Уортън бе в къщата на господаря ти?

— Прави к'вото кажат.

— Но какво ти казаха да направиш?

— Понякога едно нещо, понякога друго нещо.

— Достатъчно — каза полковник Сингълтън с достойнство. — Имате благородните признания на един джентълмен. Какво повече ще ви каже този роб? Капитан Уортън, разбирате неблагоприятното положение в което сте. Имате ли да добавите още нещо?

За Хенри сега имаше малко надежда. Увереността в добрия изход бързо се изпаряваше и той погледна бледото лице на Франсис, сякаш хубостта ѝ можеше да му помогне. Тя стана и с несигурни крачки се запъти към съдиите. Бледостта ѝ се задържа само за миг и отстъпи мястото си на огнена руменина, а крачките ѝ станаха леки и сигурни, когато застана пред тях. Тя вдигна ръка към челото си и като отмахна

падащите кичури, откри красота и невинност, която би могла да развълнува и по-сурови хора. Очите на председателя се замъглиха за миг, сякаш си припомни образа на друга. Той се съвзе бързо и заговори с вълнение, което издаваше тайните му желания:

— Значи вашият брат е споделил с вас намерението си да посети тайно семейството си?

— Не, не — каза тя и притисна с ръка главата си, сякаш за да събере мислите си — не ми каза нищо. Не знаехме че ще дойде докато не го видяхме. Но нима ще трябва да обяснявам на смели мъже, че един син би се изложил на опасност за да се види с единствения си жив родител, във времена като нашите и в положение като нашето.

— Това за първи път ли беше? Никога ли не е ставало дума, че ще направи това? — попита полковникът като се наведе към нея бащински.

— Разбира... разбира се... не... това е само четвъртото му идване... — каза Франсис като забеляза доброжелателното изражение на лицето му.

— Знаех си — възкликна ветеранът като потриваше доволно ръце — това е един буен младеж с горещо сърце и, сигурен съм, смел войник на бойното поле! Как беше преоблечен?

— Никак. Защото не беше необходимо. Територията владееха кралските войски и той можеше да идва когато си поиска.

— Значи сега за първи път дойде не в униформата на полка си? — попита полковникът с тих глас, като отбягваше пронизващите погледи на колегите си.

— О, да. Това е първото му нарушение, ако това въобще е нарушение.

— Но сигурно вие сте му писала... накарала сте го да дойде... Искала сте да видите брат си?

— Че искахме, че желяхме и се молахме да дойде... да, о как се молахме... но контактът с кралската армия би изложил на опасност баща ни и не посмяхме.

— Напускал ли е къщата до пленяването му, разговарял ли е с някой извън семейството ви?

— С никой... никой освен един съсед, Харви Бърч.

— С кого? — извика полковникът, пребледня и се дръпна като от отровна змия.

Дънуди простена, хвана главата си с ръка и извика пронизително:
— Загубен е! — след което излезе навън.

— Освен Харви Бърч — повтори Франсис отпавила обезумял поглед към вратата през която излезе любимият ѝ.

— Харви Бърч — повториха съдиите в един глас. Двамата помлади се спогледаха и отпавиха въпросителни погледи към подсъдимия.

— За вас, господа, не може да бъде новина, че Харви Бърч предпочита каузата на краля — каза Хенри и отново пристъпи към съдиите — защото той вече е осъден от вашите трибунали на това, което както виждам заплашва и мен. Ето защо ще ви кажа, че именно с негова помощ си осигурих костюма и преминах постовете. Но до последния си дъх, ще твърдя, че намеренията ми са били толкова невинни, колкото и това невинно същество пред вас.

— Капитан Уортън — каза председателят сериозно. — Враговете на американската свобода полагат големи и подмолни усилия да отхвърлят нашата власт. От хората с неговото обществено положение и образование, за нас няма по-опасен враг от търговеца Бърч. Той е шпионин — ловък, коварен и проникващ на всякъде — по-добър от всеки друг. Сър Хенри не би могъл да постъпи по-добре, ако при следващата си офанзива го придаде към офицера си. Той би могъл да спаси Андре. Млади човече, тази връзка може да се окаже фатална за вас.

Честното възмущение на стария войн у колегите му бе абсолютна увереност.

— Аз го убих! — извика Франсис и закръши пръсти ужасена. — Значи ни изоставяте и вие! Тогава наистина е загубен!

— Успокойте се, прекрасно невинно същество — каза полковникът силно развълнуван — така не променяте нищо, а само разкъсвате сърцата ни.

— Престъпление ли е да имаш чувства? — каза Франсис обезумяла — Дали Вашингтон — благородният, безпристрастният, гордият — би съдил толкова прибързано? Изчакайте да го изслуша той!

— Невъзможно е — каза председателя и закри очите си като че ли искаше да скрие красотата ѝ от погледа си.

— Невъзможно! Само една седмица, на колене ви моля, отложете присъдата си с една седмица. Както бихте очаквали милост и вие, когато никой човек не може да ви я даде, поне ден му дайте!

— Невъзможно е — каза полковникът сякаш имаше буца на гърлото. — Имаме изрична заповед и вече отлагаме твърде дълго.

Той се обърна встрани от коленичилата молителка, но не можеше, или не искаше да изтегли ръката си от трескавите ѝ длани.

— Отведете арестувания — каза един от съдиите на офицера, командващ стражите. — Полковник Сингълтън, ще се оттеглим ли?

— Сингълтън, Сингълтън! Вие сте баща и можете да съчувствате на бащина мъка. Вие няма, вие не можете да нараните едно сърце, което вече е разбито! Чуйте ме, полковник Сингълтън, Бог ще чуе и вашите молитви, чуйте ме и пощадете брат ми!

— Отстранете я — каза полковникът и внимателно се опита да се освободи от ръцете ѝ. Но, изглежда никой не бе склонен да му се подчини. Франсис се мъчеше да прочете израза на извърнатото му встрани лице и отстояваше на всичките му опити да си тръгне.

— Полковник Сингълтън, доскоро и вашият син бе изложен на страдания и опасности! Под покрива на баща ми той намери закрила и подслон. Получи грижи и съчувствие! Представете си само този ваш син, утеха за годините ви, закрила за по-малките ви деца и се осмелете да признаете брат ми за виновен!

— Какво право има Хийт^[1] да ме превръща в палач? — възкликна полковникът гневно, с пламнало лице. — Но аз се самозабравям, господа. Да тръгваме, тежкият ни дълг трябва да бъде изпълнен.

— Не тръгвайте, недейте — изпищя Франсис. — Можете ли да откъснете син от баща му? Брат от сестра му? И толкова хладнокръвно! Това ли е каузата, която толкова силно обичам, това ли са мъжете, които съм научена да боготворя? Но вие ще ме разберете, ще бъдете милостиви и ще простите!

— Да тръгваме, господа — каза полковникът и посочи с жест вратата. Той се изправи величествено, изпълнен с напразната надежда да успокои чувствата си.

— Тръгвайте, но ме чуйте — Франсис отново конвулсивно стисна ръката му. — Полковник Сингълтън, вие сте баща! Имайте жалост, милост за сина! Милост за дъщерята! Да, вие имахте дъщеря.

На моите гърди издъхна, с тези ръце склопих очите й! С тези ръце извърших това, на което осъждате да има нужда и горкият ми брат.

Ветеранът се пребори с първото силно чувство, но със стон, който го разтърси целия. Дори се огледа наоколо, осъзнал победата си. При втория пристъп, обаче, не издържа. Главата му, посипана със снега на седемдесет зими потъна на рамото на умоляващото го момиче. Сабята, придружавала го в толкова битки се изплъзна от безчувствената му ръка и той извика:

— Бог да те благослови за стореното! След това се разплака.

Чувствата владяха полковника дълго време. Когато се съвзе, той предаде Франсис на леля й, и обръщайки се към другарите си, каза твърдо:

— И все пак, господа, трябва да изпълним дълга си на офицери. На чувствата си на обикновени хора ще се отдавам после. Каква е присъдата ви над подсъдимия?

Единият от колегите му подаде присъдата, написана докато полковникът бе зает с Франсис и обяви, че това е мнението и на другия му колега.

Там се казваше, че Хенри Уортън е бил заловен да преминава линията на Американската армия като шпионин и с маскировка. В съответствие с военновременните закони, той подлежи на смъртно наказание и съдът го осъжда да го изтърпи. Препоръчваше се това да стане чрез обесване, преди девет часа на следната сутрин.

Смъртното наказание нерядко се изпълняваше без да се иска одобрението на главнокомандващия или на най-старшия офицер при негово отсъствие. Но тъй като щабът на Вашингтон бе в Ню Уиндзър, на западния бряг на Хъдзън, имаше достатъчно време да се изчака отговора му.

— Времето е много кратко — каза ветеранът, стискайки напрегнато молива в ръката си. — Няма ли да има поне ден, за да се подготви един толкова млад човек за небето?

— Кралските офицери дадоха на Хейл^[2] само час — отговори другарят му. — Осигурили сме необходимото време. Вашингтон може да го удължи или да го помилва.

— Тогава ще отида при него — извика полковникът и върна присъдата с подписа си. — И ако службата на ветеран като мен, или

тази на смелия ми син, ми осигурят среща с него, ще спася този младеж.

Той тръгна, изпълнен с щедри намерения по отношение на Хенри Уортън.

Присъдата бе съобщена на затворника с подобаващото съчувствие и след като дадоха няколко необходими нареждания на командващия офицер и изпратиха доклад в главната квартира, двамата други съдии се качиха на конете си и потеглиха със същите каменни лица, каквито бяха и по време на процеса, но и чувство за осъзната безпристрастност и достойнство.

[1] Уилиам Хийт — американски генерал, командващ на американските войски на север. — Б. пр. ↑

[2] Американски офицер с това име е бил заловен да събира информация зад британските постове. Той бил съден и екзекутиран, както е посочено в текста. — Б. а. ↑

XXVII ГЛАВА

Какво? Присъдата е в сила?

И Клавдио ще трябва да умира?

Мяра за мяра
Шекспир

След като научи присъдата си затворникът прекара няколко часа със семейството си. Мистър Уортън плака със сълзите на отчаянието заради ненавременния край на сина си, а Франсис, след като се съвзе, се почувства толкова нещастна, че и горчивината на самата смърт би ѝ се сторила сравнително лека. Единствено у мис Пейтън имаше лъч на надежда и достатъчно самообладание, за да прецени какво е правилно да направят при тези обстоятелства. Самообладанието на добрата леля по никакъв начин не бе резултат на незаинтересованост от съдбата на племенника ѝ, а по-скоро на инстинктивно доверяване на Вашингтон. Той бе родом от същата колония от която и тя и въпреки че ранната му военна кариера и нейните чести посещения при сестра ѝ, чието семейство накрая бе поела изпяло, бяха попречили някога да се срещнат, тя познаваше добродетелите му и добре знаеше, че строгостта с която бяха известни публичните му изяви, не е част от репутацията в личния му живот. Във Вирджиния той бе известен като последователен, но справедлив и отстъпчив господар и тя в душата си изпитваше гордост, когато свързваше нейните съграждани с човека, който предвождаше армията и до голяма степен определяше съдбата на Америка. Тя знаеше, че Хенри не е извършил престъплението за което бе осъден и с простичката вяра, характерна за честните души, не можеше да си представи тези конструкции и тълкувания на закона, които водеха до наказание, без да е извършено престъпление. Но дори и нейните надежди бяха осъдени скоро да умрат. Към обяд пристигна въоръжен отряд, който опъна шатрите си пред къщата, в която бяха

настанени Уортънови, с намерение х да остане до сутринта, за да се придаде тържественост на екзекуцията на английския шпионин.

Дънуди бе изпълнил задълженията си и можеше да се върне в ескадрона си, който нетърпеливо го очакваше, за да го поведе към врага, който бавно се придвижваше нагоре по реката, за да прикрие отряд събиращ продоволствие. С майора бе една част от хората на Лоутън, чиито показания можеха да се окажат нужни за процеса. Командваше ги капитан Мейсън. Признанията на Уортън, обаче, бяха направили излишно изслушването на свидетели от името на народа^[1]. Нежеланието му да се сблъсква с нещастieto на близките на Хенри и ужасът да не попадне под влиянието му, накараха Дънуди да прекара това време сам, недалеч от къщата и дълбоко загрижен. Както и мис Пейтън, той се надяваше до известна степен на Вашингтон, независимо че през ума му непрекъснато минаваха ужасяващи съмнения. Той познаваше законите на службата и можеше да прецени главнокомандващия повече като управляващ, отколкото като индивид. Твърде скорошен бе примерът с Андре, който доказваше, че той е над слабостта да помилва. Докато кръстосваше с бързи крачки овощната градина, борейки се със съмненията си, при него се яви Мейсън, напълно готов да се качи на седлото.

— Помислих, че може да сте забравил тазсутрешните новини отдолу, сър. Позволих си да нареда на хората да се приготвят — каза лейтенантът много хладно.

— Какви новини? — извика майорът стреснат.

— Че Джон Бул е тръгнал из Уестчестър с керван каруци, и ако ги напълнят, ще трябва да отстъпваме през тези проклети хълмове в търсене на храна. Тези лакоми англичани, така добре са обсадени на острова, че когато се осмелят да излязат, не оставят достатъчно слама дори за едно легло.

— Къде са забелязани за последен път? Това напълно излетя от главата ми.

— При възвишенията над Синг Синг^[2] — отговори лейтенантът с не малко изумление. — Пътят надолу прилича на пазар за слама и всичките свине въздишат тъжно, когато царевицата минава покрай тях към Кингс Бридж. Сержантът на Джордж Сингълтън, който донесе новините, казва, че конете се консултирали, дали да не тръгнат натам без ездачи, за да похапнат за последен път, защото е под въпрос дали

някога пак ще си напълнят търбусите. Ако ги оставим да се върнат с награбеното, за Коледа няма да намерим и едно прасе дето да става за печене.

— Достатъчно с тези глупости на сержанта на Сингълтън. Нека се научи да чака заповедите на началниците си.

— Моля за прошка от негово име, майор Дънуди, но явно и двамата сме сбъркали. Мислехме, че заповедта на генерал Хийт беше да нападаме и да не даваме спокойствие на врага, когато и да се осмели да се покаже от дупката си.

— Опомнете се, лейтенант Мейсън! Или ще се наложи да ви науча, че получавате заповедите си от мен!

— Знам това, майор Дънуди. И съжалявам, че паметта ви е толкова слаба. Би трябвало да помпите, че никога не съм се колебал да ги изпълнявам.

— Прости ми, Мейсън — каза Дънуди. — Знам че си смел и изпълнителен войник. Забрави обидата. Но цялата тази работа... имал ли си истински приятел?

— Не, не — запротестира Мейсън. — Ти ми прости за нетърпението. Знам заповедта и се боях да не скастрият моя офицер. Остани и нека само някой каже и дума срещу ескадрона, и всички саби ще изскочат от каниите. Освен това, те още се движат нагоре, а от Кротън^[3] до Кингс Бридж разстоянието е голямо. Каквото и да стане, ще ги настигнем преди да се приберат отново.

— О, само този куриер да се върне от главната квартира! Това напрежение е непоносимо!

— Желанието ти се сбъдва. Ето го, идва. Язди сякаш носи добри новини! Да даде Бог да е така. Аз самият не мога да кажа, че ще ми хареса да видя този смелчага да танцува върху нищо.

Дънуди не чу до край тези думи, защото още преди средата им бе скочил през оградата и застанал до куриера.

— Казвай — извика майорът когато войникът спря коня си пред него.

— Добри — възкликна той и без да се колебае, той се довери на един толкова известен офицер, какъвто беше Дънуди. Подаде му документа и добави:

— Но можете да прочетете и сам, сър.

Дънуди не го прочете, а хукна подгонен от радостта към стаята на затворника. Часовият го познаваше и го пусна да влезе без въпроси.

— Пейтън — каза му Франсис, когато влезе в стаята — приличаш на небесен пратеник. Носиш ли вест за помиляване?

— Ето, Франсис, ето, Хенри... братовчедке Жанет — викаше той докато с треперещи пръсти разчупи печата. — Ето го писмото до капитана от охраната. Но слушайте!

Всички слушаха с внимание и болката на убитата надежда се прибави към нещастieto им, защото видяха как радостта на лицето на майора се заменя с ужас. В писмото беше присъдата на съда, а най-отдолу бяха написани тези прости думи:

„Одобрявам. Дж. Вашингтон“

— Той е загубен! — извика Франсис — загубен е!

— Синът ми, синът ми! — ридаше бащата — Дано има милост поне на небето, ако няма на земята! Дано на Вашингтон не му трябва тази милост, която сега отказва на сина ми!

— Вашингтон! — повтори Дънуди като се оглеждаше наоколо ужасен. — Да, това е направил Вашингтон. Това е неговият подпис. Името му е тук, за да одобри едно ужасно дело!

— Жесток, жесток човек — извика мис Пейтън. — Колко го е променила близостта до кръвта!

— Не го обвинявайте — каза Дънуди. — Това е генералът, не човекът. Залагам живота си, че сам чувства удара, който е принуден да нанесе.

— Аз съм се лъгала в него — извика Франсис: — Той не е спасителят на тази страна, а безчувствен и безмилостен тиранин! О, Пейтън, Пейтън, колко ме заблуди с разказите си за него!

— Франсис, успокой се, та той само спазва закона!

— Истина е, Дънуди — каза Хенри съвземайки се от шока на последната изгубена надежда и се приближи до баща си.

— Аз, който ще пострадам, не го обвинявам. Всичко което поисках ми бе дадено. Не мога да съм несправедлив преди да умра. В момент като този, когато примерът за предателство към вашата кауза е толкова пресен, не мога да го обвинявам за безкомпромисността му. Не

остава нищо друго, освен да се приготвя. Първата ми молба е към теб, Дънуди.

— Слушам те — произнесе с трудност майора.

Хенри се обърна и посочи плачещите хора край себе си:

— Бъди като син на този стар джентълмен. Помагай му в слабостта му и го предпазвай от всичко, което може да му се случи заради петното върху мен. Сред управниците на тази страна той няма много приятели. Нека твоето име е сред тях.

— Ще бъде.

— И това безпомощно създание — продължи Хенри като посочи Сара, която седеше без да разбира какво става. — Надявах се да имам възможност да отмъстя за нея, но тези мисли са лоши. Чувствам че е така. Помагай ѝ, Пейтън, с грижите и вниманието си.

— Ще бъде — прошепна Дънуди.

— Към тази добра леля вече имаш ангажменти. Но тук — той взе ръката на Франсис и загледа лицето ѝ с братска обич — тук е най-доброто момиче от всички. Вземи я до сърцето си и ѝ се радвай, както човек се радва на невинността и добродетелта.

Майорът не можа да скрие желанието, с което пое ръката на този скъп подарък, но Франсис изплъзвайки се от него, скри лицето си в прегръдката на леля си.

— Не, не, не, не — нареждаше тя. — Никой, който помага за смъртта на брат ми, не може да означава каквото и да било за мен.

Хенри продължи да я гледа с жал в продължение на няколко минути, преди да продължи да говори, което всички чувстваха, че е негово право.

— Тогава съм сгрешил, Пейтън. Мислех, че сестра ми те цени — и заради тебе самия, и заради привързаността ти към каузата, която си научен да боготвориш, и заради добротата ти към баща ни, когато е бил арестуван, заради приятелството ти с мен...

— Така е — прошепна Франсис и още по-силно се притисна до леля си.

— Хенри, мисля, че това е тема, която е по-добре да не се засяга сега.

— Забравяш — отговори затворникът — колко много трябва да свърша и колко малко време имам.

— Боя се — продължи майорът с пламнало лице — че мис Уортън е възприела някои мнения за мен, които ще направят приемането на молбата ти тежко за нея — мнения, които сега е твърде късно да се променят.

— Не, не, не. С последния си дъх тя премахна съмненията ми.

— Колко благородно от нейна страна. Все пак, Хенри, пощади сестра си. Пощади и мен самия.

— Говоря заради мъката си — отговори братът и нежно отдръпна Франсис от леля й. — Как може в такива времена да се оставят две такива момичета без защитник? Къщата им е разрушена, а нещастieto скоро ще ги лиши и от последния им близък мъж. Мога ли да умра спокойно като знам да какви опасности ще са изложени?

— Забравяш мен — каза мис Пейтън, която не можеше да си представи, че в такъв момент ще се празнува годеж.

— Не, мила лелю, не те забравям и няма да те забравя, докато мога да помня. Но ти забравяш какви са времената. Добрата жена от тази къща вече е изпратила да повикат свещеник, за да улесни преминаването ми в другия свят. Франсис, ако желаеш да умра спокоен, да имам увереността, която ще ми позволи да насоча всичките си мисли само към небето, ще позволиш на този свещеник да те свърже с Дънуди.

Франсис поклати глава, но не проговори.

— Не искам радост, която знам, че няма да можеш да изпитваш с месеци. Просто искам да имаш право над името му, да му дадеш безспорно право да се грижи за теб.

Момичето отново направи изразителен жест на отрицание.

— Заради този безпомощен страдалец — той посочи Сара — заради теб, заради мен...

— Замълчи, Хенри, не късай сърцето ми! — каза тя с вълнение. За нищо на света няма да изрека тържествените клетви, които искаш във време като това! Това ще ме направи нещастна до смъртта ми!

— Ти не го обичаш. Тогава спирам да те моля за нещо, което е против желанията ти.

Франсис вдигна едната си ръка за да прикрие лицето си а другата протегна към Дънуди и каза:

— Сега си несправедлив към мен. Преди това бе несправедлив към себе си.

— Обещай ми тогава — каза Уортън след като помълча малко — че веднага след като споменът за съдбата ми избледнее, ще дадеш ръката си на приятеля ми за цял живот.

— Обещавам — каза Франсис и изтегли ръката, която Дънуди пусна дори без да се опита да целуне.

— Е добра лельо — продължи Хенри — тогава ще ви помоля да ме оставите за малко насаме с приятеля ми. Имам да му доверя няколко тъжни неща и не бих искал да ви тревожа с тях.

— Има време да потърсим Вашингтон още веднъж — каза мис Пейтън като тръгна към вратата, после с достойнство добави:

— Ще отида сама. Не може да не послуша една жена от неговата колония. А и имаме някаква връзка със семейството му.

— Защо да не помолим мистър Харпър? — каза Франсис, припомняйки си думите казани на раздяла от госта им.

— Харпър! — извика Дънуди и се обърна към нея рязко. — Какво за него? Познавате ли го?

— Напразно — каза Хенри и го дръпна настрана. — Франсис се вкопчва във всяка дребна надежда. Върви, мила, остави ни да поговорим с Дънуди.

Но тя прочете изражението в очите на майора и се закова на място.

— Бе при нас два дни. Преди да арестуват Хенри.

— И... и познавате ли го?

— Не — отговори тя като дъхът ѝ спря, когато видя напрегнатото очакване на майора. — Не го познаваме. Той дойде при нас през нощта като непознат и остана с нас докато утихна бурята. Но изглежда Хенри го заинтересува и той му предложи приятелството си.

— Какво? — възкликна майорът изумен. — Той познава брат ти?

— Разбира се. По негово настояване той махна маската си.

— И знаеше, че е офицер от кралската армия?

— Да, наистина — извика мис Пейтън. — И той ни предупреди за същата тази опасност.

Дънуди взе фаталния лист, който все още бе там, където бе паднал от ръцете му, и започна напрегнато да го изучава. Нещо сякаш го объркваше. Той прокара ръка през челото си, а всички погледи бяха насочени към него в напрегнато очакване — всички се бояха да се отдадат отново на надеждата, която така жестоко бе унищожена.

— Какво каза той? Какво обеща? — най-накрая попита Дънуди с трескаво нетърпение.

— Каза на Хенри да се обърне към него, ако изпадне в беда. Обеща да спаси сина, заради гостоприемството на бащата.

— Каза това след като знаеше, че е британски офицер?

— Точно така. И имаше предвид точно това, което става сега.

— Тогава — извика майорът високо и се отдаде на радостта си — ти си спасен. Тогава аз ще те спася. Харпър никога не забравя думата си.

— Но има ли тази власт? — попита Франсис — Може ли да отмени твърдото решение на Вашингтон?

— Дали може? Ако той не може, тогава кой друг? Грийн, Хийт и младият Хамилтън са нищо пред него. Но — той се спусна към нея и стисна ръцете и конвулсивно — повтори. Казваш че имаш неговото обещание?

— Наистина, Пейтън. Неговото тържествено обещание, при това знаеше всички обстоятелства.

— Успокойте се — извика Дънуди — успокойте се, защото Хенри е спасен.

Той не остана да им обяснява, а излетя като стрела от стаята и ги остави стъписани. Те продължиха да се чудят, докато чуха тропота на коня му, който препусна с всички сили.

След тръгването му мина много време в което семейството обсъждаше шансовете му за успех. Увереността му донякъде им се бе предала. Те чувстваха, че небето над Хенри отново се прояснява и с отново събудените надежди се съживи и духът им, нещо, което за всички освен Хенри се равняваше на удоволствие. Но неговото състояние бе такова, че не можеше да се занимава с дреболии и няколко часа бе осъден да разбере колко по-нетърпимо е очакването, отколкото сигурното нещастие. Но не и Франсис. С увереността на чувствата тя изпяло се довери на Дънуди и не се тревожеше със съмнения, които сама не можеше да разсее. Тя знаеше че Дънуди ще направи всичко, което е по силите на човек, и помнеше доброто лице на Харпър — това бе достатъчно за да се отдаде на щастието на подновените надежди.

Радостта на мис Пейтън бе по-трезва и тя често упрекваше племенницата си за веселостта ѝ, пред да са съвсем сигурни, че

очакванията им ще се изпълнят. Но леката усмивка на устните ѝ сама по себе си противоречеше на сериозността, за която настояваше.

— Но защо, мила лельо? — каза Франсис шеговито при една от тези забележки. — Искаш да подтисна удоволствието от това че Хенри е спасен, а ти самата много пъти си заявявала, че е невъзможно тези, които управляват страната ни да пожертват невинен човек.

— Вярвах че е невъзможно, дете, и още вярвам. Но все пак, в радостта си трябва да сме сдържани, така, както и в тъгата.

Франсис си спомни думите на Изабела и като обърна изпълнените си със сълзи очи към чудесната си леля и отговори:

— Така е. Но има чувства неподвластни на разума. Ах, ето ти тези чудовища, дошли да гледат смъртта на човек, разхождат се сякаш това е лредставление.

— Тя е точно това за наемните войници — каза Хенри като се мъчеше да забрави притесненията си.

— Втренчила си се, мила моя, сякаш това представление те интересува — каза мис Пейтън на племенницата си, която наблюдаваше през прозореца съсредоточено. Но тя не отговори.

Пред себе си виждаше прохода, през който бяха дошли и възвишението с тайнствената планинска колиба. По склона, каменист и оголен, имаше големи и явно непроходими скали, стърчащи тук там сред безлистите, недорасли дъбове. Основата на възвишението бе на не повече от половин миля от къщата и вниманието на Франсис бе привлечено от една човешка фигура, която се появи неочаквано иззад една причудлива скала и също толкова неочаквано изчезна. Това се повтори няколко пъти, сякаш намерението на беглеца (защото на такъв приличаше) бе да разузнае какво правят войските и какво е разположението на обектите в равнината. Въпреки разстоянието, Франсис реши, че това е Харви Бърч. Може би впечатлението се дължеше отчасти на външния вид на този човек, но в немалка степен то бе плод и на увереността оформила се, когато го видя за първи път. Бе сигурна, че това е един и същи човек, макар че сега липсваше това, което преди бе взела за чувала на търговеца. Във въображението ѝ Харви бе свързан с тайнственото поведение на Харпър и при спокойни обстоятелства тя не би пазила тези подозрения за себе си. Сега обаче тя наблюдаваше второто появяване на търговеца без да говори и се мъчеше да разбере каква е връзката на този необикновен

човек със съдбата на семейството ѝ. Той наистина бе спасил Сара от удара, който я очакваше по-късно и никога не бе показвал враждебност към тях.

След като дълго време стоя, вирайки се в очакване напразно фигурата да се появи отново, Франсис се обърна към близките си в стаята. Мис Пейтън седеше до Сара, у която имаше някои признаци, че разбира какво става наоколо, но все още бе безразлична към радост и тъга.

— Предполагам, скъпа, вече си добре запозната с живота на един полк — каза мис Пейтън. — За една войнишка жена, това е полезно.

— Още не съм войнишка жена — каза Франсис и се изчерви. — И нямаме много основания да желаем още една сватба в семейството си.

— Франсис — възкликна брат ѝ, като стана и закри нервно из стаята. — Не докосвай пак тези струни, умолявам те. Докато положението ми е несигурно, искам да съм в добри отношения с всички.

— Тогава нека несигурността престане — извика Франсис и скочи към вратата. — Ето го, иде Пейтън с радостната новина.

Още не бе завършила, когато вратата се отвори и влезе майорът. На лицето му не бе изписана нито победа, нито поражение, но явно бе объркан. Той пое ръката, която Франсис му подаде, но веднага я пусна и седна в един стол, видимо уморен.

— Не си успял! — каза Уортън с разтуптяно сърце, но външно овладян.

— Видя ли Харпър? — попита сестра му и пребледня.

— Не можах. Пресяхох реката в една посока, а той трябва да я е пресякъл в другата. Върнах се веднага и го следвах няколко мили в планините, но необяснимо го изгубих. Дойдох тук, за да ви успокоя. Тази нощ ще го намеря и Хенри ще е спасен.

— Но тогава си говорил с Вашингтон? — попита мис Пейтън.

Дънуди я погледна потънал в мисли и тя повтори въпроса си.

— Главнокомандващият не е в главната квартира.

— Но, Пейтън, ако двамата не се видят ще стане твърде късно. Само Харпър няма да е достатъчен за да отмени присъдата.

Любимият ѝ обърна очи към нея и за момент се загледа в чертите и. След това каза замислено:

— Казваш, че е обещал да помогне на Хенри.

— Разбира се. Направи го сам, без някой да го моли, заради гостоприемството на баща ни.

Дънуди поклати глава и се смръщи.

— Думата „гостоприемство“ не ми харесва. Звучи празно. Трябва да е имало нещо повече, за да се обвърже Харпър. Боя се да няма някаква грешка. Повтори ми всичко, което се случи.

Франсис изпълни молбата му с напрегнат глас. Тя разказа за начина по който се бе появил в имението, за посрещането му и всичко останало, с колкото се може по-големи подробности. Когато спомена за разговора, проведен между Харпър и баща ѝ, майорът се усмихна, но не каза нищо. След това тя разказа за пристигането на Хенри и за събитията на следващия ден. Разказа със забележителни подробности как Харпър е казал на Хенри да махне маскировката си и за думите му относно опасността, на която се е изложил брат ѝ. След това тя припомни как е казал, че той е в по-голяма безопасност след като той знае за пристигането му, отколкото би бил, ако не знаеше. Франсис спомена и за доброто му отношение към нея самата и за сбогуването му с цялото семейство.

Първоначално Дънуди слушаше намръщен, но скоро на лицето му се появи задоволство. Когато тя заговори за отношението на госта към нея, той се усмихна с видимо удоволствие, а когато завърши, каза:

— Той е спасен. Той е спасен.

Но бе прекъснат, както ще видим в следващата глава.

[1] В Америка се правораздава в името на народа. — Б. пр. ↑

[2] Място в поречието на река Хъдзън. Сега там се намира затворът на щата Ню Йорк. — Б. пр. ↑

[3] Кротън — местност в Уестчестър, на източния бряг на Хъдзън. — Б. пр. ↑

XXVIII ГЛАВА

*Бухалът тачи нощния мрак, чучулигата
слави деня, гълъбът вечно гука край нас а
соколът лети в небеса.*

Дуо

В страна като нашата, населена с хора, които са избягали от родните си земи и домашни огнища, подгонени от съвестта и религиозните си схващания, при една християнска смърт не се пропуска никой от приетите обичаи и ритуали, доколкото е възможно да се зачетат. Добрата стопанка на къщата стриктно се придържаше към изискванията на църквата, към която принадлежеше и понеже сама бе осъзнала безплатното си с помощта на свещеника, който четеше проповедите си в съседната енория, тя бе решила, че само неговите молитви могат да донесат спасение на Хенри Уортън. Не че добрата стопанка бе толкова несведуща в доктрината на религията, която изповядва, за да разчита на протекциите на помощ със земен произход, но както сама казваше, бе слушала толкова дълго проповедите на добрия мистър Х, че несъзнателно бе започнала да разчита на помощта му за неща, които вярата ѝ би трябвало да я е научила, че са прерогативи единствено на Божеството. За нея мисълта за смъртта винаги бе ужасна и в момента в който бе произнесена присъдата, тя изпрати Цезар, яхнал един от най-добрите коне на мъжа ѝ, да търси църковния служител. Тя направи това без да се допита до Хенри или близките му и обясни отсъствието на чернокожия едва след като той им бе потривал за нещо друго. Младежът я изслуша с неудоволствие и нежелание да приеме такъв духовен наставник, но тъй като когато нещата от този свят започнат да губят яркостта си нашите предразсъдъци и навици престават да ни влияят толкова силно, тя получи учтив поклон на благодарност за добронамерената си грижа.

Чернокожият се върна рано от експедицията си и доколкото можеше да се разбере от доста объркания му разказ, можеше да се очаква, че божи служител ще пристигне по-късно през деня. Прекъсването, което споменахме в предишната глава, бе предизвикано от влизането на стопанката. По заповед на Дънуди, в стаята на затворника по всяко време трябваше да бъдат допускани членовете на семейството му. В това число влизахе и Цезар, от съображения за удобство. Всички останали трябваше подробно да обясняват защо искат да влязат при него. Майорът бе включил и себе си в роднините на британския офицер и бе дал клетва от името на всички, че няма да бъдат правени опити за освобождаването му. Между стопанката и ефрейтора на стража се проведе кратък разговор пред вратата на стаята, която той вече бе отворил в очакване на разрешението на началника си.

— Би ли отказал утехата на църквата на един човек, който още утре ще умре? Би ли хвърлил една душа в огнената пещ, когато под ръка има свещеник, който да посочи праведния път?

— Ще ти кажа нещо, добра жено — отговори ефрейторът като я избута внимателно настрана. — Не смятам на мой гръб никой да отива на небето. За изпълнение на заповед добре ще ме наредят долу на постовете. Слез долу, попитай лейтенант Мейсън и ако разреши, можеш да доведеш цяло паство. Поехме поста от пехотинците преди няма и час и не искам да се говори, че сме по-лоши от тях.

— Пусни жената — каза Дънуди строго, когато забеляза за първи път, че часовият е от неговия ескадрон.

Ефрейторът вдигна ръка до шапката си и замълча почтително, а жената влезе.

— Долу има един преподобен господин, дошъл да утеша отиващата си душа, на мястото на нашия свещеник, който е зает с погребение, което не може да се отложи.

— Покапете го веднага — каза Хенри с нетърпение.

— Но ще го пусне ли часовия? Не ми се ще един приятел на мистър Х да бъде грубо спрял на прага. При това е непознат.

Всички погледи се обърнаха към Дънуди, който погледна часовника си, каза си няколко думи с Хенри на половин глас и излезе следван от Франсис. Затворникът бе изразил желание да бъде доведен свещеник от неговата вяра и майорът му бе обещал, че ще доведе такъв

от градчето Фишкил, през което щеше да мине на път за ферибота, където щеше да чака връщането на Харпър. Мейсън скоро се поклонил на прага и приел искането на стопанката, след което се появи и свещеникът.

Човекът, който влезе предшестван от Цезар и следван от стопанката, бе прехвърлил средната възраст и можеше да се каже, че наближава към другия край. На ръст той бе над средния, макар че слабостта му можеше да заблуди и за височината му. Лицето му бе остро и неподвижно и сякаш всеки мускул бе фиксиран в стегнато положение. Това лице изглежда никога не бе се радвало и не бе стояло отпуснато и сякаш вечно се бе мръщило на пороците на човечеството. Веждите бяха надвиснали, тъмни и отблъскващи и човек очакваше да види очи с не по-малко ужасяващо изражение, но въпросните органи бяха скрити зад големи зелени очила, иззад които хвърляха свирепи погледи, които вещаеха деня на последния гняв. Всичко у него бе упрек, прокоба и фанатизъм. Дълга, права коса, черна и сива се спускаше по врата му и от двете страни на лицето му, които отчасти скриваше, и се разделяше на път в средата на челото. На върха на тази грозна гледка имаше, леко наклонена напред така че да скрива отчасти лицето, огромна, тривърха шапка. Палтото, панталоните и чорапите му бяха от захабена черна материя, обувките му бяха нелъснати и две големи метални токи почти ги закриваха.

Той влезе в стаята вдървено и като зае стола, предложен му от черния, кимна с мълчаливо достойнство. Няколко минути никой не се осмели да наруши злокобната тишина — Хенри изпитваше към госта отвращение, което напразно се опитваше да победи, а той самият от време на време изпускаше въздишки и стонове, които заплашваха да разрушат неравностойната връзка между възвисената душа и нескопосаното ѝ жилище. Докато траеше тази мъртвешка пауза, мистър Уортън с чувства малко различаващи се от тези на сина му, изведе Сара от стаята. Излизането му бе проследено от божия служител с презрителна гримаса. Той започна да си тананика мелодията на популярен псалм, като напълно ѝ придаде богатството на тоновете, характерно за източното^[1] псалмопение.

— Цезар — каза мис Пейтън — предложи на джентълмена да се подкрепи. Сигурно има нужда от това след ездата.

— Силата ми не е в нещата от този живот — каза божият служител с глух, гробовен глас. — Три пъти днес служа на моя Господар и не съм припаднал. Но все пак, не е неразумно да подкрепя тази тленна плът, защото „работникът си заслужава заплатата“^[2]. Той отвори огромна паст и изля вътре предложеното му бренди, като го остави да се плъзне надолу с лекотата, с която човек обикновено потъва в греховността.

— Боя се, сър, че умората ще ви попречи да изпълните това, което любезността ви е накарала да предприемете.

— Жено! — възкликна непознатия енергично — Кога съм бягал от дълга си? Но, „не съдете, за да не бъдете съдени“^[3], и не се заблуждавайте, че на очите на смъртните е дадено да видят намеренията на Всевишния!

— Не — отговори старата мома смирено, отблъсната от думите му. — Не се опитвам да съдя нито намеренията, нито делата на другите хора. Най-малко пък тези на Всемогъщия.

— Така трябва, така трябва, жено — отвърна свещеникът високомерно. — Смиреността подхожда на пола ти и нищетата ти. Твоята слабост те тласка с главата надолу към бездната на унищожението.

Изненадана от това необичайно поведение, но поддала се на навика, който ни кара да говорим с уважение за свещени неща, дори когато може би е по добре да си мълчим, мис Пейтън отговори:

— Над нас има Сила, която може, и ще ни подкрепя в добрите дела — стига да я потърсим смирено и праведно.

Непознатият обърна към нея смръщено лице и, с изражение на самобичуващ се, продължи със същия отблъскващ тон:

— Не всеки просещ милост ще бъде чут. Пътищата Господни няма да бъдат съдени от човек. Много са призвани, малко са избрани^[4]. Лесно се говори за смирение, трудно е да си смирен. Готов ли си, нищожен червей, да славиш Бога чрез собственото си проклятие? Ако не, не струваш повече от един лихварин, или фарисей!

Такъв фанатизъм не е характерен за Америка и на мис Пейтън и се стори, че гостът ѝ не е с всичкия си. Но след като си припомни, че е изпратен от свещеник добре познат и с репутация, тя отхвърли тази мисъл. Тя отбеляза сдържано:

— Може и да се заблуждавам, като мисля, че милост ще бъде дадена всекиму. Но Тази вяра е толкова успокояваща, че не бих я изоставила лесно.

— Милостта е само за избраните — каза непознатият с необяснима енергия — а ти си в долината на сенките на смъртта. Не си ли последователка на празните церемонии, на суетната църква, която нашите тирани с радост биха установили тук, наред със законите за гербовата хартия и митото за чая^[5]? Отговори ми, жено, и помни, че небето ще чуе отговора ти. Не си ли и ти от тези идолопоклонници?

— Аз се моля пред олтара на дедите си — каза мис Пейтън и кимна на Хенри да мълчи. — И не се прекланям пред никой друг идол, освен пред собствените си слабости.

— Да, да, познавам те, такава каквато си — самодоволна и пълна с папщина, последователна на формалната религия и слушателка на книжни проповеди. Мислиш ли жено, че свети Павел е чел от книга, когато е проповядвал Словото?

— Виждам, че присъствието ми ви дразни — каза мис Пейтън като стана. — Ще ви оставя с племенника си и молитвите, които исках да отправя заедно с него, ще бъдат отправени насаме.

Тя излезе, следвана от стопанката, която бе немалко изненадана и шокирана от неконтролираните изблици на новия си познайник, защото макар и да вярваше, че църквата към която принадлежеше мис Пейтън е тръгнала към унищожението си, никак не бе свикнала да слуша такива обиди и открити упреци.

Хенри с усилие подтисна възмущението, предизвикано от с нищо непровокираната атака над добросърдечната му и разбираща леля, но когато вратата след нея се затвори, той даде воля на чувствата си.

— Трябва да ви кажа, сър — каза той ядосано — че когато приех в стаята си божи служител, смятах че съм приел християнин и човек, който като познава собствените си слабости, ще знае как да съчувства на недостатъците на другите! Вие наранихте чувствата на една прекрасна жена и трябва да ви призная, нямам никакво намерение да се моля заедно с толкова нетолерантен човек!

Свещеникът се изправи намръщен, погледна с презрение към вратата през която бяха минали дамите и остави думите на младежа без никакво внимание. В това време се обади друг глас:

— Такива думи биха наскърбили много жени, но свършиха добре работата си, такива каквито са.

— Какво е това? — извика затворникът изумен и се заоглежда наоколо за да види кой говори.

— Това съм аз, капитан Уортън — каза Харви Бърч, като махна очилата и под чифт изкуствени вежди заблестяха пронизващите му очи.

— Боже мили! Харви!

— Тихо! Това име не бива да се споменава. Тук, в сърцето на американската армия, още по-малко. — Бърч се огледа наоколо, издигнал се над долните страсти на страха, и каза с мрачен глас:

— Хиляди клопки дебнат това име и ако ме заловят отново, надеждата да избягам ще е малка. Това е опасно приключение, но не мога да спя спокойно, като знам че невинен човек ще умре с кучешка смърт, а аз мога да го спася.

— Не — каза Хенри благородно. — Ако рискът за теб е толкова голям, иди си както си дошъл и ме остави на съдбата ми. Дънуди се опитва, дори сега, да ми помогне. Ако до края на нощта се срещне с мистър Харпър, избавлението ми е сигурно.

— Харпър! — повтори търговецът и сложи отново очилата си — Какво знаеш ти за Харпър? И защо мислиш, че ще ти помогне?

— Имам обещанието му. Спомняш си когато дойде в къщата на баща ми, тогава обеща да ми помогне, без никой да го моли за това.

— Да, но познаваш ли го? По-точно, защо мислиш че има власт да ти помогне? И защо мислиш, че ще удържи на думата си?

— Ако някога съм виждал честно и добронамерено лице, това беше неговото — отговори Хенри. — Освен това Дънуди има силни приятели в армията на бунтовниците и е по-добре да рискувам да остана тук, отколкото да те изложам на сигурна смърт, ако те хванат.

— Капитан Уортън — каза Бърч и се огледа предпазливо наоколо — Ако аз не успея, никой няма да успее. Харпър и Дънуди не могат да спасят живота ти. Ако не излезеш оттук с мен, при това до един час, утре ще умреш на бесилото със смъртта на убийците. Да, такива са законите им — човек който се бие и убива е на почит. Но този, който служи на страната си като шпиопин, без значение колко вярно, без значение колко честно — ще бъде опозорен, и ще умре като най-долен престъпник.

— Мистър Бърч — каза младежът с възмущение — забравяте, че не съм коварен и потаен шпионин, който мами за да предаде. Забравяте, че не съм извършил това, в което ме обвиняват.

Кръвта нахлу в слабото, бледо лице на търговеца и той отговори:

— Казах ти истината. Цезар ме срещна, когато бе тръгнал да търси свещеник тази сутрин, и му изложих плана, който ако се изпълни както аз искам, ще бъдеш спасен.

— Добре — затворникът се поддаде на настояването му и на страховете, събудени отново.

Търговецът му кимна да мълчи и отвори вратата по скования начин по който се бе появил в началото.

— Приятелю — каза той на часовия — не пускай никой да влиза. Ще се молим и не искаме никой да ни безпокои.

— Не знам дали на някого ще му се прииска, но ако са от семейството на арестувания, нямам право да ги спра. Имам заповеди и трябва да ги изпълнявам. Няма значение дали той ще отиде на небето или не.

— Дързък грешнико! Нямах ли страх от Бога? Казвам ти, за да не се страхуваеш от страшния съд, не пускай никой от тези идолопоклонници да безпокои молитвите на праведните!

— Фю-ю-ю, какъв наставник ще стане от тебе за сержант Холистър! Дума няма да може да каже от тебе. Само недей да викаш така когато започнеш, защото някой нещастник може да не чуе тръбата и да си изпати, че не е отишъл на вечерна проверка. Като искаш да си сам, не можеш ли да подпреш резето с един нож и да се свърши? Защо ти е цяла конница да те охранява?

Търговецът прие идеята й незабавно затвори вратата отвътре.

— Преиграваш ролята си — каза Хенри обезпокоен да не ги открият. — Фанатизмът ти е прекален.

— За пехотинците от изтока може и да е — каза Харви и изсипа торбата, която му подаде Цезар — но не и за тези южняци. Слабите чувства при тях не вършат работа. Но стига, ето тук има едно черно прикритие за лицето ти — Той взе една картонена маска и я постави на лицето на Уортън. — Господарят и слугата ще сменят ролите си за малко.

— Той изобщо не прилича мен — каза Цезар с отвращение, като гледаше новото лице на господаря си.

— Чакай докато сложим вълната.

— Сега по-зле от винаги! — извика чернокожият недоволен — Мислиш черен човек прилича кат овца? Такива устни кат салам не виждал, Харви!

Търговецът бе положил големи усилия за да изработи отделните части на новия вид на Уортън и когато всичко бе готово, само най-внимателен наблюдател би открил истината.

Маската бе направена така, че напълно да отговаря на особеностите и на цвета на африканските лица, а перуката бе изкусно изработена от черна и бяла вълна, така че да отговаря точно на косата на Цезар, който я похвали и смяташе че е чудесна имитация на косата му във всичко, освен в качеството.

— Само един човек в американската армия може да те открие, капитан Уортън, но този човек не е тук.

— Кой е той?

— Този, който те арестува. Би познал че кожата ти е бяла както и да се маскираш. А сега се събличате. И двамата. Разменете си дрехите отгоре до долу.

Цезар, който бе получил пълни инструкции от търговеца още когато се бяха видели сутринта, веднага започна да хвърля грубите си дрехи, които капитанът взе и заоблича, без да е в състояние да прикрие отвращението си.

В държанието на търговеца имаше странна смесица от загриженост и насмешка. Първото произлизаше от това, че напълно съзнаваше опасността и знаеше как да я избегне, а второто, от безусловно смешната гледка пред очите му, на която той реагираше с почти пълно безразличие поради това че бе свикнал с такива неща.

— Сега, капитане — каза той като започна да пълни с вълна чорапите на Цезар, които вече бяха на краката му — при оформянето на тези крайници трябва малко да се помисли. Когато се качиш на кон ще трябва да ги покажеш. Драгуните толкова са свикнали да гледат негри, че като ти видят прасеца веднага ще се досетят, че е на бял.

— Боже! — възкликна Цезар — панталони на маса Хари стават!

— Всичко е наред, само краката ти не са — каза търговецът зает с тоалета на Уортън. — Облечи палтото, капитане, така... на един карнавал ще минеш чудесно... Цезар, сложи тази напудрена перука на

главата си и когато вратата се отвори гледай през прозореца и стой с гръб. Не говори, каквото и да става, иначе ще ни издадеш.

— Харви мисли черен народ няма език като бял народ — измърмори той недоволно и застана на определеното място.

Всичко бе готово и Харви се залови много сериозно да разяснява ролите на двамата актьори. На капитана каза да изостави изправената си войнишка стойка и да се превие като негъра на баща си, а Цезар трябваше да пази тишина и да се преструва колкото се може повече. След това той отвори вратата и извика часовия, който бе отишъл в далечния край на коридора, за да не чуе думите за успокоение, предназначени за друга душа.

— Повикай стопанката — каза той тържествено. — И да дойде сама. Затворникът е потънал в добри мисли и никой не трябва да го смущава.

Цезар зарови лице между дланите си и когато часовият надникна, видя гърба на охранявания, дълбоко замислен. Той изгледа свещеника с презрение и извика силно жената, която се появи веднага, тайно надявайки се да бъде допусната до предсмъртното разкаяние на осъдения.

— Сестро — каза свещеникът с авторитетния глас на господар. — Има ли в къщата ти „Последните мигове на престъпника-християнин или размисли за вечността за тези, които умират от насилствена смърт“?

— Никога не съм чувала за тази книга — каза дамата с изненада.

— Не съм изненадан. Има много книги за които не си чувала, но този разкайващ се грешник не може да си замине в мир, без утехата на това томче. Един час четене от него се равнява на цял живот слушане на проповеди.

— Какво съкровище трябва да е това... Кога е отпечатано?

— Първо е било отпечатано в Женева на гръцки език, а после е преведено в Бостън. Тази книга, мадам, трябва да е в ръцете на всеки християнин, особено на тези, които умират на бесилката. Веднага пригответе един кон за този негър, който ще ме придружи до брат ми и ще я донесе навреме. Братко, овладей се. Тръгваш по тесния път на славата.

Цезар на свой ред се загърчи в стола, но не показва лицето си иззад ръцете скрити в ръкавици. Стопанката си тръгна за да изпълни

тази много разумна молба и заговорниците отново останаха сами.

— До тук добре — каза Харви. — Сега идва трудното. Трябва да заблудим и началника на стражата, който е лейтенант на Лоутън и е научил от него доста хитрости. Капитан Уортън, помни, че сега всичко зависи от спокойствието ни.

— Съдбата ми не може да стане по-лоша отколкото е сега, приятелю, но заради теб ще направя всичко, което е по силите ми.

— А нима аз мога да бъда още повече преследван отколкото вече съм? — каза търговеца с непоследователността, която бе характерна за него. — Но съм обещал на един човек да те спася и досега не съм го лъгал.

— Кой е той? — попита Хенри със събуден интерес.

— Никой.

Слугата скоро се върна и каза че конете чакат до вратата. Харви погледна капитана и тръгна надолу по стълбите, като преди това накара жената да остави затворника на спокойствие, за да може да смели духовната храна, която е получил.

Слухът за странния свещеник бе пуснат от часовия и пред къщата се събраха дузина драгуни без работа, които имаха намерение да си поприказват с фанатика и сега се преструваха на възхитени от конете.

— Хубав кон — каза инициаторът на тази шега. — Но малко слабичък. Сигурно заради тежката работа по вашето призвание.

— Моето призвание може да е тежко и за мен и за това хубаво животно, по идва денят на разплатата и тогава ще получа възмездие за делата си — отговори Бърч и сложи крак в стремето, готов да се качи на коня.

— Значи, работиш за заплата, както ние се бием за нея? — добави друг.

— И така да е, работникът не заслужава ли своята заплата?

— Хайде да ни прочетеш една проповед. Сега нямаме работа и нямаш представа какво добро ще направят думите ти на окаяници като нас. Ето, качи се на този сандък и започвай откъдето искаш.

Драгуните се събраха с радостно нетърпение наоколо, а свещеникът погледна многозначително капитана, който вече се бе качил на коня.

— Разбира се. Защото такъв е моят дълг. Цезар, ти можеш да тръгваш. Предай бележката, вземи книгата и веднага се връщай, защото затворникът се нуждае от нея. Часовете му са преброени.

— Да, да, Цезар. Върви и донеси книгата — извикаха половин дузина гърла и всички се скупчиха около свещеника в очакване на веселба.

Търговецът се боеше, че при безцеремонното им отношение могат да съборят шапката и перуката му, при което неминуемо щяха да го заловят. Ето защо не се поколеба да приеме искането им. Той се качи на съндъка, прокашля се веднъж, дважд, хвърли няколко погледа на капитана, който не бе мръднал и започна:

— Ще призова вниманието ви, братя мои, към тази част на Писанието, която се намира във втората книга Самуилова, или „Царства“, и чиито текст гласи:

И царят оплака Авенира, нареждайки: нима като един глупак трябваше да умре Авенир? Ръцете ти не бяха свързани, нозете ти не бяха оковани; и ти падна, както падат от разбойници. И целият народ начена още повече да го оплаква.^[6] Цезар, тръгвай казах и донеси книгата както ти казах. Духът на господаря ти страда за нея сега.

— Чудесен текст — извикаха драгуните — продължавай и нека черният остане. Той също има нужда от просвещение, както и всеки друг.

— Какво нравите тук, разбойници? — извика лейтенант Мейсън, който се връщаше от разходката, на която бе отишъл за да наблюдава вечерната проверка на пехотата. — Заминавайте всички по местата си, и като проверя, да не намеря ненахранен кон и непочистена конюшня!

Думите му подействаха като магия на драгуните и един свещеник не би могъл да желае по тихо паство, макар че би желал многобройно. Мейсън още не бе свършил, когато от слушателите остана само Цезар. Търговецът използва тази възможност за да се качи на коня, но трябваше да запази тържествеността на движенията си, защото забележката на драгуна относно конете им бе съвсем правилна и дузина техни коне стояха оседлани и готови да понесат ездачите си за миг.

— Е, сложи ли юзда на душата на този несретник, та да може божеството да го яхне за последната езда?

— Злото говори с езика ти, невежи човече — каза свещеникът като вдигна ръце и отправи изпълнен с ужас поглед нагоре — и ще се махна от теб невредим, както Данаил се освободи от лъвовете.

— Махай се, лицемерни псалмопоецо. Маскиран измамник! — каза Мейсън презрително. — Кълна се във Вашингтон! Един честен човек би се разтревожил като разбере за какви хищници си пролива кръвта! Ако ми паднеш в една плантация във Вирджиния само за четвърт час ще те науча да кълвеш тютюна като пуйка.

— Отивам си и изтърсвам прахта от нозете си, та нито прашинка от това грешно място да не мърси облеклото на божи служител.

— Тръгвай, или ще изтърся прахта от гърба ти, заговорнически мошеник такъв! Да проповядва на хората ми! Холистър им натъпка главите с дяволи! Станали бяха много съвестни, та не можеха да нанесат удар, който да разреже кожата! Но, чакай малко, мистър Черньо, ти къде си тръгнал с такава богоугодна компания?

— Отива — заговори свещеникът бързо — да донесе една книга за утеха и поука на душата на този грешник горе. Неговата душа бързо ще стане бяла, нищо че отвън е черен и недоद्याлан. Ще лишиш ли един умиращ от утехата на религията?

— Не, нещастнико, съдбата му и без това е зла, а и добра закуска ни устрои леля му преди време. Господин Страшен съд, ако младежът трябва да умре по правилата, нека стане под напътствията на джентълмен. И те съветвам да не вясваш вече скелета си сред нас, или ще те одера жив.

— Махам се с удоволствие от такъв сквернословец и презрял доброто! — каза Бърч и тръгна бавно и със свещеническо достойнство надолу по пътя, следван от предполагаемия Цезар. — Оставям те с това, което ще е твое проклятие и с радост се сбогувам!

— Проклет да е! — процеди Мейсън. — Язди като торба и краката му стърчат като върховете на шапката му! Де да ми падне в низината, където законите не са така строги...

— Началника на стражата! Началника на стражата! — извика часовият. — Началника на стражата!

Лейтенантът полетя нагоре по тясната стълба към стаята със затворника и попита какъв е този шум.

Войникът стоеше пред отворената врата и гледаше с подозрение предполагаемия британски офицер. Когато лейтенантът му дойде, той

застана почтително и каза озадачено:

— Не знам, сър, но ей сега затворникът ми се стори странен. Откакто си тръгна проповедникът не прилича на себе си, но трябва да е той! Същата напудрена глава и кръпката на ръкава, където е бил ранен.

— Значи целият този шум е само защото се съмняваш, че това е затворника, така ли, господинчо? Кой друг мислиш че може да е?

— Не знам кой друг може да е — отговори часовият намръщено — но май е станал по-дебел и по-нисък, ако е той. И вижте сам, сър, целият се тресе, като трескав.

Това бе самата истина. Цезар слушаше разговора с тревога и след като се поздрави с умелото бягство на господаря си, мислите му съвсем естествено се върнаха към последствията за собствената му личност. Паузата, след последните думи на часовия никак не спомагаше за възвръщането на способностите му. Лейтенант Мейсън разглеждаше със собствените си очи подозрителната фигура на чернокожия и Цезар разбра това, като погледна през една пролука под едната си ръка, оставена с цел да разузнава положението. Капитан Лоутън би разкрил измамата веднага, но погледът на Мейсън не бе така остър, както този на командира му. Ето защо, той се обърна доста презрително към войника и тихо му каза:

— Този анабаптист, методист, квакер, бандит-псалмопоец е уплашил момчето с брътвежите си за огньове и сяра. Ще ида да го развеселя с малко приказки за нормални неща.

— Чувал съм, че от страх хората побеляват — каза войникът и очите му щяха да изпаднат от орбитите си — но кралският капитан изглежда е станал черен!

Наистина, Цезар не бе успял да чуе какво говори Мейсън и тъй като случилото се досега вече бе събудило у него всички възможни страхове, той несъзнателно бе дръпнал перуката от едното си ухо за да чува по-добре, без изобщо да съобрази, че цветът му ще го издаде. Часовият бе забелязал това действие. Вниманието на офицера веднага се насочи натам и като забрави цялото съчувствие към колегата офицер, изпаднал в беда, или с две думи, като забрави всичко останало, освен порицанието, което щеше да получи частта му, той скочи напред и сграбчи ужасения африканец за гърлото. Цезар разбра че е разкрит веднага щом чу да се споменава цвета му и още при

първия удар на ботуша на Мейсън в пода, той скочи на крака и веднага се придвижи към един от ъглите на стаята.

— Кой си ти? — извика лейтенантът и започна да блъска главата на негъра в стената при всеки следващ въпрос. — Кой по дяволите си ти, и къде е англичанинът? Отговаряй, гарго такава, или ще те обеса на бесилката на шпионина!

Цезар остана мълчалив. Нито заплахите, нито ударите успяха да измъкнат отговор от него, докато лейтенантът не изпрати тежкия си ботуш напред, движение, което го съприкоснови с най-чувствителното място на чернокожия — пищялът му. И най-твърдият характер не би издържал повече и Цезар поддаде. Първите му думи бяха:

— Божи мой, миста, мисли аз не боли?!

— Небеса! Това е самият негър! Мошеник! Къде е господарят ти? Кой беше този свещеник? — Докато говореше той направи движение, сякаш щеше да продължи атаката, но Цезар извика за милост и обеща да каже всичко.

— Кой беше свещеникът? — повтори лейтенантът и дръпна назад големия си ботуш, като го задържа в заплашително положение.

— Харви, Харви — извика Цезар, танцувайки от единия на другия си крак, сякаш се боеше, че и двата могат да станат обект на нападението.

— Кой Харви, черни мошенико? — извика нетърпеливо офицерът и за да си отмъсти в пълна степен, пусна крака си в движение.

— Бърч! — изпищя Цезар като падна на колене и по лъскавото му лице се затъркаляха големи сълзи.

— Харви Бърч! — повтори драгунът като блъсна негъра настрани и изскочи от стаята.

— На оръжие, на оръжие! Петдесет гвинеи за търговеца-шпионин! На конете, на конете! Бързо!

По време на бъркотията, настъпила при вдигането на драгуните по тревога, Цезар стана от пода, където го бе съборил Мейсън, и започна да гледа раните си. За щастие бе паднал на главата си, така че нямаше материални щети.

[1] Под „източно“ тук се разбира това, принадлежащо на щатите от Ню Ингленд, които, след като са били първоначално населени с

пуритани, все още запазват много характерни особености. — Б. а. ↑

[2] Евангелие от Лука, 10–7. — Б. пр. ↑

[3] Евангелие от Лука, 6–37. — Б. пр. ↑

[4] Евангелие от Матей, 22–14. — Б. пр. ↑

[5] През 1765 година бил приет закон, по силата на който всички официални документи в колониите трябвало да се пишат на специална гербова хартия или да бъдат облепени с гербови марки. Сумите събирани по този начин трябвало да се използват за издръжка на английските войски в Америка. Той предизвикал бурни протести и след една година бил отменен. През 1767 година бил приет закон за облагане с мито на промишлените изделия — хартия, стъкло и т.н. — и на чай. На много места търговците решили да не внасят и да не купуват английските стоки, за които трябвало да се плаща това мито. Решението било прието от всички колонии. Две години по-късно, английският парламент се видял принуден да отмени и този закон, но митото върху чая останало. На 16 Декември 1773 година, една група от петдесет души преоблечени като индианци и предвождани от Самюъл Адамс (един от лидерите на американската революция), завзели в Бостънското пристанище поредния английски кораб натоварен с чай, и изхвърлили в морето 343 сандъка с тази напитка. Този инцидент станал известен като „Бостънското чаено угощение“ (The Boston Tea Party), и непосредствено предшествал войната за независимост. — Б. пр. ↑

[6] Стария завет, Втора книга на царете, 3–33. — Б. пр. ↑

XXIX ГЛАВА

*И хукна Гилпин през глава
перука, шапка — всичко.
И хич не знаеше сега,
какво ли ще да става.*

Уилиам Купър

Пътят, който трябваше да изминат търговецът и капитанът преди да достигнат до подслона на върха, в продължение на половин миля се виждаше изцяло от къщата в която пленникът доскоро бе затворен. Той минаваше през тучната равнина, достигаща до самото подножие на планината, която на това място се издигаше почти перпендикулярно нагоре, след това завиваше надясно и следваше извивките на природата.

За да запазят предполагаемата разлика в положението си, Харви яздеше малко по-напред от спътника си и с достойнство, подобаващо на ролята му. В дясно бяха опънали палатките си споменатите вече пехотинци и стражите им обикаляха с равни крачки наоколо.

Първият импулс на Хенри бе да пришпори коня си веднага и с един *coup de main*^[1] не само да избяга, но и да се освободи от несигурността на положението си. Но движението му напред бе моментално спряно от търговеца.

— Спри! — извика му той и ловко препречи пътя с коня си. — Искаш да убиеш и двама ни ли? Дръж се като черен, който следва господаря си! Не видя ли конете им оседлани и готови пред вратата? Колко време мислиш че ще можем да бягаме с тези кранти пред вирджинците? Всяка стъпка, която направим без да събудим подозрение се равнява на ден от живота ни. Язди след мен и не се обръщай назад. Хитри са като лисици и са кръвожадни като вълци!

Хенри неохотно овладя нетърпението си и послуша търговеца. Но във въображението си той непрекъснато чуваше звуци, сякаш

преследването е започнало, макар че Бърч се обръщаше назад под претекст че разговаря със слугата си и го уверяваше, че всичко е спокойно.

— Но Цезар няма да остане неразкрит дълго време — каза Хенри. — Не е ли по-добре да препуснем и докато се сетят защо, вече да сме се скрили в гората?

— Малко ги познаваш, Хенри — отговори търговецът. — В този момент ни наблюдава един сержант и си мисли, че нещо не е наред. Гледа ме като тигър плячката си. Там на сандъка направо подозираше, че нещо не е наред. По-добре възпри коня си — трябва да сме на бавен ход. Той държи седлото. Ако се качи на коня — изгубени сме. Пехотинците ще ни стигнат с мускетите си.

— А какво прави той сега — попита Уортън и дръпна юздите на коня, макар че бе притиснал петите си в хълбоците му, готов за скок.

— Гледа на другата страна. Давай полека. Не толкова бързо, не толкова бързо. Виж часовия пред нас. Погледът му е остър.

— Не обръщай внимание на пехотинеца — каза Хенри с нетърпение. — Той само може да стреля по нас, докато драгуните могат да ме заловят отново. Харви, зад нас по пътя има конници. Нищо особено ли не виждаш?

— Хъм, виждам нещо особено зад храстите в ляво. Обърни малко глава и видът му може да ти е от полза.

Хенри се обърна нетърпеливо и кръвта замръзна във вените му, когато видя че минават покрай бесилката, без съмнение предназначена за него. Той извърна лице с неприкрит ужас.

— Това е предупреждение да бъдеш благоразумен — каза търговецът философски.

— Ужасна гледка, наистина — отговори Уортън и потри очи, сякаш да прогони кошмарното видение.

Търговецът се обърна малко назад и заговори с мрачна горчивина:

— И все пак, капитан Уортън, ти виждаш бесилката, когато залязващото слънце ни осветява с цялата си сила, въздухът който дишаш е чист и свеж заради планините пред теб. С всяка стъпка омразната бесилка остава назад, всяка пукнатина, всяка безформена скала в планината може да стане твое убежище от отмъщението на враговете. Но аз съм виждал бесилката да се издига там, където няма

къде да избягаш. На два пъти са ме погребвали в тъмници, окован с вериги, прекарвал съм мъчителни нощи и съм чакал зората да ми донесе смъртта на позора. Потта се е стичала по тялото, когато ми се е струвало, че са изцедени жизнените му сокове и ако съм се осмелявал да погледна навън, през железните решетки, за да погледна природата, дарена и на най-малките Негови създания, виждал съм бесилката пред очите си, като болна съвест, измъчваща душата на умиращ. Още четири пъти са ме хващали, освен последния. На два пъти си мислех, че времето ми е дошло. Трудно е да умреш, капитан Уортън, но последните си минути да прекараш сам, без съчувствие, да знаеш, че никой край теб дори и не помисля за съдбата, която за теб означава раздяла с всичко земно, да си помислиш, че след няколко часа ще те изведат от мрака, който при мисълта за това, което те очаква ти става скъп, да видиш деня и всички очи вперени в теб, сякаш си див звяр и да ти причернее пред очите сред подигравките и презрението на други човешки същества — ето това, капитан Уортън, наистина значи да умреш.

— Нима наистина си бил толкова близо до смъртта?

— Не съм ли звярът срещу който всички са се вдигнали през последните три години? Веднъж дори ме закараха до самата бесилка. Отървах се само защото нападнаха кралските войници. Ако бяха закъснели с четвърт час, щях да съм умрял. Там бях сред безчувствени мъже и зяпащи жени и деца. Като някакво проклето чудовище. Когато се молах на Бога в ушите ми изреждаха престъпленията ми. И когато в тази тълпа се оглеждах за да видя едно единствено лице на което да има съчувствие, не намирах такова — нито едно. Всички ме проклинаха като отрепка, която е готова да продаде страната си за злато. В очите ми слънцето светеше по-силно от обикновено — но това беше за последен път. Нивите бяха весели и хубави — всичко беше сякаш този свят е някакъв рай. О, колко сладък ми се стори животът в този момент! Ужасно време бе това, капитан Уортън, и то за теб е непознато. Имаш близки, които да ти съчувстват, а аз имах само баща си. Той щеше да ме оплаче, когато научи за смъртта ми. Наблизо нямаше жал, нямаше състрадание да ме успокои. Сякаш всички ме бяха изоставили. Струваше ми се, че дори Той е забравил, че ме има.

— Какво! Чувстваше, че Бог те е изоставил?

— Бог никога не изоставя слугите си — каза Бърч почтително и по лицето му се изписа набожността, която до сега само бе имитирал.

— Тогава кой е този „той“?

Търговецът се изправи на седлото вдървен, както подхождаше на външния му вид. Огънят, залял страните му, постепенно изчезна и бе заменен от сериозното изражение на непоколебимо самоунижение. Той заговори като на негър:

— На небето няма разлика в цвят, братко, така че у теб има това, за което ще трябва да даваш сметка, когато му дойде времето — той понижи глас. — Последният страж е наблизил. Не се обръщай, ако ти е мил животът.

Хенри си спомни в какво положение се намира и веднага влезе в ролята на низш слуга. Необяснимият изблик на Харви бе забравен поради чувството за собствената му беда и с неговото събуждане, той отново почувства тежестта, която го бе напуснала за миг.

— Какво виждаш, Харви? — попита той когато видя че търговецът гледа назад със злокобен интерес.

— Нещо, което не вещае нищо добро за нас. Хвърли маската и перуката. Ще ти трябват всичките ти сетива веднага. Хвърли ги на пътя. Пред нас няма нищо страшно, но зад нас са тези, които ще ни гонят докрай.

— Тогава — извика капитанът и хвърли реквизита на пътя — да наваксаме загубеното време колкото се може по-бързо!

— Спокойно. Те са под тревога, но няма да тръгнат без офицер, освен ако не видят че бягаме... ето го идва... тича бързо... към дузина са на седлата, но той затяга ремъка... надяват се да ни изненадат... ето, качи се. Сега галоп, капитан Уортън, и язди по петите ми. Ако ме изпуснеш, загубен си!

Нямаше нужда от второ подканяне. В момента, в който Харви препусна с всички сили, капитанът се втурна по петите му и караше горкото животно да тича с всички сили. Бърч сам бе избрал коня си и въпреки, че бе много по-лош от чистокръвните и охранени жребци на драгуните, той многократно надминаваше малкото конче, което бяха решили, че е достатъчно за Цезар Томсън. Още с първите скокове капитанът се увери, че бързо изоставя от спътника си, а с един поглед назад разбра, че преследвачите се приближават не по-бавно. С отчаянието, което прави нещастieto два пъти по-лошо, ако трябва да

го преживеем сами, Хенри извика силно на Харви да не го изоставя. Търговецът веднага дръпна юздите и заязди до Уортън. Перуката и шапката му бяха паднали на пътя още щом започна да язди в галоп и тази метаморфоза бе забелязана от драгуните, които отбелязаха факта с необуздан вик, който сякаш щеше да пробие ушите им — толкова силен бе този вик и толкова малко разстоянието между тях.

— Не е ли по-добре да оставим конете и да тръгнем към планината вляво. Оградата ще ги спре.

— Там ни чака бесилото — отговори търговецът. — На наши две крачки те правят три и оградата ще ги спре, колкото нас ни спират тези кални коловози. До завоя има четвърт миля, след това има разклон и ще спечелим малко време докато се чудят кой път сме хванали.

— Но този кон вече е свършил! — извика Хенри и удари животното с края на юздата, а Харви пусна в действие тежкия, кавалерийски камшик, който носеше. — Няма да издържи и половин миля повече!

— Четвърт стига. Четвърт миля ще ни спаси, ако правиш, каквото ти кажа.

Донякъде окуражен от хладнокръвието и увереността на търговеца, Хенри продължи да пришпорва коня си мълчаливо. След малко стигнаха до завоя и когато минаха покрай някакви ниски храсти, беглеците зърнаха преследвачите си пръснати по протежение на пътя. Мейсън и сержантът, възседнали по-бързи коне от останалите, бяха по-близо до тях, отколкото търговецът изобщо предполагаше, че е възможно.

В подножието на склона и малко по-нататък по протежението на тъмната долина, извиваща се през планината, край пътя бе израсъл гъст пояс от млади дръвчета, а по-големите бяха изсечени за гориво. Като видя това прикритие, Хенри отново предложи на търговеца да оставят конете и да се скрият там, но той отказа. Двата пътя споменати по-горе, се съединяваха под остър ъгъл малко след завоя и бяха с много криволици, така че не се виждаше надалеч. Търговецът тръгна по левия и след малко кривнаха в една пътека в гъсталака. Пред тях имаше стръмен склон и те започнаха да се изкачват. Това ги спаси. Когато стигнаха до разклона, драгуните продължиха по десния път и чак след малко забелязаха, че следите на беглеците са изчезнали. Хенри и търговецът ги чува да викат, към тези отзад да тръгнат по

левия път, докато запъхтените им животни се катереха по склона. Капитанът отново предложи да изоставят конете.

— Не още, не още — каза Бърч тихо. — След върха пътят се спуска надолу също така стръмен, както и тук. Но нека първо стигнем върха.

След малко те го достигнаха и скочиха от конете. Хенри се мушна в гъсталака, а Харви удари животните силно с камшика, което ги накара да побягнат с всички сили надолу по склона, след което го последва.

Търговецът навлезе в гъсталака предпазливо и като избягваше, доколкото е възможно, да чупи клонки и да разклаща храсталаците. Едва бе успял да се скрие и чу гласа на един от драгуните, които вече се изкачваха по възвишението:

— Видях единия от конете им. Ей сега се скри зад билото.

— Напред, момчета — извика Мейсън. — Хванете капитана и убийте търговеца, нека се свърши с него!

Хенри почувства как спътникът му го стиска за ръката, докато слушаше тези викове. Те бяха последвани от преминаването на дузина конници с такава бързина, която ясно показваше доколко уморените им коне щяха да са в състояние да им помогнат.

— Сега — каза търговецът като се изправи в храсталака за да огледа наоколо — каквато преднина наберем е чиста печалба, защото ние ще се изкачваме, а те ще слизат от другата страна. Хайде, тръгваме.

— Но мислиш ли, че те няма да ни видят и да обкръжат планината? Спомни си че имат и пехота, а и ние ще умрем от глад тук.

— Не се бой — каза уверено търговецът. — Ние няма да останем тук. Нуждата ме е накарала да опозная добре тези планини. Ще те заведа на място, където никой няма да посмее да ни последва. Виж, слънцето вече залязва и след още два часа ще изгрее луната. Кой, според теб ще се осмели да ни гони в ноемврийската нощ през тези скали и пропасти?

— Слушай! — извика Хенри. — Пак викат. Разбрали са, че са ни изгубили.

— Ела при тази скала и ще ги видиш — каза Харви спокойно и седна да си почине. — Ето и те ни видяха. Сочат ни с пръст. Дори стреляха, но разстоянието е твърде голямо.

— Ще дойдат, да тръгваме!

— Няма и да помислят — отговори търговецът като започна да къса боровинките, растящи около него, и да ги слага в устата си. — Докъде ще стигнат с тежките си ботуши, шпори и саби? Не, не. Могат да се върнат и да вдигнат пехотата, но конниците минават през такива места, ако това изобщо е възможно, с много страх. Хайде, следвай ме, капитан Уортън. Чака ни тежък преход, но ще те заведе на място, където никой няма да се осмели да дойде през нощта.

След това двамата станаха и се скриха от погледите сред скалите и гъсталаците на планината.

Предположението на търговеца се оказа вярно. Мейсън и хората му се втурнаха надолу по склона, но в подножието му видяха само конете им. Изгубиха малко време докато огледат наоколо и преценят откъде биха успели да минат с конете си, когато един от тях съгледа Харви и капитана до вече споменатата скала.

— Той избяга! — процеди Мейсън като гледаше вбесен нагоре. — Избяга, а ние сме опозорени. Вашингтон никога няма да ни повери охраната на заподозрян шпионин, ако всеки разбойник може да си играе с нас така. Ето го и англичанина! Гледа ни и се подсмихва, сякаш го виждам! Добре момче, да си седнал удобно е по-добре, отколкото да висиш във въздуха, но още не си на запад от река Харлем и ще се срещнем пак преди да идеш при сър Хенри за да му разкажеш какво си видял.

— Да стрелям ли? — попита един от тях и извади пистолета от кобура си.

— Да, подплаши птиците наоколо. Да видим как могат да летят.

Драгунът стреля, а Мейсън продължи:

— Сигурен съм, че ни се смеят сега. Да се прибираме или ще започнат да събарят камъни върху главите ни, а кралските вестници ще затръбят как двама лоялисти са победили цял полк на бунтовниците. Писали са и по-големи лъжи досега.

Тръгнаха мълчаливо след офицера си към лагера, замислени над дилемата. Пристигнаха по здрач и пред къщата се бяха събрали много офицери и войници за бягството на шпионина и се разказваха най-различни небивалици. Покрусените драгуни разказаха мрачно какво се бе случило и офицерите се събраха около Мейсън за да обсъдят

следващите си действия. От прозореца непосредствено над главите им мис Пейтън и Франсис слушаха без дъх всичко, което се говореше.

— Трябва да предприемем нещо и при това бързо — каза офицерът, командващ частта разположена пред къщата. — Този британец без съмнение е част от удара, който се замисля срещу нас. Освен това, става дума и за честта ни!

— Да тръгнем из горите — до сутринта ще ги хванем.

— Спокойно, господа — каза полковникът. — Никой не може да се движи тук нощем, освен ако не познава местността. Само конницата може да свърши работа тук и предполагам, лейтенант Мейсън няма да тръгне без заповед от майора си?

— Наистина не смея — той мрачно поклати глава — освен ако не поемете отговорност и наредите. Но майор Дънуди ще се върне след два часа, така че ако поставим постове навсякъде между двете реки и обещаем награда на местните хора ще е невъзможно да се измъкнат, освен ако не се доберат до войските по река Хъдзън.

— Това е изпълним план и би трябвало да успее — каза полковникът. — Но изпратете куриер до Дънуди, за да не се забави прекалено много, макар че е съвсем сигурно, беглеците ще се крият в планината тази нощ.

Мейсън прие предложението и изпрати куриер, който да съобщи на Дънуди за бягството и да го повика, за да оглави преследването. След това офицерите се разотидоха.

Когато мис Пейтън и племенницата ѝ научиха за бягството на Хенри, отначало не повярваха на ушите си. Те толкова безгранично вярваха в успеха на Дънуди, че сметнаха действието на Хенри за безразсъдно, но все едно, вече бе късно да се поправи. Докато слушаха разговора на офицерите и двете схванаха колко опасно ще е положението на Хенри, ако го заловят отново и потрепераха при мисълта какви усилия щяха да се положат да стане това. Мис Пейтън се утешаваше с мисълта, а се опита да успокои и Франсис, че беглеците няма да спрат докато не стигнат до неутралните територии преди конницата да успее да разпространи новината за бягството им. Отсъствието на Дънуди ѝ се струваше много важно и тя започна да крои план как да го задържи, така че да даде на племенника си колкото се може повече време. Но мислите на Франсис бяха съвсем други. Тя вече не се съмняваше, че човекът на върха на хълма е бил Бърч и бе

сигурна, че вместо да бяга към приятелските войски долу, брат ѝ ще прекара нощта в колибата.

Франсис и леля ѝ проведоха дълъг и оживен разговор помежду си, и добрата жена неохотно се съгласи с думите на племенницата си. Като я прегърна и целуна по бузата, благославяйки я горещо, тя я изпрати да изпълни дълга си на сестра.

[1] Френски — Решително и неочаквано действие. ↑

XXX ГЛАВА

*И ето, мрачен и унил аз бродя,
с крачки бавни в пустошта,
и сякаш краят се простира
далеч напред, в безкрайността.*

Голдсмит

Нощта се спусна тъмна и студена и Франсис Уортън с разтуптяно сърце, но с лека стъпка премина през градината зад къщата, за да се отпрати към планината, където бе видяла човека, когото сметна за Харви Бърч. Все още бе рано, но тъмнината и страховитостта на ноемврийската нощ по всяко друго време биха я накарали да се върне ужасена, при хората, които току що бе напуснала. Без да спира за да размишлява, тя тръгна напред със бързина, с която сякаш предизвикваше всички възможни препятствия по пътя си и не спря, дори за да си поеме дъх, докато не измина половината разстояние до скалата, до която бе видяла Бърч тази сутрин.

Доброто отношение към жените е сигурен знак, че един народ е цивилизован. И няма друг народ, който може да се похвали повече и топа отношение от американския. Франсис съвсем малко се безпокоеше от мирните и спокойни войници, които седяха край пътя и вечеряха точно срещу полето, през което тя се бе забързала. Те бяха селски хора от източната пехота и тя знаеше, че уважават жените. Но нямаше такова голямо доверие в безразсъдните и непостоянни южняци. Истинските американски войници рядко правеха какъвто и да било безобразия, но тя потръпваше дори само при мисълта за някакво унижение. Ето защо, когато чу равен конски тропот нагоре по пътя, тя инстинктивно се скри в едни шубраци, поникнали край бълбукация наблизо поток. Патрулът, защото това бе патрул, мина покрай нея без да я забележи и бе погълнат от мелодийката, която си подсвиркуваше,

може би замислен за някоя друга хубавица, останала на бреговете на Потомак.

Франсис изчака неспокойно да утихнат стъпките и след това се осмели да навлезе навътре в полето, където, уплашена от тъмнината и неизвестността, тя се спря и се замисли за предприетото от нея. Отхвърли назад качулката на пелерината си, потърси опората на едно дърво и се загледа към планината, където бе нейната цел. Тя се издигаше пред нея като огромна пирамида и не се виждаше нищо, освен очертанията ѝ. Върхът едва се различаваше на фона на по-светлите облаци, сред които за кратко проблясваха звезди и отново изчезваха зад мъглите, които вятърът гонеше ниско над повърхността. Ако се върнеше, Хенри и търговецът щяха почти сигурно да прекарат нощта на върха на самото това възвишение, към което тя бе тръгнала, напрягайки очи да зърне светлинка, която да я окуражи, и да си мислят че са в безопасност. Добре обмисления, и както на нея ѝ се стори, коварен план на офицера за залавянето им, все още кънтеше в ушите ѝ и я караше да продължава напред, но самотата, времето, опасността от изкачването, несигурността дали ще намери колибата или, което бе още по-обезкуражаващо, възможността в нея да има непознати хора, при това от лошия тип, я накараха да се върне назад.

Мракът все повече скриваше предметите и зад планината се събираха все повече мрачни облаци, докато накрая очертанията ѝ се загубиха. Франсис прибра с две ръце косата си назад покрай слепоочията за да върне остротата на сетивата си, но планината бе загубена за погледа ѝ. След малко тя забеляза мъждукаща светлинка в посоката, в която мислеше, че е постройката и поради непостоянството ѝ, можеше да се приеме, че е от огън. Но илюзията изчезна, когато хоризонтът се проясни отново и вечерницата заблестя иззад един облак след дълга борба, сякаш за съществуване. Сега тя видя планината в ляво от звездата и неочаквано един лъч светлина озари чудатите дъбове по върха и постепенно слезе надолу по склона, докато пялата грамада ясно се открие под светлината на изгряващата луна. Въпреки че нашата героиня не би могла да продължи без светлината на луната, която сега осветяваше равната земя пред нея, тя не я и окуражаваше да продължи: Тя виждаше целта си, но също така виждаше и трудностите по пътя към нея.

Докато се колебаеше така, ту отдръпвайки се с боязливостта на младо момиче, ту решавайки смело да спаси брат си на всяка цена, Франсис обърна лице на изток за да погледне облаците, които отново заплашваха да я обвият в тъма. Дори пепелянка да бе я ухапала, тя не би отскочила по-бързо от това, на което се бе подпряла и което сега забелязваше ясно за първи път. Двата изправени стълба, напречният, който ги свързваше и сандъкът отдолу твърде ясно говореха за какво е тази конструкция — дори въжето се полюшваше на вечерния вятър. Франсис не се колеба повече, а просто полетя през ливадата и скоро се оказа в подножието на скалата, където се надяваше да намери нещо като пътека към върха. Видя се принудена да спре, за да си поеме въздух и да се огледа. Склонът бе съвсем стръмен, но тя скоро намери една козя пътека, която се виеше покрай скалните тераси и през дърветата, така че изкачването да не е така изморително, колкото изглежда на пръв поглед. Тя хвърли уплашен поглед назад и решително пое пътя нагоре. Млада, силна и подтиквана от благороден мотив, тя се изкачваше нагоре с пъргави крачки и много скоро излезе от прикритието на гората и се озова на едно открито място, където дърветата бяха очевидно изсечени, за да се открие място за земеделие. Но или войната, или бедността на почвата бяха прогонили авантюриста от спечеленото от пустошта място, и сега шипките и храсталаците отново бяха почнали да никнат, сякаш плугът никога не е докосвал почвата.

Франсис почувства прилив на енергия от тези следи на човешкия труд и с нова надежда се заизкачва към целта си. Сега пътеката започна да се разклонява в толкова много посоки, че тя реши че е безполезно да я следва и при първия завой тръгна направо, в посоката, която и се струваше, че най-пряко ще я заведе на върха. Разчистената земя остана назад, а камъните и храсталаците, прилепнали до стръмните склонове отново се изпречиха на пътя ѝ. Тя виждаше пътеката да се извива около разчистеното място и в околните шубраци, но никъде не видя да тръгва нагоре. По тръните висяха вълма вълна, които ясно показваха произхода на следите и Франсис с право заключи, че който слиза от планината, би се възползвал от тях, за да облекчи усилията си. Тя седна на един камък за да поеме дъх отново, а облаците се издигаха пред луната и всичко бе обагрено в най-меки цветове.

Белите палатки на пехотинците бяха подредени в правилни линии непосредствено под нея. Прозорецът на стаята на леля й още светеше и Франсис можеше да си представи как тя стои на прозореца разкъсвана от страх за племенницата си. Е конюшната, където знаеше, че са конете на драгуните, просвятваха фенери. Тя реши че се готвят за нощната си обиколка и отново тръгна нагоре.

Въпреки че бе изминала две трети от пътя, оставаше й още повече от четвърт миля до върха. Но сега нямаше пътека, пито водач, който да насочва стъпките За щастие, както и повечето възвишения от тази верига, и това бе конусовидни, така че, надяваше се тя, при всички случаи би трябвало да достигне до колибата, която бе почти на върха. Почти час се бори тя с различните препятствия пред себе си и след няколко почивки, след като няколко пъти една не падна, най-после достигна равната земя на върха.

Изтощена от твърде големите за нея усилия, тя се отпусна на един камък за да почине и събере сили за предстоящия разговор. Няколко минути й бяха достатъчни за тази цел и тя стана, за да намери колибата. Всички околни възвишения ясно се виждаха на лунната светлина и тя можеше да проследи пътя, който от равнината навлизаше в планините. Като проследи извивките му с поглед, тя забеляза мястото, от което бе видяла колибата и бе сигурна, че тя трябва да е точно срещу него.

Студеният въздух въздишаше през клоните на възлестите и криви дъбове, когато тя със стъпки толкова леки, че листата под тях едва прошумоляваха, тръгна към мястото, на което очакваше да намери колибата. Но не можеше да види нищо, което да прилича на човешко жилище. Напразно поглеждаше във всички ниши в скалите и напразно обикаляше всяко място на върха, където би могла да е колибата на търговеца. Мисълта за самотата й я ужаси и като се наведе над една скална тераса, за да види живота долу, в низината, в очите й попадна лъч силна светлина и топъл полъх обля цялото й тяло. Като се възстанови от изненадата, тя погледна терасата отдолу и видя че е застанала непосредствено над това, което търсеше. През една дупка в покрива се извиваше димът, който при поривите на вятъра откриваше весел огън, който гореше и хвърляше искри в едно грубо каменно огнище. Към колибата се слизаше по една пътека, която тръгваше от терасата, на която бе застанала, и тя се спусна по нея.

Трите стени на тази особена постройка, ако изобщо можеше да се нарече така, бяха направени от кръстосани трупи и малко надвишаваха човешки ръст. Четвъртата стена бе скалата. Покривът бе направен от дървесна кора, поставена на дълги ленти от билото към стрехите. Пролуките между трупите бяха замазани с глина, която на някои места бе изпадала и бе заменена със сухи листа, за да задържат топлината. Отпред имаше един прозорец с четири стъкла, но внимателно бе закрит с капак, за да не се вижда светлината на огъня. След като огледа това особено скривалище, защото тя бе сигурна че е такова, Франсис доближи око до една цепнатина за да види какво има вътре. Нямаше лампа или свещ, но огънят бе толкова силен, че бе достатъчен за четене. В единия ъгъл имаше легло от слама с две небрежно хвърлени отгоре одеяла, сякаш оставени така, както са били ползвани. На куки по стените висяха дрехи, явно подходящи за всички възрасти и типове и от двата пола. Британски и американски униформи висяха миролюбиво едни до други. На една кука, на която висеше рокля от раирана басма, бе окачена също и добре напудрена перука — накратко, там имаше подходящи облекла за цяла енория.

В ъгъла до скалата, срещу огъня, който гореше в отсрещния край, имаше малък бюфет, на който бяха наредени една-две чинии, канче и остатъци от някакво месо. Пред огнището имаше маса, скована от груби дъски, и с един счупен крак. Това, заедно с единия стол, представляваше мебелировката. На масата имаше затворена книга, по чиито форма и размери можеше да се съди, че е Библия. Но Франсис най-много се интересуваше от обитателя на това място. Това бе един мъж, седнал на стола с глава подпряна на ръката, така, че лицето му не се виждаше, който с интерес разглеждаше някакви листа. На масата имаше чифт богато и причудливо инкрустирани кавалерийски пистолети, а между краката на джентълмена се показваше дръжката на поставена в ножницата си сабя, също с много добра изработка. Едната му ръка небрежно бе подпряна на нея. Високият ръст и атлетичната фигура на обитателя бяха достатъчни за да се разбере, че това не е нито Харви, нито брат й. Високата яка на униформата бе закопчана до гърлото на непознатия, а на краката си имаше кожени бричове, военни ботуши и шпори. Косата му бе сресана така, че да открива цялото му лице и по модата на деня, бе обилно напудрена. На камъните с които бе

покрит пода беше кръглата му шапка, за да има на масата място за голяма карта, наред с другите книжа.

За нашата героиня това бе неочаквано. Тя бе уверена, че човекът, когото бе видяла два пъти е Харви, и след като научи за помощта му при бягството на брат й, не можеше да допусне, че в къщичката ще завари друг. Тя гледаше напрегнато през пролуката и се колебаеше дали да си тръгне, или да остане с надеждата все пак да види Хенри, когато непознатият махна ръка от очите си и откри лицето си, очевидно потънал в мисли. Франсис позна доброто, добре очертаното, и съсредоточено лице на Харпър.

Всички обещания на Дънуди към брат й, всички думи за възможностите му, цялата увереност създадена от достойното му и бащинско държане нахлуха в главата на Франсис. Тя отвори рязко вратата, хвърли се в краката му и заплака:

— Спасете го, спасете го... брат ми... спомнете си обещанието... спасете го...

При отварянето на вратата Харпър се бе изправил и бе направил леко движение към пистолетите си, но то бе премерено и веднага спряно. Той вдигна качулката на пелерината, която бе паднала върху лицето й, и възкликна с притеснение:

— Но как е възможно! Мис Уортън, нима сте сама!

— Тук няма никой, освен моя Бог и вас. И в неговото светло име, умолявам ви, спомнете си обещанието си и спасете брат ми.

Харпър внимателно я изправи на крака, сложи я да седне на стола и като я помоли да се овладее, попита я за какво е дошла. Франсис веднага обясни, като чистосърдечно му каза, какво е смятала да завари в къщата в този час, сама.

Винаги е било трудно да се разгадаят мислите на човек, който владее чувствата си толкова добре, колкото Харпър, но все пак в замислените му очи пробягна светлинка и мускулите му се изопнаха, докато слушаше забързания и развълнуван разказ а Франсис. Интересът му към начина по който е избягал Хенри и към бягството му в гората бе силен и той я изслуша докрай с доброжелателно внимание. Опасенията й, че брат й може да закъснее с придвижването си в планината, изглежда доста го обезпокоиха, защото той стана и прекоси няколко пъти колибата, замислен.

Франсис се поколеба, попипа несъзнателно дръжката на единия пистолет, и бледостта, с която страховете ѝ бяха покрили лицето ѝ, отстъпи мястото си на обилна руменина, когато тя добави:

— Ние много разчитаме на помощта на майор Дънуди, но чувството му за чест е толкова неопетнено, че... че... въпреки чувствата му... желанието да ни помогне... той ще реши че е длъжен да залови брат ми отново. Освен това ще сметне че това няма да е опасно, защото много разчита на вашата намеса.

— На моята? — каза Харпър изненадан.

— Да, на вашата. Когато му казахме за добрите ви думи, той веднага ни увери, че вие имате тази власт, и щом сте обещал, ще сте склонен да осигурите помилването на брат ми.

— Каза ли още нещо? — каза Харпър, който изглеждаше притеснен.

— Нищо. Само отново ни увери в безопасността на Хенри. Дори и сега ви търси.

— Мис Уортън, сега е излишно да твърдя, че в борбата между Англия и Америка съм неутрален. Вие дължите бягството на брат си тази вечер на това, че съм уверен в неговата невинност и на това, че помня обещанието си. Майор Дънуди греши, когато казва, че мога открито да му осигуря помилване. Сега съдбата му наистина е в моите ръце и наистина имам някакво влияние пред Вашингтон, чрез което ще предотвратя повторното му залавяне. Но от вас също искам едно обещание. Този разговор, трябва да остане между нас докато не получите разрешението ми да говорите за него.

Франсис даде това обещание и той продължи:

— Търговецът и брат ви скоро ще са тук, но кралският офицер не трябва да ме вижда. Ако това стане, Бърч ще заплати с живота си.

— Никога! — извика Франсис. — Хенри никога не може да падне толкова ниско и да предаде човека, който го е спасил!

— Ние сега не играем детска игра, мис Уортън. Животът и съдбите на хората са окачени на тънки нишки и нищо, от което можем да се предпазим не бива да се оставя на случайността. Ако сър Хенри Клинтън научи, че търговецът е свързан с мен, при това по такъв начин, животът му веднага ще бъде отнет. Ето защо, ако цените човешката кръв, ако си спомняте за спасяването на врат си, бъдете разумна и не говорете. Кажете им каквото знаете и им кажете

незабавно да тръгват. Ако достигнат последните постове на нашата армия преди утрото, моя грижа ще е да няма кой да ги залови. Майор Дънуди има по-добри неща за вършене, отколкото да рискува живота на приятеля си.

Докато говореше, Харпър внимателно сви картата и я постави заедно с различните други книжа в джоба си. Той още не бе свършил, когато над главите им се чу гласът на търговеца:

— Застани тук, капитан Уортън и ще видиш палатките на лунна светлина. Но нека се качват на конете и тръгват. Но тук аз си имам гнездо, в което ще се приютим и двамата и можем да отидем там, когато си пожелаем.

— И къде е това гнездо? Трябва да призная, че съм ял малко през последните два дни и с удоволствие бих опитал някои от радостите, за които говориш.

— Хъм — прокашля се търговецът като още повече напрегна гласа си. — Хъм, настинал съм от тази мъгла. Бавно, внимавай да не паднеш, защото направо ще се нанижеш на щика на часовия долуг. Да се изкачиш е не лесно, но да слезеш не е никакъв проблем.

Харпър допря пръст до устните си и като взе шапката и пистолетите си, така че от него не остана и следа, дръпна няколко дрехи висящи над скалата, влезе в някаква ниша, пусна ги отново и изчезна. Франсис успя да види на светлината на огъня, че това е естествена пещера и не съдържа нищо, освен някои домакински неща.

Не е трудно да си представим изненадата на Хенри и търговеца, когато вътре завариха Франсис. Без да чака обяснения и въпроси, момичето се хвърли в прегръдките на брат си и даде свобода на сълзите си. Но търговецът сякаш бе обзет от много по-различни чувства. Най-напред той погледна огъня, в който горяха наскоро донесени дърва, после дръпна едно чекмедже на масата и се изненада, когато го намери празно.

— Сама ли сте, мис Фани? — попита той веднага. — Не сте дошла тук сама!

— Както виждате, мистър Бърч — отговори тя и като се отдели от брат си, хвърли бърз поглед към тайната пещера, който търговецът разбра.

— Но защо, и как се озова тук — попита изуменият ѝ брат. — И как изобщо разбра за това място?

Франсис веднага разказа накратко какво се бе случило в къщата след тяхното бягство и причините, които я бяха накарали да ги потърси.

— Защо дойде тук, когато ние избягахме по отсрещния склон?

Тя разказа за това как е видяла колибата и търговеца при пристигането си, и на следващия ден, и за заключението ѝ, че биха търсили убежище именно тук. Бърч наблюдаваше лицето ѝ докато тя разказваше съвсем откровено случайностите, които са я направили свидетел на тайната му. Когато свърши, ток скочи на краката си и с тоягата, която държеше в ръката си, счупи прозореца с един удар.

— Това са единствените удобства, които познавам — каза той — не дори и на тях не мога да се радвам в безопасност! — той говореше с горчивината, така характерна за него — По тези места ме преследват като див звяр от гората и когато, уморен от работата си, успея да се добера до това място, колкото и ужасно да е то, мога да прекарам нощите си спокойно. Мис Уортън, ще спомогнете ли животът на един нещастник да стане още по-непоносим?

— Никога! — извика Франсис пламенно. — Никой няма да научи тайната ти от мен!

— Майор Дънуди — каза търговецът бавно и отправи към нея поглед, който проникваше в душата ѝ.

За миг Франсис сведе очи засрамена, после с пламнало лице добави:

— Никога, Харви, нека Бог не чува молитвите ми, ако те излъжа!

Търговецът изглеждаше поуспокоен, защото се дръпна назад, и като използва един момент, в който Уортън не гледаше, вмъкна се бързо в пещерата зад дрехите.

Франсис и брат ѝ, който мислеше, че Харви е излязъл навън, продължиха да разговарят за положението в продължение на няколко минути, когато тя му каза, че трябва да тръгва, за да изпревари Дънуди, от чието чувство за дълг те знаеха, че не може да се избяга. Капитанът извади едно тефтерче и написа няколко реда с молив, сгъна листа и го подаде на сестра си.

— Франсис — каза той — тази нощ ти доказва, че си изключителна жена. Ако ме обичаш, предай това без да го отваряш на Дънуди. И помни, че два часа могат да спасят живота ми.

— Ще го предам. Но защо да се бавиш? Защо не тръгнете веднага за да спечелите ценно време?

— Сестра ти казва истината, Хенри — възкликна Харви, който отново незабелязано се бе вмъкнал вътре. — Трябва да тръгваме веднага. Ето храна за из път.

— Но кой ще изпрати сестра ми невредима до долу? Не мога да я оставя сама на такова място!

— Остави ме, остави ме! Мога да сляза, както се изкачих. Не се съмнявай в мен. Не познаваш нито смелостта ми, нито силата ми!

— Наистина не съм те познавал, мило момиче. Но след като научих стойността ти, още по-малко мога да те оставя. Не, не!

— Капитан Уортън — каза Бърч — може да си играете с живота, ако имате няколко. Аз имам само един и трябва да го пазя. Сам ли ще тръгна, или не?

— Върви, върви, Хенри — каза Франсис като го прегърна. — Върви и Помни баща ни, помни Сара — тя не изчака отговора му, а нежно го избута през вратата и я затвори след тях.

Последва кратък спор между двамата, но накрая Харви надделя, и Франсис чу шума от бързото им спускане по склона.

Веднага щом те си отидоха, Харпър се появи отново. Той взе мълчаливо ръката ѝ и я изведе от къщичката. Ясно бе, че познава пътя, защото внимателно я предупреждаваше за препятствията пред тях.

Франсис чувстваше, че върви до необикновен човек. Твърдостта на стъпките му и неговата уравновесеност говореха за решителност и сила. Те вървяха бързо надолу и разстоянието, което тя бе изминала за час, сега взеха за десетина минути. Навлязоха в разчистеното място и Харпър я поведе по една от пътеките, по която след малко стигнаха до един кон, оседлан като за ездач с ненисък ранг. При приближаването на господаря си благородното животно изпръхтя и заудря земята с копито.

Харпър се обърна, взе ръката на Франсис и заговори:

— Тази нощ вие спасихте брат си, мис Уортън. Няма да е уместно да ви обяснявам, защо възможностите ми да му помогна са ограничени. Но ако успеете да задържите конницата с два часа, той ще бъде спасен. След това, което направихте, не се съмнявам, че можете да изпълните всяка задача. Бог е отредил да нямам деца, но ако благословената му воля не бе бракът ми да е бездетен, за съкровище като вас бих се помолил на височайшата му милост. Но вие сте мое

дете. Всички, които живеят по тази широка земя са мои деца и моя грижа. Приемете благословията на човек, който се надява на среща в по-добри времена.

Докато произнасяше тези думи, които затрогнаха Франсис до дъното на душата ѝ, той постави ръка на главата ѝ. Чистосърдечното момиче вдигна лице към него и красивото ѝ лице бе осветено от лунните лъчи. По двете ѝ страни блестяха сълзи, а в очите и се четеше възхищение. Харпър се наведе и я целуна бащински по челото.

— Всяка от тези пътеки ще те заведе долу в равнината. Сега трябва да се разделим. Трябва да отида надалеч и имам да върша много неща. Спомняй ме само в молитвите си.

Той се качи на коня си, повдигна шапка за поздрав и тръгна към задната част на планината, където скоро се изгуби от погледа ѝ. Франсис тръгна надолу с олекнало сърце и след няколко минути бе долу в равнината. Докато се промъкваше крадешком през ливадите към къщата, стресна я тропотът на коне и тя разбра колко повече трябва да се страхува от хората, отколкото от самотата. Прикри се до една ограда край пътя и се вгледа в конниците. Това бе малка група драгуни, но в униформи различни от тези на драгуните, която премина в лек тръс. Следваше ги човек, наметнат с широка пелерина, и тя позна Харпър. Зад него яздеха един чернокож слуга с ливрея и двама младежи с униформи. Вместо да тръгнат по пътя към лагера, те завиха наляво и навлязоха в планините.

Учудена кой наистина е този могъщ приятел на брат ѝ, Франсис премина през полето и със съответната предпазливост, влезе в къщата без да я забележат и невредима.

XXXI ГЛАВА

*Напусни ме,
извъртане свенливо, дай ми слово
безхитростна и свята откровеност...!
Жена ако ме искате, то ей ме;*

Буря Шекспир

Когато отиде при мис Пейтън, Франсис разбра, че Дънуди още не се е върнал, но в желанието си да отърве приятеля си от предполагаемия фанатик, той бе помолил един уважаван свещеник от тяхната църква да дойде и да предложи услугите си. Този джентълмен бе вече пристигнал и бе прекарал половин час в смислен и учтив разговор със старата мома, който не засягаше семейните им проблеми.

На нетърпеливите въпроси на леля си, Франсис можа да отговори само, че трябва да мълчи и препоръча същото и на леля си. По красивите устни на момичето играеше усмивка и добрата жена разбра че всичко е наред. Тя тъкмо караше племенницата си да хапне нещо след уморителната експедиция; когато навън се чуха конски копита, които оповестиха връщането на майора. Куриерът, изпратен от Мейсън, го бе намерил край ферибота в очакване на Харпър и той веднага бе тръгнал към лагера, измъчван от хиляди опасения. Сърцето на Франсис се разтуптя при звука на приближаващите се стъпки. До изтичането на времето, определено от търговеца като достатъчно за да се измъкнат, оставаше още един час. Дори и добронамереният и могъщ Харпър бе наблегнал на това колко важно е да се задържат вирджинците. Но тя нямаше време да събере мислите си, преди той да влезе през вратата, а тактичната мис Пейтън да излезе през другата.

Лицето му бе зачервено и объркало, в държанието му се чувстваше разочарование.

— Франсис, това бе дръзко! Не! Обидно! — каза той и се отпусна в един стол. — Да избяга в мига, в който го уверих, не е в

безопасност! Почти съм убеден, че се радваш, когато има различия в чувствата ни и в нещата, които сме длъжни да правим!

— В задълженията ни е възможно да има различия — отговори тя и като се приближи, се облегна на стената. — Но не и в чувствата ни, Пейтън. Не може да не се радваш за спасението на Хенри!

— Но никаква опасност не го грозеше! Харпър му е обещал, а на неговата дума може да се довериш. О, Франсис, Франсис, ако познаваше този човек, никога не би се съмнявала в него. Нито би ме довела до това ужасно положение!

— Какво ужасно положение? — попита тя, като дълбоко съжаляваше за чувствата му, но и всячески се стремеше да удължи разговора.

— Как какво? Нима не съм длъжен да прекарам нощта на коня си в преследване на брат ти? Когато можеше да дойда при него и с радост да му кажа, че съм допринесъл за избавлението му? Караш ме да се чувствам твой враг! Аз, който бих пролял и последната си капка кръв за теб! Повтарям, Франсис, това е безразсъдство, това е обида, това е една ужасна грешка!

Тя се наведе към него и боязливо взе ръката му, а с другата нежно махна къдриците от горящото му чело.

— Защо изобщо да тръгваш, мили Пейтън? Ти си направил достатъчно за страната си и тя не може да иска такава жертва от теб.

— Франсис, мис Уортън! — извика той и като скочи на крака, закричи нервно из стаята с пламтящо под загара лице и чувство за наранено достойнство. — Не става дума за страната, а за моята чест. Нима не е избягал от охраната на моя ескадрон? Попе този удар можеше да ми бъде спестен! Но ако очите на вирджинците са слепи за измамата, то конете им са бързи и сабите остри! Ще видим още преди изгрев слънце, дали някой ще мисли, че красотата на сестрата е осигурила прикритие за брата! Да, да — засмя се той горчиво — бих искал дори сега да видя кой ще си помисли, че може да съществува такова предателство!

— Пейтън, мили Пейтън — каза Франсис изплашена от лошия му поглед — смразяващ кръвта ми! Нима би убил брат ми?

— А не бих ли умрял за него? — каза Дънуди като омекна. — Знаеш, че бих го направил. Но съм ужасен от подозренията, които ще

паднат върху мен. Какво би помислил Вашингтон, ако някога се ожения за теб и той научи?

— Ако само това е причината да действаш така спрямо брат ми — отговори Франсис с несигурен глас — нека той никога не научи за това.

— И това е утеха?

— Не, мили Пейтън, нямах предвид нищо грубо или лошо. Но не мислиш ли, че ни поставяш в по-голяма зависимост от Вашингтон, отколкото е в действителност?

— Главнокомандващият ме познава — каза майорът гордо. — Нито пък ти си толкова незабележима, колкото си скромна. Франсис, вярвам ти когато казваш, че ми съчувстваш. И за мен е важно да съм заслужил чувствата ти. Но губя ценно време. Тази нощ трябва да преминем през планините, за да можем да сме готови за утрешния ден. Мейсън вече очаква заповедта ми. Франсис, оставям те с натежало сърце. Можеш да ми съчувстваш, но не се безпокой за брат си — той ще бъде заловен отново, но косъм няма да падне от главата му.

— Спри, Дънуди, умолявам те — извика Франсис задъхана, когато видя, че стрелката на часовника трябваше да измине много път до желания час. — Преди да тръгнеш, прочети тази бележка, която Хенри остави за теб и която без съмнение е отправил към човек, когото смята за приятел от детинство.

— Франсис, уважавам чувствата ти, но ще дойде време, когато и ти ще ме разбереш.

— Това време е дошло — отговори тя и протегна ръка, неспособна повече да имитира недоволство.

— Къде намери тази бележка? — попита той, докато погледът му пробягваше през редовете. — Горкият Хенри, той наистина е приятел. Ако някой желае щастието ми, това той!

— Така е. Той го желае и, повярвай, всяка дума е истина!

— Вярвам му, мило момиче, той иска да се обърне към теб за уверение. Мога ли да се доверя така и на теб?

— Можеш, Пейтън.

— Тогава прочети сама и потвърди думите си. — Той и подаде бележката.

Франсис я пое изненадана и прочете следното:

Животът е твърде ценен, за да се поверява на нещо, което не е съвсем сигурно. Напускам те, Пейтън, със знанието единствено на Цезар и те моля да имаш милост към него. Но имам една грижа, която ме притиска тежко — погледни стария ми баща. Той ще бъде обвинен за предполагаемото престъпление на сина си. Погледни сестрите ми, които оставям без закрила. Докажи, че обичаш всички ни. Нека свещеникът, който ще доведеш ви свърже теб и Франсис още тази нощ и стани наш брат, съпруг и син.

Бележката падна от ръцете на Франсис и тя се опита да повдигне поглед към лицето на Дънуди, но не успя и засрамена го сведе към пода.

— Заслужавам ли това доверие? Ще ме изпратиш ли тази нощ да търся брат си, или офицерът на Конгреса ще търси офицера на краля?

— А ти би ли изпълнил дълга си в по-малка степен, ако съм твоя жена? Това как ще помогне на Хенри?

— Повтарям, Хенри е в безопасност. Думата на Харпър е гаранция за това. Но аз ще покажа на света — той може би се лъжеше до известна степен — един младоженец, който изпълнявайки дълга си арестува брата на съпругата си!

— А дали светът ще разбере такава безупречна честност? — каза Франсис със замислен вид, който събуди хиляди надежди у любимия ѝ. Наистина, изкушението бе голямо. Май нямаше друг начин да го задържи докато мине фаталния час. Думите на Харпър, който ѝ бе казал, че вече не може да направи много за брат ѝ, и че всичко зависи от спечеленото време, бяха дълбоко запечатани в съзнанието ѝ. Освен това, съществувахе и опасността да бъде вечно разделена от този, когото обича, ако той залови отново брат ѝ. Трудно е да се преценяват човешките чувства, а те преминават през женското сърце с бързината и яркостта на мълния.

— Защо се колебаеш, мила Франсис? — извика Дънуди, който внимателно гледаше лицето ѝ. — След няколко минути мога да имам правото да те защитя като съпруг.

Главата на Франсис се замая. Тя погледна угрижено часовника, който сякаш бе спрял с намерението да я измъчва.

— Отговори ми Франсис. Да повикам ли леля ни? Решавай, времето не чака.

Тя се опита да отговори, но само успя да прошепне нещо неразбираемо, което любимият ѝ, по прастар обичай, изтълкува като съгласие. Той се обърна и полетя към вратата, но тя овладя гласа си:

— Чакай, Пейтън. Не мога да вляза в този Свещен съюз с измама на съвестта си. Видях Хенри след като избяга и за него най-важно е времето. Ето ти ръката ми. Ако я приемеш, знаейки последствията от забавянето ти — твоя е.

— Да не я приема? Приемам я като най-скъп дар от небето. За всички ни има достатъчно време. За два часа ще пресека планините и утре до обяд ще се върна с опрощението на Вашингтон, а Хенри ще помогне да е весел бракът ни.

— Тогава, чакай ме тук след десет минути — каза Франсис, облекчена от признанието си и изпълнена с надежди, че ще осигури спасението на Хенри. — Ще дойда за да изрека клетвата, която ще ме свърже с теб завинаги.

Дънуди я задържа колкото да я притисне до гърдите си и отиде да повика свещеника.

Мис Пейтън прие новините от племенницата си с голямо изумление и известно неудоволствие. Такава набързо уредена сватба противоречеше на всички правила на приличието и порядките. Но Франсис със смирена твърдост заяви, че решението е взето и че отдавна има благословията на близките си, които очакват само тяхната готовност. Бе обещала на Дънуди и желаше да изпълни обещанието си. Тя не смееше да каже повече, за да не застраши Бърч или Харпър, или и двамата. Мис Пейтън не бе свикнала да се противопоставя и тъй като наистина бе много привързана към роднините си, възраженията ѝ отстъпиха пред твърдостта на Франсис. Мистър Уортън бе твърде повлиян от увереността, че трябва пасивно да се подчинява и да не се противопоставя на желанията на офицер от американската армия от ранга на Дънуди и дъщеря му, придружена от него и сестрата на покойната му съпруга, влезе в стаята при майора в уреченото време. Той и свещеникът вече бяха там. Без излишна сдържаност, Франсис мълчаливо постави халката на майка си в ръката на младоженеца и

след кратка подготовка мис Пейтън каза, че церемонията може да започва.

Часовникът бе право пред очите на Франсис и тя час по час го поглеждаше угрижено, но тържественият глас на свещеника скоро привлече вниманието ѝ и тя се съсредоточи върху клетвата, която трябваше да произнесе. Церемонията бързо завърши и когато прозвуча последната благословия, часовникът показваше девет — часът посочен от Харпър. От плещите на Франсис падна тежък товар.

Дънуди я прегърна, поздрави лелята отново и отново и многократно стисна ръцете на мистър Уортън и на свещеника. Посред радостта им, на вратата се почука. Тя се отвори и влезе Мейсън.

— Чакаме на конете — каза той. — С ваше разрешение, мога да поведя. С кон като вашия ще ни настигнете бързо.

— Да, да, приятелю, тръгвайте — каза Дънуди, щастлив че може да се забави още. — Ще ви настигна при първата почивка.

Лейтенантът се оттегли, за да изпълни нареждането, следван от мистър Уортън и свещеника.

— Сега, Пейтън — каза Франсис — наистина ще търсиш брат. Сигурна съм, че няма нужда да се моля за него, ако за нещастие го намериш.

— Кажи, за щастие. Защото все още желая да танцува на сватбата ми. Да можеше да го спечеля за нашата кауза... Каузата на страната му... Рамо до рамо с него бих се бил с голямо удоволствие.

— Не говори така. Събуждаш ужасни мисли!

— Няма — отвърна съпругът ѝ. — Но сега трябва да се оставя. Колкото по-рано тръгна, толкова по-рано ще се върна.

Навън се чу приближаващ се конски тропот и Дънуди още се сбогуваше, когато ординарецът му въведе в стаята един офицер.

По униформата му Дънуди веднага разбра, че е от щаба на Вашингтон.

— Майор Дънуди — започна той след като се поклони на дамите — главнокомандващият нареди да ви предам тази заповед.

Той изпълни задължението си и като каза че трябва да бърза, излезе незабавно.

— Ето ти неочакван обрат — извика майорът. — Но всичко е ясно. Харпър е получил писмото ми и влиянието му вече се чувства.

— Новини касаещи Хенри ли са това? — попита Франсис и застана до него.

— Слушай и прецени сама.

Сър, при получаването на това писмо, трябва да сте готов да съсредоточите ескадрона си срещу напредващия неприятел по течението на реката до десет часа, утре сутринта. При възвишенията на Кротън ще намерите пехота, която ще ви подкрепи. За бягството на британския шпионин ми бе докладвано, но арестуването му не е по-съществено от новата ви задача. Ето защо, върнете всички хора, заети с преследването му и се постарайте да разгромите врага.

Ваш Дж. Вашингтон.

— Слава Богу — възкликна Дънуди. — Залавянето на Хенри пада от плещите ми. Сега мога с чест да изпълня дълга си.

— И с разум, мили Пейтън — каза Франсис с мъртвешки бяло лице. — Помни, че имаш нов дълг — да останеш жив!

Дънуди погледна прехласнат лицето ѝ, и като я прегърна, възкликна:

— Заради теб, с разум, невинна моя!

Франсис заплака на гърдите му и след миг той се откъсна от нея и излезе.

Мис Пейтън се оттегли с племенницата си, на която се счита задължена, преди лягане да прочете лекция за задълженията в брака. Напътствията ѝ бяха приети смирено, ако и да не бяха добре проумени. Съжаляваме, че историята не е запазила за нас тази ценна лекция, но в резултат на проучванията си, достигнахме до извода, че е била до голяма степен изпълнена с тези особености, за които се говори, че управляват живота на рожбите на ергенския живот. А сега ще изоставим семейство Уортън за да се върнем при Капитан Уортън и Харви Бърч.

XXXII ГЛАВА

*Последната си дума да каже на небето,
да висне, нека, тоз час на възмето!*

Рокби

Уолтър Скот

Търговецът и Уортън скоро достигнаха долината и след като се послушаха и увериха че никой не ги преследва, тръгнаха по пътя. Запознат с всяка пътечка в планината и с мускули привикнали на тежък труд, пръв вървеше Харви, с удължените крачки, характерни за човек с неговата професия — единственото, което липсваше бе чувалът му. Когато по пътя си попадаха на някой от многобройните постове на Американската армия, той смело се спускаше в гъсталаците, или се изкачваше по на пръв поглед непроходими скалисти възвишения, за да избегне стражите. Но той познаваше всички пътеки, знаеше откъде може да се слезе в клисурите, знаеше къде могат да се прекосят буйните планински потоци. На няколко пъти Хенри помисли, че повече няма как да се придвижват напред, но опитността на водача му преодоляваше всякакви препятствия. След като вървяха с бързо темпо в продължение на три часа, те внезапно се отклониха от пътя, който водеше на изток, и хванаха направо през планините на юг. Както търговецът обясни, правеха това за да избегнат отрядите, патрулиращи по южните подстъпи към планините, а също и за да скъсят разстоянието, като минат напъряко. След като достигнаха върха на едно възвишение, Харви седна и свали от гърба си малката торбичка, която бе метнал на мястото на големия чувал, след което покани спътника си да се подкрепи с каквото Бог дал. Хенри следваше търговеца със същото темно повече от възбудата породена от ситуацията му, отколкото поради равни физически възможности. Идеята за спиране не му хареса, поради възможността да се появят

конници, които да пресекат бягството им през неутралните територии. Той изказа опасенията си и изрази желание да продължат.

— Последвай примера ми, капитане — каза търговецът като начена оскъдната храна. — Ако конниците са тръгнали, ще трябва да ги предвожда свръхчовек за да ни открият, ако не са, чака ги работа, която ще ги накара да избият мисълта за теб и мен от главите си.

— Ти сам каза, че ни трябва два часа забавяне. Ако спрем тук каква ще е ползата от преднината ни?

— Това време мина, капитане, и майор Дънуди даже и не мисли да преследва двама души, когато стотици го чакат на брега на реката.

— Слушай! — прекъсна го Хенри. — В подножието минават конници! Чувам ги дори как се смеят и приказват! Ш-ш-т. Това е гласът на самия Дънуди! Доста весел изглежда, човек би помислил, че положението на приятеля му ще го натъжи... Сигурно Франсис не е успяла да му предаде писмото.

Още при първите думи на капитана Бърч стана от мястото си и предпазливо се приближи към ръба. Той се прикри внимателно в скалите и погледна надолу. Продължи да се ослушва докато стъпките им заглъхнаха в далечината, после се върна и с несравнимо спокойствие продължи да се храни.

— Очаква ни дълъг и тежък преход, капитан Уортън. По-добре направи, каквото правя аз. Още в колибата каза че си гладен, дали ходенето не притъпи апетита ти?

— Тогава смятах, че съм в безопасност, но това, което каза сестра ми ме безпокои и не ми се яде.

— Сега има по-малко причини да се притесняваш от когато и да било друг път след нощта, в която те заловиха, защото не послуша съвета ми да тръгнеш с мен. Майор Дънуди не е човек, който би се смял весело, ако приятелят му е в затруднение. Ела и се храни, защото никаква конница няма да застане на пътя ни, ако краката ни издържат още четири часа, и ако слънцето не изгрее по-рано от обикновеното.

Увереността на търговеца окуражи капитана и като реши да се остави изцяло в ръцете на Харви, той позволи да бъде убеден да хапне една прилична вечеря, поне по количество, ако не и по качество. След това те тръгнаха отново.

Хенри го следваше агано. Два часа се бориха с трудностите и опасните планински проходи без път и без друг ориентир освен лупата

която пътуваше по небето ту полускрита зад облаците, ту ярко блеснала. Накрая пристигнаха до мястото, където планината се превръщаше в хълмиста местност и голата неплодност на пропастите отстъпваше мястото си на недобрата обработваема земя на неутралната територия.

Сега търговецът стана по-предпазлив и вземаше непрекъснато мерки за да не попаднат на придвижващи се американски части. Постоянните постове той познаваше много добре за да е възможно да попаднат на някой от тях неподготвени. Той заобикаляше хълмове и долини, вървеше ту по главните пътища, ту ги избягваше, движеше се сякаш по инстинкт. Стъпките му не бяха гъвкави, но се плъзгаше по земята с огромни крачки и наведено напред тяло, което не знае нито усилия нито умора.

Луната залезе и на изток се показва слаба светлина. Капитан Уортън се осмели да каже, че чувства умора и да попита дали не са достигнали места, по които могат да потърсят подслон в някоя ферма.

— Погледни там — каза търговецът и посочи един хълм недалеч зад тях. — Виждаш ли един човек да ходи по билото? Сега гледа нещо на изток. Това е кралски пост. Зад този хълм има към двеста редовни войници, спрели за почивка.

— Тогава — извика Хенри — да се присъединим към тях и край на бедите.

— По-полека, капитан Уортън — каза търговецът сухо. — Предният път беше сред триста от тях, но се намери човек да те и рани, и плени. Не виждаш ли онова тъмното нещо на срещуположния хълм, точно над царевицата? Това са бунтовниците, нали така ги наричаме ние лоялните граждани. Чакат само да съмне, за да видят кой ще овладее тази земя.

— Добре тогава — каза Хенри. — Ще отида да споделя съдбата на войниците на моя крал, пък била тя добра или лоша.

— Забравяш, че ще се биеш с въже около врата. Не, не. Обещал съм на един човек, когото не бива да разочаровам, че ще те заведа невредим. И освен ако не си забравил това, което вече направих, това, което рискувах за теб, ще ме последваш до Харлем.

Младежът се видя принуден да се подчини на тази молба и продължиха към града. Не след дълго достигнаха бреговете на Хъдзън. След като повървяха малко по брега, намериха лодка — явно стара

позната, с която достигнаха до южния бряг. Едва там Бърч обяви, че са в безопасност, защото кралската армия държи континенталната на разстояние и отрядите на последната не са достатъчно силни за да се осмелят да нападнат зад реката.

През време на цялото бягство търговецът бе показал хладнокръвие и присъствие на духа, които сякаш нищо не можеше да смути. Уменията му изглеждаха повече от съвършени, а слабостите на природата му бяха неприсъщи. Хенри го бе следвал като малко дете, водено с ремъци, и сега бе възнаграден. Когато чу, че повече няма никакво съмнение в избавлението им и че няма никакви причини за безпокойство, в гърдите му се разля удоволствие. Едно трудно изкачване ги доведе до платото от тази страна на реката. След като се отделиха малко от пътя, подслонени в един гъсталак от кедри, Харви се хвърли на земята и обяви, че е дошъл часът за почивка и хапване. Денят вече бе дошъл и предметите в далечината се виждаха ясно. Отдолу бе Хъдзън, простиращ се на юг по права линия докъдето поглед стига. На север планинските масиви издигаха високите си чела над мъглите плъзнали над водата, и реката можеше да се проследи до пазвите на тези конусовидни възвишения, пръснати в безредието, което сякаш бе резултат от някакъв гигантски, но безплоден опит да се спре течението ѝ. Като излизаше от тези хаотични купчини, реката, сякаш радостна от отърваването си, се разливаше нашироко и няколко плодородни, ниски ивици земя навлизаха навътре в широкото корито. На срещуположния, западния бряг, бяха скалите на Джърси, спечелили си името „Палисадите“. Зъберите им се издигаха на много десетки метри, сякаш за да защитят плодородните земи зад тях от набезите на реката-завоевател, но презряла такъв враг, тя гордо течеше в подножието им и продължаваше неизменния си път към морето. Един лъч на изгряващото слънце се втурна към леката мъгла над водата и изведнъж цялата природа оживя — всяка минута нещата се променяха и приемаха нови форми, очертаваха се нови силуети.

При ежедневното вдигане на тази голяма природна завеса в днешно време се виждат десетки бели платна на кораби, които подсказват близостта на мегаполиса на една голяма и процъфтяваща държава. Пред Харви и капитан Уортън обаче се показаха само високите мачти на един боен кораб, който бе на няколко мили надолу по течението. Преди мъглата да се разнесе, още преди да се появи

самият кораб, на една от мачтите те забелязаха флаг, който се поклащаше на полъха на нощния въздух, който все още трептеше над реката. След това се появи черният корпус, рейте, разперени широко встрани, плетеницата от въжета.

— Ето, капитан Уортън — каза Харви. — Ето това е безопасно място за теб. Ръцете на Америка няма да те достигнат на този кораб. Той е изпратен да прикрива обирджиите и да оказва помощ на войските. Редовните офицери предпочитат да могат да чуват оръдейните изстрели на корабите си.

Без да отговаря на сарказма на търговеца, или може би без да го забележи, капитан Уортън с радост се съгласи с предложението и те решиха, че след като починат и закусят, той трябва да потърси начин да се качи на борда.

Докато съсредоточено се занимаваха с неотменимото задължение да се нахранят, нашите герои бяха стреснати от далечна стрелба. Първоначално се чуха откъслечни изстрели, после дълги и хаотични престрелки с мускети и накрая тежки и бързо следващи един след друг залпове.

— Пророчеството ти се сбъдна — каза британският офицер като скочи на крака. — Сраженията започнаха. Бих дал шестмесечната си заплата да можех да видя атаката.

— Хъм — отговори спътникът му без да прекъсва заниманието си — По-добре е да гледаш от разстояние. Не мога да кажа, че този бекон, ако и да е студен, не е повече по вкуса ми, отколкото горещият огън на континенталната армия.

— Залповете са твърде тежки за такива малки сили. Но иначе огънят е непостоянен.

— Безразборната стрелба е от пехотата на Кънектикът — каза Харви и вдиша глава за да се послуша. — Хубаво трещят, а и знаят как да се целят. Залповете са на редовните, те стрелят по команда, както знаеш... докато могат.

— Не ми харесва безразборното стреляне — каза Уортън нервно. — Прилича повече на биене на барабан, отколкото на сражение на войници.

— Аз не казах това — отговори Харви, като спря да се храни, и се изправи на коляно. — Имах предвид, че могат да се сравняват и с най-елитните части на краля. Всеки се бие сам за себе си, както трябва.

Мислят докато се сражават и не пращат в облаците куршуми, предназначени да убиват на земята.

— Говориш сякаш им желаеш успех — каза Хенри намръщено.

— Желая успех само на добрата кауза, капитан Уортън. Мислех че ме познаваш твърде добре за да се чудиш на чия страна съм.

— Известен си като роялист... Но стрелбата престана! И двамата се заслушаха напрегнато и след малко стрелбата започна отново.

— Атакували са с щикове — каза търговецът. — Редовните са си пробвали щикове и са отблъснали бунтовниците.

— Да, мистър Бърч, байонетите са най-добри за английските войници. Те просто им се радват!

— Според мен, няма нищо радостно в едно такова ужасно оръжие. Мисля, американските пехотинци са на същото мнение, защото половината не носят тези Страховити неща. Но ако можеше веднъж поне да дойдеш с мен в лагера им, щеше да чуеш какви лъжи разправят за Бънкър Хил^[1] и Бъргойн. Ще речеш, обичат щикове повече от вечерята си.

Харви се изкиска, а престорената невинност доста раздразни събеседника му, който реши да не отговаря.

Огънят стана съвсем разпокъсан и само от време на време се чуваха залпове. И двамата бяха прави и слушаха напрегнато, когато един въоръжен с мускет човек се запромъква към тях в шубраците. Хенри първи го видя и веднага го посочи на Бърч. Той се стресна и понечи да побегне, но се опомни и с намръщено лице го изчака да дойде на няколко метра.

— Приятел съм — каза човекът и свали мускета, но не посмя да се приближи повече.

— По-добре си върви — каза му Бърч. — Наблизо са редовните. Конницата на Дънуди я няма и днес няма да съм ти лесна плячка.

— По дяволите Дънуди и конницата му! — каза главатарят на скинърите, защото това бе той. — Бог да пази крал Джордж. И дано този бунт по-скоро да свърши. Ако ми покажеш безопасен път до каубоите, мистър Бърч, ще ти платя добре и ще бъда твой приятел.

— Пътят е свободен както за мен, така и за теб — отговори Харви със зле прикрито отвращение. — Ако ти трябва каубоите, много добре знаеш къде са.

— Да, но ще е опасно да отивам при тях сам. Тебе те познават и няма да ти струва нищо да ме заведеш със себе си.

Тук се намеси Хенри и след кратък разговор се споразумя с него, че ако им предаде оръжието си, той може да се присъедини към тях. Той се съгласи веднага и Бърч с нетърпение взе пушката му, но не тръгна преди да се увери че вътре има барут и патрон.

Веднага след това те тръгнаха отново. Бърч ги преведе по брега на реката, без никой да ги види, докато стигнат до фрегатата. Подадоха знак и след малко се приближи една лодка. Мина известно време и доста предпазни мерки бяха взети преди моряците да се осмелят да излязат на брега, но накрая Хенри успя да убеди офицера им, че е кралски офицер и успя да се присъедини към приятелите си. Преди да се сбогува с Бърч, той му подаде една кесия, която бе прилично пълна за онова време. Търговецът я взе и докато мародерът не гледаше я скри в дрехите си, на мястото предвидено за такива съкровища.

Лодката се отдели от брега, а търговецът се завъртя на пета и с облекчение закрачи нагоре по хълма с характерните за него крачки. Скинърът го последва и двамата продължиха да вървят като си хвърляха чести, изпълнени с подозрение погледи и потънали в мълчание. По пътя край реката се виждаха каруци и понякога конни отряди, които охраняваха плодовете на грабежа по пътя им към града. По свои си съображения, търговецът избягваше да се среща с тези патрули, но след няколко мили, през които скинърът се мъчеше да завърже разговор и срещаше неизменното му мълчание и подозрителен поглед, той ненадейно хвана главния път към Харлем. Още когато излезе на него, на едно малко възвишение по-нататък се появи група конници, която стигна до тях, преди още да ги забележат. Бе твърде късно да избягат и като ги разгледа, Бърч се зарадва на срещата, защото бе почти сигурен, че тя ще го освободи от новия му спътник. Бяха двадесетина конници, облечени като драгуни, макар че нито видът им, нито държанието им говореха за добра дисциплина. Предвождаше ги мъж на средна възраст, на чието лице бе изписана много животинска смелост и твърде малко от разума, необходим за длъжност като неговата. Униформата му бе офицерска, но липсваше елегантността и чистотата, характерни за кралските офицери. Крайниците му бяха силни и седеше на коня уверено, но начинът по който държеше юздите можеше да бъде посмешница за всеки от

вирджинците. Както се очакваше, този предводител веднага спря търговеца с глас, който не бе по-миролюбив от външността му.

— Хей — извика му той. — Накъде си се забързал? Да не би Вашингтон да те е пратил да шпионираш?

— Аз съм невинен търговец — отговори Харви меко — и отивам надолу да взема нова стока.

— И как мислиш, че ще стигнеш долу, приятелче? Да не мислиш че държим Кингс Бридж за да могат разбойници като тебе да влизат и излизат като им скимне?

— Мисля че имам пропуск, който ще ми позволи да премина.

Офицерът прочете документа и погледна с изненада и любопитство Хенри.

След това се обърна към единия от двамата конници, които церемониално бяха препречили пътя и извика:

— Защо задържате този човек? Дайте му път и да си върви мирно и тихо. Но кой е този тук? В пропуската не се споменава.

— Не, сър — каза скинърът и вдигна шапката си угоднически. — Аз бях беден и заблуден човек и служех на бунтовниците, но, слава Богу, доживях да разбера грешката си и сега отивам да се запиша в армията на избраните от Бога.

— Аха. Дезертър. Скинър. И бас хващам, че иска да отиде при каубоите. Последният път като бях при тях ми беше трудно да ги различа от враговете. Нямаме достатъчно униформи, а лицата нямат никакво значение, защото сменят страните непрекъснато. Е, продължавайте. Рано или късно ще ви използваме.

Въпреки че това посрещане не бе от най-сърдечните, което пролича по лицето на скинъра, той все пак остана доволен. Той тръгна радостен към града и наистина бе толкова щастлив, че е избегнал бруталния и страховит офицер, че забрави всичко останало. Но в това време ординарецът на офицера се приближи до него и двамата започнаха да си говорят нещо тихо. Те шепнеха и хвърляха към скинъра погледи, които издаваха повече от обикновен интерес към него. Той забеляза това и дори самочувствието му се повиши, защото по устните на капитана забеляза усмивка, която макар и мрачна, изразяваше задоволство. Тази пантомима продължи докато преминаваха през една вдлъбнатина на пътя и завърши, когато се изкачиха от другата ѝ страна. Капитанът и сержантът слязоха от конете

и заповядаха на останалите да спрат. Двамата извадиха пистолетите си, движение което не събуди подозрение и тревога, защото е обичайна предохранителна мярка, и махнаха на търговеца и скинъра да се приближат. Кратка пътека ги заведе до брега на реката, който на това място се спускаше отвесно надолу. На ръба на пропастта имаше изоставена и полусъборена плевня. От покрива липсваха повечето дъски, а двете врати се търкаляха наоколо. Те влязоха вътре и офицерът много спокойно извади от джоба си къса лула, която от употреба бе придобила не само блясъка, но и цвета на абанос, кутия с тютюн и кесийка с кремък, прахан и огниво. С този уред той осигури на устата си компания, която навикът бе направил необходима за размишленията му. Веднага след като от лулата се издигна стълб дим, капитанът кимна на помощника си. Той извади от джоба си малко въже и му го подаде. Капитанът изпусна голям облак, който почти скри лицето му и започна да оглежда постройката с търсещ поглед. След малко извади лулата от устата си, пое глътка чист въздух, върна я обратно и се залови за работа. Под покрива, непосредствено до южната врата гледаща към реката имаше дебела гредата. През нея той прехвърли единия край на въжето и го съедини с другия в ръката си. При кимването на помощника си, той взе от пода една разнебитена бъчва с обръчи само в единия край и я постави под гредата.

Всичко това бе направено спокойно и явно напълно удовлетворяваше офицера.

— Ела — каза той хладно на скинъра, който до този момент бе наблюдавал мълчаливо отстрани. Мародерът се подчини безропотно и се разтревожи едва когато махнаха яката от врата му и шапката му се оказа на земята. Но не се уплаши, защото сам бе прибегвал многократно до това средство за получаване на информация. Въжето бе поставено на врата му със същото хладнокръвие и след като наместиха една дъска върху бъчвата, наредиха му да се качи.

— Но това може да падне! — запротестира бандитът и се разтрепери за първи път. — Ще ви кажа всичко, дори как можете да изненадате нашите, без никакъв риск. Брат ми ги командва.

— Нищо не ме интересува — отговори капитанът и след като дръпна въжето така че да се опъне, прехвърли края му още няколко пъти през гредата така че краят му остана далеч от досега на когото и да било.

— Шегата отива твърде далеч — каза скинърът с възмущение и като се повдигна на пръсти, напразно се опита да се измъкне през примката, защото капитанът я бе направил така, че това да е невъзможно.

— Какво стана с коня дето го открадна от мен, мошенико? — попита офицерът и изпусна кълбо дим в очакване на отговор.

— Умря при гонитбата, но мога да ти кажа къде има друг, който си струва и стария ти кон и господаря му.

— Лъжец! Ако имам нужда мога да си помогна и сам. По-добре се помоли на Бога за помощ, защото ти дойде времето.

Когато приключи с този утешителен съвет, той ритна бъчвата с тежкия си ботуш и дъгите ѝ се разлетяха на всички посоки. Скинърът остана да се гърчи във въздуха, хванал въжето с ръце, които не бяха вързани.

— Стига, капитане — извика той с хриптене и колената му се разтрепериха — стига с тази шега, ръцете ми се умориха и не мога да издържа дълго.

— Слушай, господин търговец — каза капитанът с тон нетърпящ възражение. — Не ми трябваш. Пътят ти е през тая врата. Ходом марш. Ако само докоснеш това куче, ще увиснеш на негово място, па нека двайсет сър-Хенриевци да искат да им служиш.

След това капитанът и сержантът се запътиха към хората си, а Харви Бърч забърза по брега. Но той не стигна по-далеч от един храст, зад който можеше да се скрие, победен от желанието да стане свидетел на тази необикновена сцена.

Останал сам, скинърът започна да хвърля уплашени погледи наоколо, за да разбере къде са се скрили езекуторите му. За първи път осъзна, че става нещо сериозно. Извика умолително да го освободят, обеща да им каже важни неща, каза нещо за остроумието им, което той не можел да допусне, че е нещо толкова ужасно. Но той чу тропота на конете и наоколо нямаше жива душа. Ръцете му се разтрепериха ужасно и очите му се изцъклиха. Направи отчаян опит да се добере до гредата, но бе твърде изтощен от досегашните усилия. Опита се да прегризе въжето със зъби и отново ръцете му се отпуснаха. Виковете му се превърнаха в писъци.

— Помощ! Срежете въжето! Капитане, Бърч! Търговецо! Долу Конгреса, сержант! Да живее краля! О, Боже, милост, милост,

милост...

Постепенно гласът му отслабпа и той направи последен опит да провере ръка под примката и отчасти успя, но другата му ръка се отпусна и той увисна, един ужасен труп.

Бърч продължи да гледа като замаян. Когато всичко свърши, той побягна към пътя. Виковете за помощ още кънтяха в ушите му и след това минаха много седмици преди паметта му да престане да се връща на това събитие. Конниците продължиха по пътя си сякаш нищо не се бе случило, а тялото вися в тази плевня докато един самотен странник не мина оттам.

[1] Бънкър Хил — възвишение на север от Бостън, където на 16–17 юни 1775 г. американците са отблъснали три атаки на англичаните и са оставили значително по-малко жертви от тях, при това, след като са се изчерпали мунициите им. Това е било първото сражение във Войната за независимост. — Б. пр. ↑

XXXIII ГЛАВА

*Дано тревата зелена е на гроба ти
приятелю от миналите дни,
защото всички те обичаха
и уважаваха до сетния ти миг.*

Халек

Докато траеха събитията за които разказахме, капитан Лоутън водеше малкия си отряд от Фор Корнърс към предната линия на враговете. Той маневрираше така умело, че напълно осуети опитите им да го поставят в клопка и така успя да ги заблуди, че те непрекъснато се опасяваха от нападение от страна на американската армия. Тази съдържаност бе резултат на заповед от страна на командира му. Дънуди напусна частта си, когато врагът бавно напредваше по реката и той нареди на Лоутън да се върти около тях, докато сам той се върне и подкрепен от пехота е в състояние да пресече пътя им.

Драгунът изпълни тази заповед съвсем точно, но и с немалко нетърпение за истинската атака.

По време на тези преходи Бети Фланаган караше неуморно малката си каручка по скалистите пътища на Уестчестър и ту обсъждаше със сержанта природата на злите духове, ту се бореше с доктора по различни въпроси, свързани с медицинската практика, които почти всеки час възникваха между тях. Но моментът в който трябваше да се реши, кой ще владее положението наближаваше. Подразделение на източната пехота бе излязло от лагера си и се насочваше към врага.

Лоутън се свърза с тях в полунощ и веднага проведе разговор с командващия офицер. След като изслуша драгуна, който имаше доста презрително отношения към бойните качества на англичаните, пехотинецът реши да нападне веднага щом изгревът му позволи да проучи разположението на силите и без да чака помощта на Дънуди и

конницата. Веднага след тази среща Лоутън се върна при малобройния си отряд.

Конниците бяха привързали конете си до една купа сено и сами бяха налягали около нея за да поспят, а доктор Ситгрейвз, Бети Фланаган и сержант Холистър бяха малко встрани и разговаряха седнали върху одеяла. Лоутън отиде при тях, опъна се до хирурга и като подпря главата си с ръка, загледа се в лупата. Сержантът седеше изправен и слушаше лекаря с дълбок респект, а перачката се канеше да спи, но от време на време надигаше глава, за да произнесе някоя от любимите си максими.

— Така че, сержант — продължи Ситгрейвз — ако сечеш отдолу нагоре, ударът няма да е толкова унищожителен, тъй като ще се изгуби допълнителната сила идваща от инерцията на собственото ти тяло и в същото време, резултатът ще е всъщност и целта на самата война — да обезсилиш противника си.

— Дрън, дрън, сержанте, драги — каза перачката и надигна отново глава — К'во кат' убийш някой? Нали си е бой? Ридовните дан'би да та пощадят кат' са бият? Я питай кап'тан Джак дъл' можи да ни са удря и да са освободи страната. Няма да им дам да ми убиждат уискито ако са такива!

— Не може да се очаква — отговори хирургът със спокойствие, което направи презрението му още по-обидно за нея — от една необразована жена като тебе, мисис Фланаган, да разбира тънкостите на хирургическата наука. Нито пък си съвършена в упражненията със сабя. При това положение, трактатите за разумната употреба на това оръжие не могат да ти бъдат от никаква полза, пито практическа, нито теоретическа.

— Ам'чи дан' ми пука нещо от това? Ма да са бийш не'й шига и чияк ни мой придиря къде удря и кого, щом е враг.

— Дали денят ще е топъл, капитан Лоутън?

— Повече от вероятно. Тези пехотинци рядко успяват да не напият полето с кръв, или от страх, или от неопитност, а после истинските войници страдат заради тях.

— Болен ли си Джон? — каза хирургът и хвана ръката на капитана докато напипа пулса му, но той не говореше нито за умствено, нито за физическо заболяване.

— Сърцето ме боли, Арчибалд, от глупостта на нашите лидери, които смятат, че войната може да се води и да се удържи победа от приятелчетата, които държат мускета като бухалка и които мигат като натискат спусъка. От това се пролива най-добрата кръв на страната ни.

Хирургът слушаше изненадан. Изненадаха го не толкова думите, колкото начинът, по който бяха казани. Капитанът досега неизменно преди битка се бе оживявал и бе ставал нетърпелив, което остро контрастираше с нормалното му спокойствие. Сега в гласа му имаше тъга и нервност, нещо съвършено различно. Хирургът се поколеба за миг, за да премисли по какъв начин би могъл да използва смяната на темата за да продължи любимия си разговор и каза:

— Би било умно, Джон, да посъветваме полковника да се държи настрана. Някой куршум може да...

— Не! — възкликна драгунът с нетърпение. — Нека разбойниците си опърлят бакенбардите на огъня от английските мускети, ако изобщо някой ги закара до там. Но стига за тях. Арчибалд, мислиш ли, че луната е свят като нашия, със същества като нас?

— Нищо по-вероятно, Джон. Ние знаем колко е голяма и като съдим по аналогия, можем да си представим и за какво се използва. Но дали жителите ѝ са стигнали до нашите познания в науките или не, ще зависи до голяма степен от състоянието на обществото им и от влиянията на планетата.

— Не ме интересува какво знаят, Арчибалд. Но, иска се огромна сила, за да можеш да сътвориш такива светове и да ги управляваш в техните заблуди. Не знам защо, но като гледам това светло кълбо, покрито с въображаемите си морета и суша, ме обхваща тъга. Струва ми се, че е място за покой на душите.

— Пийни си капчица, драги — каза Бети и като надигна главата си още веднъж, подаде му своята бутилка. — То щоту нощта ѝ влажна, та ти са смръзва кръвта. А да са приказва с тез пихутинци ни си'й раб'та за буйн чияк. Пийни си капчица, драги. Аз сама ти назобих коня, щот' викам, шъ тря'а да яздиш многу утри.

— Небето е величествено — продължи драгунът със същия тон, без да обръща внимание на предложението на Бети — и е наистина жалко, че такива червеи, каквито са хората, трябва да цапат това божие творение с долните си страсти.

— Прав си, Джон. На земята има място за всички да живеят в мир, ако всеки можеше да е доволен. Но и войната си има своите преимущества. Тя особено спомага за развитието на хирургията и...

— Ето там има една звезда — каза Лоутън без да му обръща внимание — която се мъчи да свети през плуващите облаци. Може би и това е един свят, може би и там живеят същества, надарени с разум като нас. Мислиш ли че познават войните и кръвопролитията?

— Ако ми позволите да кажа — намеси се сержант Холистър и инстинктивно вдигна ръка до шапката си — в Библията е споменато, че Бог е накарал слънцето да спре, докато народът е отмъщавал на враговете си. Предполагам че го е направил за да могат да извършват маневри на светло. Щом като сам Бог им е подал ръка, боят не може да е греховен. Но винаги съм се чудел, защо са използвали тези бойни колесници, а не кавалерия, която най-добре може да пробие отбраната на пехотата, а и да направи на пух и прах самите тези колесници. Заедно с конете им.

— Сержант Холистър — намеси се хирургът — съдите за тях погрешно, защото не познавате конструкцията им. От осите на колелата им са се подавали остри шипове, които са по-косявали пехотинските редици като трева. Не се съмнявам, че ако такива оръжия се поставят на каруцата на мис Фланаган, сред враговете ни ще настъпи голямо объркване.

— Тя кубилата ми няма да върши многу, кат' и пушкат ридовнити наоколу — измърмори Бети под одеялото. — Веднъж кат' бяхми събрали шгячката, то беши кат' ги отблъснахми в Джърси, тряаши да я бия ду смърт, ни щещи крак да помръдни докат' са гърмещи. Капитан Лоутън и коня му стаат за червенодрешкуфцити, оставети ма мен и кубилката.

Барабаните откъм хълма, на който бе разположени британците, оповестиха, че са вдигнати под оръжие. Скоро се чу и съответния сигнал в лагера на американците. Тръбата на вир-джинците засвири бойния си зов и след няколко минути и двата лагера гъмжаха от въоръжени войници. Започна да се развиеделява и двете враждуващи страни започнаха да се готвят за боя. Американците превъзхождаха числено противниците си, но по дисциплина и екипировка бяха далеч назад. Скоро всичко бе готово и американската пехота тръгна напред.

Теренът не позволяваше на кавалерията да се намеси и единственото, което драгуните на Лоутън можеха да направят, бе да гледат и да очакват победата, като помагат с каквото могат. Лоутън даде команда на хората си да се качат на конете и като ги повери на Холистър, отиде до пехотата, която бе облечена с най-разнообразни дрехи и бе лошо въоръжена и чиито редици приличаха на нещо като боен строй. Когато ловко направляваше коня си между тях, по лицето му бе изписано презрение. При сигнала за атака, той изостана назад и ги последва. За да достигнат до врага, трябваше да се спуснат в една долчинка и след това да се изкачат по едно възвишение.

Спускането премина при поносим ред, докато стигнаха до подножието на хълма и се появили стройните редици на британците. Американците откриха огън, който за малко обърка враговете им, но офицерите им ги събраха и те започнаха да изпращат залп подир залп. Огънят бе силен и убийствен, докато англичаните атакуваха с щикове си и пехотата не можа да издържи. Редиците им се огънаха, след което се пръснаха на малки групи, които стреляха безразборно.

Лоутън гледаше всичко това мълчаливо и не отвори уста, докато полето не се изпълни с пръснатите останки на пехотата. Тогава наистина се почувства оскърбен от позора на американското оръжие.

Той пришпори коня си и закрепя на бягащите с цялата сила на гласа си. Сочеше враговете и ги убеждаваше, че са сбъркали пътя. Думите му бяха иронични и подигравателни и немалко пехотинци спряха изненадани да го чуят — към тях се присъединиха още и заразени от примера на капитана, отново поискаха да бъдат поведени напред.

— Напред тогава, храбри приятели! — извика Лоутън и се обърна към британците, чийто фланг бе много близо до него. — Напред и стреляйте докато им опърлим мустаците!

Мъжете се втурнаха след него и настъпваха без да стрелят и без да бъдат обстрелвани докато не наближиха съвсем. Един британски сержант, който бе приклеknал зад една скала излезе от прикритието си и насочи мускета си.

— Стреляй и ще умреш! — извика му Лоутън и пришпори коня си, който веднага се понесе напред. Англичанинът се стресна от действието и гласа му и стреля без да се прицели добре. Конят скочи нависоко и се претърколи мъртъв в краката на сержанта, а Лоутън

скочи на крака и се изправи лице в лице срещу врага си. Той направи отчаяно усилие да прободне сърцето на капитана, оръжията им се удариха едно в друго, от стоманата изскочиха искри и щикът излетя на десет метра встрани. В следващия миг сержантът се гърчеше в агония на земята.

— Напред! — извика капитанът, когато на скалата се показва британски отряд, който откри близък огън. — Напред! — повтори той и размаха сабята си зловещо. След това огромното му тяло започна да пада назад, като отсечено дърво. Докато падаше, той продължи да държи сабята си нагоре и още веднъж дълбокия му глас промълви: Напред!

Напредващите американци се спряха ужасени и оставиха бойното поле на кралските войници.

Английският командващ нямаше намерение да продължава преследването, защото знаеше, че скоро ще се появят силни американски части. Той забави войските колкото да приберат ранените, след което веднага отстъпиха назад към корабите. Двадесет минути след падането на Джон бойното поле бе опразнено както от американците, така и от англичаните. Когато жителите на страната влязоха в боя, те бяха осигурени с лекари, каквито лошото състояние на медицината в страната по онова време можеше да осигури. Доктор Ситгрейвз изпитваше презрение към колегите си от пехотата, подобно на това, което изпитваше Лоутън към войниците. Ето защо той тръгна да обикаля бойното поле като наблюдаваше с неодобрение работата на колегите си. Но когато сред бягащите войници той не забеляза приятеля си, отиде при Холистър и го попита дали капитанът не се е върнал. Естествено, отговорът бе отрицателен. Изпълнен с хиляди предчувствия, хирургът тръгна бързо през бойното поле, към мястото, където се бе състоял последният бой. Веднъж той бе успял да спаси живота на приятеля си в подобни обстоятелства и сега, когато видя Бети Фланаган седнала на земята да държи главата на един мъж, чието лице познаваше, той изпита радост, съзнавайки способностите си. Когато се приближи, лекарят се уплаши от външния ѝ вид. Малкото ѝ черно боне бе хвърлено настрана, а косата ѝ, вече прошарена, висеше около лицето ѝ в безпорядък.

— Джон, мили Джон — каза лекарят с нежност като се наведе, хвана безчувствената китка на драгуна и инстинктивно я пусна,

съзнавайки истината. — Джон, къде си ранен? Мога ли да ти помогна?

— Говориш на безчувствен труп — каза Бети като несъзнателно поклащаше тялото си и си играеше с гарвановите къдрици на драгуна. — Хич и няма да та чуй, и му й се тая от твоите ликарства и медицини. Ой, Боже, ой, Боже... И к'во шъ стани със свободата сига? И кой сига шъ са бий да победи?

— Джон! — извика докторът все още неспособен да повярва на безпогрешните си сетива. — Джон, само кажи нещо... проговори... Боже, той е мъртъв... да бях умрял с него...

— Няа многу смисъл сига да са живеят да да са бий чияк. Виш и добичиту, ей там, а тук стопанина... С тез хей ръце го храних снощи, и той за последно мойта гозба яди... Ой, Боже, ой Боже... да доживей кап'тан Джак да гу убият ридовните...

— Джон, мили Джон — каза хирургът с конвулсивни ридания — дойде и твоят час, а много други, по разумни от тебе оцеляха. Но не по-добри, не по-храбри... О, Джон, ти ми беше истински приятел. Нефилософско е да се плаче, но за теб ще плача с цялата горчилка на сърцето...

Хирургът зарови лице в шепите си и за няколко минути се отдаде на неконтролируемия изблик на мъка, а перачката даде воля на чувствата си в поток от думи, като продължаваше да докосва с пръсти дрехите на своя любимец.

— И кой сига шъ окуражава момчетата? Ой, кап'тан Джак! Той беши душата на войската и кат са бийши ний ни знаихме що й да са боим. Ой, той ни са караши с идна вдувица че й изгорила мисоту, или пък чи няма закуска. Пийни си капчица драги, дъно та съживи. Ой, няма да вкуси вечи горкият. Ей гу и доктурът, дето съ карахте, и плачи кат'чели и той шъ мре за тебе. Ой Боже, утиде си, утиде си, и свободата си утиди с негу.

По пътя, който минаваше недалеч от тях, се чу гръмовен конски тропот и след малко се появи ескадронът на вирджинците, начело с Дънуди. Когато видя капитана, той спря конниците и като слезе от коня си, се приближи до убития. Лицето на Лоутън не бе изкривено, гневният му израз се бе запечатал дори и в смъртта. Тялото му бе опънато сякаш спеше. Дънуди хвана ръката му и се загледа мълчаливо в него. Очите му пламнаха и бледността на лицето му изчезна.

— Ще отмъстя за него със собствената му сабя — извика той и се опита да вземе оръжието от ръката ѝа убития, по тя го стискаше толкова силно, че това се оказа не по силите му. — Нека го погребат с нея, тогава. Ситгрейвз, погрижи се за него, аз отивам да отмъстя.

Майорът се върна при коня си и скоро потегли в преследване на врага.

Докато Дънуди бе при тялото на Лоутън, целият ескадрон можа да види че е убит. Той бе любимец на всички и гледката накара сърцата на всички да пламнат — нито офицерът, нито войниците притежаваха хладнокръвието, необходимо за да се постигне успех във военна акция и те пришпориха конете си, жадни за мъст.

Англичаните бяха строени в каре, в средата на което носеха немногото ранени и отстъпваха. Конницата ги атакува в колона, предвождана от Дънуди, който смяташе да премине през редовете им и да ги разпръсне с един удар. Но те знаеха силата си твърде добре и посрещнаха атаката с щикове си. Конете на вирджинците се отдръпнаха назад и когато задните редици на англичаните откриха огън, майорът и няколко други бяха повалени. Британците продължиха отстъплението си веднага след като се освободиха от конницата, а Дънуди, който бе тежко ранен, но без опасност за живота му, нареди опитите да се прекратят, тъй като щяха да са безполезни.

Оставаше да се изпълни едно тъжно задължение. Драгуните се оттеглиха бавно зад хълмовете, носейки ранения си командир и тялото на Лоутън. Погребаха го до стените на един форт в планините, а Дънуди повериха на нежните грижи на покрусената му съпруга.

Много седмици минаха, докато майорът възстанови напълно силите си. И колко често през това време той благославяше момента, който му даде право за него да се грижи такава красива болногледачка! Тя бдеше до леглото му с нежно внимание, изпълняваше със собствените си ръце всяко предписание на неуморимия Ситгрейвз и с всеки час изпълваше повече и повече чувствата и мислите на съпруга си. Една заповед на Вашингтон скоро изпрати ескадрона в зимния лагер, а на Дънуди бе разрешено да замине за плантацията си, вече с чин подполковник, за да се възстанови напълно. Капитан Сингълтън ги придружи и цялото семейство се отдалечи от мястото на активните военни действия, като заживя безгрижно и охолно в имението на майора. Преди да тръгнат, неизвестна ръка им донесе писмо, в което

пишеше, че Хенри е в безопасност и в добро здраве, а също и че полковник Уелмър е заминал за Англия, тъй като е паднал много в очите на всички честни хора в кралската армия.

За Дънуди това бе една щастлива зима и усмивката отново заигра по устните на Франсис.

XXXIV ГЛАВА

*Сред блясък на коприна и бижута,
застана рицарят със прост костюм,
на огнения кръг в средата;
и той е кралят на Шотландия!*

Дамата от езерото
Уолтър Скот

Началото на следващата година американците посветиха на подготвителни действия, които заедно с техните съюзници трябваше да доведат войната до нейния край. На юг Грийн и Роудън започнаха кървава кампания, която завърши с почести за последния, но която в крайна сметка бе изпяло в полза на първия и по такъв начин доказа, че той е по-добрия генерал от двамата^[1].

Ню Йорк бе заплашен от съюзените армии и боейки се непрекъснато за безопасността на този град Вашингтон предотврати изпращането на подкрепления към Корнуолис, така че да може да затвърди успеха си.

Накрая, с настъпването на есента, по всичко личеше, че краят наближава.

Френските сили се приближаваха към кралските позиции като преминаваха през неутралните територии и заплашваха с атака в направлении на Кингс Бридж, а в това време големи отряди американци действаха съгласувано, като непрекъснато тормозеха британските постове и с навлизането си в Джърси ги заплашиха и в това направление. Подготовката бе и за обсада и за нападение. Но сър Хенри Клинтън, който се бе добрал до някакви писма на Вашингтон, не излезе от вече завладените си позиции и не обърна внимание на молбата за помощ на Корнуолис.

Към края на един бурен ден на септември, пред вратата на една сграда в сърцето на американската армия, която държеше Джърси, се

бе събрала група офицери. Облеклото, маниерите и достолепието на тези войни говореха, че са от висок ранг, но уважението и почестите оказвани на един от тях, го определяха като най-висшия. Униформата му бе семпла, но имаше обикновените отличителни знаци. Дорестият му кон имаше благороден вид, а една група млади мъже, в по-пъстро облекло, която очевидно го бе очаквала, прие поздравите му. Всеки към когото се обръщаше вдигаше шапката си и когато заговори, по лицата на всички се възцари дълбоко внимание, далеч надхвърлящо обикновения професионален етикет. Накрая генералът вдигна собствената си шапка и се поклони със сериозно изражение на хората около него. Те му отговориха и групата се разпръсна и остана само личната му охрана и личният му секретар. Той слезе от коня си, огледа го с поглед на познавач и като даде знак на помощника си, влезе в сградата, следван от него.

Той влезе в една стая, очевидно подготвена за посрещането му, и седна на един стол. Дълго време остана замислен, като човек свикнал да размишлява. През това време секретарят му чакаше заповеди. Накрая генералът заговори с нисък и благ тон, какъвто би бил естествен за него.

— Дойде ли човекът, когото исках да видя, сър?

— Очаква нарежданията ви, ваше превъзходителство.

— Ще го приема тук и насаме, ако обичате. Секретарят се поклони и излезе. След няколко минути вратата отново се отвори, един човек се вмъкна вътре и застана на почтително разстояние от генерала без да каже дума. Той не усети влизането му, тъй като се бе загледал в огъня, все още потънал в мислите си. След малко той промърмори на себе си:

— Утре трябва да вдигнем завесата и да открием плановете си. Дано Небето ги благослови...

Слухът му долови едно малко движение на влезлия, той се обърна и видя, че не е сам. Посочи безмълвно огъня, към който човекът се приближи, макар че множеството му дрехи, сякаш предназначени за маскировка, а не за удобство, правеха топлината ненужна. Един втори учтив жест му посочи стол, но странникът отказа със скромна благодарност. Последва нова пауза. След това офицерът стана и извади от едно бюро малка, но явно тежка чанта.

— Харви Бърч — каза той обръщайки се към него. — Дойде времето, когато нашата връзка трябва да се прекъсне. Отсега нататък, и завинаги, ние трябва да сме непознати.

Търговецът отпусна гънките на палтото, което скриваше формата на тялото му и погледна лицето на генерала. След това наведе глава и каза:

— Щом, ваше превъзходителство желае...

— Налага се. Откакто заех поста, който заемам сега, мой дълг бе да познавам много хора, които като теб ми осигуряваха информация. На теб съм се доверявал повече, отколкото на останалите. У теб забелязах уважение към истината и принципите и, радвам се да го кажа, в това ти качество не съм бил излъган никога. Единствено ти познаваш тайните ми агенти в града и не само съдбите им, но и животът им сега зависи от твоята лоялност.

Той спря сякаш за да размисли и направи справедлива оценка на търговеца, след което продължи:

— Ти си един от малкото, които съм използвал, останали верни на каузата и, макар че си създаде репутация на шпионин на враговете ни, ти никога не си предал информация, която не ти е било позволено да предадеш. От целия свят само аз знам, че си действал вярно в името на американската свобода.

Слушайки, Харви постепенно вдигна глава и по лицето му, докато се бореше с чувствата си, се разля червенина, а погледът му потърси очите на генерала.

— Мой дълг е да запламя за усилията ти. Досега ти отлагаше получаването на тази награда и вече ти дължа много. Не желая да подценявам опасностите, на които си се излагал — ето тук има сто дублона — не забравяй, че страната ни не е богата. Затова са и толкова малко.

Търговецът погледна генерала, но когато той му подаде парите, дръпна се назад сякаш не иска да ги приеме.

— Признавам, че не са достатъчно за службата и рисковете ти, но сега само това мога да предложа. По-нататък, може би ще съм в състояние да увелича сумата.

— Мислите ли, ваше превъзходителство, че съм излагал живота си на опасност, и че съм провалил доброто си име за пари?

— Ако не за пари, тогава за какво?

— Вас кое ви докара на бойното поле, ваше превъзходителство? Кое ви кара ежедневно и ежечасно да излагате безценния си живот в битките и на опасностите? Защо трябва да се жали човек като мен, когато хора като вас рискуват всичко за страната си? Не, не, не. Няма да докосна и долар от тези, които ми давате. Бедната Америка ще има нужда от тях.

Генералът изпусна чантата и до края на разговора им тя остана в краката на търговеца недокосната. Офицерът погледна лицето му изпитателно и продължи:

— Може би има много мотиви, които ме управляват и които не са ти известни. Положението ни се различава — аз съм командващ на армията, а ти ще умреш с репутацията на враг по родните си земи. Помни, че истината за теб няма да може да бъде разкрита с години. Може би и никога.

Бърч отново сведе глава, но не се поддаде на аргументите.

— Скоро ще остарееш, вече не си в първа младост. С какво ще живееш отсега нататък?

— С тези отговори търговецът и протегна напред отрудените си ръце.

— Но те могат да ти изневерят. Трябват ти достатъчно пари за да преживееш старините си. Спомни си рисковете и грижите си. Казах ти вече, че много хора зависят от твоята дискретност. Какъв залог за твоята вярогност мога да им дам?

— Кажете им — каза Бърч и несъзнателно настъпи чантата — кажете им, че няма да взема златото.

По лицето на генерала се разля доброжелателна усмивка и той хвана здраво ръката му.

— Сега наистина те познавам. И въпреки че причините, поради които съм излагал на опасност живота ти, още съществуват и не мога да разкрия истинската ти дейност, желая да си останем приятели. Не се колебай да ме потърсиш, когато имаш нужда, или страдаш и докато съм жив с радост ще се срещам с такъв благороден и достоен човек. Ако някога се разболееш или те налегне нуждата, ако някога отново се възцари мирът, почукай на вратата на този, който ти е известен като Харпър и той ще удостовери кой всъщност си ти.

— Не ми трябва много в този живот — каза Харви. — Докато Бог ми дава здраве и честен труд никога няма да имам нужда от нищо в

тази страна. Да знам, че ваше превъзходителство е мой приятел, за мен е блаженство, по-ценно от цялото злато на Англия.

Офицерът остана за малко замислен. След това отиде до бюрото и написа нещо на къс хартия, който подаде на Харви.

— Сигурен съм, че Провидението е отредило на тази страна славно и велико бъдеще, след като и най-обикновените й хора чувстват патриотизма, на който сега съм свидетел. За човек като теб трябва да е ужасно да бъде погребан, заклеен като враг на родината си. Но ти вече знаеш, че ако се разкриеш, ще пострадат хора. Невъзможно е сега да получиш справедливост, но без страх ти давам това удостоверение. Ако никога повече не се срещнем, то може да е от полза за децата ти.

— Деца! — възкликна търговецът — Как мога да дам позора на името си на едно семейство!

Офицерът се вгледа в силните чувства и болката му и направи леко движение към златото, но се спря поради израза на Харви. Той забеляза жеста и поклати глава. След това каза:

— Ваше превъзходителство, наистина ми давате съкровище. И при това то е в сигурни ръце. Има хора, които ще потвърдят, че животът ми за мен не струва нищо в сравнение с тайните ви. Документът, за който ви казах че е изгубен, всъщност глътнах, когато ме арестуваха вирджинците. Това е единственият път, когато съм ви лъгал. И ще бъде последният. Наистина, това за мен е съкровище... може би — продължи той с тъжна усмивка — едва след смъртта ми ще стане ясно чий приятел съм бил. Но дори и да не стане, няма кой да тъгува толкова за мен.

— Помни — каза генералът развълнуван — че винаги ще бъда твой таен приятел. Но засега не мога открито.

— Зная, зная. Знаех го още когато се заех с това. Може би това е последният път, когато виждам ваше превъзходителство. Дано Бог ви дари с най-добрите си благословии.

Той замълча и тръгна към вратата. Генералът го проследи с поглед изпълнен с дълбок интерес. Търговецът се обърна още веднъж, изгледа доброто лице на генерала сякаш със съжаление и почит и като се поклони ниско, излезе.

Армията на Франция и Америка бе поведена от величествения си командващ и доведе до бляскав успех кампанията срещу войските на Корнуолис, която бе започнала с толкова трудности. Скоро след това

Англия се умори от войната и независимостта на Щатите бе призната^[2].

С годините много от действащите лица през войната и техните наследници се изпълваха с гордост заради приноса си за каузата, която толкова много допринесе за добруването на страната им, но името на Харви Бърч се загуби между тези на многото агенти, считани че са работили срещу страната си. Но името му често се връщаше в спомените на силния пълководец, който единствен знаеше що за човек е той. Направи няколко опита да научи повече за съдбата му, и само един от тях се увенча с успех. Той научи, че амбулантен търговец с друго име, но същия външен вид, обикаля новите поселища никнещи навсякъде и че се бори с напредналата си възраст и нищетата. Смъртта прекрати опитите на офицера да научи повече и много време преди за Харви да се чуе повече.

[1] Има се предвид обстоятелството, че Грийн, третият американски командващ на южния фронт, е бил разбит в началото на 1781 година от английският генерал Роудън. Но Грийн умее да отстъпва като изтощава противника си. За него, както и за Вашингтон се е говорело, че умеят да губят битки, но да печелят цели кампании. — Б. пр. ↑

[2] През 1783 година е сключен Версайския мирен договор, според който Англия признава независимостта на Съединените щати, включващи тринадесет от бившите колонии. — Б. пр. ↑

XXXV ГЛАВА

*В туй селце си има Хамбден
който бори се с тирана местен,
има Милтън, ням, безславен,
Кромвел, в кръв невинна неудавен.*
Томас Грей

Тридесет и три години изминаха от току-що описания разговор и американската армия още веднъж застана в боен ред, за да се опълчи срещу британците. Но този път не по бреговете на Хъдзън, а по тези на Ниагара^[1].

Тялото на Вашингтон отдавана лежеше в гроба, но тъй като с времето се заличават всякакви политически вражди и лична завист, името му непрекъснато получаваше нов блясък и оценките за него, не само в страната, но и в чужбина, ставаха все по-положителни. Той бе вече признат за герой на една епоха на разума и истината, и много млади сърца, гордост за армията ни през 1814 година, вдъхновени от спомена за великото име на Америка, тайно биеха с надеждата да повторят, поне до известна степен, славния му пример. Тези благородни надежди у никого не бяха по-силни, отколкото у един млад офицер, който на двадесет и пет юли, през кървавата 1814 година стоеше на една скала и наблюдаваше големия водопад. Той бе висок и добре сложен, силата и енергичността му бяха в добро съотношение, а черните му очи бяха искрящи и подвижни. Понякога, когато гледаше водата, спускаща се под краката му, в тях се появяваше дръзкият поглед на ентузиаст. Но гордият му израз се смекчаваше от линията на устата, около която играеше прикрита дяволитост и му придаваше почти женска хубост. На лъчите на залязващото слънце косата му блестеше като златна и полъхът от водопада нежно помръдваше къдриците над челото, чиято белота говореше, че единствено слънцето е причина за по-тъмния цвят на преливащото от здраве лице. До него

стоеше друг офицер и двамата, като се съди по проявения интерес, изглежда виждаха това чудо на природата за първи път. Те стояха без да говорят дълго време, когато вторият посочи със сабята си към пропастта и възкликна:

— Гледай, Уортън! Ей там един човек пресича почти през водовъртежите и е с лодка като орехова черупка!

— Има раница, може би е войник — отговори другият. — Хайде да слезем долу, Мейсън и да видим що за птица е.

Докато достигнат до непознатия измина доста време. Противно на очакванията им, той се оказа в доста напреднала възраст и не придружаваше лагера на войските. Годиците му може би бяха седемдесет, но личаха повече по сребърната му коса, надвиснала над набръчканото му чело, отколкото от някакви други признаци на остаряване. Тялото му бе слабо и приведено, но тази стойка бе резултат на навик, тъй като сухожилията му бяха изпънати от половинвековен тежък труд. Облеклото му бе бедно и броят на кръпките издаваше немотията му. На гърба си носеше полупразен чувал, заради който бяха сгрещили професията му. Размениха поздрави и младежите изразиха изненадата си, че един толкова възрастен човек може да се осмели да се приближи толкова до водовъртежите на водопада, а старецът, с глас, който издаваше възрастта му, попита за новините от войната.

— Бихме червенодрешковците онзи ден в равнините — отговори този, чието име бе Мейсън — и оттогава си играем на криеница с корабите. Но сега се връщаме там, откъдето тръгнахме и сме доста ядосани.

— Може би имате син в армията — попита другарят му любезно. — Ако е така, кажете ми името му и полка и аз ще ви заведа при него.

Старецът прокара ръка през косата си и поклати тъжно глава:

— Не, съвсем сам съм на този свят.

— Трябваше да добавиш, капитан Дънуди — каза спътникът му невнимателно — че половината армия тръгна надолу и вече може и да е при Форт Джордж. Та може и никого да не намериш.

Старецът се сепна и загледа изпитателно ту единия, ту другия. Младежите забелязаха изненадата му.

— Правилно ли чух? — попита непознатият и вдигна ръка, за да се предпази от лъчите на залязващото слънце. — Как ви нарече той?

— Името ми е Уортън Дънуди — отговори офицерът с усмивка.

Старецът му махна да свали шапката си, което той направи, и къдриците му заблестяха като коприна.

— Това е като земята ни — каза старецът. — Подобрява се с времето. Бог е благословил и вас и нея.

— Защо гледаш така, капитан Мейсън? — извика капитан Дънуди и се засмя. — Изглеждаш по-изненадан, отколкото като видя водопада.

— О, водопада... Него трябва да го гледа леля ти Сара в лунна нощ. Или този ерген, полковник Сингълтън. Що се отнася до мен, аз не се изненадвам, освен от нещо като това.

Необикновеното вълнение на непознатия бе преминало също така внезапно, както се бе и появило, но той слушаше с жив интерес, докато Дънуди отговори:

— Хайде, хайде, Том. Стига шеги с добрата ми леля. Тя е самата доброта, а и казват, че младостта ѝ не е преминала съвсем щастливо.

— Ако става дума за слухове, чувал съм, че полковник Сингълтън ѝ предлага ръката си всяка година на Свети Валентин, а други говорят, че пралеля ти помага активно на ухажванията му.

— Леля Жанет! — засмя се Дънуди. — Добрата стара душа... Тя няма добро мнение за брака, какъвто и да е той. Поне след смъртта на доктор Ситгрейвз. Говори се че я е ухажвал навремето, но не се е стигнало до повече от любезности. Предполагам, че приказките са резултат от приятелството между полковник Сингълтън и баща ми. Знаеш, били са заедно в кавалерията, както и баща ти.

— Разбира се че знам. Но не ми разправяй, че старият ерген ходи в плантацията на генерал Дънуди само за да си говори с него за стари войнишки истории. Последният път, когато бях там, тази тяхната икономка ме заведе в килера и ми каза, че хич не бил партия за изхвърляне и че като продал плантацията си в Джорджия, взел не знам колко си пари...

— Много вероятно — отговори капитанът. — Кейти Хейнс има вярна преценка.

Те спряха несигурни дали да изоставят стареца или не.

Той слушаше внимателно всяка дума с най-дълбок интерес, но към края на диалога вниманието на лицето му бе заменено с усмивка. Той поклати глава и като прокара ръка по челото си, сякаш се замисли

за отминали времена. Мейсън не обърна много внимание на тези промени и продължи:

— За мен тя е въплъщение на егоизма.

— Егоизмът ѝ не вреди много — отговори Дънуди. — Най-трудно ѝ е поради това, че негрите я отвращават. Казва че не е виждала негър, който да ѝ хареса. Освен един.

— И кой е той?

— Казвал се е Цезар. Домашният слуга на починалия ми дядо Уортън. Не го помниш предполагам, умрял е същата година с господаря си, ние сме били деца. Кейти всяка година му пее реквием и според мен, той заслужава. Чувал съм, че е помагал на чичо ми, англичанина, така казваме на генерал Уортън, при някакви трудности в миналата война. Майка ми винаги говори за него с обич. Кейти и Цезар са отишли във Вирджиния с майка ми. Тя беше...

— Тя беше ангел — прекъсна го старецът със глас, чиято енергия и рязкост стреснаха войника.

— Познавате ли я? — извика синът и по лицето му заигра удоволствие.

Отговорът на непознатия бе заглушен от неочакван и тежък артилерийски тътен, който бе последван от пушечни залпове. За няколко минути някъде наблизо се разгоря истинска битка.

Двамата офицери забързаха към лагера си, придружени от непознатия. Възбудата и загрижеността, предизвикани от боя, наложиха разговорът да се прекрати и тримата продължиха към армията, изказвайки различни предположения за причините за стрелбата и за вероятността от общо сражение. По време на краткото им придвижване, капитан Дънуди няколко пъти погледна стареца приятелски, който вървеше с невероятна за годините си лекота. Добрите думи за майка му, която обожаваше, бяха стоплили сърцето му. Скоро достигнаха полка си и капитанът горещо помоли странника да го намери на следващия ден и да поговорят в палатката му. След това се разделиха.

Всичко в лагера говореше за приближаващия бой. На няколко мили оръдейните гърмежи и залповете заглушаваха рева на водопада. Войниците скоро потеглиха, за да окажат помощ на вече биещите се. Нощта се спусна преди подкрепленията и доброволците да достигнат Лъндис Лейн — път, който се отделя от реката и минава покрай едно

конусообразно възвишение, недалеч от пътя към водопада. На върха на това възвишение бе разположена британската артилерия, а в подножието му бе славната бригада на генерал Скот, която от дълго време храбро отстояваше в неравното сражение. Сформира се нова линия и една американска част щурмува врага във фланг, прогони с щикове си артилеристите и завзе оръдията. Към тях незабавно се присъединиха приятелите им и врагът бе прогонен. Но към британците се присъединяваха многобройни подкрепления и те не можеха да останат дълго без да реагират. Последваха нови и ожесточени атаки, за да овладеят отново оръдията, но всички бяха отблъснати с унищожителен огън. По време на последната атака младият капитан поведе хората си напред, за да разпръснат група дръзки британци. Той успя, но при завръщането на позициите, не намери младия си приятел там където би трябвало да бъде. Скоро след това бе дадена заповед за завръщане в лагера. Британците не се виждаха никъде и бе направено необходимото за да се приберат ранените. В този момент капитан Уортън, разтревожен за приятеля си, взе един запален фитил и тръгна да го търси. Намери го на склона на хълма, седнал спокойно, но не можещ да ходи поради счупения си крак. Дънуди веднага отиде при него.

— Ах, Том, знаех си че ще те намеря най-близо до врага.

— Полека, полека — отговори му той. — Пипай внимателно. Но ей там има един храбрец, който е още по-близо, но не знам кой е. Изскочи от дима близо до взвода ми, за да залови пленник или нещо такова, но горкият, не можа да се върне. Лежи ей там. Повиках го няколко пъти, но предполагам, вече не може да отговори.

Дънуди отиде до мястото и за свое учудване видя непознатия старец.

— Това е старецът, който познаваше майка ми — извика той — Заради нея ще му устроя почтено погребение. Вдигнете го и го пренесете. Костите му ще лежат в родната земя.

Войниците се приближиха, за да изпълнят заповедта. Той лежеше по гръб, лицето му бе осветено от фитила, очите му бяха затворени, сякаш спеше, устните му, хлътнали от възрастта бяха леко изкривени, но това приличаше повече на усмивка, отколкото на конвулсия. Наблизо се търкаляше мускет, ръцете му бяха притиснати до гърдите и в едната от тях имаше предмет, който блестеше като

сребро. Дънуди се наведе, отмести ръцете и видя мястото, през което бе минал куршумът. Последната му грижа бе една метална кутийка, също пробита. В последния миг умиращият бе успял да я извади от пазвата си. Дънуди я отвори и в нея намери документ, в който за негово изумление пишеше следното:

Обстоятелства от политическо естество, засягащи живота и съдбите на много хора, досега не позволяваха да се открие тайната, съдържаща се в този документ. Харви Бърч от години е верен, но непризнат слуга на страната си. Тъй като човек не може да му се отплати, нека това направи Бог.

Дж. Вашингтон

Това бе ШПИОНИНЪТ ОТ НЕУТРАЛНИТЕ ТЕРИТОРИИ, който умря така, както бе живял — отдаден на страната си и жертва на нейната свобода.

[1] Тук стана дума за една от най-големите битки по северната граница, от англо-американската война през 1812–1814 година, тази през юли 1814 г. След нея и двете страни са се считали за победители. — Б. пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.